

รายงานฉบับสมบูรณ์

“โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่”

สัญญาเลขที่ RDG55A0003

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ

มิถุนายน 2556

สัญญาเลขที่ RDG55A0003

รายงานฉบับสมบูรณ์

“โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่”

คณะผู้วิจัย

สังกัด

รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ

ภาควิชาเครื่องกล

คณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ค
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.1 วัตถุประสงค์และกรอบการทำงานของโครงการ	1
1.2 กรอบการทำงาน	2
1.3 แผนการดำเนินงาน	2
บทที่ 2 ผลการดำเนินงาน	3
2.1 การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานขึ้นกับสกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง	3
2.2 การทำงานตามแผนพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	5
2.3 งานอื่นที่ได้รับการร้องขอจาก สกว.	6
2.4 สรุปผลการดำเนินงานเทียบกับตาราง Output ในสัญญา	7
2.5 สรุป	6
บทที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ	3
3.1 สรุป	3
3.2 ข้อเสนอแนะ	5
ภาคผนวก	
ภาคผนวก 1 ความเห็นจากการเป็นที่ปรึกษาโครงการ MOU, ABC และการติดตามสนับสนุน แบบเสริมพลัง 14 จังหวัด	13
ภาคผนวก 2 สะท้อนความรู้สึกรู้สึก (Reflection) จากการทำ workshop Systems Thinking และ Force Field Analysis	73
ภาคผนวก 3 บทความในวารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่	169
ภาคผนวก 4 หนังสือ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่: แนวทางการพัฒนางานวิจัย เพื่อรับใช้สังคม	176

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่	
1 การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานกำหนดโดย สกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง	3
2 การทำงานตามแผนพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	5
3 สรุปผลการดำเนินงาน	6

บทสรุปผู้บริหาร

การทำงานเป็นที่ปรึกษาและวิจัยของฝ่ายชุมชนและสังคมประกอบด้วย 2 ส่วนหลักๆ คือ งานกระบวนการวิจัยภาคประชาชนในการแก้ปัญหาเชิงประเด็นในพื้นที่ และงานวิจัย ABC ใน 6 มหาวิทยาลัยที่มี MoU กับ สกว. ลักษณะงานคือที่ปรึกษาในเวทีต่างๆ การวิจัยเกิดระหว่างที่ร่วมเวที ซึ่งเป็นการทำวิจัยแบบสังเกตการณ์เพื่อถอดความรู้จากเวทีต่างๆ จากการร่วมเวทีงานวิจัยภาคประชาชน 23 ครั้ง ได้ข้อสรุปว่า นักวิจัยภาคประชาสังคมยังมีจุดอ่อนในหลายด้าน การมีทีมงานติดตามแบบเสริมพลังเป็นสิ่งดี แต่อาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะยังขาด content ทางวิชาการ ที่ผ่านมานักวิจัยได้รับเติมเต็มทางวิชาการเฉพาะเมื่อมีเวทีรายงานความก้าวหน้าเท่านั้น ผลที่ได้อย่างชัดเจนขณะนี้คือการยกระดับงานในพื้นที่ให้ฝ่ายปกครอง (กลไกรัฐ) เห็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านการรับรู้ ที่จะช่วยประสานงานกลไกต่างๆ ในจังหวัด

จากการลงพื้นที่พบว่าปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่ความเข้าใจ “งานวิจัย” ของภาคประชาชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบกระบวนการทำวิจัย ที่ส่งผลต่อการได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อการตีความ ในบางพื้นที่นักวิจัยยังใช้เทคนิครวบรวมข้อมูลให้ได้จำนวนมากจนไร้ทิศทาง แต่ในบางพื้นที่นักวิจัยมีประสบการณ์กับการทำวิจัยและข้อมูลมากพอ ที่ควรยกระดับไปสู่การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้แล้ว หากได้รับการสนับสนุนต่อก็จะเป็นการพัฒนาความคิดเชิงวิจัยให้ภาคประชาชนได้

การมีส่วนร่วมของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญของการยกระดับความหมายข้อมูล ซึ่งทำให้ได้แผนพัฒนาพื้นที่ที่มีคำอธิบายถูกหลักวิชาการ หลายพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดหลายอย่างได้ ดังนั้น หากบูรณาการระหว่างงานที่ สกว. มี MoU กับมหาวิทยาลัยกับงานขบวนภาคประชาชนได้ก็จะช่วยให้งาน ABC (และงานขบวนจังหวัดของภาคประชาสังคม) มีพลังมากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการเชื่อมภาควิชาการเข้ากับภาคประชาชนและภาครัฐ ที่จะสามารถพัฒนางานในมหาวิทยาลัยขึ้นสู่การเป็น Local Think Tank ได้ด้วย

การทำงาน ABC ในลักษณะที่เป็นอยู่ขณะนี้ (มี MoU ต่อกัน) เป็นสิ่งที่เหมาะกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเกิดใหม่ที่กำลังหาแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย รวมทั้งการพัฒนานักวิจัยใหม่ เพราะทรัพยากรที่ สกว. ให้ (ทั้งทุนวิจัย และการถ่ายทอดความรู้การจัดการงานวิจัย) เป็นที่ต้องการของฝ่ายรับ จึงเปิดใจรับและยอมเปลี่ยนแปลงตนเองเต็มที่ สำหรับมหาวิทยาลัยที่มีความเข้มแข็งทางวิจัยอยู่แล้วผลที่ได้จะต่างออกไป อย่างไรก็ตาม บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำงาน (โดยมหาวิทยาลัย) ก็มีผลเช่นกัน ผลนี้เกิดจากการเรียนรู้และความสัมพันธ์ที่บุคคลและผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีต่อกัน

สำหรับการทำงานกับกลไกรัฐนั้น ยังต้องใช้การจัดการเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น ความสำเร็จเกิดจากระบบการสั่งการ (top down) ดังนั้น การที่ สกว. สามารถสถาปนาความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยได้จึงมีส่วนช่วยอย่างมาก ความสัมพันธ์เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สิน (asset) ที่สำคัญสำหรับองค์กร อย่างไรก็ตาม กลไกระดับจังหวัดที่อยู่ในระบบสั่งการนี้มักจะมีภารกิจอื่นมากอยู่แล้ว การเข้ามามีส่วนร่วมทำวิจัยด้วยจึงเป็นเรื่องยาก จึงทำได้เพียงรับรู้และอำนวยความสะดวก และเป็นจุดเชื่อมต่อกับอำเภอ ท้องถิ่น ท้องที่ มีข้อสังเกตว่าบุคลากรที่มาจากระบบที่ปฏิรูปไประดับหนึ่งแล้ว (เช่น กระทรวงสาธารณสุข) จะเข้าใจและให้ความร่วมมือในระดับร่วมปฏิบัติการมากกว่า ด้วยเหตุนี้ จึงสังเกตพบว่าการเรียนรู้ของกลไกรัฐยังไม่สมดุลกับภาคอื่น

การพัฒนานักวิจัยและหน่วยจัดการงานวิจัยในมหาวิทยาลัยให้เข้าใจการทำวิจัย ABC สามารถสำเร็จได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ที่เริ่มด้วยความเข้าใจในเหตุและผล และสามารถแยกแยะระหว่างเหตุผลตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติกับความคิดได้ เพื่อเข้าสู่การคิดได้อย่างเป็นระบบ ที่เห็นความสัมพันธ์

ของสรรพสิ่ง ที่จะทำให้นักวิจัยเปิดโลกทัศน์ได้กว้างขึ้น สำหรับการวิเคราะห์สนามแรง (Force Field Analysis) ที่ลองใช้นั้นนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ขับเคลื่อนงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย

โครงการพัฒนานักวิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 9 ครั้ง มีผู้ได้รับการพัฒนาความคิดประมาณ 450 คน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จในการ install ความคิดและระบบคิดใหม่ให้แก่นักวิชาการในมหาวิทยาลัย การทำงานทำให้ค้นพบข้อสรุปว่า การพัฒนานักวิจัยในมหาวิทยาลัยนั้นยังต้องการวิธีที่ถูกต้องและกระแทกที่ใจ ซึ่งที่ผ่านมามหาวิทยาลัยไม่สามารถจัดให้ได้ เพราะขาดวิทยากรที่รู้ทั้ง content ด้านวิชาการ กระบวนการวิจัย และเงื่อนไขของสังคม/บริบท รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้ความคิด ความสำเร็จนี้วัดได้จากการสะท้อนคิด (reflection) ของผู้เข้าร่วมการอบรม

สิ่งที่สะท้อนให้เห็นอีกประการหนึ่ง คือ ทำให้เข้าใจว่าสังคมไทย แม้แต่ในแวดวงวิชาการ ยังเห็นการคิดเชิงเหตุผลและการคิดเชิงระบบเป็นของใหม่ที่เพิ่งเรียนรู้ ซึ่งน่าจะเป็นการค้นพบสาเหตุของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เป็นอยู่ปัจจุบันนี้ในสังคมไทย และน่าจะเห็นคุณค่าของการไขปัญหาทางสังคมและการศึกษา

มีข้อค้นพบว่านักวิจัยรุ่นใหม่และนักจัดการงานวิจัยสามารถพัฒนาได้หากเปิดโอกาสให้เห็นบริบทโลกกว้าง และมีผู้ชี้แนะให้คิด อาจเป็นเพราะการเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดโตมาในบริบทและกระแสสังคมที่ต่างจากบริบทของพื้นที่ คนรุ่นใหม่จึงขาดทักษะการมองปัญหาการพัฒนาพื้นที่ด้วยงานวิจัย ขาดทักษะการตั้งโจทย์ และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในฐานะภาคีวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ ดังนั้น กระบวนการเวทีพัฒนา proposal และการติดตามความก้าวหน้าจึงเป็นเวทีแห่งปัญญาของนักวิจัยรุ่นใหม่เหล่านี้ ซึ่งบางมหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์ เช่น การชักชวนให้นักวิจัยอยู่ร่วมเรียนรู้จากโครงการอื่นๆ (หลังเสร็จการรายงานของตน) หรือการถ่ายทอดสดทางวิทยุ เป็นต้น แสดงให้เห็นความสำคัญของการสื่อสาร ที่เป็นเครื่องมือหลักชิ้นหนึ่ง ที่ สกว. ควรให้ทุกมหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น

ผลการทำงานนี้ได้รายงานเป็นหนังสือ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่: แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม” ซึ่งควรได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ความคิดเรื่องงานวิชาการรับใช้สังคมเป็นที่เข้าใจในหมู่นักวิชาการของประเทศ

ผลของโครงการวิจัยนี้ได้เกิดองค์ความรู้และถูกขยายผลเป็นการอบรม 6 ชั่วโมงในหัวข้อ “การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่และการนำหลักการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน” สำหรับหลักสูตรนักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ 61 ของกระทรวงมหาดไทย จำนวน 120 คน

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ค้นพบว่า นักวิจัยภาคประชาสังคมยังมีจุดอ่อนใน content ทางวิชาการ ผลที่ได้ขณะนี้คือการยกระดับงานในพื้นที่ให้ฝ่ายปกครองเห็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านการรับรู้ ที่จะช่วยประสานงานกลไกต่างๆ ในจังหวัด ปัจจัยความสำเร็จที่ควรเร่งพัฒนาคือความเข้าใจงานวิจัยของภาคประชาชน ซึ่งสามารถสำเร็จได้หากมหาวิทยาลัยในพื้นที่เข้ามาร่วม โดยบูรณาการงานที่ สกว. มี MoU กับมหาวิทยาลัย ทรัพย์สิน (asset) ที่สำคัญสำหรับ สกว. คือความสัมพันธ์ที่มีกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย แต่กลไกระดับจังหวัดยังมีข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติวิจัยด้วย

การสนับสนุนงาน ABC ในลักษณะที่ใช้ MoU กับมหาวิทยาลัยนั้น เหมาะกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเกิดใหม่ที่กำลังหาแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย รวมทั้งการพัฒนานักวิจัยใหม่ เพราะทรัพยากรที่ สกว. ให้ (ทั้งทุนวิจัย และการถ่ายทอดความรู้การจัดการงานวิจัย) เป็นที่ต้องการของฝ่ายรับ มีข้อค้นพบว่ากระบวนการเวทีพัฒนา proposal และการติดตามความก้าวหน้าเป็นเวทีแห่งปัญญาของนักวิจัยรุ่นใหม่ การพัฒนานักวิจัยและหน่วยจัดการงานวิจัยในมหาวิทยาลัยให้เข้าใจการทำวิจัย ABC สามารถสำเร็จได้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความคิดเชิงระบบซึ่งได้พัฒนานักวิจัยประมาณ 450 คน ส่วนการวิเคราะห์สนามแรง (Force Field Analysis) นั้นเหมาะสมสำหรับเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนงานเชิงยุทธศาสตร์

ผลการทำงานนี้ได้รายงานเป็นหนังสือ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่: แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม”

ABSTRACT

This work observes that layman-turned-researchers need supports from local university staff in order to academically leverage the research output. Local administrators/authorities, at present, acknowledge the Area-Based Collaborative Research (ABC) driven by TRF, but lack of proper active role, despite of closed collaboration with the top authority in the Ministry of Interior Affairs. The research program under TRF-University MoU should be managed to support ABC efforts.

The TRF-University MoU responses the needs of those relative new universities, since “demand” and “supply” are perfectly matched, in terms of research management skill development, new researchers recruitment, and co-funding budget. Forum to discuss proposal ideas and to report the progress is valuable for intellectuality building. Active participation of a specially-designed workshop is the key procedure to reset the researchers’ way of thinking and perceiving the ABC initiatives. The effective workshops are Systems Thinking and Force Field Analysis. Approximately 450 university staff and administrators in 9 universities were trained. This work has produced a booklet entitled “Area-Based Collaborative Research Process: New Approach for Social Engagement”

บทที่ 1

ความเป็นมาของโครงการ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยฝ่ายชุมชนและสังคม (ฝ่าย 4) มีแผนงานสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC) 3 ประเภทหลัก คือ 1) งานสนับสนุนขบวนการประชาสังคมทำวิจัยร่วมกับ อบต. และจังหวัด (รวม 14 จังหวัด) 2) งานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการสร้างนักวิจัยและงานวิจัยเชิงพื้นที่ใน 6 จังหวัด (มหาวิทยาลัย) ได้แก่ มวล. มอ. มรภ.ลำปาง ม.พะเยา มน.และม.อุบล 3) งานยุววิจัยเศรษฐกิจชุมชนในภาคใต้

ในขณะเดียวกัน ฝ่ายชุมชนและสังคมได้สนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ หรือที่เรียก ABC (Area-Based Collaborative Research for Development) ที่สนับสนุนให้สถาบันวิชาการทำงานวิจัยร่วมกับประชาสังคมและกลไกพัฒนาในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้งานทั้ง 3 ข้างต้นเกิดผลสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ด้วยงานวิจัย จึงจำเป็นต้องให้งานทั้ง 3 ส่วนข้างต้นทำอย่างเป็นระบบและบูรณาการกันเพื่อให้ตอบสนองแนวคิดงาน ABC โดยมีเป้าหมายให้นักวิจัยในมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่งทำวิจัยที่เป็นประเด็นจากงานส่วนที่ 1 อันจะทำให้ 1) สามารถนำความรู้ (ศาสตร์) มาตอบสนองปัญหาได้อย่างมีบริบทจริง ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยนั้นเกิดผลต่อการพัฒนาพื้นที่ 2) ให้นักวิจัยเข้าใจบริบทการทำวิจัยที่เกิดผลต่อสังคมและชุมชน 3) ให้ประชาสังคม จังหวัด และอบต. ได้เรียนรู้ในส่วนของศาสตร์ที่ทำให้ผลของงานวิจัยมีหลักการและความน่าเชื่อถือพอที่จะนำไปสู่แผนการพัฒนาหรือนโยบายท้องถิ่น 4) นักวิจัยมีผลงานวิชาการที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ (วิชาการรับใช้สังคม) ที่สามารถตีพิมพ์ได้ในวารสารวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ และ 5) พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับพื้นที่ เพื่อให้แนวความคิดงานวิจัย ABC เกิดในมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง

ฝ่ายชุมชนและสังคมเห็นควรมีที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำจากการมองเห็นระบบในภาพใหญ่และนำมาเป็นประเด็นวิจัยที่เหมาะสมกับสำนักงาน ABC และผู้ประสานงานวิจัยประจำมหาวิทยาลัย และเป็นที่ปรึกษาวารสารวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ของ สกว.

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้คำปรึกษาเพื่อวางทิศทางการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่ มุ่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งโครงสร้างรองรับการพัฒนาที่สำคัญในพื้นที่ 3 ส่วน คือ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 2) สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ 3) เด็กและเยาวชนในพื้นที่

2. เพื่อให้คำปรึกษาในการดำเนินงานของสำนักประสานงาน “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง” และผู้ประสานงานประจำมหาวิทยาลัยที่มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาร่วมกับ สกว. จำนวน 6 แห่ง ทั้งด้านการแนะนำไปสู่โจทย์วิจัยและระบบการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย

3. เพื่อประมวลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากพื้นที่ให้เป็นข้อเสนอแนะแก่ สกว. ในการบริหารจัดการงานวิจัยสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาพื้นที่

1.2 กรอบการทำงาน

2.1 ร่วมกับคณะของ สกว. ในภารกิจทั้ง 3 ส่วนของงาน แล้วสังเคราะห์เพื่อให้ความเห็นต่อ สกว. ในภารกิจสนับสนุนงาน ABC

2.2 ร่วมให้คำปรึกษากับมหาวิทยาลัยทั้ง 6 ในภารกิจที่มีการร้องขอ

2.3 พัฒนาการทำงานในพื้นที่ โดยทำ Workshop systems thinking ให้แก่หน่วยบริหารจัดการ ทั้งระดับจังหวัดและระดับมหาวิทยาลัย

2.4 เป็นที่ปรึกษาวารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

2.5 ให้คำปรึกษาอื่นๆ ตามที่ สกว. ร้องขอเป็นครั้งคราว

1.3 แผนการดำเนินงาน

เนื่องจากเป็นงานที่ปรึกษา ที่ไม่มีทรัพยากรจัดให้เกิดขึ้นได้เอง แผนการดำเนินงานจึงขึ้นกับ สกว. และภาคีที่เกี่ยวข้องตามกรอบการทำงานข้อในข้อ 2 ทั้งนี้ โดยการริเริ่มและงบประมาณดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะรับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่จัดกิจกรรม

บทที่ 2

ผลการดำเนินงาน

โครงการได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยภาคีที่เกี่ยวข้อง (การให้คำปรึกษา) และตามแผนการพัฒนา นักวิจัยและหน่วยจัดการวิจัยที่มี MoU กับ สกว. ดังปรากฏในตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

2.1 การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานกำหนดโดย สกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานกำหนดโดย สกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ที่	เรื่อง	โครงการที่เกี่ยวข้อง	วันที่/สถานที่
1	ประชุมนำเสนอโครงการพัฒนาระบบประเมินผลแบบเสริมพลังเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (ระยะที่ 2)	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 1 กุมภาพันธ์ 2555 สถานที่ : สกว. ห้องประชุม 1 ชั้น 14
2	การประชุมพิจารณาโครงการ ABC ตามโครงการตาม MoU สกว.-ม.อ.	โครงการ MoU - ABC ม.อ.	วันที่ : 10 กุมภาพันธ์ 2555 สถานที่ : ห้องประชุมเลิศพัฒน์ RDO ม. สงขลานครินทร์
3	ประชุมพัฒนาโครงการวิจัยตาม MoU ของ ม.พะเยา	โครงการ MoU - ABC ม.พะเยา	วันที่ : 22-23 มีนาคม 2555 สถานที่ : ม. พะเยา
4	ประชุมการพิจารณาโครงการขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 27 มีนาคม 2555 สถานที่ : สกว. ห้องประชุม 2 ชั้น 14
5	การประชุมโครงการขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 24 เมษายน 2555 สถานที่ : รามการ์เด็นท์
6	ประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการ มอบ.	โครงการ MoU - ABC ม.อุบลฯ	วันที่ : 1 พฤษภาคม 2555 สถานที่ : ม.อุบลราชธานี
7	ประชุมพิจารณา concept paper มวล.	โครงการ MoU - ABC ม.วลัยลักษณ์	วันที่ : 14 มิถุนายน 2555 สถานที่ : ม.วลัยลักษณ์
8	ประชุมการพัฒนาโครงการ ABC	โครงการ MoU - ABC ม.พะเยา	วันที่ : 20-22 มีนาคม 2555 สถานที่ : ณ มหาวิทยาลัยพะเยา
9	ประชุมให้ความเห็นการนำเสนอของ 5 จังหวัด (กำแพงเพชร นครฯ สงขลา พัทลุง สตูล) ประเด็นทรัพยากรน้ำ	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 24 กรกฎาคม 2555 สถานที่ : โรงแรมเกียร์ดินคร (นครศรีฯ)
10	ประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัย	โครงการ MoU - ABC ม.อุบลฯ	วันที่ : 30-31 กรกฎาคม 2555 สถานที่ : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
11	ประชุมพัฒนา proposal ABC	โครงการ MoU - ABC ม.อ.	วันที่ : 28 สิงหาคม 2555 สถานที่ : ม.สงขลานครินทร์
12	ประชุม review งานจังหวัด ABC ได้กลาง	โครงการ MoU -	วันที่ : 17 กันยายน 2555

ที่	เรื่อง	โครงการที่เกี่ยวข้อง	วันที่/สถานที่
		ABC ม.อ.	สถานที่ : -ม. สงขลานครินทร์
13	ติดตามความก้าวหน้าประชุมงานโครงการ ขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 12 ธันวาคม 2555 สถานที่ : -ศาลากลาง จว. สตูล
14	ประชุมติดตามความก้าวหน้ารุ่น 1 ภายใต้อ MoU กับ สกว.	โครงการ MoU - ABC มรภ.ลำปาง	วันที่ : 9 มกราคม 2556 สถานที่ : มรภ. ลำปาง
15	ร่วมเวทีการนำเสนองาน ABC พะเยาวิชาการ	โครงการ MoU - ABC ม.พะเยา	วันที่ : 17 มกราคม 2556 สถานที่ : ม.พะเยา
16	ติดตามความก้าวหน้างาน ABC พะเยา	โครงการ MoU - ABC ม.พะเยา	วันที่ : 18 มกราคม 2556 สถานที่ : ม.พะเยา
17	ประชุมผู้ประสานงานโครงการติดตามแบบ เสริมพลัง สกว. ฝ่าย 4	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 30 มกราคม 2556 สถานที่ : ปากเกร็ด
18	ประชุม 5 จังหวัดเรื่องการจัดการน้ำ	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 31 มกราคม 2556 สถานที่ : ปากเกร็ด
19	ประชุมรายงานความก้าวหน้างานวิจัยเพื่อ พัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยาประจำปี 2555	โครงการ MoU - ABC ม. พะเยา	วันที่ : 12 กุมภาพันธ์ 2556 สถานที่ : มหาวิทยาลัยพะเยา
20	ประชุม Concept paper งาน ABC ได้	โครงการ MoU - ABC ม.อ.	วันที่ : 1 มีนาคม 2556 สถานที่ : ม.สงขลานครินทร์
21	ประชุมงานโครงการขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 17 เมษายน 2556 สถานที่ : สกว.
22	ประชุมงานโครงการขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด (พิษณุโลก กำแพงเพชร)	งานประชาสังคม 14 จังหวัด	วันที่ : 3 มิถุนายน 2556 สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลกและ กำแพงเพชร
23	ประชุมติดตามความก้าวหน้างาน MoU มรภ. ลำปาง	โครงการ MoU - ABC มรภ. ลำปาง	วันที่ : 19-20 มิถุนายน 2556 สถานที่ : มรภ. ลำปาง

ผลการดำเนินงานสรุปได้ว่า

1. นักวิจัยที่ได้รับความเห็นจากการนำเสนอในเวทีทำให้เกิดการพัฒนาได้ง่าย เพราะสามารถสอบถามข้อมูลและสอบถามความถูกต้องของความเห็นได้
2. นักวิจัยในโครงการขบวนการทำวิจัย 14 จังหวัด จำนวนมากได้รับการชี้แนะเชิงวิชาการ/หลักการวางแผนการทำงานที่เป็นงานวิจัย และคำแนะนำในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
3. นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย (โครงการ MoU) ได้รับการชี้แนะเพื่อปรับ proposal ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน การทำวิจัยที่ลงพื้นที่ทำให้นักวิจัยเข้าใจการทำงานที่มีบริบท

นอกจากการทำงานทั้ง 23 ครั้ง ซึ่งสามารถสรุปเป็นผลการทำงานได้ในภาคผนวกที่ 1 แล้ว ในกรณีที่ดีดการกิจอื่นทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้ โครงการได้ให้ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรหรือผ่านทาง email ทุกครั้งที่ได้รับการร้องขอ หรือส่งเอกสาร (ส่วนมากคือ proposal หรือรายงานความก้าวหน้า ดังปรากฏบางตัวอย่างในภาคผนวก)

ข้อค้นพบจากการร่วมในกระบวนการเวที คือ นักวิจัยภาคประชาสังคมยังมีจุดอ่อนในหลายด้าน การมีทีมงานติดตามแบบเสริมพลังเป็นสิ่งดี แต่อาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะยังขาด content ทางวิชาการ ที่ผ่านมานักวิจัยได้รับเติมเต็มทางวิชาการเฉพาะเมื่อมีเวทีรายงานความก้าวหน้าเท่านั้น ผลที่ได้ขณะนี้คือการยกระดับงานในพื้นที่ให้ฝ่ายปกครองเห็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการรับรู้ ที่จะช่วยประสานงานกลไกต่างๆ ในจังหวัด

จากการลงพื้นที่พบว่าปัจจัยความสำเร็จอยู่ที่ความเข้าใจงานวิจัยของภาคประชาชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบกระบวนการทำวิจัย ที่ส่งผลต่อการได้ข้อมูลที่ต้องการเพื่อการตีความ ในบางพื้นที่นักวิจัยยังใช้เทคนิครวบรวมข้อมูลให้ได้จำนวนมากจนไร้ทิศทาง แต่ในบางพื้นที่นักวิจัยมีประสบการณ์กับการทำวิจัยและข้อมูลมากพอที่ควรยกระดับไปสู่การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้แล้ว หากได้รับการสนับสนุนต่อก็จะเป็นการพัฒนาความคิดเชิงวิจัยให้ภาคประชาชน

การมีส่วนร่วมของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญของการยกระดับความหมายข้อมูล ซึ่งทำให้การพัฒนาเกิดจากแผนพัฒนาพื้นที่ที่มีคำอธิบายถูกหลักวิชาการ หลายพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดหลายอย่างได้ ดังนั้น หากบูรณาการระหว่างงานที่ สกว. มี MoU กับมหาวิทยาลัยกับงานขบวนภาคประชาชนได้จะช่วยให้งาน ABC มีพลังมากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการเชื่อมภาควิชาการเข้ากับภาคประชาชนและภาครัฐ ที่จะสามารถพัฒนางานในมหาวิทยาลัยขึ้นสู่การเป็น Local Think Tank ได้ด้วย

การทำงาน ABC ในลักษณะที่เป็นอยู่เช่นนี้ (มี MoU ต่อกัน) เป็นสิ่งที่เหมาะกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเกิดใหม่ ที่กำลังหาแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย รวมทั้งการพัฒนาทีมวิจัยใหม่ เพราะทรัพยากรที่ สกว. ให้ (ทั้งทุนวิจัย และการถ่ายทอดความรู้การจัดการงานวิจัย) เป็นที่ต้องการของฝ่ายรับ จึงเปิดใจรับและยอมเปลี่ยนแปลงตนเองเต็มที่ สำหรับมหาวิทยาลัยที่มีความเข้มแข็งทางวิจัยอยู่แล้วผลที่ได้จะต่างออกไป อย่างไรก็ตาม บุคลากรที่ได้รับมอบหมาย (โดยมหาวิทยาลัย) ก็มีผลเช่นกัน ผลนี้เกิดจากการเรียนรู้และความสัมพันธ์ที่บุคคลและผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีต่อกัน

สำหรับการทำงานกับกลไกรัฐนั้นยังต้องใช้การจัดการเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น ความสำเร็จเกิดจากระบบการสั่งการ (top down) ดังนั้น การที่ สกว. สามารถสถาปนาความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยได้จึงมีส่วนช่วยอย่างมาก ความสัมพันธ์เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สิน (asset) ที่สำคัญสำหรับองค์กร อย่างไรก็ตาม กลไกระดับจังหวัดที่อยู่ในระบบสั่งการนี้มักจะมีภารกิจอื่นมากอยู่แล้ว การเข้ามามีส่วนร่วมทำวิจัยด้วยจึงเป็นเรื่องยาก ที่พบเห็นส่วนมากคือการรับรู้และอำนวยความสะดวก และเป็นจุดเชื่อมต่อกับอำเภอ ท้องถิ่น ท้องที่ บุคลากรที่มาจากระบบที่ปฏิรูปไประดับหนึ่งแล้ว (เช่น กระทรวงสาธารณสุข) จะเข้าใจและให้ความร่วมมือในระดับร่วมปฏิบัติการมากกว่าจากที่สังเกตนั้น การเรียนรู้ของกลไกรัฐยังไม่สอดคล้องกับภาคอื่น

2.2 การทำงานตามแผนพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

ตารางที่ 2 การทำงานตามแผนพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

ที่	เรื่อง	ผู้จัด	วันที่/สถานที่
1	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal ม.พะเยา	ม.พะเยา	วันที่ : 21-22 พ.ค. 55 สถานที่ : มหาวิทยาลัยพะเยา
2	การอบรมเชิงปฏิบัติการการคิดเชิงระบบและจัดการงานวิจัย ABC แก่ผู้ประสานงานฝ่าย 4*	สกว.	วันที่ : 2 – 4 มิถุนายน 2555 สถานที่ : ณ ห้องเจต สามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม
3	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal ม.วลัยลักษณ์	ม.วลัยลักษณ์	วันที่ : 30 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม 2555 สถานที่ : ห้องประชุม สำนักวิจัยและพัฒนา ม.วลัยลักษณ์ จ.นครศรีธรรมราช
4	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal ม.อุบลราชธานี	ม.อุบลราชธานี	วันที่ : 30-31 กรกฎาคม 2555 สถานที่ : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
5	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	วันที่ : 25-26 สิงหาคม 2555 สถานที่ : ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
6	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal ม.สงขลานครินทร์	ม.สงขลานครินทร์	วันที่ : 2 – 3 มีนาคม 2556 สถานที่ : โรงแรมบีพีแกรนด์ ทาวเวอร์
7	การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการเขียนบทความวิจัยของกลุ่มนักวิจัย โครงการความร่วมมือภายใต้บันทึกความร่วมมือระหว่าง สกว.และมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาพื้นที่*	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	วันที่ : 16-17 มีนาคม 2556 สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
8	Workshop Systems Thinking และการประยุกต์เขียน proposal มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	วันที่ : 4-5 เมษายน 2556 สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
9	การอบรมเชิงปฏิบัติการ “Force – Field Analysis Workshop” ม.นเรศวร	ม.นเรศวร	วันที่ : 27-28 เมษายน 2556 สถานที่ : ม.นเรศวร

* เป็นการจัดเพิ่มให้งานสัญญา

การพัฒนานักวิจัยและหน่วยงานจัดการงานวิจัย ABC ทุกครั้ง โครงการใช้การทำ workshop ที่ออกแบบขึ้นใหม่ อันประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การคิดเชิงเหตุและผล การคิดเชิงระบบ และการใช้ความคิดทั้ง 2 มาประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการวิจัย สำหรับการจัดการงานวิจัยนั้น โครงการได้ฝึกอบรมให้กับกลุ่มผู้ประสานงานชุดโครงการของฝ่าย 4 ทั้งหมดเมื่อวันที่ 2-4 มิถุนายน 2555 นอกจากนั้นได้จัดเพิ่มให้กับ มรภ. อุดรดิตถ์ (อยู่นอกกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มี MoU ร่วมทุนวิจัย ABC กับ สกว.) และ workshop พิเศษ เรื่องการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการเขียนบทความวิชาการแก่นักวิจัย มรภ. ลำปาง และ ม. พะเยา

โครงการพัฒนานักวิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 9 ครั้ง มีผู้ได้รับการพัฒนาความคิดประมาณ 450 คน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จในการ install ความคิดและระบบคิดใหม่ให้แก่นักวิชาการในมหาวิทยาลัย การ

ทำงานทำให้ค้นพบข้อสรุปว่าการพัฒนานักวิจัยในมหาวิทยาลัยนั้นยังต้องการวิธีที่ถูกต้องและกระแทกที่ใจ ซึ่งที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยไม่สามารถจัดให้ได้ เพราะขาดวิทยากรที่รู้ทั้ง content ด้านวิชาการ การวิจัย และด้านเงื่อนไขของสังคม/บริบท รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้ความคิด ความสำเร็จนี้วัดได้จากการสะท้อนคิด (reflection) ของผู้เข้ารับการอบรมในภาคผนวกที่ 2 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. Workshop ได้สร้างกระบวนการทัศนคติใหม่ในการคิดให้เป็นเหตุเป็นผล ซึ่งจำเป็นสำหรับการทำวิจัย
2. ผู้เข้าร่วมพอใจกับการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม ทำให้พัฒนาความรู้จัก ความเข้าใจ ที่จะทำงานร่วมกันด้วยศาสตร์ที่ต่างกันได้
3. นักวิจัยมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานวิจัยแบบ ABC
4. ผู้เข้าร่วมเข้าใจการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้
5. ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจหลักคิดการเขียน proposal มากขึ้น (สนับสนุนโดยเสียงสะท้อนจากผู้จัดการของ ม. พะเยาและ มรภ. ลำปางว่า นักวิจัยที่ผ่านกระบวนการ Workshop สามารถเขียน proposal ได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน)
6. ผู้จัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยสามารถนำหลักการ (สูตร 5+3-3) ไปเป็นกรอบการพิจารณา proposal และให้ความเห็นกลับแก่นักวิจัยได้ชัดเจน

มีข้อค้นพบว่านักวิจัยรุ่นใหม่และนักจัดการงานวิจัยสามารถพัฒนาได้หากเปิดโอกาสให้เห็นบริบทโลกกว้าง และมีผู้ชี้แนะให้คิด อาจเป็นเพราะการเป็นคนรุ่นใหม่เติบโตมาในบริบทและกระแสสังคมที่ต่างจากบริบทของพื้นที่ คนรุ่นใหม่จึงขาดทักษะการมองปัญหาการพัฒนาพื้นที่ด้วยงานวิจัย ขาดทักษะการตั้งโจทย์ และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในฐานะภาคีวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ ดังนั้น กระบวนการเวทีพัฒนา proposal และการติดตามความก้าวหน้าจึงเป็นเวทีแห่งปัญญาของนักวิจัยรุ่นใหม่เหล่านี้ ซึ่งบางมหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์ เช่น การชักชวนให้นักวิจัยที่เข้าเวทีอยู่ร่วมเรียนรู้จากโครงการอื่นๆ (หลังจากจบการนำเสนอโครงการของตน) หรือการถ่ายทอดสดทางวิทยุ เป็นต้น แสดงให้เห็นความสำคัญของการสื่อสาร ที่เป็นเครื่องมือหลักชิ้นหนึ่งที่ สกว. ควรให้ทุกมหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น

2.3 งานอื่นที่ได้รับการร้องขอจาก สกว.

ประชุมโครงการจัดทำคู่มือประเมินการพัฒนาชุมชน 13 กุมภาพันธ์ 2555

สังเคราะห์องค์ความรู้งาน ABC เชียงใหม่ 11 เมษายน 2555

โครงการ Teacher Coaching (ในฐานะกรรมการขับเคลื่อน) 20 พฤศจิกายน 2555 17-18 กุมภาพันธ์ 2556 9 มีนาคม 2556 4 มิถุนายน 2556

ประชุมพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะ 21 CS 20 พฤศจิกายน 2555

ร่วมพัฒนาโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา

Review และให้ความเห็นรายงานโครงการต่างๆ ของฝ่าย 4 เช่น งานวิจัยพลังงาน (แม่ฮ่องสอน) ยุววิจัย ASEAN เป็นต้น

2.4 สรุปผลการดำเนินงานเทียบกับตาราง Output ในสัญญา

สรุปการทำงานได้ผลงานตามที่กำหนดในสัญญาได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน

Output		ในกรณีล่าช้า (ผลสำเร็จไม่ถึง 100%) ให้ท่าน ระบุสาเหตุและการแก้ไขที่ท่านดำเนินการ
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ/หรือจากการปรับแผน	ผลสำเร็จ (%)	
1. ความเห็น/บันทึกให้คำปรึกษาต่อแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ในภาพรวม และในพื้นที่เฉพาะภาคใต้ตอนกลาง รวมถึงคำแนะนำต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง	100	ดูบันทึกในภาคผนวก 1 ที่ให้ความเห็นจากการทำงานต่างๆ รวมทั้ง reflection ของผู้เข้าร่วม workshop การคิดเชิงระบบและการพัฒนา ABC Proposal และการวิเคราะห์สนามแรง (FFA) (ภาคผนวก 2)
2. บทความสังเคราะห์ความรู้/บทเรียน/ข้อสังเกตต่องานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ลงตีพิมพ์ในวารสารวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	100	บทความเรื่อง “ศาสตร์และศิลป์ของงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่” ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2556 หน้า 124 - 129 (ภาคผนวก 3)
3. คู่มือ เครื่องมือ กระบวนการพัฒนาความคิดเชิงระบบสำหรับงานวิจัยแบบ ABC	100	หนังสือกระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม (ภาคผนวก 4)

หมายเหตุ มีงานตามสัญญาที่ไม่ได้ระบุในตาราง Output คือ งานโครงการ 14 จังหวัดและงานอื่นๆ ดังสรุปในข้อ 3 และภาคผนวก

http://abcjournal.trf.or.th/index.php?option=com_jdownloads&Itemid=37&view=viewcategory&catid=4

5 สรุป

โครงการนี้เป็นสัญญาวิจัย โดยเป็นการวิจัยที่ปฏิบัติงานที่ปรึกษาไปพร้อมกับการถอดความรู้ นอกเหนือจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ 9 ครั้ง ซึ่งมีผู้ผ่านการพัฒนาความคิดประมาณ 450 คนแล้ว ผลการวิจัยยังปรากฏเป็นผลงานที่แยกจากรายงานฉบับสมบูรณ์นี้เป็นหนังสือ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม” ซึ่งมี 3 ตอน และถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดของโครงการนี้ จึงขอนามกล่าวโดยสังเขป ดังนี้

ตอนที่ 1 อธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการของงาน ABC รู้หลักการวิจัยและการเอาไปใช้ในระดับตัดสินใจของชุมชน เป็นการปูพื้นฐานให้นักวิจัยเข้าใจเงื่อนไข (บริบทของการทำงานวิชาการรับใช้สังคม)

ตอนที่ 2 เป็นการถอดความรู้จากประสบการณ์ตรงที่ทำ workshop ใ้มหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มี MoU ทำงาน ABC กับ สกว. เป็นตอนที่อธิบายการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยทั้งแบบอุปนัยและนิรนัย งานเชิงวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และงานยุทธศาสตร์ อธิบายการใช้หลักการของความคิดเชิงระบบ (systems thinking) ออกแบบงานวิจัย และการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย ABC ด้วยหลักการ (คาถา) 5+3-3 คือความเป็นงานวิจัย 5 ประการ ความเป็นงาน ABC 3 ประการ และกับดัก 3 ประการที่นักวิจัยต้องหลีกเลี่ยง

ตอนที่ 3 เป็นเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่ถอดความรู้จากการทำ workshop เพื่อให้นักวิจัยได้เครื่องมือสำหรับกระบวนการเวที โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการวิเคราะห์สนามแรง (Force Field Analysis) ที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้เข้าใจแรงขับและแรงต้านการพัฒนา และสามารถประเมินได้ว่าควรลำดับการแก้ปัญหาอย่างไร กระบวนการใหม่นี้มีความเป็นระบบ จึงทำให้กลุ่มเข้าใจได้ง่าย เข้าใจตรงกัน และชัดเจน

บทที่ 3

สรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 สรุป

1. การพัฒนางานมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสำนักงานที่มี MoU กับ สกว. และส่วนนักวิจัย งานที่ผ่านมาได้พัฒนา นักวิจัย ได้แก่การจัด Workshop ทำความเข้าใจ proposal ABC อย่างเป็นระบบ (มรภ.ลำปาง, ม.พะเยา, ม. อุบลฯ, ม.วลัยลักษณ์, ม.อ. , มรภ. อุตรดิตถ์ และ ม.น.) ซึ่งได้ผลดีจากการสะท้อน (reflection) ของผู้เข้าร่วม แต่สำหรับผู้ประสานงานระดับมหาวิทยาลัยนั้น ได้ผ่านการปฏิบัติจริงเพียงครั้งเดียว ผลการเอาไปใช้จัดการ proposal ของบางมหาวิทยาลัย เช่น ม.พ. นับว่ามีพัฒนาการดีในระดับหนึ่ง
2. จาก reflection ที่แสดงผลสำเร็จในการพัฒนานักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยทำให้ค้นพบว่าการพัฒนาที่มี ประสิทธิภาพนั้น ต้องทำด้วยกระบวนการที่ออกแบบเป็นพิเศษ ที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ
3. นักวิจัยจำนวนมากต้องการเขียน proposal ให้ดี แต่ที่ผ่านมานั้น การพัฒนาที่มหาวิทยาลัยจัดให้ยังไม่ สามารถช่วยให้ นักวิจัยเข้าใจได้อย่างแท้จริง เพราะขาดทักษะการอบรมแบบ workshop ที่ปฏิบัติสลับการ ถอดความรู้
4. การพัฒนาความคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่สำคัญมากในการยกระดับความคิดของนักวิจัย ซึ่งต้องเริ่มด้วย ความเข้าใจในเหตุและผล และสามารถแยกแยะระหว่างเหตุผลตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติกับความคิดของตนให้ ได้ก่อน จึงจะคิดได้อย่างเป็นระบบ ที่เห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ทำให้นักวิจัยมีโลกทัศน์กว้างขึ้น จึง เข้าใจงาน ABC ง่ายขึ้น
5. การพัฒนา proposal งาน ABC นั้น ทั้งนักวิจัยและนักจัดการงานวิจัยต้องเข้าใจเงื่อนไขที่ทำให้ proposal มี เนื้องานวิจัยและบริบท เพื่อไม่ให้นักวิจัยติดกับดักของงานวิจัยแบบเดิม ที่มีประสบการณ์มาก่อน
6. การวิเคราะห์สนามแรง (Force Field Analysis) เป็นเครื่องมือสำคัญ แต่ยังไม่เหมาะที่จะใช้ได้ทันที เว้นแต่ หากผ่านการพัฒนาความคิดที่เป็นระบบมาก่อนก็จะช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น
7. การอบรมแบบ workshop เหมาะสำหรับใช้พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย แต่ผู้ดำเนินรายการ (วิทยากรกระบวนการ) ต้องมีประสบการณ์และความคล่องตัวในการให้คำอธิบายและดึงความสนใจของผู้เข้า รับการอบรม
8. นักวิจัยภาคประชาสังคมยังมีจุดอ่อนในหลายด้าน การมีทีมงานติดตามแบบเสริมพลังเป็นสิ่งดี แต่อาจจะยัง ไม่เพียงพอ เพราะยังขาด content ทางวิชาการ ที่ผ่านมานักวิจัยได้รับเติมเต็มทางวิชาการเฉพาะเมื่อมีเวที รายงานความก้าวหน้าเท่านั้น ผลที่ได้มากขณะนี้คือการยกระดับให้ฝ่ายปกครองในพื้นที่เห็น
9. การมี Connection กับฝ่ายปกครอง ถือเป็นทรัพย์สินที่สำคัญของ สกว. ในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่
10. มีบางพื้นที่ (เช่น นครฯ พิษณุโลก) ที่งานวิจัยภาคประชาชนมีความก้าวหน้าและน่าจะใช้ข้อมูลยกระดับ ความคิดไปสู่ความสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้แล้ว

3.2 ข้อเสนอแนะ

1. นักวิจัยควรได้รับการพัฒนาต่อด้วย FFA และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเขียนบทความวิชาการ
2. ผู้ประสานงานควรได้รับการฝึกให้เป็นผู้พัฒนาใจที่ย้อนนักวิจัยได้ด้วย โดยใช้ Workshop FFA
3. นักวิจัยชีกประชาสังคมที่ทำงานเชิงประเด็น (ต่อจากโครงการความร่วมมือฯ เดิม) ควรได้รับการสนับสนุน workshop ด้านการทำวิจัยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดด้วยหลักการเหตุและผล และการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์

4. การทำงาน ABC ของภาคประชาสังคมที่เป็นงานเชิงประเด็นควรทำใกล้ชิดกับนักวิชาการในมหาวิทยาลัย เพราะต้องการความลึกทางวิชาการมาช่วยออกแบบงานและอธิบายผล ดังนั้น หากจะมีระยะต่อไปก็ควรโครงการที่ สกว. มี MOU ด้วยเข้ามามีส่วนร่วม จะได้ทั้งการบูรณาการงาน การจัดการ และงบประมาณ
5. งานที่มี MOU กับมหาวิทยาลัยที่จะพัฒนาต่อ คือ การเกิด Think Tank ในพื้นที่ (คล้ายโครงการรวมปัญญาพัฒนาบ้านเกิด)
6. มหาวิทยาลัยใหม่มีบริบทที่สร้างเงื่อนไขให้ สกว. สามารถร่วมพัฒนาได้ง่าย ก้าวเดินต่อไปอาจจะขยายไปสู่ มหาวิทยาลัยใหม่ที่มีปณิธานทำงานวิจัย ABC
7. สกว. ควรหาทางให้กลไกรัฐมีส่วนร่วมในการปฏิบัติวิจัยมากขึ้น เพราะการวิจัยของภาครัฐเคยถูกจัดว่าเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการปฏิรูปการวิจัย (ที่ สกว. เคยทำร่วมกับ มสช. เมื่อหลายปีมาแล้ว) และงาน ABC ก็เป็น entry point ที่เหมาะสมที่สุด
8. การพัฒนานักวิจัยต้องการเครื่องมือใหม่ๆ เช่น การสื่อสารที่เปิดกว้างเพื่อการเรียนรู้ และการลงทุนเพื่อให้ นักวิจัยรุ่นใหม่ได้เข้าถึง (จุ่มตัว) บริบทของพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นแนวคิดการจัดการต่อไป
9. หนังสือที่เป็นผลจากโครงการนี้ควรได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ความคิดงานวิชาการรับใช้สังคม เป็นที่เข้าใจในหมู่นักวิชาการของประเทศ

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

**ความเห็นจากการเป็นที่ปรึกษาโครงการ MoU, ABC
และการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด**

ความเห็นโครงการพัฒนาระบบประเมินผลแบบเสริมพลังเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (ระยะที่ 2)

(นำเสนอในที่ประชุม สกว. 1 ก.พ. 2555)

1. กิจกรรมของงานนี้คือการประชุม ประชุมกลุ่ม สัมภาษณ์ สัมมนา ศึกษาดูงาน จึงทำให้มีภาพของการ “เอาความรู้ไปให้” (ดูผลที่คาดว่าจะได้ จากเอกสารเชิงหลักการหน้า 4 และข้อ 6.1 หน้า 15) จึงทำให้ดูเหมือนเป็นการทำงานแบบงาน function ของส่วนกลาง แต่ผมเข้าใจว่าโครงการนี้เป็นงาน 2 ลักษณะ คือ 1) งานหนุนเสริม (ซึ่งใน 6 เดือนแรกก็ได้หนุนเสริมเพื่อให้ได้ proposal) 2) งานวิจัยที่ซ้อนบนงานหนุนเสริมในระยะที่ 2 โดยงานหนุนเสริมใน 18 เดือนต่อมาคือการหนุนการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเชิงประเด็นของพื้นที่ (โดย สกว. จะใช้งานคุณจิรกาเป็น mechanism ในการติดตามงาน) โดยจะเป็นการหนุนแบบ EE และขณะเดียวกันก็ทำวิจัยไปด้วย เพื่อให้ได้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 และ 4 ข้อเสนอแนะของผมคือ ขอให้ proposal บอกกระบวนการ EE ให้ชัด และระบุกระบวนการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ 3 และ 4 ให้ชัด
 2. การกิจที่เสนอทำในโครงการนี้ไม่เห็น process ชัดว่าทำอย่างไร เพราะบอกแต่หลักการ (เช่น dynamic group, capacity building, constructive feedback loop และ institutionalization) ผมมีความเห็นว่า การหนุนเสริมนั้น ผู้หนุนต้องทราบ skill ที่นักวิจัยในพื้นที่ขาดก่อน จากนั้นต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ (จิต การเรียนรู้) ของกลุ่มคนที่มีบทบาทต่างๆ กัน (เพราะงานนี้เป็นงานหลายภาคี) แล้วจึงมาออกแบบกระบวนการหนุนเสริม หากคิดงานแบบ backward design เช่นนี้ เราก็จะเห็นข้อเสนอโครงการที่อธิบาย process ชัดเจนขึ้น (เช่น constructive feedback loop จะใช้เมื่อใด ในสถานการณ์ใดของ EE เป็นต้น) ข้อเสนอแนะสำหรับข้อนี้จึงคล้ายกับข้อ 1
 3. ข้อเสนอโครงการเชิงประเด็นของจังหวัดที่ทำเรื่องอาหารและเกษตรนั้น ผมมีความรู้สึกว่ามีมุมมองด้าน supply (การผลิต) มากกว่าการเอา demand (ตลาด) มาเป็นจุดเริ่มต้น ทำให้เห็นเฉพาะภาคที่หนุนการผลิต ชัดมาก โดยเฉพาะภาคที่เป็นงาน function ผมมีความเห็นว่า ปัญหาที่ยังไม่ได้รับการ address ให้ชัดคือ ภาคีด้านผู้บริโภค (ตลาดหรือภาคธุรกิจที่จะขับเคลื่อนตลาด) เช่นเดียวกับกลุ่มน้ำและภัยพิบัติที่ยังเห็นน้ำเป็นแค่เพียงปัจจัยการผลิต
 4. ผลที่ได้ที่สำคัญคือ การ institutionalization ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำงานนี้ยังยืนต่อไปได้ แต่ก็เป็นสิ่งที่ทราบดีว่า institutional structure นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยากมาก ผมเห็นว่า institutional structure ควรเกิดในระดับพื้นที่/ชุมชนก่อน และเป็นระดับสำนึก เช่น สำนึกในระบบเหตุ-ผลและใช้ความรู้ในการตัดสินใจ สำนึกในการทำอาชีพที่เข้าใจ supply chain, value chain ที่จะทำให้เกิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม สำนึกในการสร้างกติกาสังคมที่ดูแลกันในยามมีภัย เป็นต้น สำนึกนี้เกิดจากการเปลี่ยน paradigm ซึ่งควรเป็นเป้าหมายของ EE ซึ่งหมายความว่า EE เป็นหลักสำคัญของโครงการนี้ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสามารถของพื้นที่ที่จะ EE ตนเองอย่างที่คุณหมอวิจารณ์อธิบายในห้องประชุม
 5. งานในระยะต่อจากนี้ไป เมื่อมีข้อมูล (จากการที่พื้นที่ทำวิจัย) ก็จะต้องมีส่วนการตัดสินใจ (โดยเฉพาะกลุ่มที่ทำเรื่องน้ำ) แต่ข้อเสนอโครงการ (เท่าที่นำเสนอ) ยังไม่พบ decision science ซึ่งผมเห็นว่าเป็นโอกาสที่โครงการนี้จะดึงภาควิชาการเข้ามามีส่วนร่วม (และสร้างการเรียนรู้ที่ยกระดับและ paradigm ตามกระบวนการ EE) ดังนั้น ใน proposal จึงควรให้นำหนักกับภาควิชาการด้วย
- โดยสรุป การทำงานของ EE ของโครงการนี้น่าจะเป็นโอกาสเรียนรู้ของทุกฝ่ายให้เข้าใจงาน ABC หากดึงเอาภาคีต่างๆ มาร่วมในกระบวนการ (รวมทั้งโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของ มท.)

สุธีระ ประเสริฐสรรพ ที่ปรึกษา 2 ก.พ. 2555

ความเห็นโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC (ในการนำเสนอต่อคณะกรรมการมหาดไทย 1 ก.พ. 55)

เป็นโครงการที่สรุปเป็นเอกสารได้ชัดและกระชับดี อาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คณะของกระทรวงเข้าใจและมีท่าทียอมรับ (อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งมีประสบการณ์กับงาน สกว. มาก่อนแล้ว หรือมี “หัวใจ” ดี) ดังนั้น จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งของการเตรียมเอกสาร ข้อเสนอแนะอื่นๆ มีดังนี้

1. ลักษณะการหาร้อยยังเป็นลักษณะของการทำงาน top-down คือมีโทนเสียงการหารือไปในทางการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายของการทำงานของมหาดไทย ยังไม่ได้พูดในด้านการเสริมการเรียนรู้ของชุมชน หรือมหาดไทยเป็นผู้ให้การเรียนรู้ หรือมหาดไทยเป็นผู้เรียนรู้เอง เข้าใจว่าผู้เข้าประชุมยังไม่ลึกซึ้งกับกระบวนการเก็บและใช้ข้อมูลในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองแบบที่โครงการของฝ่าย 4 ทำมา ดังนั้น จึงขอให้ความเห็นว่า การมามีบทบาทของตัวแทนทีมจังหวัด (5 คน/จังหวัด) และทีมบูรณาการกลางนั้น สกว. จึงควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ด้วย (แบบไม่ให้รู้ว่าเป็นเรียน) โดยเรียนรู้การบูรณาการงาน function ต่างๆ เข้าด้วยกัน และคิดงานแบบ demand-side planning ซึ่งจะช่วยให้วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อบรรลุได้ดี
2. มีความรู้สึกกว่าผู้ปฏิบัติ (พช.) คิดว่างานบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งทำง่าย (ฟังน้ำเสียงจากการรับปากของตัวแทน พช. ทันที โดยไม่มีการถามรายละเอียด) เพราะใช้คำว่า “เรามีคนของเราอยู่ เต็มวงให้จัดการเก็บได้” จึงน่าเป็นห่วงในวิธีการทำงาน เพราะความสำเร็จที่ผ่านมาเกิดจากการคืนข้อมูลให้ใช้ประโยชน์โดยเร็ว เพื่อให้เห็นคุณค่าของข้อมูล การใช้ประโยชน์โดยเร็วนั้นคือการได้ประโยชน์ระดับบุคคลและระดับครัวเรือนก่อนเป็นอันดับแรก เรื่องการนำมาสู่แผนชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่ตามมาภายหลัง ซึ่งต้องอาศัยภาวะผู้นำของคนในชุมชน ดังนั้น จึงขอให้ความเห็นว่า ต้องเตรียมความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติก่อนที่จะ launch โครงการนี้ในวันที่ 18 ก.พ. 55 วิธีการที่ง่ายที่สุดคือ การทำ workshop โดยถอดบทเรียนจาก VTR เรื่อง “พลังข้อมูล พลังชุมชน คนคุณหาได้” ซึ่งจะเห็นกระบวนการทั้งหมด หากมีการวางแผนการถอดบทเรียนเพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งก็น่าจะช่วยให้ระดับหนึ่ง (ขอให้ดู script ที่ผมเคยถอดบทเรียนที่แนบมาด้วย)
3. ตัวชี้วัดระดับครัวเรือนที่ใช้การลดหนี้และปลดหนี้หนี้ ผมคิดว่าจะมีความเสี่ยงมาก เพราะหนี้ที่เกิดจากรายรับนั้นมี uncontrollable factor มากมาย เช่น น้ำท่วม ดังนั้น ขอแนะนำให้ดูในสิ่งที่ control ได้ ซึ่งคือการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (ทั้งจากการผลิตเองและจากเลิกเพราะตระหนักในความไม่คุ้มค่า อาทิเช่น เหล้า เป็นต้น) หนี้ที่อันดับแรกของบัญชีครัวเรือนคือการรู้จัก cash flow ของตนเองจนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหนึ่ง สำหรับเรื่องบัญชีหนี้ ขอให้คำแนะนำว่าควรแยกบัญชีการทำอาชีพออกมาจากบัญชีครัวเรือน เพราะหนี้เกิดจากการทำอาชีพเกือบทั้งหมด (ขาดทุนจากอาชีพ)
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญคือ “ระดับส่วนกลาง” (ที่มีผู้เสนอเพิ่มเป็นข้อ 5.5) เพราะเป้าหมายของงานนี้คือการเรียนรู้และเปลี่ยนพฤติกรรมของการทำงานจากส่วนกลาง ตัวชี้วัดนี้จะต้องไม่เป็นเชิงปริมาณ แต่ต้องมีสวนคุณภาพร่วมด้วย จึงมีข้อเสนอแนะว่า ในกระบวนการติดตามทุก 3 เดือนนั้น สกว. ควรทำ empowerment evaluation กับส่วนกลาง (เรียนแบบไม่ให้รู้ว่าเป็นเรียน)

โดยสรุป เบื้องหลังของงานนี้คือการพัฒนางานไปพร้อมกับการเรียนรู้ โดยในทางปฏิบัติเน้นใช้ทีมงานพัฒนาเป็นสะพานไปสู่การเรียนรู้ของหลายระดับ (อย่างน้อย คือ รัฐ (มท.) ชุมชน อปท. หน่วยงาน function ในจังหวัด) เพื่อไปสู่การเปลี่ยนทัศนคติการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็น end อย่างแท้จริง ดังนั้น สกว. น่าจะออกแบบกระบวนการเพื่อ implement แก่ทีมจังหวัดไปพร้อมๆ กันด้วย

สุธีระ ประเสริฐสรรพ ที่ปรึกษา 2 ก.พ. 2555

สรุปความเห็น
การประชุมพิจารณาโครงการ ABC ตามโครงการตาม MoU สกว.-ม.อ.

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2555

ห้องประชุมเลิศพัฒน RDO

ม. สงขลานครินทร์

ความเห็นนี้เป็นความเห็นทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอโครงการที่สำนักงาน ABC ได้ดำเนินการในที่ประชุมเองแล้ว

ประเด็นเรียนรู้

1. การประชุมครั้งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จในประเด็นการสร้าง network ระหว่างมหาวิทยาลัยกับประชาสังคมข้างนอก เพราะผู้เข้าร่วมจากพื้นที่ (คุณณรงค์ คงมาก คุณณรงค์ สุขขวัญ คุณนก (ผู้ประสานงาน สกว. ท้องถิ่น สงขลา)) เป็นผู้รู้จักในพื้นที่ สามารถนำข้อเท็จจริงจากพื้นที่ (ที่ใหม่สำหรับนักวิจัยและผู้บริหาร RDO) ให้เกิดการเรียนรู้แก่คนในมหาวิทยาลัยได้ เป็นการใช้ออกาสเอาโลกภายนอกเข้าสู่มหาวิทยาลัยได้ดี และจะดียิ่งขึ้นหากคนมหาวิทยาลัยมีมากกว่านี้
2. การทำให้ ผอ. RDO (ดร. พีระพงศ์) อยู่ได้ตลอดเป็นจุดสำคัญมาก (เพราะปกติจะว่างอยู่แต่เพียงตอนเปิดเท่านั้น) ในตอนท้าย ดร. พีระพงศ์ ได้พูดเองว่า “ได้เรียนรู้ของใหม่มากมาย” การได้เห็นกระบวนการคุณภาพในการพัฒนาข้อเสนอโครงการที่ต้องบูรณาการหลายมิติเช่นนี้ จะเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญของผู้บริหารมหาวิทยาลัย (เป็นการ empower อย่างหนึ่ง) ทำให้จับหลักการบริหารงานวิจัยแบบนี้ได้ ต่อไปสามารถปล่อยให้มหาวิทยาลัยดำเนินการได้เองเมื่อ สกว. exit แต่เป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้บริหารระดับกลางของ RDO ไม่ได้มาร่วมด้วย คนเหล่านี้จะต้องอยู่กับ RDO อีกนาน และเป็นผู้ปฏิบัติ
3. การมีสื่อมวลชนเข้าร่วมเป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งของงาน ABC ใต้กลาง ที่มีฐานการทำงานกับสื่อมายาวนาน ตั้งแต่ต้น คุณชัยวุฒิ เป็นผู้สื่อข่าวที่เข้าใจเรื่องภัยพิบัติอย่างดี และก็เป็นจุดแข็งของกลุ่มสื่อมวลชนในภาคใต้ที่สื่อวิทยุมีบทบาทในสภาวะวิกฤติจากภัยพิบัติเทียบเคียงได้กับช่อง 3 ประเด็นภัยพิบัติจับใจสื่อได้ง่าย และจะเป็น stepping stone ไปสู่ประเด็นอื่นได้ง่ายด้วย

จุดอ่อน

1. หัวใจของเรื่อง ABC คือการประสาน/บูรณาการความร่วมมือกัน แต่ก็เป็นที่สังเกตว่าข้อเสนอโครงการยังขาดส่วนราชการ (งาน function รวมทั้งเทศบาลนครหาดใหญ่) ในทุกโครงการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรแก้ไขในคราวต่อไป
2. จุดอ่อนอีกประการคือ ข้อเสนอโครงการยังขาดการมีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้จากคนในพื้นที่ (มีหลายเรื่องที่ไม่ยากเกินไป ที่ “คนใกล้งานที่สุด” มีโอกาสเรียนรู้) หากจะให้งาน ABC ขยายตัวได้ ต้องเพิ่มความร่วมมือในกระบวนการวิจัย และให้วิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้แก่พื้นที่ ดังนั้น งาน ABC ต้องทำงานใกล้ชิดกับ สกว. ท้องถิ่น (ซึ่งขณะนี้ อ. ไชยวรรณ ทำได้ดีแล้ว) เพื่อให้งาน MoU สามารถบูรณาการกับการเรียนรู้ของชุมชนได้
3. ข้อเสนอโครงการรอบแรก 17 โครงการ ผ่านการกลั่นกรองมาได้เพียง 5 โครงการ แสดงให้เห็นว่าต้องเอาใจใส่งาน upstream ข้อเสนอ คือ ควรมี researcher preparation phase โดยมหาวิทยาลัยควรรับภาระนี้ โดยมีสำนักงาน ABC และ สกว. สนับสนุนในเชิงวิชาการและกระบวนการ สิ่งที่ต้องทำคือ exposition นักวิจัยกับบริบท เช่น เวทีกับพื้นที่ (แบบเดียวกับที่ biodata เคยพยายามทำ)

โอกาส

1. กิจกรรมเช่นนี้น่าจะเป็นโอกาสการเรียนรู้เรื่องวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้น ผู้ที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในงานนี้น่าจะเป็นผู้จัดการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัย และเพื่อเชิญได้สำเร็จ ในระยะแรก สกว. ควรเป็นผู้เชิญ และควรมอบหน้าที่ให้เขามีบทบาทด้วย (อาจต้องสร้างบทบาทให้สอดคล้องกับงานของเขา)
2. สิ่งที่ต้องทำอีกประการ คือ การถอดบทเรียนร่วมกับผู้ประชุมและ reflection จากนักวิจัย เพราะจะเป็นการเรียนรู้ของตนเอง ให้นักวิจัยรู้สึก “มาแล้วได้รู้บางอย่างใหม่ ที่ต่างจากงานวิจัยของตนกลับไป” ซึ่งอาจจะต้องหาทางทำอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ dilute วัตถุประสงค์ของการประชุม
3. หากโครงการ MOU ในพื้นที่ทั้ง 6 ของ สกว. จับประเด็นการเรียนรู้แบบนี้ทุกครั้ง เมื่อปิดโครงการ สกว. สามารถเอามาสรุปเป็นหลักการทำงานได้ ดังนั้น หากพื้นที่อื่นมีกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการเช่นนี้ ผู้ประสานงานทั้ง 6 พื้นที่ก็จะต้องเข้าร่วมเรียนรู้ด้วย และ สกว. ต้องให้เวลาในการทบทวน/เผยแพร่การเรียนรู้ (เช่น จัดประชุมประจำปีสำหรับผู้ประสานงาน ABC หรือเอาไปผนวกกับงานประชุมวิชาการประเภทวิชาการรับใช้สังคม เพื่อให้ผู้ประสานงานมี “ผลงานวิชาการ”)

สุธีระ ประเสริฐสรรพ
ที่ปรึกษา

10 กุมภาพันธ์ 2555

ความเห็นเรื่องการปรับปรุงแบบการจดบัญชีครัวเรือน

การประชุมทีมข้อมูลบัญชีครัวเรือน มหิดล

ห้องประชุม 1 สกว.

13 กุมภาพันธ์ 2555

นอกจากการย่ำรายการให้ถูกหมวดหมู่ที่หารือในที่ประชุมแล้ว เรายังไม่ได้มองงานประมวลผลในอนาคตเท่าใดนัก จึงขอให้ความเห็นว่าควรสร้างโปรแกรมเสริมที่มีขีดความสามารถดังนี้

1. ความสามารถวิเคราะห์ที่ตั้งบัญชีอาชีพออกมาจากบัญชีครัวเรือนได้ด้วย (ยังไม่ควรแยกจดบัญชีอาชีพขณะนี้ เพราะจะเป็นภาระให้ชาวบ้านมากขึ้น) ที่สำคัญคือบัญชีอาชีพมีมิติของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นรายจ่ายปุ๋ยกับรายได้จากผลผลิตอยู่ห่างกัน 3-4 เดือนเป็นต้น การทำอาชีพขายของยังมีเรื่อง stock สินค้าในร้าน
2. บัญชีค่าใช้จ่ายส่วนที่เป็นการลงทุนควรสามารถประเมินผลการลงทุนได้ด้วยหลักเศรษฐศาสตร์ง่ายๆ เช่น ROI (พวกซื้อรถไถ รถเกี่ยว) หรือเอาง่ายๆ ก็เช่น ถ้าเราเอาชนะดอกเบี้ยยได้หรือไม่ ข้อมูลนี้จะยกระดับการคิดของชาวบ้านให้อยู่ในโลกเศรษฐกิจแข่งขันเสรีได้ และเข้าใจความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship)
3. ประมวลผลรวมทั้งพื้นที่ออกมาเป็น I-O Table ของพื้นที่ จะทำให้สามารถเอาไปวางแผนชุมชนได้ง่ายขึ้น เช่น เห็นรายจ่ายชุมชนเป็น “โอกาส” จะได้ attack ปัญหาได้ถูกจุด
4. การทำข้างต้นน่าจะสร้างความยั่งยืนในระดับพื้นที่ได้ เพราะพื้นที่ปฏิบัติเอง แต่ควรหาทางทำให้ระบบยั่งยืนในระดับจังหวัดด้วย งานนี้เดิม สกว. มี KCC ที่คุณณรงค์ทำอยู่ น่าคิดว่าเราจะทำให้เกิดคนแบบคุณณรงค์ในทุกจังหวัดได้อย่างไร ควรเป็นงานของข้าราชการประจำหรือองค์กรภาคประชาชน?

นอกจากนั้น ควรคิดให้ในพื้นที่ได้บูรณาการเข้ากับการศึกษาในระบบด้วย (เช่น โครงการของธนาคารกสิกร)

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

15 ก.พ. 2555

ความเห็นการแก้ไขข้อเสนอโครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

ฉบับส่ง 15 ก.พ. 55 (รับทาง email)

1. งานนี้เป็นงานวิจัย (อย่างที่ อ. ปิยะวัติ กล่าวในการประชุมเมื่อ 1 ก.พ.) ดังนั้น รายงานที่ สกว. จะได้รับต้องเป็นรายงานวิจัย อย่างที่ผมเคยมีข้อสังเกตในคราวประเมินความก้าวหน้าโครงการ อ. พรพิมล ว่าการเขียนรายงานในสาขานี้มักจะขาดการเชื่อมโยงข้อมูลจากการทำวิจัย จึงทำให้รายงาน (ในกรณี อ. พรพิมล คือ คู่มือ) เหมือนลอยออกมาจากที่ไหนสักแห่ง หากไม่เห็นการทำงาน(ลงพื้นที่)จริงก็จะไม่ทราบ การเขียนรายงานแบบที่ผมเรียกว่าเป็น evidence-based นั้น จะเป็นรายงานที่ผู้อ่านมาแล้วเห็นวิธีการทำงานชัด และเอาไปต่อยอดในพื้นที่ใหม่ได้ อ่านใน proposal แล้วคิดว่าผลทำนอง evidence-based จะได้จากงานก่อนที่ 5.4 (การถอดบทเรียน) จึงน่าจะสื่อถึงนักวิจัยถึงมุมมองนี้ด้วย
2. เป้าหมายของ สกว. คือคุณภาพของงานวิจัยในพื้นที่ ซึ่งเกิดจาก (อย่างน้อย) 2 ปัจจัย คือ 1) ข้อเสนอโครงการดี (upstream) 2) การติดตามดี (midstream) ขณะนี้ผ่านมาถึงข้อ 2 แล้ว การพิจารณาขณะนี้จึงต้องดู methodology ของการทำ EE (ที่เป็น keyword แสดงถึง approach ของงานนี้) ตามความเข้าใจของผม EE คือการประเมินแบบมีส่วนร่วม โดยค้นหาข้อเรียนรู้ที่ดีมาหนุนงาน เป็นการประเมินแบบมีความคิด positive (แทนการเข้าไปจับผิดในแนวการประเมินแบบอื่น) ในการประเมินรอบแรก (1 ก.พ.) ผมจึงมีความเห็นในเรื่องความชัดเจนของของกระบวนการ EE และเสนอให้ใช้ backward design ซึ่ง email ของนักวิจัยที่ส่งให้ สกว. ก็แสดงว่าตั้งใจเช่นนั้น
3. ตัวอย่างของกระบวนการที่กล่าวในข้อ 2 เช่น การสร้างระบบการเรียนรู้ (งานข้อ 5.1) ประกอบด้วยการอบรมดูงาน สัมมนา ซึ่งไม่ค่อยตรงกับความเข้าใจของผมนัก ผมเข้าใจว่า EE จะเป็นกระบวนการเวที โดยต้องมีวิทยากรกระบวนการสร้างการเรียนรู้ (อันนี้ การถอดบทเรียนในงานก่อนที่ 5.4 อาจเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ได้)
4. การเกิดโครงสร้างเชิงสถาบัน (institutional structure) เป็น output ที่สำคัญ เพราะจะสร้างความยั่งยืนในพื้นที่ ในหลายกรณีคำว่าโครงสร้างเชิงสถาบันหมายถึง “soft structure เช่น กฎกติกาที่ทำให้กลุ่มคน function เพื่อบรรลุเป้าหมาย” แต่ผมเข้าใจว่ายังมีที่สำคัญกว่านั้น เช่น “เกิดการรวมตัว (structured community) และมีความตระหนักจนเกิดการจัดการแก้ปัญหา” (มี actor) ในกรณีหลังนี้บรรดาพื้นที่ทำงานทั้งหลายก็มีอยู่แล้ว ดังนั้น การพัฒนาเพิ่มจากงานนี้จึงน่าเป็นการดึงภาคีวิชาการเข้ามาร่วมในกระบวนการสร้าง structure ด้วย (ภาคีวิชาการไม่ใช่ service แต่เป็น participative actor) งาน institutional structure จะเป็นก่อนที่ 5.3 และภาคีวิชาการมีกิจกรรมอยู่ในก่อนที่ 5.1 ดังนั้น ความท้าทายจึงอยู่ที่การเอา 5.1 มาใช้ประโยชน์ให้เกิด 5.3

สุธีระ ประเสริฐสรพ์

16 ก.พ. 55

ข้อวิเคราะห์จากการลงพื้นที่วิจัย จ. เพชรบูรณ์

หมู่บ้านดอกบัว

23 มีนาคม 2555

1. จากการฟังในพื้นที่ หมู่บ้านนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประเทศชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) รับรางวัลเมื่อวันที่ 8. มีนาคม 2555 นี้

2. ภาพรวมเป็นหมู่บ้านที่มีจุดเด่นที่สะท้อนการพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเอง กล่าวคือ มีรูปธรรมการจัดการที่สำคัญ 3 ประการคือ จัดการทรัพยากรภายใน supply chain. และ good governance

3. ขยายความเรื่องการจัดการตนเอง กระบวนการจัดการตนเองของหมู่บ้านนี้ ใช้หลักการสร้างจาก supply จากภายใน เริ่มจากปุ๋ยที่มาจากมูลสัตว์ซึ่งใช้ในไรนา มีการเลี้ยงวัวเอง อาหารของวัวเป็นหญ้าแพงโกลาที่ปลูกไว้ใช้เอง โดยการใช้หลักของการสร้าง supply ภายในเช่นนี้ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ไปสู่การสร้างป่าชุมชนที่เป็นป่าไผ่รวมในพื้นที่ 500 ไร่ เพื่อสานแข่งและสู้ไม้ส่งขายทั้งในและนอกประเทศได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างฐานทรัพยากรภายในของตัวเอง สามารถสร้างขนาดเศรษฐกิจ ที่หมุนเวียนภายใน คือการสร้างอาชีพบนฐานทรัพยากรของตนเองได้

ตัวอย่างการสานแข่ง และสู้ไม้ สะท้อนการจัดการฐานทรัพยากรจากป่าไผ่ที่มีการจัดการในการปลูก แบ่งสัดส่วนในการนำมาใช้ กระบวนการสานแข่ง มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในกระบวนการผลิต จากคนผลิตแข่ง สู่การรวบรวมผลผลิต เพิ่มมูลค่าด้วยการจัดการขายเป็นกลุ่ม

4. เชื่อมโยงกับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 หมู่บ้านดอกบัวได้ใช้ความรู้หลายอย่าง ทั้งความรู้ที่ดึงจากข้างนอก คือความรู้วิชาการควบคู่กับการปฏิบัติ ถ้าหากกล่าวถึงความมีเหตุผล สิ่งที่น่าสนใจก็คือการใช้เวทีประชาคม แม้ว่าเวทีประชาคมจะเป็นส่วนหนึ่งของ good governance ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภูมิคุ้มกันในการที่จะดำรงจริยธรรมในการปกครอง แต่เวทีประชาคมก็เป็นส่วนหนึ่งให้เกิดการรับฟังเชิงเหตุผลดังนั้นเวทีที่เป็นเหตุผลจึงเกิดด้วยกระบวนการเวทีประชาคมด้วย

4.2. หากจะกล่าวถึงความพอประมาณ หมู่บ้านนี้แม้จะไม่ได้กล่าวถึงความพอประมาณ แต่ก็มียุทธศาสตร์ที่เห็นถึงความพอประมาณ ส่วนหนึ่งคือการลด ละ เลิก สิ่งที่เป็นอบายมุข ทั้งเหล้าในงานต่างๆ สิ่งเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมาก็ได้ หรือจะตีความว่าเป็นความพอประมาณก็ได้เช่นกัน

4.3. ที่น่าสนใจอย่างมากคือการกระจายอำนาจของผู้ใหญ่บ้าน กระจายการตัดสินใจให้คุ้มต่างๆ ตัดสินใจเอง เป็นการสร้างความไว้วางใจ ประชาธิปไตยและการสร้าง good governance ในหลายกรณีเวลาพูดถึงคุณธรรมที่เป็นรากฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เราอาจจะตีความยากว่าหมายถึงอะไร แต่ Good Governance ที่ทำให้การปกครองที่มีความโปร่งใส เช่นการกระจายอำนาจ นอกจากจะดีประเด็นเรื่อง good Governance ได้แล้ว ยังเป็นเรื่องความมีเหตุผลได้อีกด้วย เพราะการกระจายอำนาจทำให้เกิดการตัดสินใจจากคนจำนวนมาก การเสนอความเห็น ถกเถียงที่นำไปสู่ข้อสรุปร่วมกัน คือการสร้างให้เกิดความมีเหตุผลได้

ความเห็นการประชุมพัฒนาโครงการวิจัยตาม MoU ของ ม. พะเยา

22-23 มีนาคม 2555

1. เป็นมหาวิทยาลัยใหม่ที่ผู้บริหารสนับสนุนงานแนวทาง ABC ตาม MoU นักวิจัยใหม่ ขาดประสบการณ์ จึงเห็น proposal แบบ template จำนวนหนึ่ง ข้อเสนอแนะคือมหาวิทยาลัยต้องมี program พัฒนาแนวทางการคิดงานวิจัยแบบ ABC มากขึ้น
2. มหาวิทยาลัยมีผู้ประสานงานที่ทำงาน active และ เชิงรุก ผู้บริหารเข้าใจกระบวนการเรียนรู้จากเวทีวิพากษ์ และสนับสนุนก็เป็นโอกาสการทำงานแบบ ABC ข้อเสนอแนะคือ ติดตามและหนุนเสริมการจัดเวที ในขณะเดียวกันเก็บข้อมูลเชิงสังเกตเพื่อนำไปใช้กับมหาวิทยาลัยอื่นด้วย
3. นักวิจัยยังรับการเรียนรู้จากภายนอกได้ดี อัดตายยังมีน้อยอยู่ การกำหนดทิศทางการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ยังทำได้ง่าย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงการวิจัยต้องเอาใจใส่พิเศษที่การจัดการต้นน้ำ ข้อเสนอแนะคือในการจัดการนั้น ควรให้คนที่ไม่ได้เสนอ proposal หรือ concept paper รู้สึกว่าได้เรียนรู้มากกว่าที่คาด นั้นหมายความว่าในการวิพากษ์จะต้องถอดบทเรียน เพื่ออธิบายให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้สนใจทั่วไปด้วย หากจะให้มูลค่าเพิ่มขึ้น ก็ควรทำ AAR ที่มีเป้าหมายพัฒนานักวิจัยใหม่ที่ยังไม่ส่ง proposal เพื่อให้เกิดความมั่นใจในงานแนวทางนี้
4. มหาวิทยาลัยมีนโยบาย 1 อำเภอ 1 คณะ ซึ่งได้รับการตอบสนองด้วยดี อย่างไรก็ตาม มีความเห็นว่าควรทำเป็นทีมหลายสาขาวิชามากกว่า เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาได้ครบถ้วน (ไม่ใช่ถูก lead โดย discipline) และเกิดการเรียนรู้
5. สิ่งที่มหาวิทยาลัยมีโอกาสดำเนินอีก คือการสื่อสารเชิงรุกแบบ mass เพื่อใช้หลายโอกาสสร้างความเข้าใจงานวิชาการ/งานวิจัย ข้อเสนอแนะให้ออกแบบการประชุมวิชาการรูปแบบใหม่ ที่เน้นการเรียนรู้ของ participant มากกว่าการแสดงความรู้นักวิจัยบนเวที

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

26 มีนาคม 2555

ความเห็นการพิจารณาโครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

27 มีนาคม 2555

(ห้องประชุม 2 สกว.)

เป็น proposal เพื่อทำงานติดตามโครงการ 14 จังหวัดของฝ่าย 4 และมีเนื้อหาวิจัยและพัฒนาข้อเสนอในงานติดตาม การประชุมนี้เป็นการพัฒนาต่อจากที่ comment เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555

1. Proposal ได้แก้ไขให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิม (ตามที่ comment ไว้) คือ เป็นงานที่มีหลักการชัดเจน มีเครื่องมือการติดตามแบบ EE ที่แสดงรายละเอียดมากขึ้น การพิจารณาครั้งนี้จึงร่วมกันพิจารณาเครื่องมือ SA 1-4 ซึ่งมี format ที่ทำให้มองว่าเป็นภาระหนักให้นักวิจัยจังหวัดเป็นคนทำ (ให้ความรู้สึกเหมือนนักวิจัยจังหวัดกำลังถูกประเมิน และต้องจัดหาข้อมูลทำให้ใช้เวลา) ดังนั้น SA1-2 ควรเป็นการทำร่วมกับนักวิจัยจังหวัด และควรให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ (แบบ EE) และควรให้เห็นการพัฒนาแบบวงจร PCDA ดังนั้น ประเด็นสำคัญคือการเรียนรู้ และในระหว่างการเรียนรู้นั้นนักวิจัย(ทีมกลาง)ก็ทำวิจัยแบบสังเกตการณ์และตีความไปด้วย โดยการตีความต้องทำแบบมีส่วนร่วม เพื่อสอบถามความเข้าใจว่าถูกต้อง โดยเฉพาะ SA 3 และ 4
2. โครงการได้นำเครื่องมือของ ศ. ดร. อารีย์ มาใช้ ซึ่งหากทำได้ก็จะเป็นการปฏิรูปเครื่องมือข้อมูลชุมชนให้มีมิติการจัดการและความเข้าใจเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้น หากโครงการนำโปรแกรมการประมวลผล (ทราบว่า ศ. ดร. อารีย์ ก็ทำไว้) มาร่วมใช้ด้วยก็จะทำให้โครงการนี้ต่อยอด และพิสูจน์การใช้งาน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การ verify และ modify ให้ดีขึ้นได้
3. การทำวิจัยในข้อ 1 และ 2 เป็นโอกาสอย่างมากที่จะทำให้งานนี้สำเร็จและตอบสนองวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ สิ่งที่สามารถทำเพิ่ม (ซึ่งขาดการกล่าวถึงใน proposal) คือการวิจัยด้านภาคีส่วนร่วม (ซึ่งอาจจะต้องการความเข้าใจอีกชุดหนึ่ง)
4. ฝ่าย 4 จะได้ประโยชน์จากโครงการนี้ คือ นอกจากความรู้และการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ 4 ข้อแล้ว ฝ่ายฯ ยังสามารถเอามาตีความเพื่อพัฒนางานบริหารโครงการได้อีกด้วย เพราะโครงการนี้มีทั้งงาน monitoring, empowering, knowledge capture (research) อย่างไรก็ตาม งานติดตามควรทำวิจัยส่วนที่ fail ด้วย เพื่อให้เกิด awareness/caution ในการทำงานต่อไป
5. กรอบคิดการพัฒนาไกลเชิงสถาบันเน้นที่ communicative approach เพื่อไปสู่ collective decision making ตามที่เสนอนั้น สอดคล้องกันดีกับกระบวนการ(และจิต)ประชาสังคมในจังหวัด หากงานนี้ทำวิจัยซ้อนในขั้นตอนทั้ง 7 ได้ก็จะเป็นประโยชน์มาก อาจได้ความรู้ถึงหลักการ institutionalize โครงข่ายสังคมบนกระแสนการใช้ข้อมูลและวิจัย

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

27 มีนาคม 2555

ความเห็นโครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ฐาน ABC เชียงใหม่

ห้องประชุม 2 สกว.

11 เมษายน 2555

ประเด็นหลัก

1. นักวิจัยช่วยงานจังหวัดเรื่องแผนยุทธศาสตร์การกิจสังคม โดยทำงานขับเคลื่อน (ในจังหวัด) งานวิจัยนี้จึงเป็นส่วนที่คั่นหาวิชาการจากปฏิบัติในพื้นที่ 3 ภูมิภาค (เมือง ชนบท ที่สูง) ที่จะขยายจาก 6 อบต. เป็น 10 อบต. ในปี 55
2. หลักการที่บรรลุเป้าหมาย 5 ประการของงานจังหวัด สอดคล้องกับงาน ABC การทำงานใช้ 3 ภาควิชาการ กลไก(หน่วยงานและองค์กร)จังหวัดสนับสนุน ประชาสังคมปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการวิจัย (แบบ สกว. ท้องถิ่น ใช้พี่เลี้ยง)
3. ทำจากล่างขึ้นบน แผน ชช. สู่แผน อบต. ถึงแผน function (ความท้าทายอยู่ที่แผน function)
4. ข้อเสนอโครงการจะหาองค์ความรู้การพัฒนาโดยงานวิจัยแบบ ABC โดยการสังเคราะห์จากปรากฏการณ์และใช้หลักวิชาหนุน เป็นเรื่องที่ต้องทำ เพราะงาน ABC ของ สกว. ขาดส่วนนี้ ทั้งๆ ที่มี evidence มากมาย ที่ผ่านมาสังเคราะห์แบบ descriptive อย่างเดียว
5. โครงการนี้ต่างจากบำบัดทุกข์บำรุงสุขแบบ ABC เพราะใช้วิชาการเข้มข้นกว่าและศึกษาในส่วนของ “กระบวนการ” มากกว่า จึง compliment กันได้ดี

สิ่งที่คาดหวัง

1. นอกจากองค์ความรู้ทางวิชาการแล้วน่าจะได้ tool เพื่อปรับใช้ในพื้นที่อื่น หรือเป็น success case ให้มหาวิทยาลัยอื่นเดินตาม
2. มีโอกาสเป็นขยายเป็น Think Tank แบบ “รวมปัญญาพัฒนา...” ได้
3. ได้องค์ความรู้ของ “พื้นที่จัดการตนเอง” เช่นวิธีการเกิดวิสัยทัศน์เป้าหมายด้วยข้อมูลจนไปสู่ติดตามการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันภายใน
4. น่าจะหาองค์ความรู้วิธีการสร้างผู้นำชุมชน เป็น change agent และความสามารถการเป็นกระบวนการด้วย (เช่น ความคิดเป็นระบบ คิดเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์)
5. งานเดิม 6 พื้นที่มีฐานของ สกว. ท้องถิ่นอยู่ ควรระวัง conflict จากความไม่เข้าใจกัน เพราะยังอาจมีโมโนทัศน์บางประเด็นต่างกันอยู่ (ทั้งๆ ที่น่าจะหนุนกันได้ดี แต่ต้องจัดการความสัมพันธ์)

สรุป

นักวิจัยที่เสนอโครงการมีงานขับเคลื่อนในพื้นที่แล้ว ทำงานกับกลไก function มาแล้ว การหาความรู้จากโครงการที่เสนอนี้จึงน่าสนใจและควรสนับสนุน โดยงานควรเป็น evidence-based ประกอบกับหลักการ

ความเห็นจากการประชุมโครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

24 เมษายน 2555

รามาการ์เด็นท์

ประชุมทีม 14 จังหวัด ที่รับการเก็บข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เชิงประเด็น โดยพื้นที่ต้องออกแบบระบบการเก็บข้อมูลและเอามาเป็นแผนปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหามาตาม issue ของแต่ละจังหวัด โดยงานนี้อาจจะ compliment กับโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบ ABC ของ สกว. ที่กระทรวงมหาดไทยรับเอางานบัญชีครัวเรือนใน Phase ที่แล้วไป adopt ทั่วประเทศ

การประชุมนี้เพื่อทำความเข้าใจกับเครื่องมือ ที่ทีมวิจัย (คุณจิรกา) ทำเป็นต้นแบบไว้

ความเห็น

1. ลักษณะการประชุมเป็นการทำงานของทีมจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจในการเขียนแผนเพื่อการทำงาน
2. การประชุมครั้งนี้ดูเหมือนเริ่มให้เข้าใจกระบวนการคิดที่เป็นระบบ เพื่อออกแบบการเก็บข้อมูลของตนเองให้ได้ จึงเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่ใน phase นี้ สกว. ไม่มีเครื่องมือกลางให้
3. การออกแบบ tool มีเป้าหมาย 3 กลุ่ม วิสาหกิจ น้ำ อาหารปลอดภัยสุขภาพ นักวิจัยจังหวัดต้องเอาเป้าหมายตั้งแล้วกำหนดข้อมูลที่ต้องการ จากนั้นจะได้แหล่งและวิธีการได้ข้อมูล ทั้งหมดนี้คือกระบวนการออกแบบงานวิจัยนั่นเอง การทำงานเช่นนี้ต้องการความคิดเชื่อมโยง (system thinking) และการรู้จักตั้งสมมุติฐาน ทีมกลางสามารถช่วยได้
4. งานวิจัยนี้มีความพิเศษ คือเป้าหมายการพัฒนา เชื่อว่าจะต้องทำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ไป แล้วจะเข้าใจความสำคัญของความรู้ข้อมูล-วิธีการได้ข้อมูล แล้วจะเห็นว่างานที่ออกแบบตอนต้นไม่ perfect ดังนั้น ทีมติดตาม EE จะมีบทบาทอย่างมากในความสำเร็จของงานนี้
5. ในขณะเดียวกัน สกว. อาศัยทีมกลาง (คุณจิรกา) ในการติดตาม และ “ทำวิจัย” ให้ได้คำตอบเป็นนวัตกรรม การสร้างกระบวนการเรียนรู้
6. การทำข้อ 3 ต้องดูที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม(ทั้งบุคคลและองค์กร) โดยเฉพาะการปรับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาสังคม การได้คำตอบเป็นนวัตกรรมจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางจิต (ความคิด ความเข้าใจ) ซึ่งเป็นตัวที่กำกับกับการแสดงออก (พฤติกรรม) ของความสัมพันธ์ นั้นหมายความว่างานวิจัยนี้อาจต้องใช้ฐานความรู้สังคมวิทยาและจิตวิทยาการเรียนรู้ รวมทั้งบริบทที่กำกับพฤติกรรมเดิม (ระดับจิตใต้สำนึก) หากทำได้เช่นนี้ งานนี้จะเป็นงานวิชาการสูงมาก
7. EE (ตามความเข้าใจของผม) เป็นการประเมินแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายสร้างการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์แบบหนุนเสริม (ตรงกันข้ามกับประเมินแบบตรวจสอบ) การประเมินเสริมพลังจึงเป็นการสร้างพลังให้ทำงานสำเร็จ (เช่น การให้กำลังใจ การชี้แนะ) และพลังการเรียนรู้ (โดยการทบทวน ถอดบทเรียน) ดังนั้น EE จึงใช้กระบวนการ (เวทีนำเสนอ อภิปราย ปฏิบัติ (workshop) ICT Facebook ฯลฯ)

การทำงานของทีมนักคุณจิรกา คือการทำ 2 อย่าง

1) ทำแทน สกว. ในการติดตามความก้าวหน้า

2) หนุนเสริมให้ทีมจังหวัดทำงานได้สำเร็จ (จาก EE)

โดยการหนุนเสริมนั้น จะได้ผลงานออกมา 2 อย่าง คือ

ก) ทีมจังหวัดทำงานสำเร็จ (พลังที่ทำให้สำเร็จ) พร้อมพัฒนา (พลังการเรียนรู้)

ข) เป็นองค์ความรู้ที่ถอดออกมาจากผลงาน ก. (อย่าง evidence-based) ได้เป็นนวัตกรรมการสร้างกระบวนการเรียนรู้

ในการ Comment proposal ที่ผ่านมา ได้ clear กระบวนการวิจัยให้ได้องค์ความรู้ที่กล่าวข้างต้นแล้ว ดังนั้น จึงมีขอแนะนำว่าทีมวิจัยนอกจากช่วยทีมจังหวัดพัฒนาเครื่องมือแล้ว ควรวางแผนการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้มาให้ได้คำตอบในข้อ ข. ด้วย รวมทั้งกระบวนการต่างๆ (อาทิเช่น กระบวนการประชุมให้ทำงานในวันที่ 24 เมษายน ก็สามารถจับความรู้ได้มากมาย อาทิ เช่น การทำงานของวิทยากรกระบวนการ การฝึกวิเคราะห์ถ้อยหลังจากเป้าหมายไปสู่ปฏิบัติ ฯลฯ)

ความเห็นการประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการ MoU มอบ.

1 พฤษภาคม 2555

อุบลราชธานี

มอบ. มี MoU กับ สกว. ในการร่วมกันสนับสนุนงาน R&D เพื่อพัฒนาพื้นที่ โดย มอบ. มี 2 ประเด็นในความสนใจของจังหวัดคือเรื่องของการจัดการน้ำและสุขภาวะ การประชุมครั้งนี้เป็นการพิจารณาข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม 10 โครงการ การดำเนินการก่อนหน้านี้ คือ

ดำเนินการกลั่นกรอง Concept paper โดยมหาวิทยาลัย เมื่อ 30 มีนาคม 2555

ประชุมร่วมกับฝ่าย 4 เพื่อให้เห็นในภาพรวมเมื่อ 10 เมษายน 2555

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 3 เพื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงการฉบับเต็ม

รายละเอียดการพิจารณาปรากฏในรายงานคุณสมบัติของโครงการฉบับเต็มของ อ. วสุ ความเห็นข้างล่างนี้เป็นความเห็นทั่วไปในภาพรวม

1. โดยทั่วไปโครงการมีความเป็นเอกภาพ 2 ประการคือ งานเชิงสำรวจปรากฏการณ์และงานศึกษาเพื่อเสนอแนะต้นแบบ สิ่งนี้แสดงถึงการจัดการภายในได้ดีในระดับที่น่าพอใจ
2. เข้าใจว่างานมีเอกภาพเพราะมีประเด็นสนใจร่วมของมหาวิทยาลัย คือ การพัฒนาไปสู่ระบบสารสนเทศ ดังจะเห็นได้จากงานส่วนมากใช้ GIS ฐานข้อมูล แม้ว่าบางเรื่องไม่จำเป็นต้องใช้ GIS เลยก็ตาม ด้วยเหตุนี้เราจึงได้บทเรียนว่า การมีประเด็นสนใจร่วมทำให้โครงการที่ต่างเรื่องกันมีเอกภาพ แต่นักวิจัยก็อาจจะถูกทำให้ติดกับประเด็นร่วมมากเกินไปจนเป็นเรื่องเพ้อ
3. งานสารสนเทศเป็นจุดแข็งของ มอบ. เพราะมีความใกล้ชิดกับจังหวัดและจังหวัดต้องการ (demand driven) จึงน่าจะแสดงว่าหากมหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งเรื่องข้อมูลแก่จังหวัดได้ (โดยเฉพาะด้านเทคนิคการจัดการและจัดเก็บข้อมูล) การร่วมมือตามหลักการ ABC จะเกิดได้ง่าย
4. อย่างไรก็ตาม โครงการที่เสนอมายังขาด innovation ใน methodology ดังจะเห็นว่าเป็นการสำรวจข้อมูล (ตาม format ทั่วไป) เสียเป็นส่วนใหญ่ (เช่น ศึกษาความชุก... หรือการศึกษาตัวแบบการ...ที่ใช้แบบสำรวจ) แต่นักวิจัยไม่ได้คิดต่อว่าจะเอาไปทำอะไรต่อ หรือน่าจะมีวิธีการวิจัยที่ innovative ได้ดีกว่านี้ (ดูรายงานสรุปการปรับปรุงที่คุณสมบัติของโครงการสรุป) การ review ยังเป็นจุดอ่อนของ proposal จำนวนมาก
5. มีงานจำนวนหนึ่งที่สามารถพัฒนาต่อเป็นงานเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนได้ หากมีการจัดการปลายน้ำที่ดี (ตัวอย่างโครงการศึกษาความชุกของพยาธิเข็มหมุด)
6. งานที่เสนอมานี้แสดงให้เห็นความร่วมมือระหว่างสถาบันในจังหวัดชัดเจนกว่าที่อื่น เพราะมีนักวิจัยมากกว่า 1 สถาบันร่วมกันทำในโครงการเดียวกัน หลักฐานที่สำคัญคือการ co-funding ในบางโครงการ หรือการให้นักวิจัยสถาบันอื่นเป็นหัวหน้าโครงการ
7. นักวิจัยส่วนใหญ่มีท่าทีรับฟังที่ดี มีการเรียนรู้ในระดับใช้ได้ หากการจัดประชุมพิจารณาโครงการในครั้งต่อไปจัดให้เป็นเวทีเรียนรู้ที่นักวิจัย actively participate ก็จะเป็น model ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักวิจัยมาก โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องแนวคิดใหม่ๆ นอกกรอบ ที่ปรากฏชัดในการประชุมครั้งนี้หลายเรื่อง

ข้อเสนอสำหรับ สกว. และ มอช. คือ

1. โครงการจำนวนหนึ่งและ comment สามารถใช้เป็น material สำหรับการถอดบทเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้ได้สมควรหาทางนำมาใช้ประโยชน์ การนี้ต้องการคนมาถอดบทเรียน (อ. วสุ น่าจะทำได้) ทำเป็นเอกสารเชิงวิชาการและเผยแพร่ในการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัย
2. ควรเป็นข้อปฏิบัติให้การประชุมเช่นนี้เป็นเวทีเรียนรู้ของนักวิจัยอื่น แม้ว่าจะต่างสาขากัน เพื่อให้สามารถบูรณาการสาขาวิชาที่ตอบสนอง ABC ได้

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

4 พ.ค. 2555

ความเห็นจากการประชุมพิจารณา concept paper งาน MoU

มวล.

14 มิถุนายน 2555

1. เป็นการประชุมพิจารณา concept paper ตามโครงการที่ มวล. มี MoU กับ สกว. พบว่าคุณภาพ/ปัญหา concept paper สรุปได้ดังตาราง

ประเด็น	Concept paper ที่
งานไม่เห็นกลไกที่จะมารับต่อ	1, 2, 3, 4, 6, 10
คิดใหญ่แต่งานเล็ก	1, 7
ติดเครื่องมือเดิม	2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
โจทย์พื้นที่มีเหตุการณ์จริง	1, 2, 3, 5
Integrate กับการเรียนการสอน	2
ไม่ต่อยอด	4, 5
มองไม่เห็นคน	4
Static ในสภาวะการณ์ dynamic	4
กรอบงานวิจัยท้องถิ่นมากกว่า ABC	5
Design งานไม่ชัด	5, 10
ไม่ relevant กับภัยพิบัติ	1, 6, 9
ขาดการประเมินทางเลือก	9, 10

จะเห็นว่าปัญหาหลักคือการติดเครื่องมือเดิมที่คุ้นเคยและการไม่ทำงานกับกลไก จึงทำให้แนวคิดยังต้องปรับแก้อีกมาก และต้องพยายามให้เข้าใจเรื่อง ABC ในประเด็นที่ต้องมีกลไกการทำงานร่วมกัน

2. การมีคนที่รู้จริงในพื้นที่ที่กล่าวพูด และมีสันชาตญาณนักวิจัยอย่างคุณสมพร (พีพร) ทำให้เกิดการเรียนรู้กับนักวิจัยเป็นอย่างมาก จึงควรเป็นแนวปฏิบัติทุกพื้นที่ สิ่งที่ได้คือการมองเห็นระบบของปัญหา เช่น คำกล่าวที่ว่าถ้าแก้แบบนี้จะเกิดผลอะไรตามมา หรือระบุปัญหาได้ชัด เช่น “เพราะมีทราย น้ำที่เข้ามาจึงแผ่กระจายท่วมที่อื่น หากไม่เอาทรายออกก็แก้ไม่ได้” หรือรู้ความต้องการปลายทางจริง เช่น “งานวิจัยถ้ารู้ปัญหา แต่ไม่รู้ทางแก้ อย่างนี้ไม่ต้องวิจัย” หรือรู้บริบท เช่น “คนอยู่บนเขาหุงข้าวใช้ไม้พินก็ได้ ไม่ต้องไฟฟ้า” เป็นต้น
3. มีหลักฐานสนับสนุนความเชื่อที่สามารถ recruit นักวิจัยสายพันธุ์นี้โดยการสร้างประสบการณ์จริง ดังนั้น ฝ. 4 ควรลงทุนการ recruit นักวิจัยแบบเดียวกับฝ่ายวิชาการที่ลงทุนเรื่องนักวิจัยใหม่พบเมธีอาวุโส หรือ RGJ Congress แต่ต้องออกแบบงานที่สร้างแรงบันดาลใจคือให้พบกับปัญหาจริงในชุมชนและมีเวทีสร้างแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่อง

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

ความเห็นโครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด
ประชุมให้ความเห็นการนำเสนอของ 5 จังหวัด (กำแพงเพชร นครฯ สงขลา พัทลุง
สตูล)
ประเด็นทรัพยากรน้ำ
โรงแรมเกียรตินคร (นครศรีฯ)

คุณแมนมีเอกสารกระบวนการ-แนวทาง การทำงานที่คาดหวังให้ทีมวิจัยได้ทำงาน ซึ่งมีทั้งหมด 5 กระบวนการ
ได้แก่

1. การวิเคราะห์ระบบลุ่มน้ำ (นิเวศรวม นิเวศเฉพาะ วิเคราะห์พื้นที่ ใช้แผนที่ต่างๆ)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระบบการใช้น้ำ การจัดการทรัพยากรน้ำ (ใช้ Diagram วิเคราะห์ระบบ
ทรัพยากร social mapping ผังทรัพยากร ชุมชน การที่ดิน ปฏิทินเกษตร)
3. วิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องเชิงสถาบัน (Stakeholder analysis) (ใช้ข้อมูลกลุ่ม ผัง stakeholder เว้น
โต๊ะกลม)
4. กระบวนการเวทีวิเคราะห์ตัดสินใจทางเลือก (วิเคราะห์ฉากอนาคต กระบวนการตัดสินใจ)
5. การสร้างการเรียนรู้แบบสะท้อนกลับ (feedback learning loop integration โดยใช้แบบ form บันทึก
การติดตามผล)

มีการเสริมความรู้วิชาการ 4 ครั้ง งานวิชาการบางอย่างน่าจะลึกเกินกว่าเป็นการเสริม แต่น่าจะเป็นงานที่
มหาวิทยาลัยร่วม เช่น modeling และ DSS

ตอนเช้าทีมงานให้ Assignment แต่ละจังหวัดหารือกันแล้วนำเสนอแลกเปลี่ยนประเด็น นิเวศลุ่มน้ำและกรอบ
แนวทางทำงาน (ที่ทำแล้ว+จะทำ+อุปสรรค+แนวทางแก้อุปสรรค)

1. ข้อสังเกต การมาประชุมนอกสถานที่ทำให้ทีมงานได้จัดเวลาทำงานที่ concentrate การทำหลายพื้นที่ใน
สถานที่เดียวกันทำให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ดี
2. จากการสังเกตการณ์ทำงานกลุ่ม บางแห่งมีผู้นำอธิบายเป็นหลักการที่คนอื่นฟังมาก บางแห่งคุยกันไปเรื่อย ๆ
(ทักษะที่น่าจะเพิ่ม คือการเป็นผู้อำนวยความสะดวก และการมีคนจับประเด็นสรุปให้ได้) บางแห่งเอางานเดิม ๆ มา
ทำ (คือทำในพื้นที่ที่กินจะได้อ) การประชุมแบบนี้ น่าจะเอาผลมาเสนอได้เยอะมากกว่า

การอภิปรายหลังการนำเสนอมีข้อสังเกตดังนี้

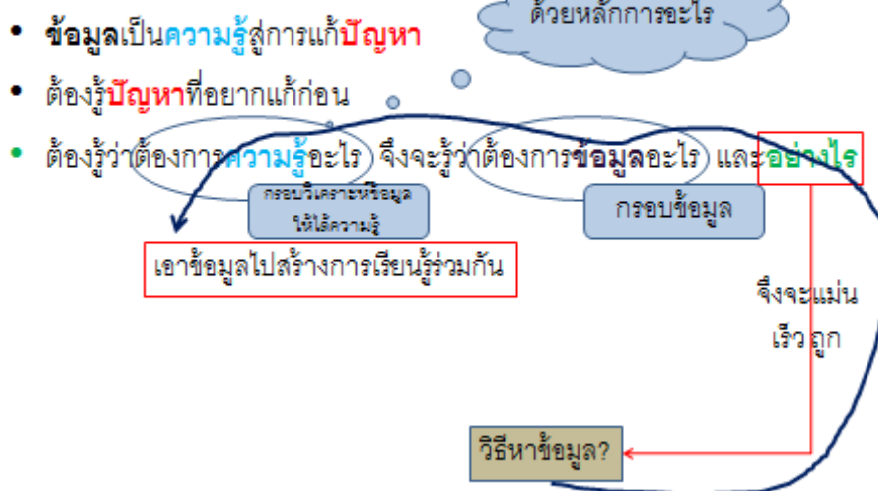
1. คำว่าจัดการน้ำในกลุ่ม 5 จังหวัดนี้ กลายเป็นการจัดการภัยน้ำท่วม ทั้งที่การจัดการน้ำน่าจะมองถึง 1)
จัดการไม่ให้เป็นอันตราย (มองแบบภัยพิบัติ = น้ำมีมาก มีน้อย) 2) จัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตและอุปโภค
บริโภค (มองแบบคุณประโยชน์ = มีพอในเวลาที่ต้องการ มีคุณภาพ)
2. การรายงานความก้าวหน้าได้เอาข้อมูลที่ทำแล้วมานำเสนอ พบว่ายังเป็นข้อมูลเริ่มต้นเป็นส่วนใหญ่ ขณะนี้ได้
ข้อมูลนิเวศลุ่มน้ำ ที่มีหลักเดียวกันคือสืบค้นการจัดการในอดีต ได้ให้ข้อสังเกตนี้ไปว่าภูมิปัญญาอดีตเป็น
กระบวนการวิวัฒนาการลองผิดลองถูก อาจจะไม่ทันกับสภาพที่สิ่งแวดล้อมและภูมิอากาศโลกที่เปลี่ยนไปเร็ว
มาก งานนี้จึงควรให้ความสนใจเชื่อมโยงภาควิชาการให้มาก

3. บางพื้นที่ที่ก้าวหน้าไปถึงทำผังความเสี่ยงก็ยังใช้ข้อมูลที่ดีว่าเกิดที่ไหน มีคนเท่าไร แต่ในความเป็นจริงนั้นภัยพิบัติแต่ละครั้งทำให้กายภาพของภูมิประเทศเปลี่ยนไป เช่น ดินถล่ม ล้ำคลองเปลี่ยนทาง ซึ่งเป็นสภาพพลวัตมาก แนะนำให้ใช้วิชาการมากกว่านี้ นั่นหมายความว่างานระยะต่อไปที่มเสริมพลังน่าจะมีบทบาทช่วยเชื่อมต่อนักวิชาการให้กับบางพื้นที่ที่ยังเป็นจุดอ่อนอยู่ เช่น กำแพงเพชร สตูล
4. งานข้อมูลที่ทำมักจะเป็นแผนที่ทำมือ ข้อเสนอแนะคือให้ใช้ข้อมูลที่แม่นยำกว่ามาประกอบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วย เช่นแผนที่กรมแผนที่ทหาร ซึ่งเส้น contour จะทำให้ทราบลักษณะภูมิประเทศ ความลาดชัน ข้อมูลพวกนี้ใช้อธิบายได้ดีกว่าแผนที่ทำมือ แต่ต้องทำความเข้าใจ นอกจากนั้นควรเรียนรู้การอ่านแผนที่อากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาว่าเส้น contour ของความดันบรรยากาศว่าเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของอากาศและความชื้นอย่างไร
5. มีบางจังหวัดระบุการสิ้นสุดของงานที่การเขียนชุดความรู้มาเผยแพร่ ซึ่งคิดว่าไม่พอกับการทำ downstream ให้เกิดการทำงานของกลไกในพื้นที่
6. งานที่ก้าวหน้ามากที่สุดคือสงขลา เพราะเลือกพื้นที่ที่มีทุนเดิมอยู่มาก ประกอบกับทุนทางสังคมดี เช่นระบบการจัดตั้งเพื่อดูแลตนเองของตำบลต่างๆ สงขลาใช้การรวมตัวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างตำบลที่มี best practice จึงควรให้จังหวัดอื่นเรียนรู้การจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 5 กลุ่มงาน เพราะแสดงถึงการพึ่งตนเองเป็นอันดับแรก (เช่น กองทุนภัยพิบัติ อาสาสมัครกู้ภัย ฐานข้อมูลทรัพยากรสุขภาพที่สามารถระดมได้) เพราะลำพังความรู้จากการร่วมมือทำวิจัยอย่างเดียวไม่น่าจะสำเร็จได้หากไม่มีโครงสร้างจัดตั้งทางสังคมรองรับ
7. ได้ให้ข้อเสนอแนะไปว่า สงขลาจะเน้นการทำงานที่ก้าวหน้าทางวิชาการมากขึ้น เพื่อยกระดับให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้วยความรู้ เปรียบดังทำตัวเป็นหยดน้ำยาอยู่ที่ลงสู่แก้วน้ำเปล่า (งานในจังหวัดอื่นยังมีลักษณะการเติมหยดน้ำเปล่าลงแก้วน้ำ จึงเห็นการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่ามาก)
8. พัทลุงมีความสามารถถึงบึงจังหวัดลง อบต. ได้เพราะผู้ประสานเป็นที่ยอมรับของจังหวัด แสดงให้เห็นว่าผู้ประสานงานจังหวัดที่มีบารมีเป็นปัจจัยสำคัญ ข้อพึงระวังสำหรับพัทลุงคือ เรื่องการจะหาข้อมูลเชิงลึกที่จะทำโดยการสืบสาวราวเรื่องอดีตนั้นอาจมีปัญหาความแม่นยำ และใช้ไม่ได้กับบริบททางกายภาพที่เปลี่ยนไปมากแล้ว
9. มีข้อเสนอแนะสำหรับพัทลุงคือการจัดการน้ำเชิงนิเวศ เพราะลำน้ำทั้ง 8 สายลงทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นการรักษาสมดุลนิเวศด้วย การจัดการน้ำของพัทลุงย่อมส่งผลกระทบต่อคาบสมุทรสทิงพระที่เป็นพื้นที่ศึกษาของสงขลาด้วยเช่นกัน พัทลุงสามารถเรียนจากนครฯ ได้ เพราะได้จัดข้อมูลน้ำเพื่อนิเวศไว้ในฐานข้อมูลด้วย
10. นครฯ มีความก้าวหน้าเพราะพื้นที่มีการพัฒนาข้อมูลมานาน รวมทั้งความสามารถ IT ของคนทำ แต่ก็ให้คำแนะนำไปว่า การจัดการน้ำที่พูดมาทั้งหมดมักจะดูที่ supply side management เช่นกรณีของนครฯ ที่จะทำท่อน้ำ 40 กม ดึงน้ำจากโครงการพระราชดำริมาใช้ การทำเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อคนในเขตอื่นแบบเดียวกับที่เกิดในระยอง เมื่อน้ำจากแม่น้ำนครนายกถูกผันเข้าในคมอุตสาหกรรมและกระทบสวนผลไม้ การจัดการน้ำควรมองที่ demand side management ด้วย
11. กำแพงเพชรมาครั้งนี้ได้เรียนรู้จากจังหวัดภาคใต้หลายเรื่อง ในบรรดางาน 5 จังหวัดที่เสนอมารู้สึกว่าการกำแพงเพชรน่าจะประสบปัญหามากที่สุด เพราะประชาสังคมในพื้นที่ไม่พร้อม สิ่งนี้จึงย้ำให้เห็นว่าความสำเร็จไม่ใช่เพียงข้อมูล แต่ต้องเตรียมความพร้อมทางสังคมให้เกิดโครงข่ายการพึ่งตนเองที่เข้มแข็งอย่างที่เกิดที่สงขลาด้วย
12. นอกจากปัญหาการเมืองท้องถิ่น การแบ่งพวก แบ่งสีแล้ว กำแพงเพชรเลือกงานที่ใหญ่ไป (37 อบต) แบ่งออกเป็นพื้นที่ A B C ตามลำดับความพร้อม ได้ให้คำแนะนำไปว่าให้เลือกทำพื้นที่เล็กแบบอย่างที่สามารถในภาคใต้ก่อน อย่าให้พื้นที่ C มาถ่วง A

ข้อสังเกตโดยสรุป

1. ทีมงานเสริมพลังทราบดีว่าต้องเติมวิชาการเข้าไปและกำหนดไว้ 4 ช่วง งานวิชาการบางช่วงเกินกำลังชาวบ้าน เช่นงาน modeling ซึ่งยังไม่ชัดว่าจะทำอะไร เช่นเอาทุนที่ไหนมาทำ
2. งานข้อมูลยังติดวิธีเก่าที่ romantic มากๆ พื้นที่ต้องเรียนรู้เครื่องมือใหม่ๆ ที่ทันสมัย เช่น ใช้แผนที่ทางอากาศ แผนที่ทหารมาประกอบแผนที่ทำมือ ต้องจัดการให้เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้และมีผู้ช่วยให้เรียนรู้
3. การทำข้อมูลยังเป็นการทำแบบเดินหน้า กล่าวคือไม่เห็น backward design ในงานข้อมูล ดังรูป

กรอบแนวทางการจัดหาและจัดการข้อมูล

4. มีงานท้าทายใหม่ คือ กลุ่มที่ทำงานประสาน เช่น สงขลา ควรหันมาทำวิจัยใน KM

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

24 ก.ค. 55

ความเห็นงาน ABC ภาคใต้ตอนกลาง

28 สิงหาคม 2555

ม.อ. หาดใหญ่

สืดำเป็นของนักวิจัย ชัดเส้นใต้เป็น comment

ความเข้าใจสำหรับทุกคน ระหว่าง สกว. ท้องถิ่น กับ ABC

ปัญหาชุมชนท้องถิ่นทั้งคู่ แต่ ABC เป็นพื้นที่ใหญ่กว่า

ชาวบ้านทำวิจัย vs นักวิจัยทำ

งานสังเคราะห์เห็น รู้ how และ implement แก้ปัญหา เรียนจาก AR vs ลึกอิงหลักการวิชาการ รู้ why เอาไปสู่แผนงานได้

ABC มีกลไกร่วมรับรู้ ร่วมเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงการทำงานของกลไก

1 เกาะสาหร่าย

ปัญหาทรัพยากรทะเลเสื่อม มีกลไกอื่น มุลินทรีย์พัฒนา อนุรักษ์เต่า ปูม้า จะดูศักยภาพการพึ่งพาตนเอง อุปสรรค? หาแนวทาง รูปแบบการพัฒนาพึ่งพาตนเอง ไม่เห็นการร่วมมือกับกลไก มุลินทรีย์ ปตท. (รักษป่า สร้างคน..) สสค. (ท่องเที่ยว) สกว. ท้องถิ่น

ใช้ PAR สัมภาษณ์ สทนากลุ่ม ประชุมระดมความคิดเห็นตอบโจทย์ (content analysis) + ดูงาน บ. บากัน เคย สตุล คล้ายงานท้องถิ่นเกินไป? เว้นแต่จะเอานักวิจัยที่เป็นกลไกมาทำ PAR ช่วง content analysis อย่างจริงจัง

ขณะนี้มีการจัดการทรัพยากรอะไรที่ไม่ใช่แนวทางการพึ่งพาตนเอง? Content analysis ต้องสามารถวิเคราะห์ให้ออกระหว่างการพึ่งพาตนเองกับไม่พึ่งตนเอง เพื่อเข้าสู่คำตอบโจทย์วิจัยให้ได้

ทรัพยากรชายฝั่งของกลุ่มประมง คือ สัตว์น้ำ (ปู กุ้ง ปลา) การจัดการ คือ การควบคุม demand supply ต้องดูว่าอะไรเป็นต้นทางของ supply ป่าชายเลนใช้ไหม ป่าอยู่ไหน จัดการอย่างไร อยู่ในเขตของพื้นที่ไหม

2 GIS คราวเรือน

รวมข้อมูลที่ อบต. ข้อมูลหลายรูปแบบเอามาจัดการให้ได้ ขอนหาด+Mapwindow GIS ขยายไป สอ.บต. ปรับเป็น online ผ่าน web เข้าถึงง่าย (แบบเก่าเข้าถึงยาก) จะทำขอนแก่นให้ online แบบเดียวกับแผนที่ภาษี LTAX3000 เชื่อมกับ LTAX3000

ใครใช้งาน ขยายผลได้อย่างไร? ใครทำ content เพื่อ DSS ระบบทำและเตือนได้ไหม? (smart) ตอบวัตถุประสงค์ข้อ 5 ไม่คาดหวังว่าจะทำได้ถึงนี้

ขาดวิเคราะห์ทักษะ ICT และความต้องการผู้ใช้ + test แก้ไข product + Phase 2 ได้หลักสูตรการพัฒนาผู้ใช้ + test หลักสูตร + สร้าง technology การเรียน เอามาอยู่ที่ ส. ABC เพื่อ implement หรือโรงเรียนขอนแก่น

ใช้หลักการพัฒนา product อุตสาหกรรมมาประยุกต์ Demand pull บวกจริตลูกค้ามาสร้าง product

คุณชื่น ปัญหายอยู่ที่การบังคับบัญชาการทำงานใน อบต. มากกว่าการขาดความรู้ เราจะสร้างเงื่อนไขได้
อย่างไร ประยุกต์แบบเดียวกับการศึกษาที่ให้ ผอ. ทำวิจัย และเชตฯ ดูงานความสำเร็จเพื่อขับเคลื่อนเอง น่าจะเป็น
แนวทาง ABC ได้กลางเอาไปพิจารณาในป็นหน้าแบบ force field analysis

LTAX ไม่สามารถให้ความรู้ชาวบ้านได้ เช่น ชาวบ้านควรรู้เรื่องความเหมาะสมของการใช้ที่ดิน โรงพักใช้
ข้อมูลขออนุญาตในงานของตน หา user อื่นที่เขาต้องการมาเอาไปใช้ เป็น DSM เช่น ธกส. เอาไปใช้พร้อมสนับสนุน
ทุนให้ sustain financially

3 ตัวชี้วัดการจัดการป่าชายเลน

ประโยชน์หลายอย่างของป่าชายเลน (multi-purpose) สภาพสมดุลของ purpose? ที่บริบทต่างกัน 4-5
พื้นที่

“ให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนา indicator เพื่อเป้าความยั่งยืน” เพราะตัวชี้วัดของประเทศเป็นภาพรวม ไม่ชัด
สำหรับชุมชน จะวัดเองโดยไม่สนใจภาพรวม? สนใจเป้าหมายการอยู่ดีกินดีเฉพาะชุมชนที่ทำวิจัย ยังไม่มีแบบ/วิธี
ประเมินที่ไหนเอามาต่อยอด? วัตถุประสงค์สร้างการเรียนรู้ระหว่างวิจัย (วัตถุประสงค์ 2.4)

โครงการพัฒนาตัวชี้วัด ทดสอบกับชุมชนที่จัดการป่าชายเลนอยู่แล้ว เป็นการ verify indicator จะเลือกเอาที่
ไหนเป็นพื้นที่ verify

Concept ดี ยังเป็นงานเชิงคุณภาพ ต้องโยงตัวชี้วัดสู่เป้าหมายอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เช่น มีปลาตีน x ตัว/
ตารางเมตร แปลว่าอะไรกับเป้าหมาย จากหลักฐานอะไร? ไปเรียนรู้จากพื้นที่ที่ verify ได้ไหม

น่าจะใช้ AHP จะได้มีกระบวนการที่เป็นหลักการ

ทำหลายชุมชนใน 4 จังหวัด งานมาก ต้องได้คำตอบจากบริบทที่แตกต่างด้วย เช่น กระบวนการเรียนรู้ที่ต่าง
บริบท ตัวชี้วัดที่ context related

4 รูปแบบจัดการข้อมูลเร็ว

เนื้อหาวิจัยคือวัตถุประสงค์ข้อ 2 รู้จักจัดการทำให้สำเร็จในพื้นที่ขนาดเล็กและใหญ่ จึงควรเห็น process ที่
เป็นวิจัยในวัตถุประสงค์นี้

คำถามวิจัย 3.1-3.4 คือลักษณะวิจัยแล้ว กระบวนการวิจัยตอบคำถามนี้จริงไหม

จัดการข้อมูลด้วย 5 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีคนทุกฝ่ายทำงาน ใช้หลักความเร็วของข้อมูล จึงเป็นส่วน
design งาน ว่าต้องเร็ว จับความรู้สู่ผลวิจัยจากปฏิบัติการ เป็น AR

เอางานเกาะสาหร่ายไปขยายพื้นที่ ต. นาทอน ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา หรือวางแผน เกาะสาหร่ายแก้ปัญหาขาด
น้ำ งานนี้เพื่อวางแผนใช้หรือไม่ คำอธิบายยังไม่ชัด เพราะงาน 2 อย่างนี้จะต้องการ stakeholders ต่างกัน

ประเด็นการเรียนรู้จากข้อมูล ต้องการวิทยากรกระบวนการอย่าง comment คราวที่แล้ว ซึ่งเป็นปัจจัย
ความสำเร็จ ยังไม่ตอบว่าทำอย่างไรจึงเกิดความยั่งยืนในพื้นที่ ไม่ใช่คำตอบจาก SPSS

Proposal ยังไม่เป็นเอกภาพทั้งฉบับ เติมไปด้วยกิจกรรมการเก็บข้อมูลมาเข้าโปรแกรม (ถ่ายเอกสาร ค่าเก็บ
ข้อมูล 4 แสนกว่า) การนำเสนอไม่ได้ link เข้าสู่วัตถุประสงค์และวิธีการ งบ อบต. ใช้ในส่วนข้อมูลรวม 8 แสน

ต้องเอานักวิชาการมหาวิทยาลัยมาช่วย เพื่อให้ concept งานเป็นวิจัยชัดกว่านี้ ต้อง design งานโดยถอด Quick-HAS ออกมาแบบ backward design เพื่อเปิดการเรียนรู้ผสมกับผลงานแผนและคำตอบ เช่น แผนชุมชน

5 สารสนเทศและพื้นที่เสี่ยงภัย

GIS พื้นที่เสี่ยงดินล่ม 3 อำเภอในสงขลา

จัดทำแผนที่ฐานข้อมูล วางแผน เป็นงานที่ อ. ธนิตทำอยู่ ต้องทำเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงาน อ. ธนิต เพราะเชื่อมกับจังหวัดได้แล้ว

ข้อมูลพื้นฐานด้านธรณีมีแล้ว อย่าทำซ้ำ ที่ทำคือข้อมูลประชาชนในพื้นที่ (งานในโครงการอื่นมีไหม) และทรัพยากรช่วยตนเอง รถ เลื่อย เป้าหมายน่าจะใช้สื่อสารได้ถูกคน

หรือ อ. ธนิต ว่าต้องการข้อมูลอะไรในการให้คำปรึกษากับผู้ว่า แล้วออกแบบหาข้อมูลนั้น พยายามอย่าหาข้อมูลซ้ำกับที่ available แล้ว

ความเห็นประชุม review เพื่อชี้เป้างานวิจัยในจังหวัด ABC ภาคใต้ตอนกลาง
(งานสัญญาออกโดยฝ่าย 4)

17 กันยายน 2555

สกว. ต้องการการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยจังหวัด เพื่อให้ได้คำตอบว่า สกว. ควรสนับสนุนงาน ABC อย่างไรต่อไป
งาน ABC ได้กลางพัฒนามาจากรวมปัญหาพัฒนาบ้านเกิด (ตั้งใจให้เป็นงานเชิงยุทธศาสตร์เชื่อมกับระดับ
จังหวัด) ซึ่งจะเป็น stepping stone ของงานนี้

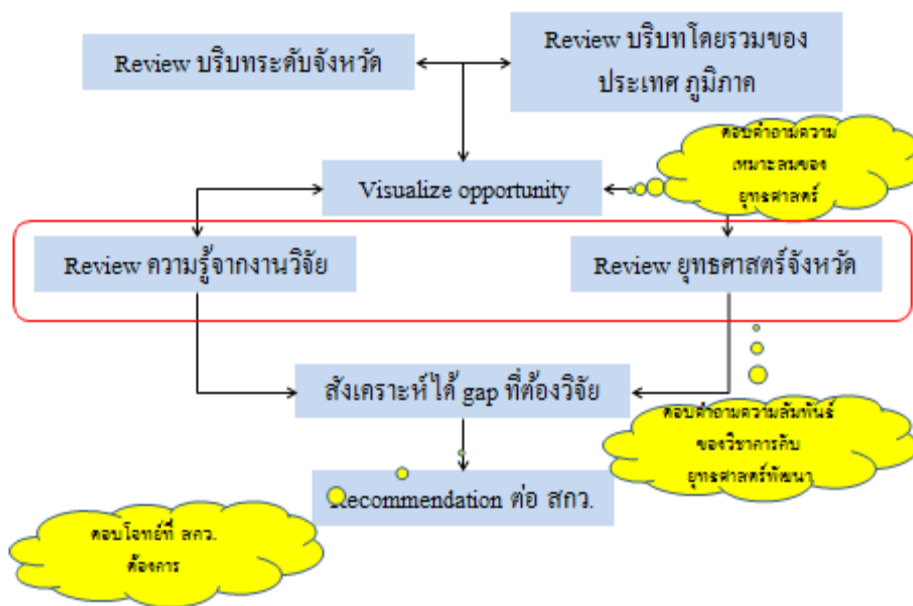
ข้อเสนอแนะใหม่

1. อย่าเอาใจใส่ในยุทธศาสตร์จังหวัดมากนัก เพราะเลื่อนลอยง่ายตามการเมือง
2. ให้ใช้ข้อมูลโอกาสจริงแล้วศึกษาปัจจุบัน ทำให้เห็น gap เป็นงานวิจัยได้ ดังนั้น ต้อง **visualize opportunity** ให้ได้ (ซึ่งเป็นส่วนที่ยากในงานนี้)
3. ข้อมูลหาจากหลายแหล่ง ส่วนข้อมูลวิจัยหาจากการ support โดยหน่วยงานต่างๆ (รวมเงินรายได้มหาวิทยาลัย)
4. ให้หารือแบบมีส่วนร่วมกับภาคีอื่น เพื่อให้เกิดการยอมรับ โดยพยายามใช้เครื่องมือใหม่ เช่น FFA
5. งานควรออกมาเพื่อ สกว. จะได้สนับสนุนต่อให้งานวิจัยใหญ่ระดับ measure recommendation ที่ ได้
ผลงานวิจัยที่มีผู้ปฏิบัติเอาไปทำแผนพัฒนาใน function ของตนได้ รวมทั้ง อปท. ด้วย (อบจ.)

ความเห็นนักวิจัยและ response

1. นักวิจัยชี้แจงว่า proposal เป็นเพียง review secondary data การเพิ่ม process เวทีจะทำไม่ได้ทันตามเวลา
และงบประมาณ
2. อ. ไชยวรรณ ในตอนปิดจะเปิดเวที ให้ stakeholder ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะคือให้เอารายงานที่ทำไปให้
ภาคีในจังหวัดให้ comment ก่อน จะได้ present ได้ smooth ในงานประชุมใหญ่
3. นักวิจัยสะท้อนว่าเวลาค่อนข้างจำกัด ข้อเสนอแนะคือหา key person มา feedback ก่อน
4. อ. ปาริชาติ เสนอให้ได้คำตอบเป็นประเด็นเด่นของโครงการวิจัยในแต่ละจังหวัด จะได้มีงานต่อไปได้ คำตอบ
คือ ABC ต้องการเอาคำตอบไปใช้ในการสนับสนุนอยู่แล้ว จึงไม่น่าเป็นปัญหา ไม่อยากให้เป็น issue-based แต่
ควรเป็น area-based
5. Input จังหวัดคือบรรดาแผนงานต่างๆ และบรรดางานวิจัยในจังหวัด นักวิจัยสามารถทำ matching ได้ว่า
ยุทธศาสตร์นั้นมีงานวิจัยรองรับหรือใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรือไม่ เอามาเป็นตัวอย่างสัก 1 เรื่อง เพื่อแสดง
ว่าจังหวัดใช้งานวิจัยที่มีหรือไม่ หรือมหาวิทยาลัยทำวิจัยที่จังหวัดกำลังมองหาหรือไม่ (เอายุทธศาสตร์จังหวัด
มาตีแผ่คู่กับงานวิจัย หากเชื่อว่ายุทธศาสตร์ถูกต้อง) vs (เอา opportunity ที่ visualized ได้มาตีแผ่คู่กับ
งานวิจัย)

สรุป

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

17 กันยายน 2555

ความเห็นต่อข้อเสนอโครงการ MoU ม. พะเยา (ทาง email)

7 ธันวาคม 2555

โครงการมาตรการเผยแพร่และให้ความรู้ทางกฎหมาย...

เนื่องงานเป็นงานบริการวิชาการให้ความรู้ จบแล้วทดสอบว่ารู้แค่ไหน ยังไม่เป็นวิจัยที่ขยายผลได้

ปัญหาคือชาวบ้านขาดความรู้การทำนิติกรรม จึงเกิดการละเลยการจัดการหนี้ให้เป็นตามข้อสัญญา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ ธกส. ควรมีบทบาทบอกชาวบ้านก่อนทำสัญญา หากเป็นหนี้จาก ธกส. หรือกลไกอื่นในพื้นที่ (เช่น อบต. มีที่ปรึกษาให้ชาวบ้านเรื่องการทำนิติกรรม)

หากจะทำให้เป็นงานวิจัย จะต้องค้นหาวินิจฉัยประเด็นไหน (ซึ่งควรเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ภาระหนี้สินไม่ได้รับการแก้ไข) เพราะอะไรจึงไม่รู้ จากสาเหตุนี้ผนวกกับจิตการเรี่ยไรของชาวบ้าน เราจะรู้ว่า “ทำอะไร” จากนั้นวิจัยเพื่อสร้าง tool ที่จะให้กลไกในพื้นที่เอาไป implement ให้ชาวบ้านรู้

โครงการถ่านจากเศษไม้ไผ่

คำถามวิจัยข้อ 8.2 และ 8.3 น่าสนใจมาก

ความท้าทายอยู่ที่

1. เทคนิคการเผาถ่านเศษไม้ไผ่ที่มีขนาดเล็บบาง (รูปร่างเศษไม้ไผ่ทั่วไป)
2. การจัดการการผลิตแบบสหกรณ์ (รวบรวมวัตถุดิบ การจัดสรรกำลังงาน และรายได้)
3. การจัดการการตลาด หากไม่มีความต้องการภายในชุมชน (เพราะต้องแข่งกับเชื้อเพลิงอื่น เช่น LPG)

ซึ่งนักวิจัยควรคำนึงถึง 3 ข้อนี้ด้วย

ประเด็นที่นักวิจัยน่าจะลอง explore ดู

1. น้ำส้มควันไม้จากไม้ไผ่มีราคาแพงกว่าน้ำส้มควันไม้ประเภทอื่นมาก ญีปุ่นสนใจรับซื้อ ควรลองหาข้อมูลจาก ดร. นิคม แหลมสัก (มก.)
2. หากผลิตให้เป็น white charcoal ได้ มูลค่าจะสูงมาก มีผู้ผลิตแถวๆ แก่งคอย แต่ใช้ไม้สะเดา ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าใช้เศษที่เป็นปล้องๆ ตัดปลายได้ไหม
3. การอัดแท่งโดยใส่ filler มูลค่าสูงนั้นไม่น่าเหมาะสม ลองดูงานของ กฟผ. แม่เมาะ (หรือตาม web) ที่เอาเศษถ่านหินปนมาผสมกับดินเหนียวอัดเป็นรังผึ้ง เป็นเชื้อเพลิงที่ใช้ได้ทนและราคาถูกมาก
4. การใช้ประโยชน์จากควันการผลิตถ่านในการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ ปกติไม้ไผ่จะเป็นมอดง่าย หากใช้ควันจากการเผาถ่านมารมควัน จะแก้ปัญหามอดได้หรือไม่ (ทำเป็นงานวิจัยชิ้นเล็กๆ ได้เลย)

โครงการพัฒนาบัญชีครัวเรือน

นักวิจัย intro เรื่องบัญชีกับการทำงานประมาณ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ แต่คำถามวิจัยที่เขียนมายังไม่เป็นคำถาม

งานนี้ต้องการพัฒนารูปแบบบัญชีขึ้นมาใหม่ เกรงว่าจะยังทำให้ชาวบ้านสับสน ลู่อเอาข้อมูลจากบัญชีรูปแบบเดิมมาสร้างการเรียนรู้ตามแนว budgeting เพื่อวางแผนการดำเนินชีวิตน่าจะเหมาะสมกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ควรตระหนักว่าปัญหาเฉพาะหน้าของชาวบ้านคือหนี้สิน ยังไม่ใช่ปัญหาการมีเงินแล้วดำเนินชีวิตจากการวางแผนใช้เงิน

ไม่ได้ การแก้หนี้ต้องใช้หลักการลดรายจ่าย เพิ่มรายรับ และควรใช้แนวคิดเศรษฐกิจแบบช่วยเหลือกันเองมากกว่า ดังนั้น จะดูบัญชีรายครัวเรือนไม่ได้ แต่ควรต้องเอามารวมเป็นบัญชีเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการวางแผนร่วมกัน (ผลิตและบริโภค) มากกว่า

พัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

งานวิจัยนี้ต้องการเพิ่มการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการ แต่ทำรูปแบบเดิม ทาตลอด

การไปหาข้อมูลจากกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกถูกต้องแล้ว แต่งานนี้ควรเป็นงานเชิงคุณภาพมากกว่าการใช้สถิติ หาค่าเฉลี่ย (เราไม่สามารถ treat ทุกคนให้เหมือนกันได้) และควรวิเคราะห์ (เชิงคุณภาพ) หาสาเหตุต่างๆ ที่ไม่มาเป็นสมาชิก ซึ่งน่าจะพบสาเหตุหลายมิติมาก เมื่อทราบเหตุแล้วจึงจะออกแบบเข้ามาเป็นสมาชิกได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตามกระบวนการประชุมแบบที่นักวิจัยเสนอมา เพราะประเด็นสำคัญคือการแก้ที่สาเหตุของกลุ่มคนที่ไม่ได้เข้าร่วม ซึ่งอาจจะเป็นการจัดการแบบธุรกิจก็ได้ เช่น เปิด promotion ระบบเงินดาวน์ เงินผ่อน (สำหรับกลุ่มที่ขาดเงินกำลังทรัพย์) เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องรู้สาเหตุที่แท้จริง หากกลุ่มเป้าหมายให้พบ

เชื่อว่าการประชุมชนสมาชิกนั้น กองทุนทำเป็นปกติอยู่แล้ว ที่ยังไม่สำเร็จก็แสดงว่าเป็นวิธีการที่ไม่ effective การทำวิจัยต้องหากระบวนการที่ effective กว่ารูปแบบเดิมๆ

โครงการขยายทองคำแม่กา

เปลี่ยนชื่อทั้งไทยและอังกฤษให้ตรงกับความเป็นจริงด้วย เป็นเรื่องการจัดการขยายชุมชนธรรมดาๆ เท่านั้น

เนื่องจากตามที่เสนอมาไม่น่าได้คำตอบตามข้อ 13 เพราะเป็นเพียงงานสำรวจเชิงปริมาณ (ใน proposal ก็ยังไม่ทราบว่านักวิจัยจะเก็บข้อมูลอะไรบ้าง)

ประเด็นขยนี้ เป็นหลักของการจัดการ โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสำเร็จแล้วที่อุดรดิตถ์ ตามที่นักวิจัย review มา) งานนี้ควรเป็น AR โดยเอาผลของอุดรดิตถ์มาประยุกต์ใช้เลย (ไม่ต้องสำรวจข้อมูลและใช้สถิติอะไรตามที่เสนอมา)

การจัดการการท่องเที่ยวบ้านสา

งานติดที่ด้าน supply มากเกินไป คือได้แต่ข้อมูลด้านชุมชนจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อตั้งชื่อว่า “...เพื่อ ASEAN” เราต้องมองด้าน demand ให้ออก ในงานวิจัยนี้ไม่ได้พิจารณาด้าน demand เลย และการให้พื้นฐานของเรื่องใน proposal ก็ไม่ได้กล่าวด้านนักท่องเที่ยว (โดยเฉพาะ ASEAN)

หากจะทำเรื่องนี้จริง นักวิจัยควรทำด้าน demand เพื่อโอกาสทางเศรษฐกิจ พร้อมๆ กับทำด้าน supply เพื่อความยั่งยืน และออกแบบงานให้พื้นที่ได้ทำ PAR อย่างแท้จริง (ขณะนี้คนในพื้นที่มีบทบาทเป็นเพียง “ประชากรกลุ่มตัวอย่าง” เท่านั้น)

ผักตบชวาในกว๊าน

กรอบคิดหลักคือ “หากได้ใช้ประโยชน์จากผักตบชวา จะแก้ปัญหาผักตบชวาในกว๊านได้” แนวคิดนี้จะเป็นจริงและยั่งยืนได้ หากจัดการให้กระจายผลประโยชน์ ที่ทุกภาคีพอใจได้ การเอาผักตบชวามาเป็นเครื่องจักสาน เอาไปทำแพปลูกผัก หลังจากนั้นเอาไปทำปุ๋ย ทั้ง 3 ส่วนนี้คือการประกอบอาชีพที่เป็นสายโซ่ที่มีวัตถุประสงค์ต่อเนื่องกัน (เศษจากอาชีพสานสู่กลุ่มปลูกผักและส่งต่อไปยังคนทำปุ๋ย เรื่องการปลูกผักจึงเป็น “โซ่ข้อกลาง”) การเป็นสายโซ่ต่อกันเช่นนี้ต้องคำนึงถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ mass balance และฤดูกาล (เพราะใช้เวลาต่อเนื่องกัน) นอกจากนั้นยังมีการใช้ทรัพยากรกว๊านร่วมกัน (ต้องมีคนทำแพปลูกผักในกว๊านด้วย) ผลการปลูกผักจะกระทบอะไรต่อน้ำและสัตว์น้ำในกว๊านหรือไม่ (สารเคมี การนำเสีย ฯลฯ)

อย่างไรก็ตาม วิธีคิดนี้มีความใหม่และบูรณาการสูง ควรทำเป็น phase ที่แยกกัน เรื่องอาชีพสานจะเป็นประเด็นที่ต่างจากปลูกผัก (เพราะตอนนี้มีอาชีพสานผักตบแล้ว แต่ยังไม่มีเรื่องปลูกผัก และเรื่องปุ๋ยก็ทำแล้ว) งานนี้ควรหาความรู้แบบบูรณาการเรื่องการปลูกผักบนแพเป็นการเฉพาะก่อน เมื่อได้ความรู้แล้วจึงโยงเข้าหาต้นน้ำ (สานผักตบ) และปลายน้ำ (ทำปุ๋ย)

แก้ไขข้อโครงการด้วย

โปรแกรมการเรียนรู้การใช้สารเคมีเกษตร

เป็นแนวคิดที่ดี ที่จะทำให้เกษตรกรเรียนรู้จากประสบการณ์และการทำงานกลุ่ม ที่ควรคำนึงคืออะไรเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ และเอาไปใช้ เรื่องนี้ควรใช้หลัก FFA มาวิเคราะห์เพื่อขับเคลื่อนการแก้ปัญหาไปหลายๆทาง เพราะเรื่องการใช้สารเคมีเกษตรเป็นเรื่องซับซ้อนและมีผลประโยชน์ซ้อนทับกันมาก โดยผ่านระบบที่แข็งแกร่งแล้ว เช่น ระบบขายของบริษัท งานวิจัยนี้ไม่ควรเป็นแค่เพียงรู้ทัศนคติ พฤติกรรม เท่านั้น แต่ควรเป็น AR เพื่อเปลี่ยน “การรับรู้” (perception) ของเกษตรกร และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ปฏิบัติ

งานที่เสนอมานำทำ ส่วนงานที่ผมแนะนำเพิ่มก็นำเอาไปเป็นระยะที่ 2 ได้

การจัดการปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสารเคมี

นักวิจัยเสนองาน 3 ส่วนที่แตกต่างกัน คือ 1 หาความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจเลือดกับการใช้สารเคมี 2 การสร้างแกนนำปลูกผักกินเอง 3 การทำน้ำหมัก

กิจกรรม 2 และ 3 ยังไม่ปรากฏประเด็นวิจัยชัด และน่าจะเป็นหน่วยงานด้านส่งเสริมของพื้นที่มากกว่า การวิจัยในข้อ 1 หากได้เพียงความสัมพันธ์เท่านั้นจะไม่พอสำหรับการเปลี่ยนแปลง แม้นักวิจัยจะจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เรื่องอันตราย แต่ตราบดีที่ไม่มีทางออกเป็นคำตอบ (น้ำหมักไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทุกอย่างที่สารเคมีทำได้) การเปลี่ยนแปลงก็ไม่เกิดขึ้น

หากจะทำกิจกรรมที่ 1 ควรขยายผลให้เห็นผลกระทบที่ต่อเนื่องจากนั้น ทั้งการรักษา ค่าเสียโอกาส ความไม่คุ้มทุน ฯลฯ จึงจะพอให้ชาวบ้านเข้าใจได้

ผลของสารเคมี.... ต. เจริญราษฎร์

งานคล้ายๆ กับโครงการข้างต้น และมีลักษณะสำรวจมากกว่า คือ ตรวจสอบภาพ เก็บข้อมูล หาความสัมพันธ์ หากจะทำก็น่าจะยกระดับไปสู่การเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มากขึ้น จึงควรเน้นวัตถุประสงค์ข้อ 3 ให้มากขึ้น ออกแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้ชุมชนรู้ได้ด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ดูจากคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์แล้วทำให้เข้าใจว่าเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน (as is)

ไม่ปรากฏแนวคิดว่าจะใช้หลัก ศก.พพ. มาพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างไร ทั้งๆ ที่เป็นหัวใจหลักของงานวิจัยนี้

เทคนิคการแพทย์สู่การขยายและต่อยอด

ลักษณะเป็น ABC ดี ภาวการณ์สนับสนุนร่วมน่าจะเป็น สสส. หากพื้นที่มีทุนเดิมของการอยู่ในเครือข่าย สสส. ก็จะได้มาก ส่วนนักวิจัยควรหาประเด็นวิจัยที่ซ่อนอยู่ในงานปฏิบัติการให้พบ เพื่อสร้างองค์ความรู้เฉพาะบริบท และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้

การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย

งานเก็บข้อมูลสุขภาพแล้วทำแผนออกกำลังกาย ซึ่งไม่ทราบว่าจะในที่สุดแล้วยังยืนไหม หากออกแบบให้ละเอียดกว่านี้ ก็น่าจะคัดกรองผู้ที่มีปัญหาออกเป็นกลุ่มตามความต้องการออกกำลังกาย เช่น กลุ่มอ้วน มีเป้าหมายลดน้ำหนัก ซึ่งอาจจะมีบางกลุ่มที่ต้องการต่างกัน เช่น การฟื้นฟูสมรรถนะทางกายเฉพาะส่วน (เช่น กล้ามเนื้อหลัง ที่เกิดจากการทำอาชีพ เป็นต้น) งานวิจัยต้องหาคำตอบว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาจากสาเหตุอะไร (การออกกำลังกายอาจจะเป็นการแก้ที่ปลายเหตุก็ได้)

เรื่องทำนองนี้น่าจะ review งานที่ สสส. สนับสนุน แล้วอาจจะทราบ key success factors ที่เอามาตั้งต้นทำ AR ในพื้นที่ได้

ประชุมงาน ABC สตูล และงานติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

ความก้าวหน้า 6 เดือน

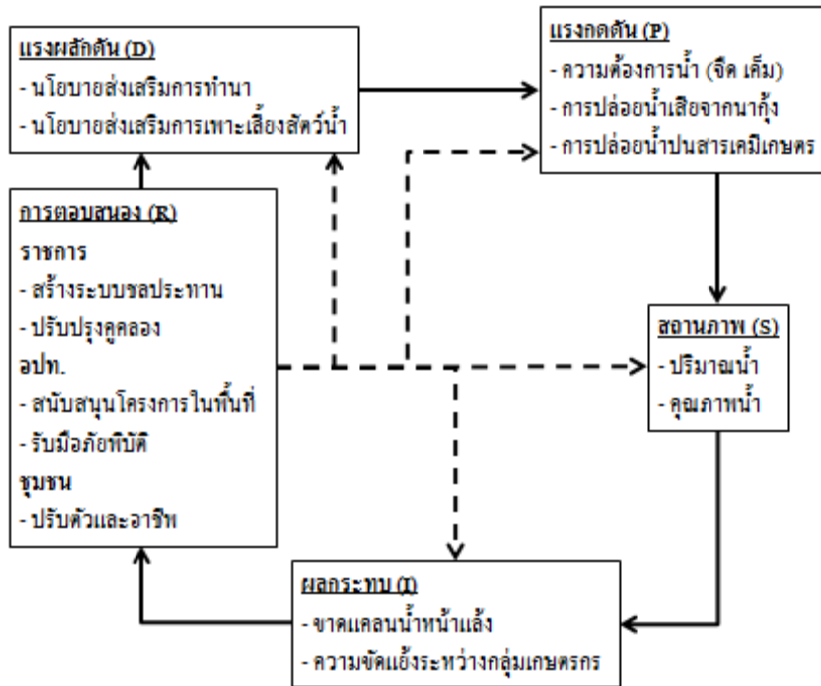
12 ธันวาคม 2555

ศาลากลางจังหวัดสตูล

(สีดำคือรายงาน ชีตเส้นใต้คือความเห็น)

1. งาน ABC 7 อำเภอ 55 หมู่บ้าน 2,108 ครัวเรือน (เป้า 15%)
 - 1.1. เป้าหมายจากข้อมูลไปสู่แผนชุมชน
 - 1.1.1. กิจกรรมที่ทำเอง
 - 1.1.2. กิจกรรมที่ต้องอาศัยคนอื่น
 - 1.2. กิจกรรม
 - 1.2.1. อบรมครู ข (ระดับตำบล) เก็บข้อมูลส่งจังหวัด
 - 1.2.2. ผลที่ได้ต่างระดับ มีตั้งแต่ประมวลข้อมูลจนถึงสร้างการเรียนรู้และหา best practice แล้ว
 - 1.3. อนาคตคือการจัดทำแผนชุมชน (ความยั่งยืนเกิดจากเชื่อมโยงกับ อปท. วิทยาลัยชุมชน ใช้ KM ขยายผล)
 - 1.4. ความเห็น
 - 1.4.1. เป็นรายงานที่ไม่มี case มาให้ดู เล่าแต่จะทำอะไร
 - 1.4.2. ผลที่สำคัญคือมิติการเรียนรู้ที่วัดจากผู้เรียน ยังทำไม่ชัด
2. งานจัดการฝายน้ำคลองตุสน (คุณมยุรี จุ้ยพริก)
 - 2.1. ผลงาน (6 เดือน)
 - 2.1.1. พื้นที่ลุ่มน้ำ 506 ตร.กม. พื้นที่รับน้ำ 391 ตร.กม.
 - 2.1.2. ความลาดชันเปลี่ยนจาก 1:500-1:4000 ที่ปลายน้ำ
 - 2.1.3. ปัญหาเกิดจากการทำลายป่าต้นน้ำ การขยายตัวของชุมชน
 - 2.1.4. ตามลำคลองมี 83 หมู่บ้าน และ 20 ชุมชน เป็นพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม 51 หมู่บ้าน 5,847 ครัวเรือน สรุปปัญหาคือน้ำท่วม (ระยะเวลาท่วมปีละกี่วัน? Loss เท่าไหร่)
 - 2.1.5. เป้าต้องการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนา
 - 2.1.6. แผนผังแสดงพื้นที่
 - 2.1.6.1. ชุมชน
 - 2.1.6.2. ทรัพยากร
 - 2.1.6.3. พื้นที่เสี่ยงภัย
 - 2.1.6.4. ปฏิทินการผลิต
 - 2.1.6.5. ผังผู้มีส่วนได้เสีย
 - 2.1.6.6. Time line ของปัญหา (อย่าลืมว่าบริบททางกายภาพเปลี่ยนไปมากแล้ว เามาอธิบายปัจจุบัน ยาก การใช้ประโยชน์ คือ โยงกิจกรรม/โครงการที่ทำกับน้ำเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่กระทบกับ คน เช่นน้ำอุปโภค บริโภค น้ำเกษตร น้ำเดินเรือ ประมง ฯลฯ)
 - 2.1.6.7. การถอดความรู้เชิงประเด็น
 - 2.2. รายงานจากคนต้นน้ำ
 - 2.2.1. 4 ตำบล 1 เทศบาล มี 16 สายน้ำ

- 2.2.2. ประเด็น ประปาภูเขา (น้ำใช้) ป่าชุมชน (ป่าใช้สอย) ท้องเที่ยว (รายได้)
- 2.2.3. ปัญหา ดูดทราย ปล่องแอมโมเนีย (ปุ๋ย) ตัดป่า ขยะลำนํ้า แ่งใช้นํ้าก่อน (ควรเป็นปัญหาที่ focus สู่ ปัญหาประเด็นหลัก คือ นํ้าท่วมที่ปลายน้ำ ดินถล่มที่ต้นน้ำ)
- 2.3. รายงานจากคนกลางน้ำ
- 2.3.1. ปัญหานํ้าเสียจากการไม่ดูแลและใช้สารเคมี (ยังไม่ใช้ประเด็นนํ้าท่วม)
- 2.3.2. ทางน้ำตันเพราะความเป็นชุมชนเมือง (การเสนอทางแก้ยังเป็นแบบเดิม คือ รณรงค์ ควรมองประเด็น การกำกับกันเองด้วยกติกาชุมชน และเฝ้าระวังโดยชุมชน โดยมองว่าคลองคือทรัพยากรมากกว่าที่ ระบาย)
- 2.4. รายงานจากคนปลายน้ำ
- 2.4.1. ปัญหานํ้าเสียแบบเดียวกับคนกลางน้ำ
- 2.5. ปัญหาคลองตื้นเกิดจากฝ่ายชลประทานสำหรับปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้ระบบนิเวศเสียหาย การดูดทรายทำให้ตื้นเขิน ทรายลงปากน้ำ และเกิดโพรงใต้ดิน เกิดดินถล่ม การสร้างถนนริมคลองทำให้ความเป็น “ชาย คลอง” หายไป ระบบต้นไม้น้ำเสียหาย เอาหินกันแทน ทำให้คลองกลายเป็นคูน้ำ คนที่รู้จักระบบนิเวศ คลองกำลังหายไป ต้องรีบฟื้นความรู้ขึ้นมาใหม่ (การแก้ปัญหาด้วยการสร้างระบบนิเวศเป็นเรื่องเข้าใจยาก ของรัฐ เพราะช้า และไม่สามารถเข้าใจความเป็นระบบที่เกี่ยวกันได้ เรื่องนี้ต้องใช้การขับเคลื่อนผ่านทาง อื่น เช่น สร้างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ)
- 2.6. ความเห็น
- 2.6.1. ที่กล่าวมากลายเป็นเรื่องนํ้าเสีย ตลิ่งพัง ไม่ใช้นํ้าท่วมตามที่เกริ่นนํ้าไว้ และเป็นการเล่าเรื่องเชิงอดีต มาก ปัญหาส่วนใหญ่รู้สาเหตุแล้ว แต่แก้ไม่ได้เพราะข้อจำกัดจากความสามารถในการจัดการพื้นที่และ ทรัพยากรของคนในชุมชนเอง
- 2.6.2. ถ้าจะทำนํ้าท่วมต้อง
- 2.6.2.1. นํ้าท่วมเพราะนํ้ามากเกินที่จะรองรับได้ เพราะต้นน้ำไม่กักเก็บ ชับไว้ (ป่าถูกทำลาย) ปลาย น้ำระบายไม่ทัน (การขยายตัวของชุมชน)
- 2.6.2.2. ทำไมต้องทำทั้งแผนที่ทำมือและ GIS ควรเอา GIS ไปลงพื้นที่ หรือลงพื้นที่ทำแผนที่ทำมือก่อน ทำ GIS?
- 2.6.2.3. งาน บ/ช น่าจะเป็นการใช้นํ้าอุปโภค/บริโภค และนํ้าการประกอบอาชีพ ทำแบบ area-base คือ เป็น map ตามลำนํ้า
- 2.6.2.4. ทำ บ/ช แบบ mass balance (นํ้าดี/นํ้าเสีย) ตามฤดูกาล ซึ่งจะอธิบายสมดุลที่ขาดและที่เกิน
- 2.6.3. ถ้าจะทำเรื่องนํ้าใช้ทั่วไป
- 2.6.3.1. ควรใช้หลัก DPSIR (Drivers-Pressures-States-Impact-Response) เพื่อเข้าใจการเป็นระบบทั้ง demand supply และการจัดการของหน่วยงานต่าง ตัวอย่างงาน ABC ไตกลาง (เรื่องการจัดการ นํ้าในคาบสมุทรสิงคโปร์)

2.6.3.2. ปัญหาเกิดจาก driver ทำให้เกิด response เป็นฝ่ายตามสนอง แต่งานที่เป็นปัญหาน่าจะใช้ FFA มาทำความเข้าใจ

ความเห็นประชุมนำเสนอความก้าวหน้า 6 โครงการของรุ่น 1 ภายใต้ MoU กับ สกว.

ABC มรภ. ลำปาง

9 มกราคม 2556

1 โครงการการจัดการความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง

1. ค้นหาครูที่ทำนวัตกรรมการเรียนรู้มาถ่ายทอด เป็น KM? เป็นวิจัย?
2. การจัดการความรู้ไม่ใช่การอบรม เช่น การผลิตสื่อของครูภาษาไทย มิฉะนั้นจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องเป็นการจัดการ tacit knowledge ออกมามากกว่า
3. ควรเป็นวิจัยใน KM คือให้ได้คำตอบว่า KM สำเร็จจากอะไร ไม่ใช่อะไรทำให้พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สำเร็จ
4. ในรายงานเป็นเรื่องการหาว่านวัตกรรมเกิดได้อย่างไร เกิดผลอะไร เป็นการ share มากกว่า แต่ไม่ตอบโจทย์เรื่องวิจัยใน KM
5. นวัตกรรมที่ดีเกิดจากการเข้าใจ learning style ต้องวิจัยให้ได้ความรู้ว่าครูรู้ LS ของนักเรียนได้อย่างไร อะไรคือ tacit knowledge ของครูกลุ่มนี้
6. นักเรียนทำสื่อในลักษณะ product-based learning ไม่ใช่ PBL จริง เพราะอาจรู้ว่าทำสื่ออย่างไร แต่อาจจะไม่รู้ในสาระวิชาที่ตนเองทำ จะบูรณาการสาระเข้าสู่การเรียนรู้สาระวิชาของเด็กได้อย่างไร
7. หากจะให้เด็กทำสื่อ ควรทำให้ได้ถึงความคิดเชิงออกแบบ จึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งหมายความว่าครูต้องวางแผนให้นักเรียนเรียนรู้โดยครูทำ backward design
8. เป็นกลุ่มโรงเรียนที่ด้อยโอกาส คุนน้อย ภาระมาก งานนี้น่าจะได้รับความรู้เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนด้วย

2 โครงการผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน....น้ำท่วม

1. กรอบงานชุดแบบวิทยาศาสตร์ สืบหาการเปลี่ยนแปลงที่ดิน 10 ปี มาหาความสัมพันธ์กับน้ำท่วม ศึกษากระบวนการระบายน้ำ ไปสู่การวิเคราะห์การใช้ที่ดินที่เป็นเหตุน้ำท่วม ระวางบริบทอื่นที่เปลี่ยนด้วย (ไม่ใช่ที่ดินอย่างเดียว) เช่นปริมาณน้ำฝนและอัตราการไหลของน้ำเปลี่ยนไปจากอดีตด้วย (ใช้ข้อมูลชลมาตรของชลประทานในลำปางด้วย)
2. น้ำที่มาจากแม่น้ำไม่อยู่ใน controlled area (เมืองลำปาง) ผลอาจจะเกิดจากการจัดการที่ต้นน้ำก็ได้ เช่นการเร่งระบายน้ำจากต้นน้ำผสมกับการกั้นน้ำเข้าพื้นที่ปลายน้ำ เป็นต้น ทำให้เมืองลำปางอยู่กลางน้ำที่ท่วม
3. น่าจะมีข้อมูลอื่นประกอบจากภาคสนาม เช่น เหมืองฝายตามภูมิปัญญาที่มี อัตราการลดลงของน้ำท่วมในพื้นที่ต่างๆ ตามเวลา เพื่อวิเคราะห์การย้ายที่ของมวลน้ำ และอาจยืนยันด้วยแผนที่และแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (งานใหญ่เชิงวิชาการใน phase ต่อไป ต้องใช้คนต่าง discipline)
4. วัตถุประสงค์ข้อ 4 สำคัญ (คำตอบแผนการใช้ที่ดินและการบริหารจัดการน้ำท่วม) เพราะตอบโจทย์การใช้งานในพื้นที่ ต้องทำให้ถึงและเกิดการยอมรับ (เทศบาล ผังเมือง) เพราะเรื่องทำนองนี้ (การวางแผนใช้ที่ดิน) เกิดความขัดแย้งได้มาก เนื่องจากเกิดการได้เสียในการได้ประโยชน์จากที่ดิน การเสนอเรื่องระบายน้ำย่อมกระทบพื้นที่ที่ถูกระบายเข้าไปด้วย (ตัวอย่างการจัดการน้ำคราวมหาอุทกภัยที่กรุงเทพฯ ที่เกิดความขัดแย้งในพื้นที่อย่างมาก เช่น การพัง big bags)

3 โครงการศึกษาความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินต่ออุทกภัยลำปาง

1. วิเคราะห์การใช้ที่ดินใน 20 ปี เป้าหมายวิเคราะห์ให้ได้พื้นที่เสี่ยงภัย โดยใช้ GIS
2. พื้นที่ อ. เมือง ลำปาง จำแนกการใช้ที่ดินเกษตรและป่า น่าจะสนับสนุนโครงการน้ำท่วมในเขตเมืองได้ และ cross check ดู correlation กับโครงการน้ำท่วมเมืองด้วย แต่น่าจะจำแนกแหล่งน้ำด้วย
3. ถ้าการใช้พื้นที่ค่อนข้าง statics แต่น้ำท่วมแสดงว่าปัจจัยไม่ใช่ที่ดินแต่เป็นเรื่องปริมาณน้ำ ซึ่งจะได้ความหมายต่างจากหากพื้นที่ dynamic ที่การท่วมเป็นได้ทั้งเหตุที่ดินและน้ำ ดังนั้น นักวิจัยต้องวิเคราะห์ให้ออก
4. การใช้ที่ดินเป็น seasonal มีหรือไม่มีน้ำท่วมไม่เป็น seasonal (ท่วมนอกฤดู) ซึ่งจะมีอีกความหมายหนึ่ง
5. การเปลี่ยนแปลงที่ดินที่เป็นผลจากน้ำท่วมก็เป็นเหตุ เช่นที่เกิดในภาคใต้ที่ทางน้ำเปลี่ยน กว้างขึ้น ดินขึ้นเกิดผลต่อน้ำป่า (อุทกภัยอีกแบบหนึ่ง มาเร็วไปเร็ว) เป็น case ของลำปางหรือไม่

4 โครงการศักยภาพและกลยุทธ์บริหารจัดการโรงงานเชรามิก....

1. ที่ทำผ่านมามากบอกเพียงการค้นพบ what บอกอาการ ต่อไปต้องวิเคราะห์สังเคราะห์ เพราะงานนี้ทำเรื่องกลยุทธ์
2. ปัญหาคือการผลิตที่เข้าตลาดเดียวกัน ไม่รู้จัก product diversify (95% ไม่มี brand) ตลาดมี variation (ตามฤดูกาล) แต่ไม่มีการวางแผนการผลิต ทำให้ cash flow ไม่ดี น่าจะเป็นปัญหาการจัดการการผลิตและการตลาดสมัยใหม่ ผปก. ส่วนมากจบ ป.ตรี น่าจะพัฒนาต่อไปได้โดยหลักสูตรพิเศษ
3. งานวิจัยควรทำ cost structure analysis (ทำให้เป็นค่า specific เพื่อ benchmarking เช่น ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงไม่มีความหมาย เพราะผลผลิตไม่เท่ากัน) หากรู้ cost structure อาจใช้กลยุทธ์จ้างรายชิ้นแทนค่าจ้างรายวัน 300 บาทได้
4. ควรศึกษาโอกาสการอยู่กันเป็น cluster จากการทำ SWOT น่าจะนำไปสู่กลยุทธ์ระดับกลุ่ม (cluster)
5. มีศูนย์ของ ก. อดุช สวทช. ในพื้นที่ น่าจะมีข้อมูลจากแหล่งนี้ด้วย โดยเฉพาะกลยุทธ์พัฒนาอุตสาหกรรม เรา น่าจะศึกษางานกลยุทธ์ของกลุ่มที่ทำงาน function เขาน่าจะมีข้อมูลโปรแกรมให้ความช่วยเหลือมากมาย เรา

น่าจะศึกษาว่าทำไมไม่สำเร็จ แล้วเราจะทำให้สำเร็จได้อย่างไร เช่น ให้ ผปก. review ความช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อให้รู้จักก่อน หรือ gap

6. อ่านรายงานพบปัญหาความร่วมมือของ ผปก. ส่วนมากเขาต้องการความช่วยเหลือ ไม่ใช่รู้สึกทำให้ความช่วยเหลืออาจารย์ทำวิจัย ต้องทำให้เขารู้สึกว่าได้ทุกครั้งที่เราเข้าไปหา อย่างน้อยต้องจบด้วยคำแนะนำบางอย่างที่ทำให้เขารู้สึกดี

5 โครงการความต้องการแรงงานของภาคการผลิตในลำปางและภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา

1. ลักษณะเป็นงานสำรวจเพื่อ match demand กับ supply สามารถเอามาจัดการส่วน supply ได้ มีการวางแผนการใช้ประโยชน์อย่างไร เช่น การผลิตอาจเกิดจากหลายสถาบัน ที่มีทั้งความเหมือนและความต่างกัน มีทั้งที่เกินและที่ขาด
2. น่าจะถือเป็นคำตอบว่าค่าแรง 300 บาทมีผลอย่างไร โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังมกราคม 2557
3. การศึกษาด้าน supply น่าจะให้คำตอบว่าการศึกษาลำปางตอบสนองพื้นที่อย่างไร ไหลออกไปที่อื่นอย่างไร หรือแรงงานที่อื่นไหลเข้าลำปางอย่างไร ให้เห็นภาพ macro เพื่อตอบกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษา (ที่ลำปางมี cluster การศึกษาอยู่แล้ว)
4. ควรได้คำตอบเพื่ออนาคตมากกว่าสภาพปัจจุบัน เพราะการพัฒนามี time lag นั้นหมายความว่าต้องเห็น scenario อนาคตของภาคการผลิต ที่น่าจะเปลี่ยนจาก AEC ที่ทำให้หลายภาคีต่างก็แผนการพัฒนาต่างกัน ก็ได้ (หอการค้า สมาอุตสาหกรรม ฯลฯ)
5. อุตสาหกรรม 7 ชนิดในแบบสอบถามค่อนข้างกว้าง น่าจะดูที่สถานประกอบการที่เป็นจุดเด่นของลำปาง และน่าจะสนใจอุตสาหกรรมบริการด้วย เพราะน่าจะเป็นจุดแข็งของภาคเหนือและฝ่าย supply (มรภ.) เองที่จะตอบสนองได้
6. คำถามเรื่องทักษะไม่ควรถามตรงๆ เพราะจะได้คำตอบ 5 หมวด ควรใช้การจัดลำดับความต้องการมากกว่า หรือถามเชิงสถานการณ์ (set scenario) แล้วให้ตอบ

6 โครงการระบบการผลิตพืชสมุนไพร...

1. ยังงออยู่ว่างานนี้ตอบโจทย์ศูนย์ของ ร.พ. แจ่ม หรือกลุ่มผู้ผลิต (17 คน) ตามชื่อโครงการดูเหมือนเป็นของศูนย์ฯ (ที่อยู่ตรงกลางระหว่างเกษตรกรและตลาด) แต่ในรายงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกษตรกร จึงยังขาดด้านตลาด (ของศูนย์ฯ)
2. เห็นชัดว่าการผลิตของเกษตรกรนั้นฝากไว้ที่ศูนย์ ร.พ. แจ่ม ซึ่งเป็นธรรมชาติของธุรกิจที่เป็น supply chain
3. ในซีกเกษตรกรนั้น ระยะที่ 2 เกิดปัญหาเชิง supply chain และการจัดการกลุ่มและการผลิต/การตลาด ได้พัฒนามาเป็นระยะที่ 3 (2545-) จัดทำเป็นกลุ่มใน supply chain ดังนั้น ระบบจึงขึ้นกับกลุ่มหลายๆ กลุ่ม (รายงานหน้า 6-7)
4. ผลที่คาดว่าจะได้ ศูนย์พัฒนาวัตถุดิบและสมุนไพรแจ่มสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานวางระบบการผลิตให้ตรงกับตลาด ดังนั้น การศึกษาควรเน้นที่ข้อโซ่ถัดไป รวมทั้งรู้ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดในข้อโซ่ถัดๆ ไป หรือลดความเสี่ยงโดยกระจายตลาดออกไปเป็นข้อโซ่ขนาน (แทนต่ออนุกรมเส้นเดียว) และเพิ่ม segment เช่น เวชสำอาง สปา หมอพื้นบ้าน
5. แนวทางการศึกษาเป็นอนุกรมจาก supply-push เกินไปหรือไม่ ทำไมไม่คิดจากตลาดมา
6. ควรเรียนรู้จากลำปาง (วิทยาลัยการแพทย์แผนไทย ที่ทำงานร่วมกับฝั่ง demand คือ อบต. และ รพ.สต.) เอามาประยุกต์ใช้ตามบริบทของเรา

7. รายงานมี review มากไป และไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายงาน อย่าให้รายงานสุดท้ายหนาเกินจำเป็น เน้นที่ตอบโจทย์ที่เป็นเป้าหมายไปเลย โดยเฉพาะที่ comment ในข้อ 4

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

9 มกราคม 2556

ความเห็นจากการนำเสนองาน ABC พะเยาวิชาการ

17 มกราคม 2556

โครงการงานสืบสานสถาปัตยกรรม

1. ประเด็นวิจัยที่น่าจะเพิ่มเพื่อเป็นวิชาการคือ
 - 1.1. การได้สมมติที่ส่งผลต่อการเรียน พฤติกรรมของนักเรียน การได้สำนึกทางสังคมและรากเหง้าของนักเรียน
 - 1.2. การพัฒนา paradigm ของนักวิจัยและชุมชนในเรื่องกระบวนการเรียนรู้จากสิ่งที่มีในพื้นที่
 - 1.3. Reflection ที่สังคมสะท้อนในแง่ perception ของสังคมที่มีต่อมหาวิทยาลัย

หมอพื้นเมือง ต. ห้วยแก้ว

1. บทเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมและทำเองของ รพ. สต. คือปัจจัยสำคัญในงาน ABC
2. การค้นพบพืชสมุนไพรที่เคยเชื่อว่าหายไปแล้ว เป็นความภูมิใจที่ควรสร้างให้เกิดความรักและห่วงแหน
3. ปรีวรตองค์ความรู้ในปัจุบันเป็นประเด็นวิชาการที่สำคัญ ที่เอาวิทยาศาสตร์ไปอธิบาย และ มพ. มีบทบาทได้น่าจะพิจารณาในมุมการแพทย์องค์รวม เพราะมีงาน “มนุษยศาสตร์” อยู่สูงมาก
4. มีโอกาสเรียนรู้กับลำปาง ที่ใช้ model การผลิต แปรรูป และพัฒนาสู่อาชีพ

โครงการการอนุรักษ์เรือนไทยพื้นถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

1. นักวิจัยใช้ศาสตร์ทางสถาปัตย์และการวิเคราะห์ทำให้สามารถแยกแยะรูปแบบสถาปัตย์ได้
2. นักวิจัยได้บทเรียนจากการไม่เตรียมตัวให้กลมกลืนกับชุมชน ใช้เทคนิคการเข้าหาผู้นำธรรมชาติ (หาประตูเข้าให้พบ) และการเชื่อมต่อกับสำนักวัฒนธรรมจังหวัด
3. Resort ราคาแพงมักใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยโบราณแต่เป็นของสร้างใหม่ เราจะใช้ของที่เป็น original มาสร้างความมูลค่าจาก story ได้อย่างไร ในเมื่อมีรูปแบบสถาปัตย์ที่ unique และจะจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เรือนไทยโบราณได้รับการอนุรักษ์อย่างไร (ไม่มีเรือนไทยโบราณปลอมเข้ามา) อปต. ควรมีบทบาทอย่างไร
4. การมีรหัสลับของภูมิปัญญา เช่น มีคร่าวค้ำกลอนนับเสวว่าเป็นหรือไม่เป็นมงคล เป็นงานนำสืบค้นแบบเดียวกับการทำครกมอง นำทำในทำนองถอดรหัสความรู้ แบบเดียวกับการตีความลายแทงสมบัติ หรือบันไดขึ้นบ้านทางทิศเหนือแปลว่าอะไร อธิบายร่วมกับกับความเชื่ออะไร นำเป็นสิ่งที่ค้นหา เช่น ควรมีข้อมูลจากช่างและผู้ออกแบบบ้าน (สถาปนิกท้องถิ่น) ที่ใช้ความรู้จากประสบการณ์การสร้างบ้าน หรือความเชื่อที่ติดมาจากความเป็น “ชนชาติ” ควรโยงกับข้อมูลชาติพันธุ์ที่อพยพมา โดยกลับไปค้นหาที่ต้นตอ
5. ข้อเสนอแนะให้คิด คือ ใช้ concept ให้เกียรติแบบสมาคมสถาปนิกสยาม คือ มีใบการันตีความมีคุณค่า แล้วเอาไปผูกโยงกับคุณค่าการท่องเที่ยว เพื่อให้โยงการอนุรักษ์กับระบบเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว
6. การจัดการปลายน้ำให้ชุมชนค้นหาเรื่อง (ปวศ. ท้องถิ่น) มา present เป็น story การท่องเที่ยว

โครงการการจัดการความรู้วัฒนธรรมการเรียนรู้ (ลำปาง)

1. วิจัยใน KM เพราะการทำ KM ต้องการทักษะกระบวนการ การสื่อสาร และการถอดประเด็นความรู้
2. เป้าหมายของนวัตกรรมของครูคือการเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อเอามาออกแบบแบบ backward design
3. 5 คำถาม

3.1. อะไรคือความสำเร็จของนวัตกรรม

3.2. ความสำเร็จนั้นเกิดจากปัจจัยอะไร

3.3. ปัจจัยนั้นเกิดในเงื่อนไขใด

คำตอบข้อ 3.1 ต้องเป็นสำเร็จที่ “การเรียนรู้” ของนักเรียน (ไม่ใช่ทำขึ้นนวัตกรรม) สำเร็จเพราะอะไร

การพัฒนาแบบการเรียนรู้การสอนเพศศึกษา

1. ใช้หลักให้เรียนรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เพื่อการศึกษาควรถอด experiential learning สำหรับเด็กสมัยใหม่

ธุรกิจอาหารอูตรดิตถ์

1. การแยกนักศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ การเข้าใจทักษะและ learning style ที่เป็นตัวอย่างของการจัดการการศึกษาว่าไม่ใช่เหมาะโหลโดยการสอนเนื้อหาความรู้ ความสำคัญที่ควรถอดออกมาคือ อะไรเป็นแรงบันดาลใจของนักศึกษา
2. การจัดการหลักสูตรระยะสั้นเหมาะกับ education นอกกรอบที่อุดมศึกษามองหาลูกค้าใหม่ คือ คนที่ทำงานอยู่แล้วตามแผนอุดมศึกษา 15 ปี แต่จะทำให้แตกต่างจากวิทยาลัยการอาชีพหรือ กศน. อย่างไร ที่เห็นได้ชัดคือกระบวนการออกแบบหลักสูตรด้วยกระบวนการวิจัย

เครื่องหยอดเมล็ดข้าว (อูตรดิตถ์)

1. เป็นโจทย์ที่เกิดจาก demand นักวิจัยต้องใช้ความรู้และหลักการ optimization มิติต่างๆ จึงจะเกิดผลเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ดีที่สุด นอกจากนั้นก็จะได้ผลงานที่มีเนื้อหาวิชาการด้วย
2. กระทรวงเกษตรเปิดตัวสำนักงานเครื่องจักรกลเกษตรเมื่อสัปดาห์นี้ มีเครื่องนี้ด้วยทำงานเร็วมาก เป็นสายพานต่อเนื่อง ควรศึกษาแบบเปรียบเทียบด้วย
3. งานอย่างนี้น่าจะทำกับกลุ่มเครื่องจักรกลเกษตร จะทำให้ผลงานออกไปเร็วกว่า

เครื่องบดดิน (อูตรดิตถ์)

1. ลักษณะงานเป็นการพัฒนาต่อจากของเดิมโดยการวิเคราะห์จุดด้อยของสิ่งที่มีอยู่แล้ว จึงเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีที่ผลิตจากทักษะนั้นจะไม่ใช้ของที่ดีที่สุดจนกว่าจะใช้ความรู้และรู้จักหลัก optimization

ความคิดเห็นต่อผลกระทบเขื่อนปากมูล (ม.อบ.)

1. ทำข้อมูลการกระจายตัวของความคิดเห็นประชาชนเพื่อใช้ตัดสินใจบริหารเขื่อน เป็นงานท้าทายเพราะเดิมความขัดแย้งเกิดจากความเห็นมากกว่าความรู้
2. ความท้าทายคือการรู้เหตุของการเกิดทัศนคติ มากกว่ารู้ว่าทัศนคติคืออะไร และการทำให้เป็น evidence-based ที่มี data support เช่น การตอบว่า “มีผลกระทบมาก” นั้น จริงหรือไม่เกิดจากอะไร ใช้ข้อมูลอะไรมาบอกสัมพันธ์กับการได้/เสียประโยชน์อย่างไร เพราะคนที่อยู่เหนือและได้เขื่อนล้วนมีความสัมพันธ์กับการได้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เกิดจากแม่น้ำมูลและเขื่อน มีงานศึกษาแบบ evidence-based จำนวนมากที่ควรเอามาประกอบกับการสำรวจความคิดเห็น

ความคิดเห็นจากการบรรยายจากหอการค้าในงาน ABC พะเยาวิชาการ
เพื่อพัฒนารอบงานวิจัย
(18 มกราคม 2556)

ขีดเส้นใต้คือที่ถอดบทเรียน

1. มุมมองภาคเอกชนสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเพราะเห็นผลกระทบทางเศรษฐกิจ (งานวิจัย ม.พ. สามารถร่วมกับภาคเอกชนในการหาความรู้เรื่องกวนได้ โดยต้องมีข้อมูลการใช้ประโยชน์ตลอดลำน้ำทั้ง 13 สาขา อย่างน้อยเอา model การหาความคิดเห็นของคนในน้ำมูลของ ม.อบ. มาประยุกต์ใช้ได้)
2. เกษตรกรรมเด่นชัดว่า เป็นล้นจี่ ลำไย ยางพารา ? (DSS) พัฒนาสู่อาหารปลอดภัย (น่าจะหาว่าความไม่ปลอดภัยเกิดจากระบบธุรกิจของเอกชนเองเท่าไร)
3. การพึ่งรัฐด้านราคาผลผลิตเกษตรควรลดลง โดยเดินหน้าสู่การแปรรูป ต้องการความรู้จากมหาวิทยาลัย (ไม่น่ามีปัญหาจากมหาวิทยาลัย แต่ปัญหาคือการบูรณาการงานและ share ผลประโยชน์ที่ต้องทำตลอด supply chain ที่เอกชนมาร่วมในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเฉพาะการตลาด ต้องการการมองเห็นทั้งระบบแบบ systems thinking เช่นผักตบชวากับปุ๋ยอินทรีย์ที่เสริมเกษตรปลอดภัย)
4. เส้นทาง 38 กม. จากชายแดนสามารถเข้าแม่น้ำโขง ล่องไปหลวงพระบางได้ (โจทย์ใหญ่คือการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขงในลาว ที่มีกติกาให้ลาวได้ประโยชน์ที่เขาขึ้นดี มีวัฒนธรรมที่หลากหลายชนเผ่า ที่เรียนรู้ร่วมกับลาวโดยลำน้ำโขงเป็นจุดร่วม การท่องเที่ยววัฒนธรรมลำน้ำโขง ต้องการงานวิจัยการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และไม่ให้มี pollution ทางวัฒนธรรม) งานวิจัยด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ความเชื่อประเพณี (รวมทั้งการแก้ปัญหาความเชื่อที่ผิดด้วย)
5. ยังมีปัญหาการมีส่วนร่วม (น่าจะทำข้อมูลจังหวัดแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์ปัญหาแบบ systems thinking การมีส่วนร่วมต้องร่วมแสวงหาปัญญา ให้เกิดวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา โดยร่วมวิเคราะห์พื้นที่เพื่อก่อโจทย์ และกำหนดเป้าหมาย การร่วมออกแบบงานวิจัย การร่วมทำ (PAR) การร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมเจรจาต่อรองในการสรุปความเห็นเชิงนโยบาย การร่วมนำความรู้ไปพัฒนา (การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล) ควรชวนหอการค้ามาร่วมใน young generation โดยโครงการ พพปญ.)
6. ไม่ควรมองเพียงจังหวัดเดียว แต่มองร่วมกับเชียงรายและน่าน เพราะต่างก็มุ่งไปทางใต้ประโยชน์จากลาวและอาเซียนเหมือนกัน

ความเห็นสรุป 5 จังหวัดเรื่องการจัดการน้ำ
โครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

31 มกราคม 2556

ปากเกร็ด

กำแพงเพชร

1. พื้นที่น้ำหลากจะเป็นพื้นที่น้ำแล้งด้วย แปลว่าอะไร? (การชะลอน้ำ ฝาย ป่า แก้มลิงธรรมชาติ ฯลฯ)
2. น้ำท่วมปี 54 แปลว่าอะไร? (น้ำบนลง น้ำปิงต้น ทำไม? น้ำบนเป็นน้ำในพื้นที่ การจัดการในพื้นที่ น้ำล่างเป็น การจัดการของคนอื่นที่สัมพันธ์ถึงเรา เพราะเขาชะลอน้ำไม่ให้ลงมากกรุงเทพฯ)
3. ได้ข้อมูลเหมือง คลองแล้วเอาไปทำอะไรต่อ (เข้าใจการไหลของน้ำ ควบคุมน้ำ ต้องใช้ความรู้ศาสตร์)
4. “ความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ในการจัดการน้ำ” แปลว่าอะไร? (ขาดการมองบูรณาการ ใช้มุมมองนักตัดสินใจ)
5. “การแก้ปัญหาจุดหนึ่งกระทบอีกจุดหนึ่ง” เป็นความเข้าใจอะไร? (การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ)
6. บทเรียนและข้อค้นพบหลายข้อแสดงกระบวนการที่เปลี่ยนเป็นนักเรียนรู้
7. การร่วมลงพื้นที่ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (ใช้ข้อมูลและแผนที่ = เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ตามด้วย ประสบการณ์คิดจากการเถียง = คติวิเคราะห์จากข้อมูล)
8. การเจาะถนนทำอุโมงค์เพื่อระบายน้ำ แต่ปี 54 กลายเป็นทางที่น้ำปิงต้นเข้าเมือง ลองเทียบข้อดีในปีอื่นดูว่า เซึ่งเปรียบเทียบกับว่าดีหรือไม่ดี

สงขลา

1. บ่อแดงเปลี่ยนน้ำท่วมเป็นวาทภัย จะเป็นพื้นที่จัดการตนเอง ลมมากับคลื่นและการกัดเซาะ
2. เชิงสน้ำที่อื่นมาท่วมขัง ไม่ระบาย
3. บ้านชาวทำพัฒนาอาสาสมัคร (มองที่การอยู่ในสถานการณ์จริง แบบเดียวกับการจัดการตนเอง) น้ำท่วมแต่ ไหนแต่ไรเป็นเรื่องปกติ แต่เราเปลี่ยนวิถีชีวิตไปเอง ไม่ยอมอยู่กับน้ำ
4. ลำแดงปัญหาจากโครงสร้างคลอง ทำงานร่วมกับ อบต.
5. ต้องเห็นพื้นที่รวมของทุกตำบลที่ทุกตำบล (รวมพัทลุงและนครฯ) ที่น้ำผ่าน เห็นทะเลหลวง ทะเลสาบ ดวง อาทิตย์ ดวงจันทร์ และควายน้ำ
6. สรุปใช้ฐานเดิมมาก แล้วทำในส่วนพัฒนา/ขับเคลื่อน นาลองทำ DPSIR ดูบ้าง จะได้เห็นการจัดการและผล ของการจัดการที่เป็นระบบพลวัต

พัทลุง

1. วางงานเชิงยุทธศาสตร์ จากพื้นที่เชิงลึกสู่พื้นที่ขยายการเรียนรู้ พื้นที่เชิงลึกไล่ตลอดลำน้ำ
2. วางความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ เห็นหน่วยงานเป็นพันธมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลจากเขา
3. การค้นพบปัญหาคลองนาท่อม ทำให้เห็นความสัมพันธ์ที่เป็นระบบ (การดูทราย ความเร็วน้ำ ดึงพัง)
4. ทั้งหมดใช้การวิเคราะห์ผังปัญหา เห็นถึงผลกระทบ เช่นคนออกไปทำงานต่างถิ่น
5. “แผนที่ทำมือดีกว่าภาพถ่ายทางอากาศ เพราะทำเอง จึงเชื่อมากกว่า” บทเรียนคือเชื่อ เเถียงไม่ออกเพราะเป็น ข้อมูลที่หามาเอง

6. เขาเจียกเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ทำให้ขาดน้ำหน้าแล้ง น้ำท่วมหน้าฝน ที่ดินสัมพันธ์กับการจัดการน้ำต้องทำพร้อมกับการจัดการดิน การจัดการโครงสร้างทางกายภาพ (เช่น ถนน ทางหลวง ทางระบายน้ำ)
7. การทำข้อมูลชุมชนสามารถขยายมิติเพื่อการเรียนรู้ได้ เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน (แบบ timeline) ภูมิทัศน์ชุมชน โครงสร้างองค์กรชุมชน ผังเครือญาติ ประวัติชีวิต ซึ่งที่พัทลุงทำบ้างแล้ว (สีแดง)

นครฯ

1. ทั้งลำน้ำ เลือกพื้นที่ที่พร้อมด้วยเกณฑ์ต่างๆ ได้พื้นที่ไม่มากแบบเดียวกับพัทลุง
2. ใช้ข้อมูลจำนวนมากจากหลายแหล่ง (ระวังข้อมูลขัดกันเอง เช่น เวลาต่างกัน นิยามต่างกัน)
3. เป็นบริบทการย้ายดิน (ทราย) จากต้นน้ำมากลางและปลายน้ำ น่าจะเกิดจากพื้นที่ที่ลาดชัน มีทรายเป็นทรัพยากรใหม่ คนส่วนหนึ่งเห็นลำน้ำเป็นลำทราย เป็นการเห็นที่ต่างกันตามความสนใจของตน
4. ทำ timeline ประวัติศาสตร์ แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง ที่เน้นเศรษฐกิจบนฐานทุนนิยมตั้งแต่ปี 31 (ยุคพล. อ.ชาติชาย) เห็นชัดว่าคนนครฯ รวมตัวหลังวิกฤติ เช่น หลังปี 05 ปี 31 ฯลฯ ต่อไป 2-3 ปีนี้ประชาชนอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในเรื่องหนี้สิน/การพึ่งตนเอง DPSIR ที่มีทั้งซีกรัฐ (response ด้วยนโยบายขับเคลื่อน D) และซีกประชาชน (ปรับตัวสู้)
5. การเล่าเรื่องที่หวงถวิลอดีตอย่างเดียวไม่พอ เพราะไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา ต้องหาทางใช้ประโยชน์จากความรู้สึกละเลียด ต้องทำให้เห็นเหตุของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเหตุที่ตนเองเคยปล่อยปละละเลยไม่สนใจการเข้ามาพัฒนาของคนนอก (ทำอะไรอย่าหยาบกัน)
6. กรณีน้ำผ่านเมืองเช่นนี้ นอกจากเรื่องการขาดน้ำแล้วน่าจะช่วยกันดูเรื่องคุณภาพน้ำจาก discharge ด้วย อย่าปล่อยปละละเลยให้เป็นปัญหากับปลายน้ำและอนาคต
7. การจัดการคลองแยกส่วนตามโอกาส ที่คนต้นน้ำได้ไปก่อน (แบบเดียวกับแม่น้ำโขง)

สตูล

1. ใช้หลักความรู้ในเวทีท้องถิ่นที่คลองตุนไหลผ่านแก้ปัญหาทั่วม ดังนั้น ต้องสำรวจนิเวศ (ดิน พีช profile) ที่ฝั่งน้ำและน้ำฝั่งนิเวศ เอามาใช้ชะลอการไหลของน้ำต้นน้ำหากต้องการแก้ปัญหาทั่วมที่ปลายน้ำ หรือเร่งการไหลหากต้องการแก้ปัญหาทั่วมที่ต้นน้ำ แต่ก็จะท่วมปลายน้ำ
2. หาบัญชีการใช้น้ำเป็นการหาข้อมูล demand ของคน ยังไม่เห็นการเชื่อมโยงกับหลักการในข้อ 1
3. ใช้หลักการไล่เหตุจากผังเหตุ-ผล
4. มีประเด็นน้ำเสียแทรกเข้ามา ไม่ focus แล้วข้อมูลจะวิเคราะห์ยาก

ความเห็นรายงานความก้าวหน้างาน MoU ม. พะเยา

12 กุมภาพันธ์ 2556

การวิเคราะห์พื้นที่ริมกว๊านเพื่อการพัฒนา...สุขภาวะของชุมชนและกายภาพเมือง

เป้าหมาย ดูกิจกรรมกับความสอดคล้องของพื้นที่ และวิเคราะห์เพื่อพัฒนา

ดูความคิดเห็นของคนและกายภาพ

ประเด็นการจัดการพื้นที่สาธารณะ

เริ่มจากศึกษาประเด็นหลักจากการพัฒนาของ ตปท. แล้วดูประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมาให้ เห็นการใช้พื้นที่ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนวิถีชีวิต

1. ทำงานได้เป็นขั้นตอนดี
2. องค์ประกอบยังไม่ได้ประเมินความปลอดภัย (ซึ่งเป็นสุขภาวะ) และองค์ประกอบทางธรรมชาติที่พื้นที่ริมน้ำมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในน้ำใหม่ ดวงอาทิตย์ใหม่ ดวงจันทร์ใหม่ เพราะพื้นที่สาธารณะแผ่นดินริมกว๊านมีได้เพราะธรรมชาติอื่นด้วย และรวมถึงการสัญจรด้วยที่ต้อง require บางอย่าง เช่น ที่จอดรถ ซึ่งเป็นสุขภาวะที่ interact กับทุกภาวะ
3. ควรจำแนกประชาชนกับกิจกรรม เพื่อให้ทราบว่าคนกลุ่มใดได้ประโยชน์ ระดับกิจกรรมคิดจาก (คนxเวลา) น่าจะมีตัวคูณที่เป็นคุณค่าเฉพาะของกว๊านและเป้า (สุขภาวะ (กาย จิต อารมณ์ สังคม วิญญาณ) และกายภาพเมือง) ด้วยใหม่ (weighed scale) ทำให้เป็นการจัดสรรพื้นที่ตาม demand ของคนและเวลา แต่ขาดมิติคุณค่า ที่จะเอามากำหนดเป็นนโยบายจัดสรรเชิงรุกไปในทิศทางที่เมืองต้องการ (วัตถุประสงค์ข้อ 3)
4. เป้าคือสุขภาวะและกายภาพเมือง ผลสุดท้ายเราต้องเป็นคนชี้เป้า อย่าให้ข้อมูลที่ได้มาเป็นผู้กำหนดเป้าให้เราไหลไปตามกระแสข้อมูลปัจจุบัน (อะไรคือสุขภาวะ เป็นสุขภาวะของใคร? จัดการกายภาพโดยหรีไฟเป็นสุขภาวะของวัยรุ่น แต่ไม่ใช่ของผู้ปกครอง)

แพทย์แผนไทยภูมิยาว

ปัญหาเกิดจากภายนอก (อาหารสำเร็จรูป สารเคมีที่ใช้) จึงต้องการพึ่งตนเองโดยใช้แพทย์พื้นบ้าน

1. ควรหาทางแก้ปัญหาที่ต้นตอด้วย
2. ควรรู้ว่าโรคอะไรที่จำเป็นต้องพึ่งแผนปัจจุบัน จะได้ไม่เป็นอันตรายจากการรู้ไม่เท่าทัน
3. งานสำคัญคือการปรับรื้อปรับสัา แล้วเอามายืนยันด้วยวิทยาศาสตร์ (คณะสหเวชฯ โดยควรทำให้โยงถึงการผลิต (อายุ การปลูก การเก็บเกี่ยว ฯลฯ) เพื่อเป็นฐานหาทุนทำต่อในการการพิสูจน์ระดับ clinic ไม่ใช่แค่หาสารออกฤทธิ์) เพื่อให้เป็นความรู้ที่ถูกต้อง โดยต้องอธิบายแบบบูรณาการ (ไม่ใช่ฤทธิ์สารเคมีโดดๆ เพราะยาไทยใช้หลายตัวร่วมกัน) จำแนกเป็นยาเชิงป้องกันและเชิงแก้ ทั้ง 2 นี้มีตลาดต่างกัน
4. สังเกตข้อมูลการปรับรื้อว่าไม่มีหน่วยแสดงปริมาณที่ใช้ ถ้าหลายปีได้คำตอบไม่ตรงกันจะส่งคายนาอย่างไร
5. หลายกิจกรรมสามารถทำต่อทางมนุษยศาสตร์ได้ เช่นพิธีกรรมการเรียกขวัญ เพราะความเชื่อเรื่องขวัญมีอยู่ในกลุ่มคนไทยตอนเหนือ
6. ชื่อสมุนไพรน่าจะมีชื่อวิทยาศาสตร์ประกอบ เพื่อให้ไม่พลาดจากการเรียกชื่อไม่ตรงกัน
7. มีระบบความเชื่ออยู่ในปัจุบันหรือไม่ เช่น ยาร้อนไม่เหมาะกับคนธาตุไฟ

โฮงเฮียนผู้สูงอายุพะเยา

พัฒนารูปแบบการสร้างสามัคคีและความทรงจำด้วยดนตรี + สร้างครุภัณฑ์ใน 9 อำเภอ (ใช้สัญลักษณ์มือกับดนตรี)
รายงานความก้าวหน้าในวัตถุประสงค์ข้อ 2 (สร้างครุภัณฑ์ 2 คน)

1. ควรมีการพิสูจน์เรื่องผล (ความทรงจำ สามัคคี) ให้เป็นงาน evidence-based research แบบ pre and post test ให้ได้คำตอบเชิงปัจจัย เช่น ดนตรีประเภทไหน ใช้เวลาเท่าไร คนกลุ่มไหน มี initial state อย่างไร เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องตามบริบทที่ต่างกัน
2. น่าจะทำเรื่องการพัฒนาแบบก่อน แล้วพิสูจน์รูปแบบให้แน่ใจ จึงต่อด้วยการสร้างครุ

สหเวชศาสตร์สู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

เป็นงานที่บูรณาการกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยในรายวิชาเทคนิคการแพทย์ชุมชน ลักษณะงานที่ report ยังเห็นแต่ภาพการ “ออกหน่วยฯ” อบรม กิจกรรม

Concept “ชุมชนเป็นห้องปฏิบัติการที่มีชีวิต” (= exploit ชุมชน?)

1. ควรตั้งเป้าสังเคราะห์งานให้เป็นงานที่เปลี่ยน concept ใหม่ “ชุมชนมีชีวิตที่ร่วมปฏิบัติการเพื่อเรียนรู้ในการจับต้องสุขภาพตนเอง”
2. จากข้อ 1 ระบุดังนี้ว่า ผลลัพธ์ต้องเน้นการประเมินที่ชุมชน ไม่ใช่การเรียนรู้ของ น.ศ. อย่างเดียว
3. ควรใช้เครื่องมือวิเคราะห์ชุมชน เพื่อเข้าใจโรคพันธุกรรมได้ด้วย เอาการวิเคราะห์ชุมชนมาออกแบบกิจกรรมแค่ไหน (ปฏิทินงานชุมชนมีผลต่อเวลาว่างย่อมมีผลต่อตารางกิจกรรม)
4. ควรมีข้อมูลวิเคราะห์เหตุของโรคในกรณีไม่ใช้กรรมพันธุ์ เพื่องานเชิงป้องกัน
5. เชื่อมั่นในความยั่งยืนที่ชุมชนจะมีกิจกรรมเชิงป้องกันได้อย่างไร จะประเมินได้อย่างไร (“อยากให้มาทุกปี...” แปลว่ายั่งยืนไหม)

ความเห็นประชุม Concept paper งาน ABC ภาคใต้ตอนกลาง

ม. สงขลา นครินทร์

1 มีนาคม 2556

แผนชุมชนในการบริหารจัดการ....นิเวศบริการป่าชายเลน (นิเวศให้บริการแก่ชุมชน = นิเวศบริการ)

1. นักวิจัยมีผลงานเดิมดี มีกรอบคิดวิจัยพร้อมเครื่องมือชัด แต่จะเป็น ABC ได้อย่างไร ทำไมต้องเป็นพื้นที่นี้ มันตอบโจทย์จังหวัดอย่างไร สงขลามีป่าชายเลนมากแค่ไหน ที่จะเอาไปขยายผลของจังหวัดได้ กลไกรัฐคือใคร มองการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกอย่างไร เพราะอยู่ใกล้ท่าเรือ ฐานส่งกำลังบำรุงของฐานเจาะในอ่าวไทย ได้คำตอบในการอธิบายเพื่อคานกับการจัดการของภายนอกหรือไม่
2. คน ปตท. มาร่วมในฐานะอะไร ปตท. มีโครงการในพื้นที่อยู่แล้ว
3. มีงานทำนองนี้อยู่แถวตรัง สุราษฎร์ฯ ที่องค์กรต่างชาติมาสนับสนุนไว้ใช่ไหม
4. โครงการทำที่หัวเขาแดง เกี่ยวอะไรกับโครงการพัฒนาของสมเด็จพระเทพฯ ไหม
5. งานออกเชิงคุณภาพ สามารถใช้ mixed method หรือไม่
6. หัวเขาเป็นพื้นที่พิเศษ ทั้งบริบทชุมชน และการเมืองท้องถิ่น มีคนเข้าไปจัดการมาก งานนี้จะเข้าไปเสริม/บูรณาการงานคนอื่นที่อยู่ในพื้นที่ได้อย่างไร งานต้องวิเคราะห์ stakeholder ทั้งภายในและภายนอกด้วย
7. การที่นักวิจัย state ว่า เป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องการปลูกป่าเพิ่มนั้น เป็นการท้าทายทางวิชาการ ที่คนนอกเข้าไปเข้าไปส่งเสริมการปลูกป่า ดังนั้น ต้องหาสภาพที่ถูกต้องตามบริบทของมันก่อน

การวางแผนแบบมีส่วนร่วมพหุภูมิพลี ต. เข่งแสง

1. เนื่องจากเป็นพื้นที่บุกรุกปลูกปาล์ม ดังนั้น กลไกพื้นที่ต้องเข้าร่วมด้วย คำตอบควรเป็นคำอธิบายแบบกระบวนการวิทยาศาสตร์ในหลายมิติเพื่อการจัดการทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว โดยเฉพาะการปรับสภาพดินเพื่อเป็นสวนปาล์ม มีการยกเรื่อง ทำให้ระดับน้ำเปลี่ยนไป คำตอบแบบนี้สามารถเอาไปเป็นต้นแบบการศึกษาพื้นที่พรุอื่นได้อีกมาก
2. ใครคือกลไกระดับสูงกว่า อบต. ในการจัดการ ก. ทรัพย์?
3. ปัญหาการบุกรุกเกิดจากคนนอกหรือคนใน ทำไมจึงป้องกันไม่ได้
4. ทำไมไม่ทำประเมินความหลากหลายทางชีวภาพ น่าจะ focus ไปที่ความเชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ของชุมชนมากกว่า เช่น ป่าเสม็ดเกี่ยวอะไรกับเห็ด เชื้อเพลิง ที่ชุมชนใช้ประโยชน์ น้ำกับการรักษาระบบนิเวศและสัตว์น้ำ เป็นต้น
5. พื้นที่ขาดข้อมูลพื้นฐานจริงหรือไม่ เป็นพื้นที่ที่มีคนศึกษาไว้บ้างไหม เช่น กระทรงทรัพย์

การปรับตัวการผลิตข้าวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ... ภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบแผนความคิด (mental model)

1. เกิดจากความเชื่อที่เกษตรกรมี mental model เกี่ยวกับ climate change อย่างไร เพื่อออกนโยบายและมาตรการได้ถูกต้องกับแบบแผนความคิดของชาวบ้าน
2. น่าสนใจที่ศึกษา mental model ของเกษตรกร เกี่ยวกับ climate change แต่น่าจะเพิ่มเรื่อง mental model การพึ่งพารัฐในเรื่องการชดเชยความเสียหายด้วย

3. แต่วิธีการทำอย่างไร ต้องเน้นข้อมูลปฐมภูมิจากเกษตรกร และนำไปสู่ข้อเสนอแนะการออกนโยบายที่สอดคล้องกับ mental model ของฝ่ายเกษตรกร
4. นักวิจัยทำ ป. เอก FTA โดย mental model approach มีเรื่อง ABC ที่ใหญ่กว่าและน่าทำใหม่ เช่น mental model ของคนมาเลย์ สิงคโปร์ พม่า ที่เกี่ยวกับ AEC แล้วออกงานเชิงนโยบายได้เลย

การติดตามการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งหาดทรายแก้ว

1. หาดทรายแก้วเกิดปี 16 ปัจจุบันกัดเซาะปีละ 10 เมตร ต้องดูโครงสร้างกายภาพที่เปลี่ยนไปโดยวิเคราะห์ timeline แต่ยังไม่มีรู้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ และการส่งผลต่อเนื่องจากหลายโครงสร้างที่เป็น series / parallel effects ต่อกัน
2. งานนี้ไม่ควรตอบสมมุติฐานที่ว่าสารสนเทศสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งได้หรือไม่ (คำตอบรู้แล้ว) หรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ทำนายการเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ มันก็ได้อยู่แล้ว เพียงแต่แบบจำลองนั้นทำให้ถูกต้องได้อย่างไรมากกว่า งานนี้ส่วนที่ 1 เป็นการเอาภาพอดีตมาดู แล้วหวังว่าจะ project ไปข้างหน้าได้
3. เราต้องการงานทำนาย (ที่ถูกต้อง) มากกว่า เพื่อ DSS ในการกำหนดการใช้ประโยชน์ชายฝั่ง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนภูมิอากาศที่มีผลต่อลมพายุที่กระทบต่อคลื่นทะเลด้วยอีก factor หนึ่ง
4. เราไม่ต้องเอา timeline การเปลี่ยนชายฝั่งมา extrapolate ไปสู่นาคต เพราะเมื่อทราบแล้ว คนจะปรับปรุงชายฝั่ง ซึ่งจะเป็นวงจรกลับมากระทบพฤติกรรมการกัดเซาะ งานแบบนี้ extrapolate ไม่ได้ แต่ต้องเป็น math model ที่มี dynamism มาก
5. Background ของนักวิจัยไม่น่าจะทำ model การทำนายได้แม่นยำ ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ

สุธีระ ประเสริฐสรรพ

1 มีนาคม 2556

พฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจขาดเลือด

ควรเปลี่ยนคำถามเป็นข้อมูลทางอ้อมที่ได้ตัวเลขแน่นอนกว่า เช่น เรื่องกินเค็ม ควรเป็นกินน้ำปลาเดือนละกี่ขวด เป็นต้น

โรงเรียนต้นน้ำ

เครือข่ายโรงเรียนสร้างหลักสูตรให้นักเรียนรักป่าต้นน้ำ สร้างทีมงาน เครือข่าย สำรวจปัญหา ได้ผลงานตอนนี้เป็นนิทาน 2 เรื่อง

1. เด็กในกระบวนการอยู่ต่อในพื้นที่แค่ไหน?
2. อิทธิพลของเด็กที่มีต่อผู้ปกครอง (ที่ตัดไม้) เป็นอย่างไร? เป็นความสัมพันธ์ที่จะเปลี่ยนผู้ปกครองได้หรือไม่ หากไม่ได้ เราจะทำอย่างไร เพื่อให้เอาหลักสูตรนี้ไปใช้ได้ถูกต้อง
3. ชาวบ้านกับครูมีความต้องการคนละมุมกัน ความต้องการของชาวบ้านตรงกับปัญหาที่สำรวจได้ แต่ความต้องการของครูตรงกับ O-Net ความต้องการเรียนรู้ของเด็กตรงกับท้องถิ่น จะจัดความสัมพันธ์อย่างไร เอาอะไรเป็นหลักในการออกแบบหลักสูตร

4. เนื้อเรื่องของนิทานควรมีการวิเคราะห์เพื่อเป้าหมาย เช่น หยดน้ำค้างพักอาจทำให้ใจผิด ควรโยงไปสู่ความรู้ การอุ้มน้ำของปามากกว่า จะให้เห็นความสัมพันธ์ของปากกับความคงที่ของสายน้ำ แล้วโยงไปสู่น้ำแล้ง น้ำหลาก เพราะสายน้ำไม่คงที่จากขาดป่า จะสร้างความคิดเหตุผลได้
5. เรื่องเล่าของครูตีความได้ว่า เด็กควรเรียนผ่านประสบการณ์ (experiential learning) ไม่ใช่เนื้อความรู้อย่างที่ ทำออกมาเป็นนิทาน เด็กไม่มีอิทธิพลทางความคิดต่อผู้ใหญ่หากเป็นการพูดโดยตรง เพราะผู้ใหญ่ต้องหาเงิน มาให้เด็กกินอยู่ ผู้ใหญ่เปลี่ยนความรู้สึกจากการเห็นการกระทำของเด็ก ทำไม ไม่ทำ KM บริบทที่ครูเล่านี้ มาใช้ design หลักสูตร แสดงว่าการ review ไม่ครบถ้วน หรือติดในกรอบคิดเดิม เพราะนี่คือบทเรียน ที่เรา ควรถอดมาทำการเรียนรู้ เช่น PBL ที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้นักวิจัยนี้เปลี่ยนไปจากที่เป็นอยู่อีก มาก

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ไม่ควรถามความทัศนคติพฤติกรรมทางเพศ แต่ถามเพื่อตีความและเข้าใจความรู้สึก เช่น รู้สึกอย่างไรที่เห็นเพื่อน พ่อ เพื่อนต้องเลี้ยงหลาน โดยใช้ scenario เป็นตัวตั้งคำถาม

กองทุนแม่สกุ

งานวิจัยต้องการขยายผลจากกองทุนแม่สกุ (กองทุนต้นแบบ) งานวิจัยปรากฏในกิจกรรมลำดับ 3 และ 7 งานเป็นการ เก็บข้อมูลของหลายกองทุนมาวิเคราะห์

1. การรายงานนี้ควรเห็นผลของลำดับ 3 คือ ทำแผนและถอดประสบการณ์จากการดำเนินการของกองทุน ต้นแบบออกมาเป็นชุดความรู้ และงานข้างหน้าที่สำคัญ คือ กิจกรรม 5 ที่จะทำ KM 5 ครั้ง ควรทำวิจัยซ่อน ใน KM และกิจกรรมที่ ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนสรุปสุดท้าย
2. ความสำเร็จของแม่สกุไม่ได้การันตีความสำเร็จที่อื่น เราต้องเข้าใจความต่างและอิทธิพลของบริบท โดยเฉพาะ บริบททางสังคม การเปลี่ยนของแม่สกุ 5 อย่างนั้น น่าจะมีคำอธิบายสาเหตุเพราะเป็นบริบท และที่สำคัญ น่าจะได้รับความรู้ว่าการบวนการกลุ่ม (เวที) เป็นอย่างไรจึงเปลี่ยนได้
3. สามารถประยุกต์คณิตศาสตร์ประกันภัยได้ จะได้ความรู้ที่เป็นสากลได้เลย
4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการประชุมกรรมการกองทุนให้ทราบเบื้องหลังได้
5. ขาดประเด็นการบริหารรายรับให้เป็นรายได้ (ที่ออกเงย)
6. จุดเด่นคือเห็นกิจกรรมประกอบอื่นมากมายแต่เป็นกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เกิด high profile ดังนั้น น่าจะ พัฒนาเป็นการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนสังคมเข้าสู่เป้าหมายอื่นได้ เช่น งดเหล้า ท้องกอนวัยอันควร การใช้ สารเคมี

ฐานข้อมูลสำหรับบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการเพื่อการสนับสนุนการวางแผน

ปัญหาที่ต้องแก้ก่อนคือสร้างความอยากของ อบต. มิฉะนั้น เขาจะไม่รับ วิธีคือให้เห็นของจริงของทางใต้ ถอดจากทาง ใต้ว่าสำเร็จเพราะอะไร

ถั่วเขียว

กรมข้าวไม่ผลิตเมล็ดถั่วเขียว จึงแพง และมีปัญหาการผลิตในพะเยา

1. พื้นที่จังหวัดอื่นแก้ปัญหาอย่างไร

2. การมุ่งเป้าไปที่การผลิตเมล็ดพันธุ์ ควรหาข้อมูลขนาดตลาดเมล็ดพันธุ์ทั้งประเทศมีเท่าไร? ใครกำลังผลิตอยู่บ้าง

ข้าวหอมมะลิ

เนื้อวิจัยอยู่ที่ไหน? ควรใช้ concept AR

ความเห็นประชุม Concept งาน MoU ม.อ. สกว.

ม. สงขลานครินทร์

1 มีนาคม 2556

WIFI น้ำท่วมหาดใหญ่

1. แบตเตอรี่ของฝั่งส่งหมดแล้วทำได้อย่างไรในสถานที่ไม่มีไฟฟ้าใช้
2. ในสภาพปกติควรใช้ประโยชน์อะไร เช่น ความมั่นคง เพราะน้ำท่วมไม่บ่อย เรื่องน้ำท่วมควรเป็นเรื่องรองมากกว่าไหม
3. ปัญหาหลักคือ power supply ที่ equip กับ portable wifi ซึ่งสามารถใช้ battery สำรองไฟแทนแผง solar cell ได้หรือไม่

การพัฒนาข้าวแท่งพร้อมบริโภคเสริม cellulose

1. Cellulose ที่ได้ไม่สามารถทดแทนการขาดแคลนผักได้ เพราะส่งจากที่อื่นได้ ไม่สามารถแกะสารเคมีปนเปื้อนได้ เพราะไม่สามารถกินแทนผักได้ เป็นคนละประเด็นกัน ควรเอาไปทำ function food มากกว่าใช้ไหม
2. ทำไมต้องเสริม cellulose จาก bacteria ต่างจาก cereal bar และข้าวแค้นที่การระดมทาง TV (ช่อง 3) ส่งมาช่วยน้ำท่วมอย่างไร จำเป็นหรือไม่ต้องกิน product นี้
3. ทำไมต้องทำจากแบคทีเรีย เวลาที่น้ำไม่ท่วมจะทำอย่างไรในการรักษาการผลิต อัตราการผลิตเป็นอย่างไร (ใช้เวลา 6 วัน กับ reactor ขนาดไหน) เพียงพอกับ demand หรือไม่

Hat Yai Floodings: Stakeholders's view

1. ทราบ view point แล้วเอาไปทำอะไรต่อได้ เพื่อให้ stakeholders ต่างๆ เข้ามารับไปทำ preventive measure
2. งานทำนองนี้น่าจะศึกษาโดย mental model approach มากกว่า

FLOMAPS4HYT Flood management for Hat Yai

1. น่าสนใจที่ทำ real time simulation รวมกับ webGIS สำหรับการเตือนภัยแทนระบบธงสี โดยใช้ measured data จาก Dept of Irrigation
2. ควร incorporate with other data base such as affected population and capable to predict days inundated. User friendly system is essential in this work.

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง

1. นำเสนอสัปดาห์ ไม่ทราบว่าต้องการ focus อะไรแน่ เอาให้ชัดจากเวทีพื้นที่ตามที่คุณชวลิต โภชะเรือง ให้ข้อมูลว่าเป็นเรื่องกฎหมายผังเมือง แต่คนบังคับใช้นั้นเป็นท้องถิ่นต่างหาก ซึ่งมีเองการเมืองและผลประโยชน์ขัดกันในพื้นที่

ความเห็นประชุมงานติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

สกว.

17 เมษายน 2556

ภาพรวม

1. เครื่องมือทั้ง 3 ชนิด (OM การเก็บข้อมูล ติดตามความก้าวหน้า) มีการผูกโยงกันมาก น่าจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่สนับสนุนกันเอง
2. ตัวชี้วัดด้านความร่วมมือน่าจะให้น้ำหนักภาคีวิชาการ เพราะเป็นส่วนที่ขาดหายและอ่อนแอมากที่สุด (เป็นประเด็นอุปสรรคที่ระบุในระยะ 6 เดือนแรก)
3. ตัวชี้วัดความร่วมมืออาจจะมองจาก process (ดูหนังสือ ABC หน้า 17-19)
4. ตัวชี้วัดไตรสิกขา (ความร่วมมือ การจัดการ ความรู้) สามารถ unify เป็นตัวชี้วัดที่แสดงความยั่งยืนได้หรือไม่?
5. ข้อค้นพบที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและข้อจำกัดสามารถเอามาทำ FFA ต่อได้ ทีมงานนำลงทำดู
6. งาน 6 เดือนสุดท้ายในประเด็นการส่งเสริมพื้นที่น่าจะเน้นเวทีเชื่อมโยงหน่วยงาน (เพื่อการรับต่อและความยั่งยืน) ส่วนประเด็นติดตามประเมินผลน่าจะให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนการทำงานเพื่อให้ได้คำตอบงานวิจัย คือ รูปแบบแนวทางการทำ EE ควรเป็นเช่นไร
7. การที่พื้นที่เข้าถึงตัวชี้วัดระดับต่าง ๆ (ที่สูง) นั้น เราจะแยกความสำเร็จออกมาเป็นผลงานนี้ได้อย่างไร ในเมื่อพื้นที่เขามีฐานเดิมอยู่มาก หากแยกได้ก็จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง input, output, process, context ได้ ซึ่งจะได้ผลงานวิจัยที่ชัดเจนขึ้นในประเด็นการเปลี่ยนแปลง (transformation) ซึ่งจะตอบ comment ครั้งที่แล้วที่ได้เป็นวิจัยซ่อนวิจัย

กลุ่มเกษตร (ความมั่นคงทางอาหาร/อาหารปลอดภัย 5 จังหวัด)

1. ภาพสินธุ์มีความรู้ในตัวชุมชน แต่ข้อค้นพบคือ อยู่อย่าง fragmented ปัญหานี้จะแก้อย่างไร ทำอย่างไรให้เห็นภาพรวมร่วมกัน และ share ผลประโยชน์อย่างลงตัว เป็นธรรมชาติ
2. ยโสธร (ข้าวปลอดภัย) น่าจะดูจาก proxy เช่น วัดจากการซื้อขายสารเคมีเกษตรลดลง (เปลี่ยนการเก็บข้อมูล) ปัจจัยหนุนด้านความเชื่อของเกษตรกร คือ ข้อมูลการลดต้นทุนลง 80% (ตามที่กำหนดในเป้าหมาย) นโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลมีผลอย่างไรต่องานนี้
3. อุบลฯ ค่อนข้างก้าวหน้ากว่ายโสธร (เพราะเป็นงานไปถึงการตลาดแล้ว ขณะที่ยโสธรรยังอยู่ที่ฝ่ายผลิต) จะสร้างการเรียนรู้ถ่ายทอดจากอุบลฯไปยโสธรได้อย่างไร เพื่อเปลี่ยนจาก supply push เป็น demand pull
4. โคราซ เป็นงานด้านการผลิต มีจุดเด่นคืองาน function เข้ามาร่วม น่าจะเป็นโอกาสการสร้างการเรียนรู้ของ function ได้ดี
5. ชัยภูมิ เน้นอาหารปลอดภัยคู่กับ บ/ช คราวเรือน มีจุดเด่นที่เอา บ/ช มาร่วมอธิบาย ควรวิเคราะห์ข้อมูล บ/ช คราวเรือน เพื่อทั้ง benefit ด้านอาหารปลอดภัยและหนี้สิน ที่มีความสัมพันธ์กันและน่าจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี (ยังเป็นจุดอ่อน)
6. การเกษตรเป็นงานระบบ ต้องการความคิดเชิงระบบเพื่อเข้าใจทั้งหมด หากทำ ws ST โดยเอาทุกภาคีมาทำ แล้วต่อยอด FFA ก็จะเกิดผลเปลี่ยนแปลง paradigm ของภาคีเกี่ยวข้องได้
7. งานต่อไปจะต้องเชื่อมภาคีวิชาการเข้ามาช่วย แต่น่าจะค่อนข้างเข้าไปหน่อย ความเข้าใจอาจไม่ตรงกัน ต้องออกแรงปรับความเข้าใจ (ดูหนังสือ ABC หน้า 84)

8. น่าจะหาคำตอบการสร้างควมยั่งยืนเมื่อจบโครงการ หลักการผละ 5 (ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) เอามาใช้ได้อย่างไร เรื่องยากคือการฝ่าไปถึงวิริยะให้ได้ก่อน สุดท้ายต้องให้ปัญญาเกิดเองกับชุมชนที่ปฏิบัติ (ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการวิจัยของนักวิจัย)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1. มี 3 กลุ่ม คือ ผลิต (อุทัย) แปรรูป (อุทัย พิษณุโลก นครปฐม) ตลาด (ชัยนาท พิษณุโลก นครปฐม) แต่ที่นำเสนอพบว่าเกือบทุกจังหวัดยังมีการผลิตปนอยู่มาก
2. แนวทางการดำเนินงานทุกแห่งเริ่มจากการวิเคราะห์ บ/ช ครั้วเรือน เมื่อจบงานก็น่าจะตรวจสอบกลับมาที่ บ/ช ครั้วเรือนอีกครั้งหนึ่ง จะเป็น evidence-based ได้ดี

กลุ่มน้ำ

1. โจทย์ค่อนข้างกระจาย ไม่เหมือนวิสาหกิจชุมชน ที่มีกรอบคิดเดียว คือขยายจาก บ/ช ครั้วเรือน งานน้ำจึงทำยากกว่ามาก
2. เป็นงานที่เลือกประเด็นใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์เป็นระบบตลอดสายน้ำ ต้องการการมีส่วนร่วมตลอดลำน้ำ ซึ่งประกอบด้วยคนที่มีความเดือดร้อนไม่เท่ากัน แต่มาเกี่ยวพันกัน งานแบบนี้ต้องการความเข้าใจตรงกันค่อนข้างมาก งานที่ผ่านมาจึงสะท้อนการขาดความร่วมมือของภาคีในพื้นที่ ควรเป็นงานที่เน้นแก้ปัญหาใน 6 เดือนหน้า
3. สงขลา เป็นพื้นที่ที่มีทุนเดิมอยู่มาก และเป็นพื้นที่ที่มีความเดือดร้อนร่วมกัน ไม่ใช่การแย่งทรัพยากร แต่เป็นภัยพิบัติ ลักษณะงานเอื้อให้สำเร็จง่าย การร่วมมือในพื้นที่จึงสำเร็จกว่าจังหวัดอื่น เพราะใช้ภาคีพื้นที่ (อบต.) เท่านั้น ในขณะที่หลายจังหวัดจับกับกลไกระดับจังหวัด ดังนั้น น่าจะเป็นข้อสรุปบางอย่างได้
4. ดูที่เสนอแล้วงานที่เสนอจะทำใน 6 เดือนที่เหลือค่อนข้างมาก (การขยายภาควิธีร่วมมือ การจัดการความรู้ การแปลผลข้อมูล การนำไปสู่แผนปฏิบัติ) และสำคัญต่อความสำเร็จด้วย ทีมงานจะ design งานข้างหน้าอย่างไร
5. งานน้ำนี้สอดคล้องกับโครงการ 3.5 แส่นล้านของรัฐอย่างไร มีข้อมูลนี้ไหม โดยเฉพาะกำแพงเพชร

ความเห็นรายงานความก้าวหน้า ABC ภาคใต้ตอนกลาง

ม. สงขลา นครินทร์

25 เมษายน 2556

โครงการตัวชี้วัดการจัดการป่าชายเลน

1. ตัวชี้วัดควรสะท้อนถึงเป้าหมายของ “การจัดการ” ป่าชายเลนอย่าง “ยั่งยืน” กล่าวคือ สิ่งที่ได้รับจากกระบวนการชุมชนนั้น ต้องมีการกลั่นกรองว่าตรงเป้าหมายตาราง 16 หรือไม่ด้วย และในทำนองเดียวกันต้องวิเคราะห์ต่อว่าตารางที่ 16 นั้น มีอันไหนที่ผูกกับเป้าหมายของโครงการนี้ โดยนักวิจัยควรชี้ให้เห็นเหตุผลการได้มาซึ่งตารางที่ 16 ในรายงานฉบับสมบูรณ์
2. ในขั้นต่อไปต้องพัฒนาให้ตัวชี้วัดควรวัดได้ และมีความเข้าใจตรงกัน ตัวอย่างตัวชี้วัด “การใช้ไม่เกินศักยภาพการผลิต” นั้นวัดจากอะไร ตัวเลขเป็นเท่าไร? งานนี้จะต้องตอบอย่างมีเหตุผล ตามกระบวนการวิจัย และบูรณาการกับบริบทด้วย

ข้อสังเกต

1. ตัวชี้วัดหลายตัวมีความสัมพันธ์กันเอง เช่น การใช้ประโยชน์ กับการฟื้นฟู ดังนั้น ตัวชี้วัดที่ผูกกันเองเช่นนี้จะลบล้างความสำคัญไม่เท่ากัน เราจะให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดในมิติต่างๆ กันได้อย่างไร

2. นักวิจัยจะบูรณาการตัวชี้วัดที่บริบทต่างกันให้เป็น generic knowledge ได้อย่างไร หากทำได้ก็จะเป็นการยกระดับความรู้จากงานวิจัยนี้ เป็นผลงานวิชาการของนักวิจัยได้
3. ตัวชี้วัดต้องมีเกณฑ์เพื่อการจัดการด้วย เช่น warning level คืออะไร และเหตุที่ทำให้ตัวชี้วัดเลื่อนไปถึงระดับ warning คืออะไร เพื่อแก้ที่สาเหตุ
4. เนื่องจากการอยู่กันอย่างเป็นระบบ เราต้องรู้ว่าตัวชี้วัดต่างๆ สัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อหาจุดคานงัดของการจัดการได้ถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการกลยุทธ์การจัดการขยะ

1. งานนี้ทำโดยมุ่งเป้าไปที่กตিকা ดังนั้น ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการทำกตিকা การคืนข้อมูลการทำตามกตিকাให้ชาวบ้าน เช่น ให้เห็นผลดีที่เกิดต่อเนื่องจากกตিকা
2. ตารางที่ 3.4 แสดงทัศนคติที่ดีในเรื่องการร่วมมือกันแก้ปัญหาขยะ รวมทั้งความพร้อมในการยอมรับกตিকা แต่ไม่ค่อยอยากลงมือทำเอง การตีความนี้จะนำไปสู่คำตอบการจัดการเชิงกลยุทธ์ (ตามชื่อโครงการ)
3. งานที่จะเป็นผลการวิจัย คือ “การ invent กตিকাเชิงกลยุทธ์” โดยนำเอาทัศนคติจากตาราง 3.4 มา support การ invent กตিকা โรงงาน สถานศึกษา ครัวเรือน น่าจะต้องมีกตিকাต่างกัน โดยมีเหตุผลอธิบายได้
4. เสี่ยงสะท้อนว่าชาวบ้านกำหนดกตিকাไม่ได้ แสดงว่าต้องเป็น innovation ของงานวิจัย แล้วเอาไปสู่ field test ให้ได้กลยุทธ์ที่คนทำตามกตিকা ซึ่งคนไทยขาดจิตสำนึกการทำตามกตিকা (เช่น ควรใช้หลัก carrot and stick หรือ social pressure เป็นต้น)
5. งบที่เสียไปในการทำขยะ คือ เดือนละ 1 ล้านบาท เทศบาลสามารถทำ benchmark ให้คนทำกตিকা แล้วเอา 1 ล้านนี้ตอบแทนคนที่ทำได้ตาม benchmark โดยมีโครงการเสนอให้ชุมชน สื่อสารให้เห็นชัด
6. หน้า 41 ระบุกตিকা 6 กตিকা แต่ไม่มีรายละเอียด

โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง เกาะสาหร่าย

1. เป็นตำบลรางวัล ปตท. “รักษ์ป่า สร้างคน 84 ตำบลวิถีพอเพียง” แล้วทำไมไม่ยั่งยืน ปตท. ให้รางวัลในประเด็นใด?
2. ตาราง 4 หน้า 98 แสดงถึงการเห็นแก่ปัจจุบัน ขาดการมองอนาคต การประเมินต่างๆ เป็นการประเมินตนเองจาก “ความคิด ความเห็น” ทราบได้อย่างไรว่าจริง
3. ตาราง 8 (หน้า 108) ชี้ปัญหาไปที่ผู้อื่น ที่ตนเองควบคุมไม่ได้ พร้อมกับบอกความอ่อนแอของตนเอง
4. ที่เล่ามาในรายงานเหมือนการลงพื้นที่ไปทำความเข้าใจพื้นที่ จึงเป็นเหมือนกำลังทำงานที่นักวิจัยถามหาคำตอบจากชาวบ้าน เพราะเป็นพื้นที่ที่พัฒนาตนเองในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งอยู่แล้วจากโครงการต่างๆ ทั้ง สกว. ปตท. มูลนิธิชัยพัฒนา ฯลฯ ในระยะ 3-5 ปีที่ผ่านมา นักวิจัยต้องยกระดับเป็นความรู้ขึ้นจากสิ่งที่ชาวบ้านทำจากที่เห็น/ได้ข้อมูลจากการสนับสนุนของผู้อื่น คือ ต้องเอาข้อมูลมาเชื่อมโยงสังเคราะห์ออกมาใหม่ แล้วพยายาม test กับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือทดสอบ 3 เล้า เพื่อตอบโจทย์การพึ่งตนเองตามชื่อโครงการ (ตัวอย่างที่เล่ามาแสดงข้อมูลการยังต้องพึ่งผู้อื่น เพราะไปพบ infrastructure ที่ทั้งร้าง ไม่ function จำนวนมาก)
5. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านบากันใหญ่มีหลักการ 7 ร่วม รู้ ศึกษา คิด ตัดสินใจ ทำ ใช้ประโยชน์ ติดตามประเมิน เข้ามาร่วมอย่างไรหรือไม่ เพราะเป็นองค์กรในพื้นที่
6. Stakeholders ในเรื่องนี้มีคนอื่นอีกมาก เอามาครบเพื่อเป็นงาน ABC หรือยัง (สำนักงานประมง?)

โครงการบริหารจัดการข้อมูลแบบเกิดผลเร็ว

1. คำถามวิจัย 4 ข้อ ดีมาก รุกไปข้างหน้า งานที่ออกแบบยังมีข้อน่าเป็นห่วงเรื่องการวิจัยได้คำตอบทั้ง 4 เพราะเป็นปฏิบัติ และไม่ได้จัดสรรเวลาเรื่องการได้คำตอบที่ชัด ในความเป็นจริงนั้นต้องทำวิจัยซ้อนบนการอบรม และงานวิจัยนี้ต้องตอบโจทย์
2. ได้พยายามตอบปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของพื้นที่ขนาดต่างกัน ข้อ 5, 6, 7 ในหน้า 184 แปลว่าเกาะระยะโดดๆไม่ได้เป็นอย่างไรใหม่ ซึ่งไม่น่าใช่ ความต่างน่าจะมาจากมิติอื่นอีกมาก ที่เป็นทุนเดิมของพื้นที่
3. หน้า 187-190 อธิบายข้อมูลลักษณะของพื้นที่ ซึ่งไม่ได้ตอบความต้องการที่เปรียบเทียบปัจจัยของพื้นที่เล็กกับพื้นที่ใหญ่
4. ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ที่ตัวแทนชุมชนบอกต่อการนำเสนอความก้าวหน้า นั้น คงไม่ได้เกิดจากโครงการนี้ทั้งหมดกระมัง เพราะมีส่วนที่ทำมาก่อนโครงการนี้แล้ว เราจะแยกออกมาเป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากโครงการนี้ได้อย่างไร
5. งานใน 6 เดือนข้างหน้าที่เป็นเวทีเติมเต็มในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ความจริงแล้วคือต้องเป็นการทำวิจัยของนักวิจัยเพื่อตอบคำถามโครงการนี้

โครงการระบบการให้บริการข้อมูล GIS ครั้วเรือน

1. เป็นงานเชิงเทคนิคสร้าง tool งานวิจัยจึงเป็นการหาข้อมูลเพื่อเอามาออกแบบ tool ที่ดีที่สุด คือ ใช้งานง่าย เชื่อมโยงกับข้อมูลในมิติอื่น และเชื่อมโยงกับข้อมูล บ/ช ครั้วเรือนที่ทำไว้ โดยทำ online
2. เมื่อเป็น product development รายงานควรให้ข้อมูลเชื่อมโยงให้เห็นจากฝ่ายลูกค้ามายัง concept ของ product development ตัวอย่าง “ลูกค้าขาดทักษะการใช้งาน” จะเอามาบูรณาการกับการออกแบบ tool ตัวนี้อย่างไร
3. By-product ที่จะได้คือ 1) เหตุปัจจัยที่หนุน/อุปสรรค digital literacy ของชุมชน เพื่อพาเข้าสู่ทักษะ 21 cs 2) การสามารถ access ข้อมูลจากส่วนกลางได้ เพื่อมองภาพใหญ่เชิงยุทธศาสตร์ เอาไปเสริมกับศูนย์ข้อมูลจังหวัด มหาวิทยาลัยหรือ office ABC เอามาใช้ประโยชน์ได้ 3) ขยายผลเป็น Online course สำหรับส่งต่อไปยัง digital literacy และ DSS ชุมชน หรือการเชื่อม ศก. ชุมชนมีเอื้อการพัฒนาไปด้วยกัน
4. งานซ้ำกว่าแผน

โครงการระบบสารสนเทศฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย

1. ทำงานได้ตามเป้า แต่ความแม่นยำไม่ทราบ
2. ข้อมูลที่เป็นพลวัตจะดำเนินการอย่างไรให้ update ได้ นักวิจัย maintain ได้หรือไม่ เมื่อเกิดเหตุจังหวัดหรือสื่อต่อสายตรงได้เลย
3. ข้อสังเกตคือคนในพื้นที่เป็นโรคความดันและเบาหวานกันมาก (สงสัยถามแต่คนมีอายุหรือไม่ หรือพื้นที่มีแต่คนแก่) ควรทำฐานข้อมูลทรัพยากร รพ. สต. และ อสม. หรือให้ ศร. พมจ. เอาไปใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องรอดินถล่มได้เลย ควรมีคนที่มีความรู้ self-mobility ด้วย เช่น อัมพาท พิการ คนแก่ที่ไม่มีใครดูแล
4. งานใหญ่ข้างหน้าคือ การเอาผลจาก 6 เดือนแรกไปสู่การวางแผนการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัย อย่าลืมเรื่อง 1) การติดต่อสื่อสารด้วย เพราะเป็นหัวใจของการประสานงานสั่งการ รวมทั้งการสื่อสารในระบบใหม่กับผู้ประสบภัยโดยตรง 2) ทรัพยากรไม่น่ามีแค่ยานพาหนะ แต่ควรมีสถานที่รองรับ เช่น ที่โลก ที่ดอน ด้วย 3) การจัด priority การให้ความช่วยเหลือตามความเร่งด่วนของความต้องการและอันตรายที่จะมาถึงก่อน

ความเห็นรายงานความก้าวหน้า 12 เดือน
โครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

วันที่ 29 พ.ค. 2556

ห้องประชุม อบจ. สตูล

1. รายงานยังเขียนไม่เรียบร้อย ใช้ภาษาพูด/ภาษาถิ่นในบางแห่ง มีข้อความที่ขาดหาย บางแห่ง “น้ำท่า” เขียนเป็น “น้ำท่วม” ซึ่งแสดงว่าต้องการการทำการบรรณาธิการ
2. ในรายงานควรเน้นสิ่งที่กำหนดจะ deliver ในรอบ 6 เดือนที่ 2 โดยเฉพาะประเด็นที่สำคัญกับงานนี้ เช่น ถอดบทเรียนความรู้การจัดการน้ำท้องถิ่น เป็นต้น
3. ในรายงานข้อมูลที่อ้างมาจากที่อื่นยังไม่ consistency อาทิเช่น ปริมาณน้ำฝนและน้ำท่าไม่ไปในทางเดียวกัน (ดูเดือน ก.ค. คลองละงู และเดือน ต.ค. คลองมาบัง) หน้า 10-11 ตารางหน้า 11 เป็นตัวเลขน้ำท่าหรือน้ำฝนกันแน่ หากเป็นน้ำท่าหน่วยเป็นอะไร พื้นที่รับน้ำในตารางหน้า 11 ก็ต่างกับหน้า 13 และหน้า 15
4. การคำนวณข้อมูลน้ำ (ตัวอย่างหน้า 23) ผิด ปริมาณการไหลได้จากพื้นที่คลอง (เมตร²)xความเร็วการไหล (เมตร/วินาที) ค่าที่ถูกต้องจะเป็น 0.12 m³/s ซึ่งน้อยมาก เข้าใจว่าคลองเล็กมาก (กว้าง 2 เมตร ลึก 15 ซม.) ดังนั้น ข้อมูลนี้ไม่สามารถเป็นตัวแทนน้ำในคลองได้ (ยังขึ้นกับฤดูกาลด้วย) การวัดที่ต้นน้ำตกก็มีโอกาสผิดพลาดมาก เพราะยังเป็นต้นน้ำเกินไป
5. องค์ความรู้ท้องถิ่นที่น่าจะเกี่ยวกับน้ำคือ บ้านยกสูง และน้ำเป็นน้ำตาย ซึ่งน่าจะถอดเอามาเชื่อมโยงกับกับปัญหาที่กำลังศึกษาได้ (แต่ก็ไม่ปรากฏชัดในรายงาน)
6. ในสายน้ำคลองคุณสมบัติยังมีระบบของชลประทาน ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการร่วมแก้ปัญหา แต่ไม่เห็นบทบาทในงานวิจัยนี้เท่าที่ควร การอภิปรายตอนท้ายเห็นความเป็นเครือข่ายคนที่เฝ้าระวัง ในรายงานควรรวมเรื่องนี้ไว้ด้วย เพราะเป็นเป้าหมายที่ 3 ระบุใน เดือนที่ 2 นี้
7. ข้อมูลนิเวศลุ่มน้ำยังเสนอเพียงนิเวศธรรมชาติ ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับคน การใช้ที่ดิน จำนวนประชากร สภาพการพัฒนาเมืองและชุมชน เพื่อให้เข้าใจผลต่อการเกิดปัญหาน้ำตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
8. ถ้าจะแก้ปัญหาน้ำท่วมต้องเข้าใจว่า “น้ำท่วมหมายถึงน้ำไหลเข้าพื้นที่มากกว่าไหลออก และเป็นพื้นที่ที่คนมีผลประโยชน์” ความไม่สมดุลทำให้น้ำสะสมในพื้นที่เกิดเป็นน้ำท่วม หากระบายน้ำออกก็จะไม่ท่วม แต่ย่อมเกิดผลต่อเนื่องไปที่ปลายน้ำ จึงต้องเร่งระบายออกตลอดสายน้ำ หากทุกคนช่วยเร่งระบายน้ำ น้ำก็จะออกทะเล แต่ก็ยังถูกควบคุมด้วยน้ำขึ้นน้ำลงอีกเช่นกัน การแก้ปัญหาน้ำนั้นนอกจากระบายน้ำออกนอกพื้นที่แล้ว ยังทำได้โดยการเก็บน้ำในพื้นที่ที่ไม่กระทบคน พื้นที่นั้นคือแก้มลิง พื้นที่แก้มลิงคือพื้นที่น้ำท่วมที่คนไม่มีผลประโยชน์ และสามารถใช้ประโยชน์จากน้ำที่กักเก็บไว้ได้ เมื่อเข้าใจเป็นเช่นนั้นแล้ว การหาข้อมูลก็จะ focus มากขึ้น
9. ข้อ 7 และข้อ 8 ได้มี comment ไว้เมื่อคราวที่แล้ว (12 ธันวาคม 2555) แต่ยังไม่ได้อามาเสนอในครั้งนี้

ความเห็นการนำเสนอความก้าวหน้า
โครงการพัฒนาระบบบูรณาการความร่วมมือระดับพื้นที่เพื่อการจัดการน้ำ (นครฯ)
ภายใต้โครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด
30 พ.ค. 2556
ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปประเด็นปัญหาสำคัญที่จับได้จากรายงาน

1. ปัญหาที่รายงานมา มีประเด็นสำคัญคือการเกิด infrastructure เพื่อพัฒนาพื้นที่และการจัดการน้ำ แต่ส่งผลกระทบต่อด้านอื่นตามมา แนวคิดการพัฒนาเมืองให้ความสำคัญกับที่ดินมากกว่าสายน้ำ เห็นเศรษฐกิจจากที่ดินมากกว่าชีวิตจากสายน้ำ
1. ปัญหาเกิดจากแนวคิด “ใช้น้ำที่ต้นน้ำ ปลอยของเสียให้ปลายน้ำที่ไม่ใช่พื้นที่เรา” แก้ได้โดยการร่วมมือและเข้าใจกันทั้งสายน้ำ
2. ปัญหาที่เกิดจากการไม่ร่วมกันดูแลคลอง ทำให้ธรรมชาติถูกละเลยจนเป็นอุปสรรค การดูแลคลองต้องทำด้วยความสมดุลมากกว่าใช้หลักวิศวกรรมเพียงอย่างเดียว

สรุปคุณภาพรายงาน

3. เป็นรายงานวิจัยที่จัดทำได้ดีมาก ทั้งการเขียน รูปแบบ และความน่าสนใจของข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่านักวิจัยทำงานนี้อย่างมีระบบและการวางแผนที่ดี
4. ข้อมูลบริบทและการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำค่อนข้างดี
5. ในรายงานได้เกิดแผนการจัดการและการนำไปปฏิบัติ แสดงถึงการทำให้วิจัยอย่างจริงจังของทีม การทำฝ่ายธรรมชาติจะเป็นงานวิจัยได้หากมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้อธิบายกับพื้นที่อื่น เพราะขนาดของฝ่าย หูช้าง เหมือนไส้ไก่ บ่อแก้มลิง มาบ ทอน โอ บอด ล้วนขึ้นกับข้อมูลของสายน้ำและการจัดการน้ำในฤดูกาลต่างๆ และผลที่เกิดขึ้นกับอาชีพ ผมสงสัยว่าเป็นงานที่ทำมาก่อน (เพราะต้องใช้เวลา) ดังนั้น การเขียนรายงานขอให้เล่าบริบทที่เป็นทุนเดิมด้วย ผู้อ่านภายหลังจะได้เข้าใจปัจจัยความสำเร็จได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. รายงานมีข้อมูลเชิงคุณภาพจำนวนมาก จุดอ่อนคือขาดข้อมูลเชิงปริมาณ ที่จะเอามาทำความเข้าใจเพื่อการจัดการได้ ควรหาเอามาใส่เพิ่มในรายงาน เพราะการตัดสินใจต้องการข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกันอยู่ (ความเป็นระบบของข้อมูล)
2. เพื่อความยั่งยืน ควรหาทางให้มีเจ้าภาพในการดูแล update ข้อมูลในฐานข้อมูล โดยกลไกต่างๆ สามารถเข้ามา update ได้ ออกแบบฐานข้อมูลให้สามารถ cross check ความสมเหตุสมผลของข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ (ที่อาจแปลความผิดเพราะใช้นิยามและหน่วยวัดต่างกัน)
3. ไม่ปรากฏรายละเอียดในรายงานเรื่องฐานข้อมูล คำแนะนำคือต้องมีข้อมูลที่ relate กับน้ำ ทั้งการกำเนิด (ป่า ฝาย เหมือน วัง) และการใช้ (อุปโภค บริโภค การประกอบอาชีพ) รวมทั้งคุณภาพน้ำ จึงจะแก้ปัญหาได้ทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้ง
4. ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในรายงานควรเน้นผลที่เกิดจากการพัฒนาระบบบูรณาการความร่วมมือระดับพื้นที่ (วัตถุประสงค์ข้อ 1) โดยแสดงการใช้ข้อมูล (จากวัตถุประสงค์ข้อ 2) เพื่อเป็นแกนกลางในการบูรณา

การกลไกพื้นที่เพื่อบูรณาการแผน (วัตถุประสงค์ข้อ 3) ซึ่งที่รายงานด้วยวาจาที่นั้นดูเหมือนจะมีการบูรณาการแผนและทรัพยากรแล้ว (ฝ่ายมีชีวิต ที่ต้นน้ำคลองท่าดี)

5. การทำฝ่ายมีชีวิตต้องเกิดจากการบูรณาการแผนงาน (งบประมาณ) กัน ถ้าเป็นผลจากงานวิจัยนี้ ขอให้เอามาเขียนในรายงานด้วย แสดงให้เห็นว่าเป็นการบูรณาการกับกลไกใด เพราะเป็นการจัดการที่ต้นน้ำ ที่จะแก้ทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้งได้
6. มีเรื่องราวที่สามารถบูรณาการเข้าสู่หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในพื้นที่ได้ (ฝ่ายมีชีวิต ตามหาดาน้ำ) ควรวางแผนในระยะต่อไปที่เอาโรงเรียนมาร่วมงานด้วยเพื่อบูรณาการเข้าสู่สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ชุมชน นิเวศป่ากับสายน้ำ วัง ต้นไทร ที่อยู่ร่วมกัน

ความเห็นรายงานความก้าวหน้าโครงการติดตามสับสhunแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด

(กำแพงเพชร)

ศาลากลางจังหวัดกำแพงเพชร

3 มิถุนายน 2556

เป็นรายงานการจัดการน้ำคลองสวนหมากและคลองขลุง

1. ในรายงานเห็นกระบวนการที่ใช้ คือ กระบวนการเวทีที่จัดตลอดมา ข้อมูลที่ได้จำนวนมากคือข้อมูลเชิงคุณภาพ ในรายงานจึงควรมีการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อสรุปดังที่รายงานนี้เสนอแผนการจัดการน้ำ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพจำเป็นต้องผนวกกับข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับน้ำทั้ง 2 คลอง ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทั้งประเด็นน้ำท่วมและน้ำแล้ง
2. งานวิจัยเช่นนี้ควรมีข้อมูลที่แสดงการไหลตามฤดูกาลต่างๆ พร้อมกับความต้องการใช้น้ำ ซึ่งเป็นการจัดสรรทรัพยากร ที่ต้องเป็นงานวิจัยที่ต้องมีข้อมูลทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยต้องมองทั้งพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อกัน ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยข้อมูลบัญชีครัวเรือน
3. การเสนอ 15 infrastructure งบประมาณนับพันล้านบาท เป็นโครงการที่ใหญ่มาก งานเช่นนี้ต้องบูรณาการกับโครงการจัดการน้ำของรัฐ 3.5 แสนล้าน และเนื่องจากเป็นโครงการที่มีสายน้ำเดียวต่อเนื่องกัน การออกแบบโครงสร้างที่ต้นน้ำย่อมมีผลกระทบต่อกลางน้ำและปลายน้ำ ดังนั้นโครงสร้างทั้งหมดต้องมองอย่างเชื่อมต่อกัน และอธิบายด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ แต่ในรายงานไม่เห็นข้อมูลเชิงปริมาณ ที่จะนำมาสู่แผนงานต่างๆ อาทิเช่น แก้มลิง จึงทำให้ดูเหมือนยกตัวเลขขนาดโครงสร้างพื้นฐานมาจากที่เห็นสักแห่ง
4. การทำงานในพื้นที่ที่กรมชลประทานมีโครงสร้างอยู่จำนวนมากเช่นนี้สามารถเริ่มได้โดยการดูข้อมูลเดิมของกรมชลประทานที่ออกแบบ infrastructure แล้ว verify ด้วยข้อมูลใหม่ (เก็บโดยการลงพื้นที่) เพื่อเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนไป จึงจะเอาไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ปรับปรุง infrastructure เดิม หรือเพิ่มใหม่ได้อย่างมีข้อมูลและหลักการ
5. รายงานหน้า 33 ระบุสาเหตุของปัญหา 5 สาเหตุ การเสนอทางออกเพื่อแก้ปัญหาจึงควรทำพร้อมกับการแก้ที่สาเหตุด้วย

โครงการสารสนเทศภูมิศาสตร์ RDG55A0040 มรภ. กำแพงเพชร

1. นำใช้แนวคิดให้ชาวบ้านทำเองภายใต้การ guide จากนักวิจัยมหาวิทยาลัยแทนการทำให้แล้วถ่ายทอด (ซึ่งเป็นโครงการที่สำเร็จมาแล้วในภาคใต้) ซึ่งจะสร้างการมีส่วนร่วมได้ชัดกว่า ส่วนนักวิจัยกับกรมชลประทานส่วนเทคนิคที่ซับซ้อน
2. ระเบียบวิธีวิจัยน่าจะใช้อยู่ที่วิทยาศาสตร์มาเป็นฐานแทนการหาข้อมูลเชิงคุณภาพตามที่ปรากฏในข้อ 5.1 (แบบสอบถามด้านเกณฑ์วิเคราะห์พื้นที่น้ำท่วมนั้นเป็นวิทยาศาสตร์ได้ดีกว่าการถามคน การถามควรใช้เพื่อยืนยันวิทยาศาสตร์) ต้องเป็นงาน hydrology จากคนกรมชลฯ จึงจะเป็นงานที่ทำนายเพื่อการตัดสินใจได้
3. ข้อมูลที่สำคัญคือปริมาณฝนและอัตราการไหลตามเวลาต่างๆ เพื่อใช้บริหารจัดการ ไม่ใช่แค่เพียงภาพที่แสดงแหล่งน้ำ ดังนั้น ข้อมูลต้อง dynamics ตามสภาพภูมิอากาศ ซึ่งยังไม่เห็นปรากฏในวิธีการวิจัย อีกทั้งต้องเผื่อการบำรุงรักษาข้อมูลเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ทางน้ำเปลี่ยนไปเมื่อเกิดอุทกภัย

สรุปความเห็นรายงานความก้าวหน้า
โครงการติดตามสนับสนุนแบบเสริมพลัง 14 จังหวัด
พิษณุโลก
ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก
3 มิถุนายน 2556

1. เป็นงานที่เห็นการร่วมมือกับกลไกจังหวัดจำนวนมากที่ชัดเจนดี น่าจะมีการถอดความรู้ปัจจัยความสำเร็จในเรื่องนี้ในรายงาน (พิษณุโลกเป็นที่รวมของหน่วยงานราชการด้านเกษตรจำนวนมาก น่าจะเป็นโอกาสบูรณาการกันได้ หากผู้ว่าราชการร่วมจัดการ)
2. งานวิจัยนี้สามารถสร้างการเรียนรู้ด้านความคิดวิเคราะห์ได้ เพราะมีข้อมูลที่ซับซ้อน ตัวอย่างเช่น
 - 2.1. หน้า 9 ค่าปุ๋ยประมาณ 50% ของรายจ่าย หน้า 10 แสดงว่าค่าปุ๋ย 1,500 บาท (ที่เหลือเป็น fixed cost ยกเว้นเมล็ดพันธุ์ ประมาณ 14%)
 - 2.2. หน้า 15 การใช้ปุ๋ยสั่งตัดทำให้ผลผลิตเพิ่ม 2 เท่า (จาก 640.25 เป็น 1268 กก/ไร่)
 - 2.3. หน้า 12 ปริมาณปุ๋ยที่ต้องการใน ต.ชาติตระการ คือ $9+22+13+18 = 62$ กก/ไร่ หน้า 14 รายจ่ายการใช้ปุ๋ยสั่งตัดใน ต. ชาติตระการ 59 กก. (95%) ในขณะที่ราคาปุ๋ยแบบเดิม 1,480 บาท/ไร่ และรายจ่ายปุ๋ยสั่งตัด 1,221 บาท/ไร่ (85%) จะเห็นว่าราคาปุ๋ยสั่งตัดต่ำกว่าเล็กน้อย
 - 2.4. ดังนั้นต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยสั่งตัดจะเหลือ $50 \times 0.85 \times 0.95 = 40\%$ เป็น 1,200 บาท
 - 2.5. หน้า 16 รายรับแบบเดิม 4,300 บาท/ไร่ แบบปุ๋ยสั่งตัด 8,132 บาท/ไร่ = 1.89 เท่า
 - 2.6. การที่ปุ๋ยมีค่า 50% ของรายจ่ายนั้น ตัวเลขเหล่านี้สอดคล้องกันหรือไม่ รายได้หมายถึงอะไร หมายถึงรายรับหรือไม่? ต้องทำให้กระจ่าง หากเป็นรายรับตัวเลขน่าจะสอดคล้องเท่าใดนัก คาดว่าตัวเลขรายรับน่าจะมากกว่า 2 เท่า
3. ธาตุอาหารและโครงสร้างดินควรถือว่าเป็นทรัพยากรที่ติดอยู่กับพื้นดิน การวิเคราะห์ดินควรทำก่อนและหลังเก็บเกี่ยว โดยมีการใส่ปุ๋ยในระหว่าง process มาร่วมคิดด้วย การเล่นกับตัวเลขสามารถวิเคราะห์แบบ mass balance ได้ (น่าจะมี model พิชัยกับการใช้ปุ๋ยอยู่แล้ว) เพื่อให้เข้าใจเรื่อง loss เช่นมีคนพบว่าการใช้ปุ๋ยนาควรรอให้ดินแตกกระแห เพื่อให้ปุ๋ยแทรกลงดิน แล้วจึงไถน้ำเข้าปิดหน้าดิน
4. การระบุว่ามีกำไรข้าวโพด 200,000 เกิดจากการลดจ่าย (พึ่งตนเอง) หรือการเพิ่มรายรับ (พึ่งผู้อื่น)
5. หลังจากสำเร็จเรื่องการเชื่อมต่อกับกลไกตลาด กลุ่มวิจัยสนใจเรื่องการพัฒนาดิน ควรหาความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินกลุ่มชีวภาพด้วย เพราะมาสามารถมองดินในด้านเคมีเพียงอย่างเดียว เพราะชีวภาพเป็น catalyst ให้พืชใช้ปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เรื่องปุ๋ยนี้มี 2 ค่ายแนวคิด เคมีและอินทรีย์)
6. การใช้วัสดุเศษเหลือควรมีการวิเคราะห์หลายทางเลือก โดยมีผลตอบแทนเศรษฐกิจเป็นเป้าหมาย เช่น การใช้เป็นพลังงาน vs การเอาเป็นวัตถุดิบทำปุ๋ย และต้องคิดแบบบูรณาการเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน การไหลของเงินที่ออกนอกพื้นที่ ผลต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นต้น
7. เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านปรับเปลี่ยนพืชเกษตรง่ายมาก (ข้าว ข้าวโพด เสาวรส ฯลฯ) จึงควรวิเคราะห์ให้เห็นว่า การผลิตข้าวโพดขายเพื่อเอาเงินมาซื้อข้าวกินนั้น ในพื้นที่ควรจัดการการใช้ทรัพยากร (ที่ดิน น้ำ แรงงาน) อย่างไร เพื่อเกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจในพื้นที่สูงสุด (ดูแบบ I/O Table) และควรวิเคราะห์พื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่แบบเครือข่าย

8. สามารถเรียนรู้จากตัวอย่างที่คล้ายกัน คือ การตัดสินใจขายยางก้อนถ้วยชนิดเปียก หมาด แห้ง ที่ราคาต่างกัน ที่ทำในโครงการยุววิจัยยางพารา
9. ในรายงานควรเพิ่มมิติสุขภาพองค์กรรวมตามที่กำหนดในเป้าหมายด้วย
10. ยังมีปัญหาการตลาดที่ผูกขาดโดย CP ทางออกคือ feed mill รายย่อย ที่ควรหาทางเป็นเครือข่าย แต่ต้องจัดการเรื่องการประกันคุณภาพด้วย เพราะในระบบการค่านั้น feed mill ซื้อจากผู้รวบรวม เพราะมีระบบ logistics และการรับคืนหากคุณภาพไม่ผ่าน และต้องเข้าใจการไหลข้าวของข้าวโพดจากลาวด้วย และการเป็นพืชที่มีฤดูกาล จึงต้องเข้าใจในเรื่อง stock ด้วย
11. การทำงานที่ผ่านมา นั้น ชาวบ้านน่าจะพร้อมที่จะเรียนรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้แล้ว

ประชุมปิดโครงการ ABC ลำปาง

19 มิถุนายน 2556

รายงานปิดโครงการ รุ่น 1

1 การศึกษาระบบการผลิตสมุนไพรของศูนย์พัฒนาวัตถุุดิบและสมุนไพรจังหวัดลำปาง (โรงพยาบาลเจ้าหมื่น)
เพื่อนำไปสู่กลไกทางการตลาดในจังหวัดลำปาง

1. เก็บข้อมูลด้านผลิตละด้านใช้ ใช้เวที สัมภาษณ์ แบบสอบถาม (ควรวิเคราะห์ยื่นแบบ 3 แล้วได้ด้วย)
2. ทำไม input ของศูนย์ผลิตจึงมีกลุ่มผู้ใช้บริการ?
3. ปัญหาดูเหมือนเป็นประเด็น (ก) การจัดสรรผลประโยชน์ใช้หรือไม่ ถ้าข้อมูลบอกว่าใช่ และอยากทำการผลิตต่อก็ต้องมาหาคำตอบที่การจัดการผลประโยชน์ ให้เกิดระบบที่ตนทำงานอย่างเป็นธรรมชาติ (ข) ขาดการจัดการด้าน demand (ใช้ใน ร.พ. เท่านั้น) จึงเป็นปัญหาทั้งฝ่าย supply และ demand เราควรทำด้านใดก่อน หรือมียุทธวิธีทำ 2 ด้านพร้อมกัน เช่นโยงเข้ากับงานส่วนที่ 3 สถานประกอบการ (ค) ขาดกระบวนการกลุ่มที่เกิดจากการทำงาน/บริหารงานแบบมีส่วนร่วม (ง) ปัญหาด้านการมีคู่แข่งข้างนอก (หมอบ้าน สมุนไพรป่า) ต้องวาง segment ผลิตภัณฑ์ (ค) ระบบไม่เป็น GMP GAP ไม่มีการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ เป็นปัญหาด้านทางมาก ๆ ที่ไม่น่าเกิดในหน่วยผลิตของโรงพยาบาล แสดงว่าไม่มีกลไกการทำงานที่ทำให้เกิดคุณภาพแบบ GAP GMP

2 ศักยภาพและกลยุทธ์ด้านระบบการบริหารจัดการโรงงานเชรามิกขนาดเล็ก ในการเตรียมความพร้อมเพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

1. บทคัดย่อเขียนว่าสถานประกอบการนำเสนอกลยุทธ์ 5 ด้าน (เป็นงานไปถามความรู้จากชาวบ้าน ติดกับดักที่ 2 ทางออกคือ?? ทำไมไม่เอาหลักวิชามาอธิบาย เช่น SWOT
2. ขาดข้อมูล threat ที่มาจากจีน และค่าแรง 300 บาท รายได้คนงานเป็นรายได้เสริม (นอกฤดูปลูกถั่ว)
3. หน้า 56 ตาราง 4.4 ควรเป็น % ของโครงสร้างราคา เพื่อความเข้าใจ
4. หน้า 58 ที่ออกแบบเองมี 30% น่าจะเจาะความรู้ได้
5. หน้า 59 ต้องเชื่อมข้อมูลกับกระทรวงแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และศูนย์เชรามิก ลำปาง)
6. หน้า 60 ประสิทธิภาพของแรงงานควรเป็น % จากจำนวนคนไม่ใช่โรงงาน
7. หน้า 61 อาจเป็นแนวทางเสนอค่าจ้างรายชิ้น เพื่อหนีปัญหาค่าแรง 300 ถ้ามีทำแล้ว (หน้า 76) ก็เอามาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้
8. หน้า 62 ควรเอาข้อมูลบัญชีมาวิเคราะห์อีก
9. หน้า 72 แสดงทัศนคติบวกเพียง 3 ราย สอดคล้องกับที่สรุปไว้ว่าศักยภาพการบริหารจัดการเพียงพอต่อการดำเนินกิจการหรือไม่ (อะไรคือข้อมูลที่บอกว่ามีศักยภาพเพียงพอ) และตอบโจทย์ถึงความยั่งยืนในอนาคตไหม ถ้าจำนวนมากไม่มีทัศนคติบวก
10. ข้อเสนอ cluster การผลิตก็น่าสนใจ แต่ควรศึกษา cluster อื่น เช่น กลุ่มหัตถอุตสาหกรรมในภาคเหนือ (ถ้าจะทำต่อ)
11. ควรสรุปให้ได้ว่างานนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดอย่างไรบ้าง หรือผลักดันให้เป็นยุทธศาสตร์ได้อย่างไร

3 การจัดการความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในลำปาง

1. ครูแกนนำกับครูสอนดีของ สสค. เป็นคนเดียวกันไหม
2. ควรถอดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ถึงความเข้าใจ backward design เพื่อเข้าใจเบื้องหลังการออกแบบนวัตกรรม โดยโยงกับ learning style ของนักเรียน และ BBL สรุปให้เห็นกระบวนการในส่วน active learning การสร้างพื้นที่และบรรยากาศปลอดภัย การเตรียมพร้อมของสมอง
3. มีประเด็นการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสกัดเป็นความรู้ได้
4. การถอดบทเรียนตั้งแต่หน้า 57 เป็นต้นไป ทำได้ดี (แต่ควรเขียนคำพูดครูในลักษณะเรื่องเล่าดิบๆ เลย) เพราะเห็นการถอดได้เป็นประเด็นหลักๆ หากทำวิจัยโดยกำหนดเงื่อนไข (บริบท) ที่สำเร็จมาประกอบด้วยก็จะดีมาก เป็นข้อมูลสังเคราะห์เหมาะกับ “วิจัยใน KM” แล้วหารูปแบบ present แบบใหม่ๆ เช่น matrix ได้ก็จะดีมาก
5. งาน ICT อนาคต ควรทำเป็น active PLC ต้องมี web master ดีๆ ที่คณะครุศาสตร์ควรทำอย่างมาก โดยสามารถทำวิจัยบน PLC ได้ด้วย

4 ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่มีต่อการเกิดน้ำท่วมในเขตผังเมืองรวมลำปาง จ. ลำปาง

1. น้ำท่วมปี 48 เกิดจากเขื่อน ปี 54-55 เกิดจากน้ำป่าจากดอยพระบาท แผนการบริหารน้ำของเขื่อนก๊วลมมีส่วนเป็นคำตอบนี้ หนทางการมีส่วนร่วม? ปี 48 สถานการณ์เป็นอย่างไร เขื่อนบริหารน้ำอย่างไรจึงเกิดปัญหา หากบริหารดีที่สุดแล้ว ก็ต้องท่วม แต่หากต่างจากนี้เราก็ได้บทเรียนที่เป็นคำตอบใหม่ได้
2. ไม่มีข้อมูลน้ำ ข้อมูลการถมที่ (เปลี่ยน contour) ถนนและทางลอด (ขวางทางเดินน้ำ) แต่เน้นเรื่องผังเมือง การกำหนดการใช้ที่ดิน ข้อกำหนดจำเป็นต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับดินหรือไม่ หรือดินอย่างเดียวต้องใช้ศาสตร์
3. น้ำท่วมคือการไหลเข้า ไหลออกไม่สมดุลกัน เทศบาลมีแนวความคิดระบายน้ำมากกว่ากักน้ำ ก็จะส่งปัญหาไปที่อื่น (ท้ายน้ำ) แนวคิดของเทศบาลถูกไหม? คำตอบต้องบอกโดยนักวิจัย
4. รู้ประวัติและเหตุน้ำท่วมในลักษณะทบทวนเรื่องราว และสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ของเทศบาล งานวิจัยต้องใช้หลักการบริหารจัดการน้ำมาช่วยให้ได้คำตอบ เพื่อพิสูจน์ว่าแผนเทศบาลถูกต้องไหม ก็ต้องดูว่าตอนเทศบาลออกเรื่องผังเมืองนั้นเอาเรื่องปัญหาน้ำท่วมมาคิดมากน้อยแค่ไหน เมื่อเทียบกับพื้นที่อุตสาหกรรม ที่อาศัยพาณิชยกรรม การคมนาคม
5. มาตรการให้ชาวบ้านเป็นชาวสวนเพื่อให้ชะลอน้ำ เป็นปัจจัยบวกที่มีนัยสำคัญกับการแก้ปัญหาแค่ไหน เป็นการสร้างปัญหาซ้ำเรื่องเกษตรหรือไม่?
6. ควรสรุปงานเปรียบเทียบกับวนรัตน์ (2555) และ อานนท์ (2554)

รายงานความก้าวหน้ารุ่น 2

1 “สืบฮีต แ่่งฮอย ผญาปัญญาไทลื้อ” กระบวนการสื่อสารในการสร้างความภาคภูมิใจ และสืบทอดวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายเยาวชน ต. กลัวยพะอะ อ. เมือง จ. ลำปาง

1. การที่แกนนำชุมชนไม่สนใจเท่าที่ควรมีผลต่อเป้าหมายที่เป็นวัตถุประสงค์โครงการอย่างไร เพราะขาดการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรก

2. นักวิจัยได้บทเรียนการทำงานชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงมาก ทำไมเยาวชนและครูเข้ามาที่หลังชุมชน ทั้งๆ ที่ชื่อโครงการเกี่ยวกับเครือข่ายเยาวชน แปลว่าการเตรียมต้นน้ำไม่แน่นพอใช่ไหม?
3. ใช้อะไรวัดความภาคภูมิใจ และความเข้มแข็งเครือข่ายเยาวชน ถ้ามหาวิทยาลัยที่เดินขบวนในงานสมาคมไทลื้อ จะได้คำตอบอะไรที่เกี่ยวกับความรู้และความภาคภูมิใจ มีหลักสูตรท้องถิ่นที่ไหนบ้าง “กระบวนการสื่อสาร” ตามชื่อโครงการจะมีอะไรคือคำตอบ
4. ใช้หลักการ “เมืองเรื่องแสง” ได้ไหม หรือเอาสื่อจากรายการพันแสงรุ่งตอนไทยลื้อมาเป็นเครื่องมือได้ไหม เช่น เอามาถอดบทเรียนรู้ในประเด็นความภูมิใจและการสืบทอดวัฒนธรรม แล้วเอาเป็นจุดตั้งต้นหาความเหมือน ความต่างกับบ้านกล้วยแพะ เพื่อเป้าหมายความภาคภูมิใจ
5. ออกแบบงานวิจัยเหมือนเริ่มจากศูนย์ ต้องรู้จักการ review
6. รู้สึกว่าเป้าหมายเป็นการผลิตสื่อตาม discipline ของนักวิจัย (ดูจากกิจกรรมหลักที่กำหนดเนื้อหา ออกแบบ สื่อ ผลิตสื่อ...)

2 การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน : กรณีศึกษาการสร้างเครือข่ายเยาวชนอนุรักษ์ป่าชุมชน ลุ่มน้ำแม่มอก ต. แม่มอก อ. เกิน จ. ลำปาง

1. โครงการนี้สำเร็จในการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะอะไร เพราะประเด็นป่า และการมีเด็กในพื้นที่ใช่หรือไม่
2. การสร้างเครือข่ายจะสำเร็จได้เมื่อเป็น project-based ที่เยาวชนทำเอง เช่น project ทำสารคดี ที่เยาวชน ค้นหาเรื่องเขียนบท ทำสารคดีเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้การวางแผนการทำงาน การประสานงาน กลุ่ม ฯลฯ
3. ลักษณะเป็นปฏิบัติการ นักวิจัยต้องทำแบบ AR คือปฏิบัติการไปและมีวิจัยไปด้วย การออกแบบปฏิบัติการก็เพื่อ วิจัยได้ความรู้ และผลที่เป็นรูปธรรม (การเกิดเครือข่ายชุมชน)
4. อาจเริ่มต้นจากภูมิปัญญา เอามาตีความอธิบายอย่างเป็นวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์
5. เนื้อหาหนังสือทำมือเรื่องอาชีพต้องมีประเด็นความสมดุลระหว่าง exploitation และ regeneration จึงเข้าใจ เรื่องการอนุรักษ์ได้จริง โดยไม่ต้องสอน เอาหลายอาชีพมาสัมพันธ์เชิงอิงอาศัยกัน ก็เข้าใจความเป็นระบบ และความสมดุลของป่า
6. ทำไมเด็กกรณักวิจัย ทำไมครูไม่สามารถทำแทนนักวิจัยได้?

3 ละอ่อนน้อยปล่อยสื่อกับการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อมัลติมีเดียในพื้นที่ที่มีปัญหาหยาเสพติดระดับต่ำเพื่อ สร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมแก้ปัญหาหยาเสพติดในสังคม กรณีศึกษาโรงเรียนโรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก

1. เป้าหมายผู้รับสารคือใคร? ต้อง review เหตุก่อนไหม ติดเพราะเพื่อน เพราะครอบครัว เพราะเทห์ เพราะ... สื่อที่ effective คือสื่อที่กระตือรือร้น ที่มีความเป็นศิลปะสูงมาก จะให้เข้าใจศิลปะได้อย่างไร?
2. หลักการผลิตสื่อควรแก่ที่ผู้ขายหรือผู้เสพ บุคคลในที่มีออกมาที่สว่างได้อย่างไร ในรายงานเอาตำรวจ มาร่วม แสดงว่าเป็นคนในที่สว่าง ดังนั้น เราจะรู้จักวิทยายุทธการสื่อสารกับคนพิเศษในที่มืดได้อย่างไร ถ้าเป้าหมายอยู่ที่คนในที่มืด
3. คนในที่มืดและในที่สว่างมีการกระทบทางจิตใจอย่างไร เราจะใช้สื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจอย่างไร (เพราะ เราไม่สามารถแก้ทุกปัจจัยที่เป็นปัญหาหยาเสพติด ดังนั้น ต้องแก้ที่จิตใจรายคนให้รู้ตระหนักด้วยตนเอง)

เราจะสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์อย่างไร (experiential learning) เช่น โครงการเอาอันธพาลไปเยี่ยมคุก เอาเด็กแว้นไปดูโรงพยาบาล นักวิจัยต้องรู้ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งใน mental model

4. จะตรวจสอบความสำเร็จของสื่อที่สร้างได้อย่างไร และถอดเป็นความรู้สำหรับการสร้างสื่อได้อย่างไร
5. วิธีการเอาสื่อรณรงค์ที่รัฐทำมาวิเคราะห์การรับรู้และการตระหนักได้ไหม เพื่อเป็นการต่อยอด
6. การอบรมความรู้ยาเสพติดและผลิตสื่อทำอย่างไรให้เป็นที่ยอมรับแล้วรู้ด้วยตนเองถึงภัยยาเสพติด จนถึงขั้นถอดมาสู่งานศิลปะได้จริงหรือ

ภาคผนวก 2

สะท้อนความรู้สึก (Reflection) จากการทำ workshop

Systems thinking และ Force Field Analysis

สะท้อนความรู้สึกรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการ ABC

ม. พะเยา

21-22 พ.ค. 55

มีผู้ส่งทั้งสิ้น 15 ท่านจากผู้เข้าอบรม 38 ท่าน

ก่อนอบรม : เริ่มแรกเลยผมไม่ได้สนใจเข้าร่วมและไม่มีรายชื่อส่งเข้าอบรมจากคณะเลย พอดีไปเพื่อนอาจารย์รุ่ง (ตร.รุ่ง วงศ์วัฒน์) จำคำมัดจำการเข้าอบรมสองพันบาท (นึกในใจการอบรมนี้พิเศษอย่างไร อ.รุ่งจึงสนใจยอมควักกระเป๋าสตางค์จ่าย ปกติการอบรมทั่วไป อ.รุ่ง มองแล้วว่าไม่ดี ไม่น่าสนใจ แกจะไม่เข้าร่วมให้เสียเวลา นี่อะไรต้องจ่ายเงินอีก ทำไมยอม) อาจารย์รุ่งสอบถามเจ้าหน้าที่ว่าคนอบรมครบมั๊ย แล้วแกก็หันมาถามผมว่าสนใจมั๊ย มีประโยชน์นะเผื่อเอาไปใช้ในวิจัย ผมตอบตกลง แล้วก็ลงชื่อสำรองเผื่อคนมาไม่ครบ รอยุ่สามวันจึงมีเจ้าหน้าที่เมล์มาแจ้งให้ผมเข้าร่วมอบรมและจ่ายเงินได้

วันอบรม : บอกตรงๆ ผมไม่เคยมีความรู้ในเรื่องการคิดเชิงระบบเลย จึงตั้งความหวังไว้สูงว่าจะได้ความรู้ ได้แนวคิดในการทำและต่อยอดมาประยุกต์ใช้ในการเขียนโครงร่างวิจัย ของม.พะเยา แล้วก็ไม่ได้คิดหวัง เริ่มแรกเลยอาจารย์สอนให้ผมได้รู้จักเทคนิควิธีการสอนอย่างหนึ่ง คือการตั้งจุดให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจฟังทุกข้อโดยเอารางวัลหนึ่งส้อมมาเป็นแรงจูงใจ รวมทั้งการสอนให้เกิดการทำงานเป็นทีมไปในตัว แต่ที่นอกเหนือจากนั้นที่ทำความประหลาดใจให้ผมคือ เทคนิคง่ายๆ ในการคิดเชิงระบบ โดยนำเหตุและผล มาคิดวิเคราะห์อธิบายปัจจุบันกาล อดีตกาล และอนาคต ลงลึกไปเรื่อยๆจนถึงการให้ฝึกคิดตรงข้ามให้เราเปลี่ยนมุมมองตนเองมาเป็นผู้อ่านโครงร่าง ผู้ประเมินให้ทุน หรือเป็นผู้ที่จะควักเงินซื้อสินค้า เราจะได้ตัดสินใจบนพื้นฐานอะไร ดังนั้น เราจึงควรเสนอสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอย่างไร ทั้งนี้อาจารย์ได้สอดแทรกองค์ความรู้ด้านวิชาการหลายอย่างที่เกี่ยวข้อเข้ามา รวมถึงการฝึกปฏิบัติไปในตัว เสียเวลาอบรมมีจำกัดและน้อยเกินไป

หลังอบรม : สรุปผมได้องค์ความรู้ในเรื่องแนวคิดเชิงระบบเหมือนวัตถุประสงค์ของการอบรม รวมทั้งได้ทำไว้ในเทคนิควิธีการที่อาจารย์สอนเข้ามามีด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ณ วันนี้ ผ่านไป 1 อาทิตย์ความจำเริ่มหายไปเพราะไม่ได้ฝึกปฏิบัติต่อ ถ้าได้เนื้อหาที่อาจารย์สอนทั้งหมดมาอ่านและฝึกทบทวนกันน่าจะฟื้นฟูความจำกลับมาได้ส่วนหนึ่ง (ทวงเอกสารไปในตัว)

สิ่งที่ผมจะต้องทำต่อไปคือเอาเทคนิคไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และการเขียนโครงร่างวิจัยต่อไปอย่างแน่นอน

???ลองคิดเอาชนะ แล้วจะรู้ว่าเราสามารถเอาชนะ ตัวเองได้ไม่ยาก????

อนุกุล มะโนทน คณะแพทยศาสตร์

ขอขอบคุณคณะทำงานอย่างยิ่งสำหรับการที่ได้มีโอกาสได้รู้จัก Systems Thinking แม้ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในเบื้องต้น ซึ่งตลอดระยะเวลา 2 วันที่ได้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์อย่างมาก และก็ทำให้รู้สึกว่าการคิดของเราช่างน่าอัศจรรย์จริง ๆ วิธีคิดและกระบวนการของการคิดอย่างเป็นระบบจะช่วยให้สามารถทราบข้อมูลได้รอบด้าน และเชื่อว่าหากได้รับการฝึกฝนจะทำให้เกิดทักษะและมีความรอบรู้ได้อย่างน่าทึ่งมาก

วันแรกของการเข้ารับฟังบรรยาย ก็ทำให้อย่นนึกไปดูวิธีคิดของตนเองว่า ช่างสับสนและยุ่งเหยิงระดับหนึ่งแต่ก็ไม่มาก เนื่องจากว่าเป็นคนคิดติดอยู่แล้ว เพียงแต่อาจไม่ทราบถึงวิธีการจัดระบบระเบียบของความคิดของตน ในวันนี้แต่ละคนก็คงจะตื่นตันว่าจะได้แนวคิดอะไรบ้าง ซึ่งบางครั้งก็งงมาก ๆ เนื่องจากเวลาที่ต้องเข้าร่วมชั่งยาวนานและไม่ค่อยได้พักมากนัก ก็เข้าใจเพราะเรามีเวลาอันจำกัดเหลือเกิน ช่วงเวลาแห่งการทำกิจกรรมร่วมกันก็สนุกดี แต่บางทีก็คิดต่างกัน หรือคิดเหมือนกันบ้างจนหาข้อสรุปที่แต่ละคนน่าจะคิดว่าลงตัวที่สุด แต่ละคนก็มีมุมมองที่เหมือนและต่างกันไปจนทำให้มีความรู้สึกว่าการใช้ปัญหาที่เป็นการใช้ปัญหารวมหมู่ ดังปณิธานของมหาวิทยาลัยพะเยา “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” หากทุกคนร่วมกันคิดร่วมกันทำ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ประโยชน์ทั้งปวงที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในที่สุด

วันที่สองของการร่วมกิจกรรมแต่ละคนก็มาครบเต็มห้อง ทำให้รู้สึกว่าความเข้มข้นของเนื้อหาและกิจกรรมจะช่วยดึงดูดให้แต่ละคนเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบตลอดระยะเวลาสองวัน แต่บางทีก็รู้สึกงง ๆ เครียด ๆ เพราะต้องนั่งอยู่แต่เดิมไม่ค่อยได้เดินไปไหนเลยอาจเป็นเพราะสภาพห้องไม่เอื้อต่อการสลับสับเปลี่ยนกลุ่มมากนัก วันนี้เป็นเรื่องของเทคนิคการเขียน Proposal ทำให้ทราบถึงแนวทางการเขียนในมุมมองของผู้เขียนและผู้ให้ทุน ตรงนี้เป็นความพิเศษที่บางที่เรา ๆ ทั้งหลายก็อาจไม่ทราบและมองข้ามไป ซึ่งส่วนตัวมองว่าคนที่สนใจการทำวิจัยก็มีเยอะ แต่ด้วยความที่ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรเป็นสิ่งที่ปัญหาเหลือเกิน ถ้าเป็นไปได้น่าจะจัดอบรมการเขียน Proposal งานวิจัยและให้ปฏิบัติจริงหรือนำผลงานมาใช้ในการทำกิจกรรมแล้วจะได้โครงร่างงานวิจัยอีกหลายชิ้น และเป็นการกระตุ้นนักวิจัยหน้าใหม่ให้สามารถได้รับทุนในโอกาสต่อไปด้วย

แต่ที่เสียต่ายและน้อยใจก็คือ ไม่ได้รับหนังสือจากอาจารย์สุธีระแม้แต่เล่มเดียว อยากได้สักชุดหนึ่ง(อยากได้อีกอย่างมาก) เพราะเป็นผลงานที่น่าสนใจและอยากอ่านมาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะหนังสือที่อาจารย์นำมา มีจำนวนจำกัดและตอบคำถามไม่ทัน อาจารย์น่าจะแจกให้คนละหนึ่งชุดให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ เพราะว่าผู้ที่เข้าร่วมอบรมมีความตั้งใจมาศึกษาหาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะได้ไปทบทวนและต่อยอดความคิดที่ได้รับให้มีความคมชัดมากขึ้น และทำให้ทราบถึงวิธีคิดที่เป็นต้นแบบที่นำเอาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป

สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณทุกท่านที่มีโครงการดี ๆ อย่างนี้ให้ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมอันเป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด และหากมีโอกาสก็คงจะได้เข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เช่นนี้ต่อไปในอนาคต

ขอแสดงความนับถือ
อ.กันยภัฏญา ใจการวงศ์สกุล
คณะนิติศาสตร์ ม.พะเยา

ก่อนอื่นต้องขอชื่นชมทางกองบริหารงานวิจัยฯ และทางผู้ประสานงานโครงการ AB-Creative ที่ได้จัดกิจกรรมดี ๆ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักวิจัยทั้งหน้าใหม่และหน้าเก่า ให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากเดิมที่พวกเรามักถนัดกับการมองอดีต ปัจจุบัน แล้วคาดการณ์ถึงอนาคต แต่สิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมในครั้งนี้ทำให้รู้ว่าการคิดเช่นนี้คงยังไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุม ไม่ครบถ้วน เป็นสาเหตุทำให้พวกเราไม่ได้นำเหตุที่แท้จริงมาแก้ปัญหา บทเรียนทำให้เรารู้ว่าต้องมองให้ครบถ้วนทุกมิติ โดยการมองให้เห็นอนาคต หรือที่เรียกว่าผล แล้วย้อนกลับไปหาเหตุที่มีในอดีตด้วย ถึงจะครบวงจรการคิด นี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่ ท่านวิทยากร คือ รอง

ศาสตราจารย์ ดร. สุธีระ ประเสริฐสรณ์ ได้สอนบทเรียนให้กับพวกเราที่เน้นถึงจุดบอด จุดมืดที่พวกเรามองผ่านข้ามไปหรือไม่ให้ความสำคัญอย่างแท้จริงในการมองปัญหาของพื้นที่

บทเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึก การฝน หลักคิดให้แหลมให้คม ให้ละเอียดให้ลือ ให้รอบคอบรัดกุม สามารถทำให้พวกเราจัดระบบการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่กระบวนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งบทเรียนเหล่านั้น เป็นผลมาจากกระบวนการอบรมในครั้งนี้ ทำให้พวกเราเข้าใจถึงความสำคัญ และรายละเอียดของ Systems thinking ได้อย่างแท้จริง กระบวนการเหล่านี้สำคัญมากกับการเรียนรู้ ที่ได้ฝึก ได้ทำ ได้แสดงความคิดเห็น ได้รู้ว่าการคิดถูกทางหรือหลงทาง ประกอบกับเทคนิคการสอนและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอบรม ดังนั้นจึงขอให้หลักสูตรการอบรมเช่นนี้จะมีต่อไป อันจะนำประโยชน์อย่างยิ่งยวดในการพัฒนานักวิจัย ให้เกิดการผลิตองค์ความรู้ พัฒนาพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้ายนี้กระผมต้องขอขอบพระคุณท่านวิทยากร รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรณ์ ที่ช่วยถ่ายทอดบทเรียนในครั้งนี้ให้ ซึ่งพวกเราจะนำความรู้และบทเรียนที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยและการทำงานอย่างดียิ่ง

ดร.สรวิชัย พงษ์พิพัฒน์
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

สำหรับความรู้สึกแรกที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ คือ ดีใจที่จะได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการ บนความอยากรู้อยากเห็นว่าการคิดเชิงระบบนั้นเป็นอย่างไร และยังคงคาดหวังว่าการคิดเชิงระบบคงจะนำไปช่วยในการจัดการทำงานด้านวิจัยของเราได้ ซึ่งก็ไม่ผิดหวังเลยคะ เมื่อได้เริ่มเรียนรู้และรับการอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากร ซึ่งทำให้ดิฉันมองเห็นว่าการคิดเชิงระบบนั้นสามารถเป็นตัวช่วยในการทำงานวิจัยตลอดจนการปฏิบัติด้านอื่นๆในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการจัดความคิดให้เป็นกลุ่ม แยกประเภท ค้นหาเหตุไปหาผล และเชื่อมโยงเป็นวงจร ซึ่งไม่น่าเชื่อเลยว่า การได้ลงมือปฏิบัติตามวิธีของการคิดเชิงระบบ จะทำให้ตนเองมองเห็นภาพสถานการณ์ได้อย่างครอบคลุม และสะท้อนภาพรวมทั้งหมดของระบบ

โดยเฉพาะ การค้นหาหรือแทรกตัวเงื่อนไขเข้าไปในวงจร ถือว่าเป็นวิธีการของระบบการคิดที่ดีทีเดียว เพราะสามารถทำให้เรามองเห็นปฏิบัติการ หรือค้นหาวิธีทางแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุผลนั่นเอง อย่างไรก็ตามดิฉันต้องยอมรับว่า ในวันที่สองของโครงการฯ เริ่มมีอาการเมื่อยโดยเฉพาะช่วงบ่าย การรับรู้ในส่วนของการเชื่อมโยงระหว่างการคิดเชิงระบบและการเขียนโครงร่างงานวิจัย จึงซึมซับและเรียนรู้ได้ไม่มากนัก ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดาย แต่ก็เข้าใจว่าติดเงื่อนไขขอบเขตของเวลาอันจำกัดเพียงสองวัน ดังที่วิทยากรกล่าวว่า ถ้าอยากให้ผลการเรียนรู้ที่ครบสมบูรณ์ตามหลักสูตรต้องอบรมห้าวัน

ท้ายสุดดิฉันต้องขอขอบพระคุณท่านวิทยากรเป็นอย่างมาก ซึ่งคิดว่าจะนำระบบคิดแบบนี้ในการทำงานวิจัยของตนเองดูคะ

ขอบพระคุณคะ
สาริณี ภาสยะวรรณ

เริ่มตั้งแต่วันแรกที่ได้เข้าร่วมงานท่านอาจารย์สุธีระได้สะท้อนความคิดของกระบวนการคิด การเรียนรู้ จึงทำอย่างไรให้ความรู้เหล่านั้นสามารถอยู่ในความทรงจำได้ยาวนาน โดยใช้ทั้งแง่คิดและวิธีการเปลี่ยนมุมมองและหลักการในการทำ ให้ความรู้ที่อยู่ในความทรงจำรู้สึกประทับใจเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องที่น่าทึ่งและนักวิจัยควรให้ความสำคัญอย่างมากต่อระบบคิดและการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เมื่อเข้าสู่การอบรม Systems thinking ทำให้ผมได้เปิดโลกทัศน์ถึงกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้ต้องคิดในเชิงเหตุผลในทุกเรื่องที่เรานำมาพิจารณา ความซับซ้อนของกระบวนการคิด เหตุ ของ เหตุ เพื่อค้นหารากเงาของปัญหาที่แท้จริงหรือเป้าประสงค์ของการศึกษา และ ผล ของ ผล เพื่อค้นหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของผลและผล เป้าประสงค์ที่แท้จริงของการศึกษานั้นๆ

เมื่อเข้าสู่การอบรมวันที่สอง ผมมีความรู้สึกว่าการบวนการในวันนี้ยากกว่าเมื่อวานสำหรับวิธีการที่นำไปจัดจายต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการค้นหาเหตุ ข้อมูลสนับสนุนเหตุ ข้อมูลอดีต ข้อมูลเหตุเกิดจากอะไร อย่างไร และส่งผลอย่างไร มีความซับซ้อนเชิงความคิดมากขึ้น ต้องอาศัยฐานความรู้และประสบการณ์ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานทางวิชาการบ่อยๆ ซึ่งผมคิดว่าจะนำหลักการและกระบวนการที่ได้รับจาก Systems thinking มาพัฒนาตนเองและงานทางวิชาการ งานวิจัยได้อย่างเป็นระบบ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน รศ. ดร.สุธีระ มาให้ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยาอย่างต่อเนื่อง

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ดร.สุริยา สัมจันทร์

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ผมเชิดพงศ์ อัมพฐ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ต.บ้านถ้ำ อ.ดอกคำใต้ (Email- toktak2518@hotmail.com 089-951-337-9) ความรู้สึกก่อนมาอบรม คือ อาจฝันใจและเกรงใจอาจารย์มุกดา อินตะสาร เล็กน้อยครับ เนื่องจากยังห่วงงานสำคัญของเทศบาลคือการประชุมสภา แต่อีกใจอยากได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆและอยากพบเพื่อนใหม่พอได้เข้ารับการอบรมแล้วอาจจะเหน็ดเหนื่อยมากเพราะเนื้อหาอัดแน่นและไปเร็วมากโดยเฉพาะในช่วงท้ายๆ เรื่องการหาเงื่อนไข การอ่านเนื้อเรื่องตัวอย่างแล้ววิเคราะห์หา ประเด็นสำหรับงาน ABC ประเด็นเพิ่มเติม ABC และงาน ABC ที่ติดกับดัก กว่าจะคิดได้ก็อยู่บ้านแล้วครับ ส่วนสิ่งที่ได้รับการอบรมในครั้งนี้มีดังนี้ครับ

1. ทำให้เข้าใจถึงการคิดและการตัดสินใจของตนเองมากขึ้น
2. สามารถกำหนดวิธีการคิดของตนเองได้อย่างละเอียดรอบคอบมากขึ้น
3. ทำให้เรารู้จักแยกแยะระหว่าง “ ผล ” และ “ เหตุ ” ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง
4. เมื่อเปรียบเทียบกับหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาเราแล้ว ช่างน่าทึ่งและภูมิใจในความเป็นอัจฉริยะของพระพุทธเจ้าจริงครับ (ทำไมพระพุทธเจ้าจึงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และรู้จัก เหตุ ผล กลวิธีการแก้ไข การคิดและวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาต่างของพระพุทธองค์ช่างละเอียดแบบยั้งนัก) ถึงแม้เวลาจะผ่านไปตั้ง สองพันกว่าปี
5. การอบรมทำให้ได้เรียนรู้การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ถึงพฤติกรรมของมนุษย์อย่างเป็นขั้นเป็นตอน
6. รู้สึกว่าเราโง่มากครับยังมีอีกหลายสิ่งที่เรายังไม่ได้นำมาคิดในการจะพิจารณาหรือตัดสินใจเรื่องอะไรบางอย่าง
7. สิ่งที่ได้รู้เรื่องที่สำคัญ คือ การได้เรียนรู้ถึง สถานการณ์ พฤติกรรม เหตุ และผล มีวงจรและระบบของมันเอง น่าทึ่งมากครับคิดไปคิดมาสุดท้ายวนมาที่เดิมครับ
8. ทำให้เรารู้จักคนอื่นได้อย่างละเอียดลึกซึ้งในเชิงพฤติกรรม ตลอดจนถึงสถานการณ์ต่างๆต้องเหตุของมัน
9. ทำให้เราได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น
10. ผลที่คาดหวังจะได้รับคือทำให้เราสามารถเขียน แผนงาน โครงการ ต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างเป็นระบบและตรงประเด็นมากขึ้น
11. ชุมชนได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และชุมชนยังได้ปรับเรื่องที่มีอยู่ในชุมชนเองขึ้นเป็นองค์ความรู้โดยชุมชนเอง (ของเดิม) จากสิ่งที่มีอยู่รอบข้างของตนเอง

12. ชุมชนเกิดการพัฒนายอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

13. ตัวของผมเองและชุมชนเองก็สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน นำศักยภาพชุมชนมาเป็นแรงพัฒนาอย่างเต็ม
ความสามารถ

14. ทำให้เราได้รู้ว่าการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวมากอยู่ที่เราจะทำอะไรให้รู้อย่างละเอียดลึกซึ้งด้วยการคิดวิเคราะห์
อย่างเป็นระบบครับ

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณอาจารย์สุธีระ อาจารย์กิตติ และมหาวิทยาลัยพะเยาเป็นอย่างสูงครับ ที่ได้ชี้ทางสว่างและ
สร้างเครื่องมือแนวทางให้สะดวกแก่ผม ผมหวังว่าปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนคงเป็นเรื่องง่ายขึ้น ผมขออาราธนาคุณพระศรี
รัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของจังหวัดพะเยา จงคุ้มครองและดลบันดาลให้ท่านจงมีความสุข สมหวัง เจริญในหน้าที่การงาน

การเงิน สุขภาพและครอบครัว ตลอดไปครับ

สวัสดีครับ

ดิฉัน ดร.ประกอบศิริ ภักดีพินิจ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา ได้มีโอกาสเข้าอบรมในกิจกรรม Systems Thinking ในส่วนของคณะกรรมการสำนักงานความร่วมมือ
เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ และในฐานะของนักวิจัยเครือข่าย ABC ภาคเหนือตอนบน ซึ่งครั้งแรกที่ได้ยินว่ามี
อบรม Systems Thinking ให้กับนักวิจัย ก็เข้าใจเอาเองว่า เนื้อหาการอบรมน่าจะเรื่องของการเขียนโครงการวิจัยอย่าง
เป็นระบบ หรือเขียนให้เป็นเหตุเป็นผล เล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างแน่แท้ จึงขอสิทธิ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับนักวิจัย
ในโครงการวิจัยแบบ ABC ที่ทำอยู่ตอนนี้ด้วย และกำชับว่าห้ามเว็บ เนื่องจากต้องเสียค่ามัดจำเป็นเงินคนละ 2,000 บาท
แต่เมื่อเข้าอบรมจึงทำให้รู้ว่า สาเหตุที่ผู้จัดทำเว็บห้ามเว็บนั้น ก็เป็นเพราะการอบรมครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง
ความรู้และวิธีคิด หากพลาดช่วงใดช่วงหนึ่งไปแล้ว อาจทำให้วิธีการสร้างระบบความคิดนั้นขาดกระบวนการหรือขั้นตอนไปก็
ได้ ซึ่งดิฉันเองต้องขอโทษอาจารย์ด้วย ที่เป็นคนที่ไม่ฝึกฝนกฎระเบียบเอง เนื่องจากต้องเว็บช่วงเย็นไปรับน้องไฟว์ล และผลที่
ตามมาก็คือ เมื่อเว็บแล้วมาต่อยอดในครั้งถัดไปจึงรู้สึกเหมือนขาดอะไรไปซักอย่าง ตามวิธีคิดของอาจารย์ไม่ทันและสับสน
บ้างเนื่องจากขาดความต่อเนื่อง และนี่คือข้อสรุปของผลแห่งกรรมที่เกิดขึ้นว่าไม่มีใครเสียประโยชน์นอกเสียจากตัวเราเอง

สิ่งที่ได้จากการอบรม Systems Thinking ปรากฏให้เห็นภาพมากมาย ทั้งภาพที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต และภาพที่
กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ภาพที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ การคิดแบบไร้ทิศทาง มองเห็นแต่ภาพที่
ปรากฏหรือปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่เห็นเหตุแห่งผลที่ลึกซึ้งและมีหลายชั้น คำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ได้บางครั้งจึงไม่ตรง
จุด เจียดไปเจียดมา เหมือนการรักษาโรคไม่ถูก และเสียเวลาในการต้องตามแก้ปัญหาเหล่านั้นหลายครั้ง ซึ่งการอบรมครั้งนี้ทำให้
เห็นภาพในอนาคตจะต้องเปลี่ยนมุมมองและวิธีคิดใหม่ ซึ่งหากมองให้ลึกซึ้งแล้ว ให้เป็นผลของผล ของผล ของผล
ต่อไปเรื่อย ๆ แล้วจะกลายเป็นการเปลี่ยนชีวิตใหม่ ที่ได้รับอิทธิพลจากวิธีคิดที่เปลี่ยนไป และคาดว่าผลที่เกิดขึ้นควรจะเป็น
ย+ ยกเว้นเสียว่าจะติดกับดักตัวเอง ที่คุ้นชินกับวิธีคิดแบบชั้นเดียว เอาจ่ายเข้าว่าในการตัดสินใจและแก้ปัญหาเช่นเดิม

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณท่านอาจารย์สุธีระ ประเสริฐสรรพ และท่านอาจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ และทีมผู้จัดงานทุกคน ที่
ทำให้นักวิจัยกลุ่มหนึ่งของมหาวิทยาลัยพะเยา เห็นและได้โอกาสในการพัฒนาตนเองจากวิธีคิดใหม่ของตนเอง.....

ประกอบศิริ ภักดีพินิจ

จากความคิด ความคาดหวังเดิม กับการได้รับโควตาเข้าร่วมอบรมในหัวข้อ Systems thinking ซึ่งแปลตามตัวคือการคิดที่เป็นระบบ คงจะเป็นการอบรมที่ใช้ความคิด คิด คิด ในการระดมสมอง เนื่องจากทราบมาว่า การอบรมครั้งนี้มีการจัดระบบในทุกๆอย่าง ตั้งแต่ตำแหน่งที่นั่ง รวมถึงการเรียนแบบเป็น session หลายๆ session แต่สิ่งที่ได้คิดไว้ในตอนต้นนั้นผิดคาด การอบรม Systems thinking ในครั้งนี้เป็นการเปิดกว้างของความคิด การสร้างความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล มีข้อคิด และความรู้แทรกไปกับกิจกรรมที่มีการเตรียมอุปกรณ์และทีมงานมาเป็นอย่างดี ทำให้ผู้เข้าอบรมรู้สึก มีความสุข สนุกกับการใช้ความคิดควบคู่ไปกับจินตนาการ ฝึกให้มีการใช้ความคิดอย่างมีระบบ มีแบบแผนที่เข้าใจได้ง่าย มีการใช้วิธีการที่ทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมที่อยู่ในห้อง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุกคน รวมถึงมีการให้ของรางวัล ซึ่งเชื่อได้ว่าทุกคนพยายามคิดและทำตามคำสั่งให้ได้อย่างถูกต้องที่สุด เพื่อต้องการที่จะได้ครอบครองหนังสือที่ทุกคนมองว่าล้ำค่าอย่างไม่มี การยอมกัน หลังจากการอบรมเสร็จสิ้นในวันที่ 2 แล้ว พูดได้คำเดียวว่า **ขอบคุณที่ได้มารับรู้และรับฟัง** เป็น 2 วันที่คุ้มค่าที่สุด อยากขอบคุณในหลายๆสิ่ง

ขอบคุณโอกาส ที่ทำให้รู้จักวิทยากร “อาจารย์สุธีระ ประเสริฐสรรพ ผู้มีความรู้ยู่เต็มเปี่ยม และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เข้าอบรมได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง นำพาไปสู่ความอยากที่จะรีบกลับไปปรับและเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยให้ดีขึ้นตามสิ่งที่ได้เรียนรู้มา เพื่อให้ได้รับทุนสนับสนุน และการอบรมโดยอาจารย์สุธีระในครั้งนี้ ยังมีเทคนิคดีๆที่จะนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาทางด้านการสอน การฝึกให้นิสิตคิดอย่างมีระบบ ตามหลักของเหตุและผล คล้ายกับการเข้าใจในกลไกของการเกิดโรคต่างๆแบบพยาธิสรีรวิทยา (Pathophysiology) ซึ่งจะทำให้สามารถจดจำองค์ความรู้ได้อย่างไม่มีวันลืม

ขอบคุณคำว่า Systems thinking ที่ทำให้รู้จักการคิดอย่างมีระบบ การใช้เหตุและผลที่เหมาะสม รวมถึงกระบวนการคิดของแหล่งทุนที่จะให้การสนับสนุนทุนวิจัย “รู้เขา”

ขอบคุณทุกข้อคิดที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้ ซึ่งมีประโยชน์มากในการนำไปใช้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งด้านงานสอน งานวิจัย และการใช้ชีวิต

ขอขอบคุณ สกว. ที่มีแนวความคิดที่จะฝึก และอบรมให้นักวิจัยได้หัดคิด คิดโดยใช้เหตุและผลของความเป็นจริง รวมถึงเผยความต้องการของแหล่งทุนและผู้อ่านงานวิจัย ว่ามีหลักการพิจารณาอย่างไร ทำให้นักวิจัยไม่หลงทางไปไกล

ถ้ามีโอกาส อยากจะแบ่งปันความรู้ๆนี้ ให้เพื่อนร่วมงานและคนใกล้ตัว ให้ได้รู้จัก ได้รับรู้เหมือนที่รับรู้มา แต่คงไม่สามารถถ่ายทอดได้ครบถ้วนเหมือนวิทยากร อยากให้เกิดการอบรมดีๆแบบนี้อีก **ขอบคุณกองบริหารงานวิจัยฯ ม.พะเยา** ที่หวังดีและอยากให้สิ่งดีๆกับนักวิจัยในมหาวิทยาลัยค่ะ

อาจารย์หนึ่งฤทัย นิลศรี
คณะสหเวชศาสตร์ ม.พะเยา

ตามที่คณะนิติศาสตร์ได้ให้ผมเข้าร่วมโครงการ Workshop : Systems Thinking และการประยุกต์การเขียน Proposal ระหว่างวันที่ 21 -22 พฤษภาคม ณ มหาวิทยาลัยพะเยานั้น

ผมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียน Proposal มากขึ้นโดยเฉพาะได้ทราบถึงว่าการนำเสนอที่จะให้ผู้ให้ทุนกับเราอย่างไร แต่เดิมมักจะเอาตัวเองเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ ยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับรายวิชาที่ผมรับผิดชอบอยู่ ซึ่งผมเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งครับเมื่อเข้าร่วมในโครงการนี้

อนึ่ง ผมรบกวนอาจารย์ได้ส่ง Power point ที่บรรยายมาให้ผมด้วยจะเป็นพระคุณยิ่งครับ

นายทัศนะ ศรีปัตตา
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

จากการเข้าร่วม “การอบรมเพื่อการจัดระบบความคิด” โดย รศ.ดร. สุธีระ ทำให้เริ่มมีการจัดความคิดที่เป็นระบบ และคิดอะไรเป็นเหตุ เป็นผลที่มีความเป็นจริงมากขึ้น และคิดว่าสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มีการคิดอย่างเป็นระบบได้ดีนั้น ต้องอาศัยทั้งจินตนาการ และประสบการณ์ ซึ่งได้จากการเป็นพหุสูต และปฏิบัติจริง เพราะยิ่งฟัง พูด อ่าน เขียนมาก และปฏิบัติมากก็จะเป็นเหมือนการเก็บสะสมความรู้ ความชำนาญไว้ เพราะโจทย์วิจัยบางครั้งไม่ได้อาศัยความชำนาญของเราโดยตรงเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะต้องเป็นการบูรณาการความรู้หลายแขนง หลายสาขาวิชาเพื่อตอบโจทย์หนึ่ง ๆ ซึ่งจากการเข้าร่วมอบรมในครั้งนี้ อาจารย์ได้ช่วยให้รู้จักการจัดระบบความคิดที่เป็นเหตุ เป็นผลแบบเข้าใจได้ง่าย และช่วยให้เข้าใจถึงการสร้างความสัมพันธ์ของเหตุและผล ชนิดของวงจรทั้งแบบสมมูล และยังไม่อยู่ และการสร้างหรือกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จอย่างเป็นขั้น เป็นตอนมากขึ้น อีกทั้งยังได้เข้าใจว่า “วิจัย” นั้นนอกจากจะเป็นการหาความรู้โดยใช้ proposal เป็นเครื่องมือแล้ว การวิจัยยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นได้อย่างไร นอกจากนั้นการอบรมครั้งนี้อาจารย์ช่วยเน้นให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ๆ ในการจะเขียน proposal ให้ได้ดีด้วย เพราะที่ผ่านมามาดตนเองมักจะคิดถึง “วิธีการ” ก่อน “หลักการ” นึกถึงแต่ว่าตนเองถนัดอะไร จะทำอย่างไรเพื่อตอบโจทย์วิจัยที่ก็พยายามโยงให้ตรงกับทิศทางของสังคม และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้ก็เป็นเรื่องที่ค่อนข้างไกลตัว ทำให้ proposal ที่เขียนได้มีลักษณะค่อนข้างเป็นงานวิจัยพื้นฐานที่มีความเฉพาะทางมากเกินไป จึงต้องมีการปรับตัวอย่างมากเพื่อเขียน proposal ที่มีโจทย์งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลไกของชุมชนและพื้นที่ ซึ่งยังรู้สึกว่าการทำได้ยาก และไม่เข้าใจระบบเท่าไรนัก จากการอบรมครั้งนี้คิดว่าต้องอาศัยทั้งการคิดวิเคราะห์ และการวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างคนในทีมวิจัย เพื่อให้เข้าใจว่าตนเอง รู้ อะไร ไม่รู้อะไร เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการที่ดีกว่าเดิมในการที่จะเข้าใจถึงบริบท หรือปัญหาจริง ๆ ของโจทย์วิจัย เพื่อการพัฒนา proposal ที่มีคุณภาพ ซึ่งจากการอธิบาย flow chart ของความเป็นเหตุ เป็นผลร่วมกับการกำกับที่เชื่อมโยงกันในแต่ละขั้นตอนของวิธีการเขียน proposal ของอาจารย์ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นว่าองค์ประกอบแต่ละอย่างใน proposal เช่น หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีการ และงบประมาณนั้นมีลำดับความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งตนเองก็คาดหวังว่า ความรู้ที่ได้จากการอบรมครั้งนี้จะช่วยอย่างมากให้เขียน proposal ได้ดี มีความเป็นเหตุเป็นผล และมีคุณภาพมากขึ้น จนกระทั่งได้รับการอนุมัติจากแหล่งทุนได้

ดร. รวิสรารีน ไวย์

การเรียนรู้จากการอบรม **systems think** ในครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งแรกที่ผมได้เรียนรู้ การทำงานวิจัยไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ งานวิจัยเป็นเหมือน การค้นคว้าหาความจริงโดยวิธีการอย่างมีระบบที่เชื่อถือได้ และสามารถเป็นประโยชน์กับตัวเอง และเป็นประโยชน์กับชุมชนอีกด้วย การเรียนรู้ใช้เวลา 2 วัน ในความคิดเห็นมันน้อยเกินไปสำหรับการเรียนรู้สิ่งที่ดีอย่างนี้ และจำเป็นต้องเปิดสมองและตัดความสนใจอย่างอื่นออก ไม่ว่าจะเป็นงานของตนเอง และเรื่องที่หน่วยงานอื่นติดต่อมา การเสียสละ 2 วันนี้ถือว่าคุ้มค่ามาก เพราะการเรียนรู้ครั้งนี้เราสามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต

2 วัน กับการทำความเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์สอน แลกเปลี่ยน และรวมถึง เทคนิคการเขียนงานวิจัย ว่าควรทำอย่างไรเพื่อที่จะได้รับงบประมาณ แต่สิ่งสำคัญที่สุดและผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์การงานวิจัย นั่นก็คือ งานวิจัยที่ดีควรที่จะสามารถเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือชุมชน ไม่ว่าจะเป็นวิธีการ แนวทาง และรวบไปถึงเทคนิคต่างๆ เพราะงบประมาณที่สนับสนุนงานวิจัยนั้น เป็นงบประมาณที่มหาศาล สมควรที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประโยชน์สูงสุดนั้นก็คือการตอบสนองชุมชนนั่นเอง

กระบวนการเรียนรู้ที่ได้เรียนมา ในฐานะความคิดส่วนตัวแล้ว จะนำไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เพราะผมทำงานชุมชนด้วยและได้เห็นปัญหาของชุมชน ซึ่งบางปัญหาไม่มีแนวทางการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ทำให้เกิดความคิดว่าน่าจะใช้การทำงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง และเมื่องานวิจัยสำเร็จก็จะเป็นองค์ความรู้ เป็นเครื่องมือที่จะใช้แก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยอีกทาง

ผมขอขอบพระคุณอาจารย์ที่มาอบรมและให้ความรู้ที่มีคุณค่ากับตัวผมอย่างมาก และขอขอบพระคุณทางมหาวิทยาลัยพะเยาที่เป็นส่วนสำคัญในการเอื้อเฟื้อ และอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ และเชิญภาคีในการเข้ารับการอบรม หวังว่าในครั้งหน้า ถ้ามีกิจกรรมดีๆ ขอความอนุเคราะห์แจ้งให้ทราบด้วยนะครับ

นายเสกสัน ไชยวุฒิ
เลขานุการศูนย์สื่อผสมผสานเพื่อชุมชน

ในการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง systems thinking กับ การเขียนงานวิจัยในครั้งนี้ได้เรียนรู้กระบวนการการจัดระบบความคิด ให้รู้จักการคิดอย่างมีระบบ จัดการระบบความคิด ทั้งนี้ความคิดที่มีระบบจะต้องมองแบบภาพรวมทั้งปัจจุบัน อดีต และอนาคต ที่สำคัญสามารถที่จะนำกระบวนการอย่างมีระบบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ ทำให้การเรียนการสอนนิสิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ให้นิสิตรู้จักคิดแบบมีระบบได้ และหลังจากที่ได้เรียนรู้หลักการเขียนงานวิจัยโดยการใช้การจัดการความคิดอย่างมีระบบแล้วนั้น ยิ่งทำให้สามารถที่จะมองการเขียนงานวิจัยได้อย่างทะลุปรุโปร่งมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่ถึงที่สุดก็ตามที แต่ทั้งนี้ได้ทำให้เรียนรู้มากกว่าเดิม ว่าต้องเขียนอย่างไร ต้องวิเคราะห์การเขียนแบบไหน เขียนอย่างไรให้โดนใจผู้ให้ทุน สิ่งใดเป็นจุดอ่อน จุดด้อยของการเขียนงานวิจัย รวมทั้งได้เรียนรู้ข้อมูลว่าผู้ให้ทุนมองงานวิจัยอย่างไร ทำให้รู้ว่าถ้าเราคิดวิเคราะห์การเขียนงานวิจัยอย่างมีระบบแล้วนั้น จะทำให้งานออกมามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ระยะเวลาในการอบรมค่อนข้างน้อย ทำให้มีบางประเด็นยังไม่ค่อยกระจ่างแจ้ง ส่งผลให้การเรียนรู้ในเรื่องที่ต่อเนื่องกันนั้นลดลง จึงอยากให้มีการจัดอบรมที่ใช้เวลามากกว่านี้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมในช่วงของการการประยุกต์ใช้การจัดการระบบความคิดในการเขียนงานวิจัย จะค่อนข้างผ่านไปเร็ว เนื่องจากมีเวลาจำกัด จึงทำให้บางประเด็นไม่ทัน

สุรสิทธิ์ สุวรรณสินธุ์
คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ก่อนที่จะเข้าอบรม systems thinking รู้สึกกลัวๆ กลัวๆ ในการเข้าอบรม ทั้งนี้เพราะยังนึกภาพไม่ออกว่าการเข้าอบรม systems thinking จะเป็นไปในรูปแบบใด มีกิจกรรมอะไรบ้าง ได้รับความรู้อะไรบ้างในการเข้าอบรม ซึ่งเหตุผลในการอบรมครั้งนี้ คาดหวังแต่เพียงต้องการได้รับความรู้ในเรื่องหลักการเขียนโครงร่างงานวิจัยอย่างไรให้ได้รับทุน แต่เมื่อเข้ารับการอบรม พบว่า รู้สึกดีใจและภูมิใจที่ได้เข้ารับการอบรมครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะได้รับความรู้มากมาย ทั้งได้รับความรู้ที่ได้คาดหวังไว้ คือ หลักในการเขียนโครงร่างงานวิจัย และยังไปกว่านั้นก็ได้ได้รับความรู้มากกว่าสิ่งที่คาดหวัง ได้แก่ ได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการคิดเป็นระบบที่จะส่งผลทำให้สามารถจำและเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ความเป็นเหตุเป็นผล รู้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุและสิ่งใดเป็นผล เข้าใจการเชื่อมต่อเหตุไปหาผลและผลไปหาเหตุแบบเป็นวงจร รู้จักและเข้าใจชนิดต่างๆ ของวงจรเหตุและผล สามารถสร้างผังวงจรจากเรื่องราวต่างๆ และสามารถแปลงเรื่องราวต่างๆ มาเขียนเป็นรูปแบบของผังวงจรได้อีกทั้งสามารถกำหนดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในผังวงจรนั้นๆ ได้ เข้าใจพฤติกรรมของแต่ละผังวงจรและสามารถกำหนดได้ว่าผังวงจรนั้นเป็นแบบ ย+, ย- หรือ ส อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผังวงจรเป็นไปตามรูปแบบที่ต้องการได้ หลังจากที่มีการคิดอย่างเป็นระบบและมีความเป็นเหตุเป็นผลกันแล้ว ก็มีการนำสิ่งที่เรียนรู้ดังกล่าวมาใช้ในการเขียนโครงร่างงานวิจัย โดยอันดับแรกสามารถเล็งเห็นความสำคัญของงานวิจัยและเรียนรู้ตั้งคำถามงานวิจัยในเชิงที่เป็นเหตุเป็นผล การนำความคิดที่เป็นระบบมาทำความเข้าใจโครงร่างงานวิจัยโดยการเข้าใจในมุมมองของผู้ให้ทุน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเขียนโครงร่างงานวิจัยตามความต้องการของผู้ให้ทุนแล้วทำให้ได้รับทุน และสามารถใช้การคิดที่เป็นระบบที่เรียนรู้มาวิเคราะห์ตัวอย่างโครงร่างงานวิจัยได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจ Concept ของงานวิจัย รวมทั้งประเด็นที่เพิ่มเข้ามาของงาน ABC คือ กลไกและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนอกจากการเรียนรู้ที่ได้รับดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ในการเข้าอบรม systems thinking ยังทำให้ตระหนักถึงความละเอียดรอบคอบ อีกทั้งยังสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปวิเคราะห์เหตุผลถึงโครงร่างงานวิจัยของตนเองที่ไม่ได้รับทุน เพื่อให้มีการปรับปรุงการคิดเชิงเป็นระบบ ความเป็นเหตุเป็นผล ความเข้าใจในแต่ละแหล่งทุนของตัวเอง เพื่อให้สามารถเขียนโครงร่างงานวิจัยให้ได้รับทุนตามต้องการ ทั้งนี้ต้องขอขอบคุณ คณะสหเวชศาสตร์ ที่เปิดโอกาสให้ได้มาเข้ารับการอบรมในครั้งนี้ รวมทั้งต้องขอขอบคุณ อ.สุธีระ ประเสริฐสรรพ วิทยากรและผู้จัดการอบรมทุกท่าน สำหรับการจัดอบรมที่เป็นประโยชน์ดังกล่าว

อ.ทน พญ.สุภาพร ขำจันทร์ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

จากการเข้าอบรมทั้ง 2 วันพบว่า วิทยากรมีความรู้และประสบการณ์ในการให้ความรู้มาก และเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการจัดระบบให้กับการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการคิดหาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ ส่วนการนำมาใช้กับการเขียนโครงร่างงานวิจัย คงต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว และความรู้ของแต่ละท่านในการหาข้อมูลมาเขียนให้ตรงใจผู้พิจารณา เพราะถึงแม้จะทราบหลักการ แต่การเขียนจริงมีปัจจัยอีกหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และการอบรมในครั้งนี้ยังไม่ไปถึงจุดของการเขียนโครงร่างงานวิจัยออกมา ซึ่งเป็นเพราะเนื้อหาที่อัดแน่นมากเกินไปกว่าเวลา 2 วันจะเพียงพอ

สุดท้ายขอขอบคุณทางวิทยากรและผู้จัดที่มีจิตสาธารณะช่วยทำให้งานดีขึ้น แบบนี้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการทำ Workshop จะเห็นผลสำเร็จได้เมื่อเกิดชิ้นงานออกมา และชิ้นงานนั้นทำงานได้จริง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการจัดทำมากกว่านี้

มนตรี ปัญญาทอง
คณะเกษตรศาสตร์ มพ.

สะท้อนความรู้สึกรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการจัดการงานวิจัย ABC แก่ผู้ประสานงานฝ่าย 4

สามพราน

21-22 พ.ค. 55

วันที่ : 2 – 4 มิถุนายน 2555

ณ ห้องเจด สามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ผมได้เข้าอบรม ST อย่างเต็มรูปแบบ เพราะครั้งที่แล้ว ผมเป็นผู้จัดจึงไม่มีสมาธิมากนัก แต่ก็ยังมากพอที่จะจับประเด็นและสังเคราะห์เอาความรู้ที่ได้ฟังมานั่งคิดต่อ เสียเวลาที่ครั้งนี้เวลาไม่พอที่ อ.จะนำเสนอ 3 กับดักของงานวิจัย ABC เพราะนั่นจะทำให้ผู้บริหารงานวิจัย ABC มองภาพได้ดียิ่งขึ้น นั่นแสดงว่าผมโชคดีที่ได้เห็นทั้ง 2 เวที

การที่ผมได้มานั่งฟัง ST ผมไม่ได้มองประโยชน์เพียงแค่การมาอบรม ST ผมคิดว่าผมมานั่งฟังประสบการณ์การทำงานกว่า 10 ปีในองค์กรคุณภาพด้านการวิจัยอันดับ 1 ของอาจารย์สุธีระ ทุกครั้งที่ อ. บรรยายและตอบคำถาม ผมไม่ได้มองเห็นแค่ระบบที่ อ. สอน ผมมองเห็น IRPUS มองเห็น MAG มองเห็น Biodata มองเห็นปัจจัยที่ทำให้ อ. ประสบความสำเร็จ ทำให้ผมทราบว่า การที่จะทำงานให้สำเร็จนั้น การมองอะไรที่ต่างมุมมอง เป็นระบบ เข้าใจองค์ประกอบของระบบ รวมถึงเห็นปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไข มันสำคัญมาก เนื่องจากทำให้เราทราบถึงโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ และความสำเร็จต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากดวง โชคหรือความบังเอิญ แต่มาจากฝีมือ มาจากมุมมอง มาจากการเข้าใจระบบและวางกติกาให้อีกต่อการทำงานและประสบความสำเร็จนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ผมเป็นคนดื้อและเชื่อตามคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าอย่าเชื่อเพียงแค่มโนคนบอก ทำให้ผมยังมีข้อสงสัย ขัดแย้งและไม่เชื่ออยู่มากเหมือนกัน ผมเชื่อว่าทุกอย่างไม่ได้เป็นอย่างที่ อ. เสนอมาทั้งหมด มีอะไรอีกมากกว่าที่เราอาจจะอธิบายไม่ได้และเป็นปัจจัยที่เหนือการควบคุม

ผมจะเอาสิ่งที่ อ. แนะนำมาปรับใช้ตามบริบทของพื้นที่ อันได้แก่ บริบทของพื้นที่พะเยาที่ไม่เหมือนใคร stakeholder ที่อาจจะมีความหลากหลายและเฉพาะมากกว่าที่อื่น จริตการทำงานของผมเองเป็นต้น แต่สิ่งหนึ่งที่ประทับใจก็คือ อ. ได้นำระบบมาอธิบายสิ่งที่ผมข้องใจและไม่เคยคิดว่ามันจะเอามาตีแผ่ได้ เช่น วงจร y+ y- จนถึงระบบแรงขับ แรงต้านและการจัด priority ของมัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้บอกตรงๆ ว่า ทำให้ผมหายใจ และเข้าใจในสิ่งที่ อ. อยากจะสื่อมากขึ้น อย่างไรก็ตามผมยังคิดว่ายังมีอะไรอีกมากที่ผมต้องเรียนรู้ และต้องทำจริงจึงจะเข้าใจและกระจ่างมากขึ้น อ้อ อีกสิ่งที่ผมอยากจะบอกและคงตรงกับใจ อ. ก็คือ เสียเวลาที่บรรดาผู้บริหารระดับขับเคลื่อนไม่เห็นประโยชน์เรื่องพวกนี้มากพอ แต่อย่างไรก็ตามผมคิดว่าแรงกระเพื่อมจากเวทีของพวกเขาเราก็จะสื่อถึงสักวันหนึ่งครับ

ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ม. พะเยา

ดิฉัน ดร. ประกอบศิริะ ภักดีพินิจ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้มีโอกาสเข้าอบรมในกิจกรรม System Thinking เป็นครั้งที่ 2 ณ โรงแรมสวนสามพราน ในส่วนของคณะกรรมการสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ ที่มีส่วนร่วมในการบริหาร

จัดการโครงการวิจัย อย่างที่กล่าวข้างต้นว่าครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 และห่างจากการอบรมครั้งแรกไม่ถึงเดือน ความไม่เข้าใจ และลึกซึ้งจากการอบรมครั้งแรกในวิธีคิดจึงมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถปะติดปะต่อวิธีคิดที่เชื่อมโยงจากครั้งก่อนและครั้งนี้ได้

ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการอบรมในครั้งนี้คือ ทำให้รู้ว่าวิธีการคิดในเรื่องเดิมของเราก็เปลี่ยนแปลงไปได้ตามเงื่อนไขของสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น ทั้งที่เกิดจากวิธีคิดที่เกิดขึ้นใหม่จากการอบรมครั้งก่อนการรับอิทธิพลทางความคิดจากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าที่อยู่ร่วมกลุ่ม ซึ่งในภาพรวมทำให้เราวิธีคิดเป็นขั้นตอนมากขึ้น แต่หมุมกลับกันเมื่อเปรียบเทียบตัวเองตั้งแต่การอบรมครั้งแรก จนถึงก่อนการอบรมครั้งที่ 2 เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว ก็ยังรู้สึกว่ายังไม่ได้นำระบบคิดเข้ามาใช้มากเท่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะห้วงเวลาที่ให้พิสูจน์มีระยะสั้น (คิดแบบเข้าข้างตัวเอง) และยังไม่มียุทธศาสตร์สำคัญที่ต้องวิเคราะห์อย่างจริงจัง (ซึ่งความจริงแล้วคนเราต้องใช้ความคิดทุกวัน) ซึ่งเหตุผลที่หยิบยกขึ้นมาแล้วแต่สนับสนุนความเพิกเฉยต่อกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งนานวันเข้าก็คงจะเกิด ย- ขึ้น ซึ่งคงต้องให้โอกาสและกระตุ้นตัวเองอีกในการเริ่มต้นอย่างมีเหตุผลในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ

อีกทั้งการอบรมครั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้รู้จักนักวิจัยที่มีประสบการณ์จากที่ต่างๆ ได้เห็นวิธีการคิดของคนอื่น และรู้จักการเลือกเอาประสบการณ์มาใช้ในการวิเคราะห์เหตุและผลที่เกิดขึ้น สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สีลาภรณ์ บัวสายที่ทำให้เกิดการอบรมในครั้งนี้ ท่านอาจารย์สุธีระ ประเสริฐสรรพ และท่านอาจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ และทีมผู้จัดงานทุกคน ที่ได้เปิดมุมมองการคิดให้กับนักวิจัย และทำให้ดิฉันต้องเร่งตัวเองให้รู้จักคิดให้เป็นมากขึ้น

ประกอบศิริ ภักดีพินิจ

ผมได้รับหนังสือเชิญจาก สกว. ให้เข้าร่วมอบรมปฏิบัติการเรื่อง System Thinking ในฐานะที่เป็น ผู้ประสานงานโครงการ ABC ที่ สกว. ทำ MOU กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผมรับตอบรับเข้าร่วมประชุมทันที ถึงแม้จะมีการปรับเปลี่ยนกำหนดการ ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการซื้อตั๋วเดินทาง ผมก็ไม่รู้สึกหงุดหงิดเพราะคาดหวังว่าจะได้อะไรใหม่ๆ มาใช้กับงานของตนเอง และได้ชุดความคิดการทำงานตามแนวทางที่ สกว. ตั้งเป้าหมายไว้

เมื่อผ่านการอบรม 2 วันครึ่ง (วันที่ 2 – 4 มิถุนายน พ.ศ. 2555) ได้อะไรจากการอบรมปฏิบัติการครั้งนี้ ผมสรุปเอาเองว่า

1. ได้เครื่องมือการทำงานในฐานะผู้ประสานงานโครงการ ABC ในพื้นที่ และได้เครื่องมือทำงานใหม่ๆ ที่จะนำไปใช้ทำงานร่วมกับคนอื่นในหน่วยงานหรือคนในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่หลายโครงการ
2. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้กระบวนการเรียนรู้การคิด ความเป็นเหตุเป็นผล และมีความสนุกกับการเรียนได้
3. เกิดคำถามที่คงต้องเรียนถามอาจารย์สุธีระ อีกหลายคำถามเพราะผมยังไม่แม่นยำในกระบวนการที่ผมได้เรียนรู้ใน 2 วันครึ่งนั้น และไม่มั่นใจว่าเราจะนำไปใช้ได้อย่างที่อาจารย์ใช้กับพวกเราได้อย่างไร เช่น

3.1 ในกรณีผมจะจัดเวทีระดมความคิดเห็นของคนในพื้นที่นาร่อง 10 พื้นที่ อบท. เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กเล็ก 0 – 5 ปี มีผู้เข้าร่วมทั้ง นายก ปลัด นักวิชาการศึกษา ของ อบท. รพ.ตำบล สถานีอนามัย ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก แต่ละคนมาจากพื้นที่ต่างกัน คำถามที่สงสัยคือ

- 1) ถ้าผมจะจัดกลุ่มย่อย โดยไม่มีการคัดคน แต่จัดกลุ่มเป็นกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ดูแลเด็ก กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มให้บริการสุขภาพอนามัย เช่นนี้ กับจัดแบบคละกัน จะมีผลต่อการ

ระดมความคิดของกลุ่มต่างกันอย่างใด (แต่ผมคิดว่าจะจัดกลุ่มตามผู้มีประสบการณ์เดียวกัน ระดับใกล้เคียงกัน)

- 2) ถ้าปรับการคิดตัวเลขในเรื่อง “ความสำคัญ” “ความง่าย” ให้เหมาะกับกลุ่ม (เช่น ชาวบ้าน) ให้คิดง่ายๆ จะทำได้ไหม เช่น มาก ปานกลาง น้อย หรือ 3 2 1 เป็นต้น
- 3) การปูพื้นจากเรื่องตรรกะ เหตุผล การสร้างวงจร ส ย+ ย- การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไข แรงขับ แรงต้าน ไปสู่เป้าหมายการระดมความคิด ตามที่ผมจะจัดเวทีดังกล่าวข้างต้น จะข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้หรือไม่
- 4) ผมคิดว่าถ้าผมลองผิดลองถูก ทำไปก็อาจจะนอกตำรา และอาจได้ผลไม่เป็น “ระบบคิดที่ดีควรเป็น” จึงอยากได้คำแนะนำที่เป็นแนวทาง กำกับไม่ให้หลงทาง ควรระวังเรื่องใด และควรเน้นเรื่องใดบ้าง

3.2 ในขณะนี้ คิดว่าตนเองยังไม่แม่น ไม่ชัดเจนในระบบที่เรียนรู้จากอาจารย์ดีพอ ผมคงจะใช้แนวคิดวิธีการที่ได้ใหม่จากอาจารย์ไปผสมผสานกับวิธีการเดิม ตามแนวคิดแบบนักมนุษยศาสตร์ของผมไปก่อน โดยจะลองใช้ในเวทีวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2555 นี้

4. สำหรับการจัดการอบรมปฏิบัติการครั้งต่อไปของ สกว. ผมขอเสนอให้อบรมเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ หรือจะเป็นเรื่องใดก็ยินดีเข้าร่วมอบรม

ขอขอบคุณ สกว. และวิทยากรที่จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะคนใกล้ชิดเช่นคุณอย่างผม ทำให้มีเครื่องมืองานเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป

จำลอง คำบุญชู

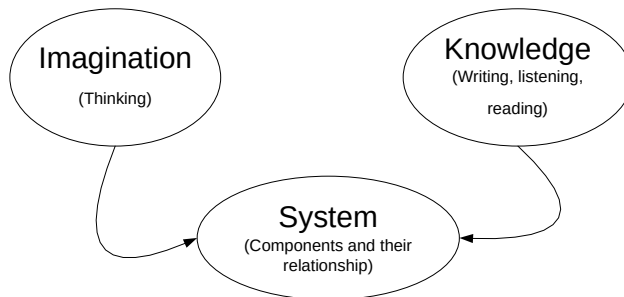
E-mail : n_childwatch@yahoo.com และ Chamlongkh@hotmail.com

เมื่อได้ทราบผ่านทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจะได้จัดอบรมเรื่องนี้ ก็รู้สึกดีใจเพราะเป็นเรื่องที่สนใจและต้องการเรียนรู้ โดยเงื่อนไขกำหนดให้มีผู้ติดตามได้หนึ่งคน เมื่อทราบทามก็ได้รับการตอบรับทันทีเพราะต่างก็ให้ความสนใจเช่นกัน ทั้งนี้เมื่อได้เข้ารับการอบรมก็ไม่ผิดหวัง ได้รับการปูพื้นฐาน หลักการ จนกระทั่ง แสดงให้เข้าใจในการนำไปใช้ ซึ่งจากการอบรมครั้งนี้ขอสะท้อนความรู้สึกดังนี้

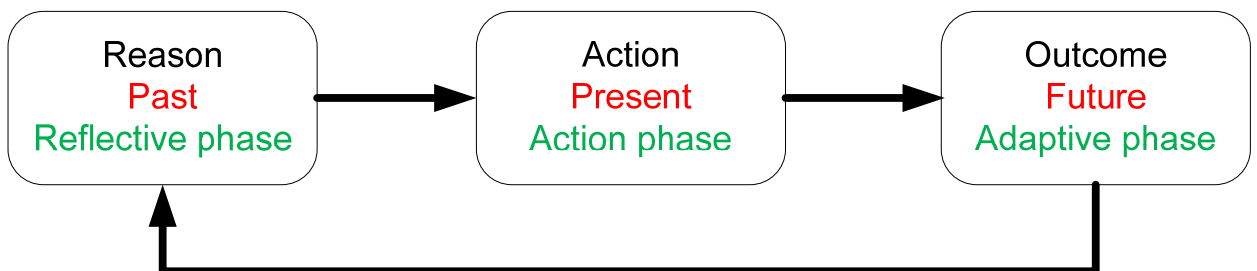
1. ช่วงวันจัดประชุม เห็นชอบที่จัดประชุมในช่วงวันหยุด ซึ่งทำให้สามารถเข้าร่วมโดยไม่ติดนัดหมายอื่น
2. ระยะเวลาการอบรม เห็นควรให้เพิ่มระยะเวลาการอบรมเป็น 3 เติม เนื่องจากเนื้อหาการอบรมมีมากสามารถเพิ่มในช่วงหลังอาหารเย็น แต่ควรมีช่วงให้มีการพักที่สามารถพักผ่อนได้เช่น พาไปตลาดน้ำ พาไปวัดไร่ขิง ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้พักผ่อน ไม่ล้าจากการอบรม และ เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้พบปะ ทำความรู้จัก และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. ผลจากการอบรมทำให้ได้รับความรู้ที่ดีในการนำเอาแนวคิด system thinking ไปใช้ในกระบวนการวางแผน ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งที่แตกต่างจากวิธีการอื่นในการที่สามารถเพิ่มแรงขับและลดแรงต้าน
4. จากการอบรมจะได้นำวิธีการไปทดลองขยายผลการใช้กับงานบริหารและงานแผนของคณะ โดยปรับให้ใช้เวลาน้อยลง ในลักษณะขอความร่วมมือผ่านเครือข่ายสารสนเทศ มีการประมวลผลให้ผู้เข้าร่วมทราบเป็นระยะๆ เมื่อได้ผลทั้งหมดจะมีการสรุปให้ทุกคนเห็นภาพรวมทั้งหมด และ ประโยชน์ system thinking

วสุ อมฤตสุทธิ์

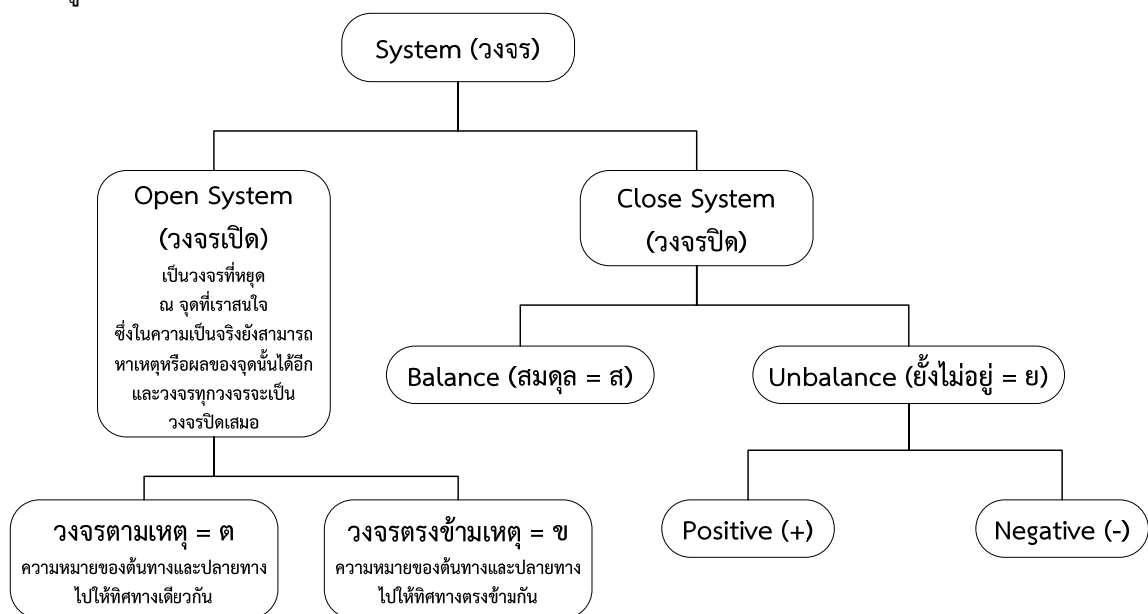
- การสร้างความคิดให้เป็นระบบจะต้องใช้จินตนาการ (การทำงานของสมองด้านขวาซึ่งเป็นเชิงศิลปะ) และทักษะการคิด (จิ) กับประสบการณ์และองค์ความรู้เชิงตรรกะ (การทำงานของสมองด้านซ้ายซึ่งเป็นเชิงเหตุและผล) และทักษะการ ฟัง (สุ) อ่าน (ป) เขียน (ลิ) ระบบจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของระบบ (Components) และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (Relationship)

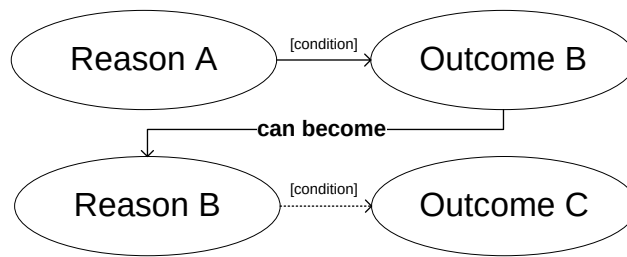
- โดยทั่วไปการระบุสาเหตุมักจะง่ายกว่าการคาดคะเนผลลัพธ์ เนื่องจากเหตุมักจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ในขณะที่ผลของเหตุนั้นๆยังไม่เกิดขึ้น (เปรียบเทียบกับรูปแบบการเขียนเอกสารงานวิจัยที่เริ่มจากการเขียนหลักการและเหตุผลก่อนเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับ) แต่ในการฝึกอบรมมีบางคนคิดว่าคาดคะเนผลง่ายกว่าหลังจากได้ระบุสาเหตุแล้ว

- รูปแบบของระบบ

- **Important note:** การพิจารณาความสัมพันธ์ให้พิจารณาเป็นคู่ๆ ไป ไม่ต้องพิจารณาย้อนไปตัวก่อนหรือพิจารณาโดยรวมตัวที่อยู่หน้าของคู่ นั้น

Relationship between reason (A) and outcome (B): same direction
if A increases B increases, if A decreases B decreases

Symbol $\longrightarrow$

A $\longrightarrow$ B

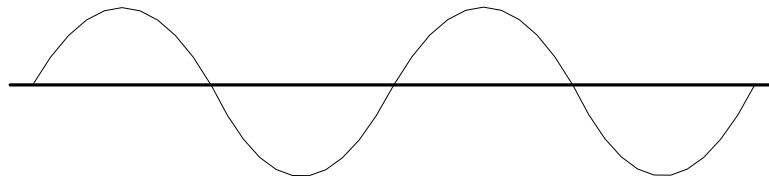
Relationship between reason (B) and outcome (C): reversed direction
if A increases B decreases, if A decreases B increases

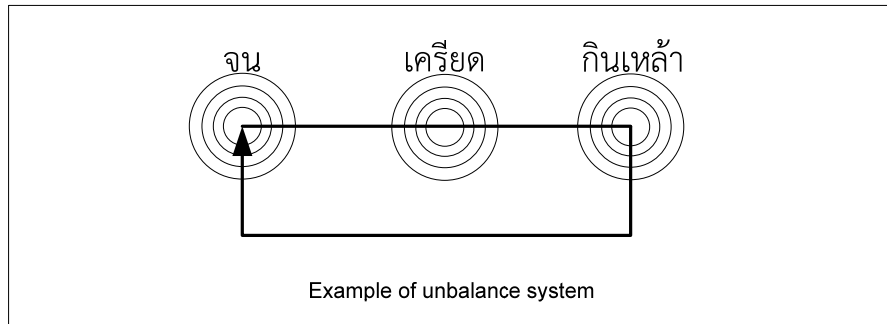
Symbol $\cdots\cdots\cdots\rightarrow$

B $\cdots\cdots\cdots\rightarrow$ C

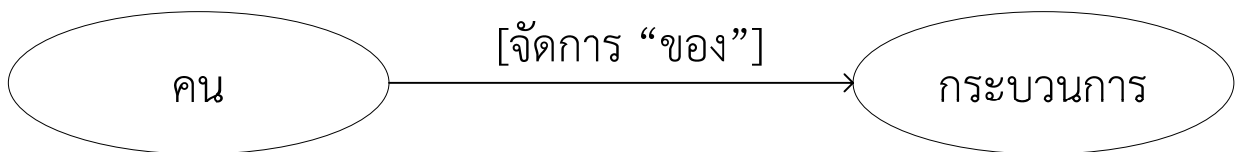
- รูปแบบและลักษณะของพลวัตของแต่ละระบบ
 - ระบบสมดุลจะมีคู่ความสัมพันธ์ผกผัน (Reversed) เป็นจำนวนคี่ในระบบ
 - ระบบยังไม่อยู่จะไม่มีคู่ความสัมพันธ์ผกผัน (Reversed) หรือมีเป็นจำนวนคู่ในระบบ และถ้าเริ่มวงจรด้วย + (ดี) วงจรนั้นก็จะ เป็น ย+ ถ้าเริ่มวงจรด้วย - (เลวร้าย) วงจรนั้นก็จะ เป็น ย-
 - ภาพรวมของระบบใดๆ ที่เป็นระบบยังไม่อยู่จะต้องมีทั้ง ย+ และ ย- เนื่องจากแรงต้านที่ต้องการปรับให้ระบบเข้าสู่สมดุลซึ่งเป็นคุณลักษณะของระบบธรรมชาติที่ครอบคลุมทุกระบบ

Example of balance system: Demand-Supply system

- ระบบยังไม่อยู่เป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาซึ่งเป็นไปได้ทั้งในด้านดีและร้าย แต่ระบบที่สมดุลแล้วจะไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาใดๆ
- การกระทำของมนุษย์เป็นตัวกวนที่ทำให้ระบบธรรมชาติเสียสมดุลและเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ขึ้นแต่ธรรมชาติก็จะพยายามปรับตัวเพื่อให้เข้าสู่สมดุลซึ่งอาจจะเป็นคำตอบของการที่เกิดภัยธรรมชาติมากขึ้นและรุนแรงขึ้น
- ข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดเงื่อนไข (Condition) ระหว่างเหตุและผล
 - องค์ประกอบของเงื่อนไขมี คน (Man), กระบวนการ (Process), ของ (Material/Money/Machine)
 - เงื่อนไขจะเป็นการเข้าไปจัดการสิ่งที่ขาดไปเช่น ถ้าเหตุมาจาก "คน" ผลคือ "กระบวนการ" เงื่อนไขจะเป็นการจัดการ "ของ"

- การจัดการระบบแบบวงจรเปิด (Open system)
 - ถ้าต้องการทำลายวงจร ให้กำหนดเงื่อนไขที่ตัดต้นเหตุ
 - ถ้าต้องการให้ระบบวงจร ให้กำหนดเงื่อนไขเชื่อมกับเหตุ
- ความแตกต่างระหว่าง Mindmap กับ System Thinking (ในมุมมองของเครื่องมือ ไม่ใช่ระบบคิด)
 - Mindmap เป็นการจัดกลุ่มประเด็นต่างๆ ไม่มีการบอกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ชัดเจน และไม่สามารถช่วยในการวิเคราะห์ระบบด้วยการระบุวงจร ความสัมพันธ์ของเหตุและผลและเงื่อนไขของความสัมพันธ์นั้น
- ความแตกต่างระหว่าง Unified Modeling Language (UML) กับ System Thinking (ในมุมมองของเครื่องมือ ไม่ใช่ระบบคิด)
 - UML diagrams ไม่สามารถระบุชนิดของวงจรได้ ทำให้การจัดการวงจรทำได้ยากแต่ด้วย Notations และความหลากหลายของ UML diagrams ทำให้เมื่อเปลี่ยนระบบที่ซับซ้อนมาเป็นรูปแบบกราฟฟิกจะสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่า
- Reflections
 - The clarification of thinking system (attitude/our brain), process, tools used should be made.
 - Having participated in this workshop, we went through the process to develop our brain to be more actively systematical thinking.

- Diagrams, flow charts, drawings are tools to visualize and simplify a complex system. They are not system thinking.
- Comparison between system thinking and two research methods
 - System dynamics
 - ❖ Similar structure, idea and tool (such as Stella)
 - ❖ System thinking goes deeper in sense of managing a system by identifying types and behavior of the system while the system dynamics uses mathematics to drive the system that makes the system dynamics difficult to represent human behaviors (e.g. natural resource management).
 - Collaborative modeling for renewable resource management
 - ❖ Similar goals
 - Understand a system through co-learning process (sharing knowledge)
 - Find **collective agreement** among multi-stakeholders to manage a system
 - ❖ Tools used for system thinking are quite difficult to understand by lay people who have limited educational background but they are very important to be involved at the beginning of any bottom-up action research processes (How can the collective agreement generate from a complicated tools?).
 - ❖ System thinking process and tools seems to be difficult to adapt along with the evolution of a system (Think about if a system that we have examined through the system thinking process changes. Do we need to start over all the process? Can we determine which points we (as a collective agreement among active participants) should pay attention?).

Warong Naivinit

Faculty of Agriculture, UBU

ได้รู้แนวการสร้างเหตุบรรยายผล	ใช้เป็นกลการแก้ไขในปัญหา
สร้างเงื่อนไขไปช่วยแก้ด้วยปัญญา	แก้ปัญหาเชิงพื้นที่อย่างจริงจัง
ได้เข้าใจในแนวคิดงานพื้นที่	จากท่านสุธีระประเสริฐสรรพ
ความชำนาญงานด้านนี้หาใครทัน	ช่วงเป็นวันที่ดีที่มาจอย
งานครั้งนี้ไม่ได้เข้าต้องเหงาหงอย	เพราะเผาคอยร้อยความคิดในทิศที่
นำไปสู่การจัดการงานที่ดี	สมดังที่ถูกมอบหมายไว้ให้ทำ
ขอขอบคุณท่านครูดีสี่ลารณ์	ที่ช่วยสอนงานวิจัยในด้านนี้
อีกกระจำงานวิจัยไปทำดี	ให้พื้นที่ทั่วไทยก้าวไกลเอย

รศ.ดร.วัฒนพงศ์ เกิดทองมี

จากการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ Systems Thinking นั้น สามารถชี้ให้เห็นถึงแนวคิดและกระบวนการเข้าถึงหรือการทำความเข้าใจโครงสร้างของปัญหาและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ปฏิสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันในระบบ เหตุผล อันก่อให้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ โดยกระบวนการของ Systems Thinking นั้นจะช่วยให้เข้าใจโครงสร้างดังกล่าว อันนำไปสู่การวางกลยุทธ์ การจัดการ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รวมถึงการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นปกติของการทำงานในเชิงการบริหารจัดการและการวางแผน หากแต่กระบวนการ Systems Thinking ได้ช่วยเน้นย้ำและคลี่คลายระบบโครงสร้างซับซ้อนดังกล่าวให้ครอบคลุมและเห็นความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เป็นผลให้การทำงานชัดเจนและตรงเป้าหมายมากขึ้น ส่งผลต่อเนื่องถึงแรงกระตุ้นที่เกิดจากการจัดการบริการภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญจากกระบวนการ Systems Thinking อีกส่วนคือการที่กระบวนการดังกล่าว สามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลอันเป็นแรงขับเคลื่อนหนึ่งของระบบการทำงาน โดยสามารถให้นักวิจัยทั้งในระดับของการบริหารจัดการ ระดับปฏิบัติการ รวมไปถึงระดับมวลชนสัมพันธ์ สามารถนำกระบวนการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับลักษณะงานที่ตนปฏิบัติอยู่ ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวจะสามารถทำให้นักวิจัยสามารถเข้าใจภาพรวมของโครงสร้างของงานที่เป็นอยู่ และสามารถวางตนเองลงไปโครงสร้างดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผล สามารถให้ความสำคัญก่อนหลังของการเข้าไปจัดการปัญหาและวิเคราะห์กระบวนการแก้ไขได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น Systems Thinking จึงไม่เป็นเพียงเครื่องมือในการทำความเข้าใจและการปฏิบัติการเท่านั้น หากแต่แนวทางดังกล่าวยังครอบคลุมถึงพฤติกรรม ความเป็นไป และปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล อันจะเป็นพื้นฐานในการต่อยอดไปได้อีกหลายกระบวนการ เพราะ Systems Thinking คล้ายกับการทำความเข้าใจธรรมชาติ สามารถเตือนสตินักวิจัยและกระบวนการวิจัยให้สามารถวางจุดยืนที่เหมาะสมและดำเนินตามวิถีธรรมชาติของงานที่ตนดูแลอย่างสมดุล

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม

หลังจากการเข้าร่วม Workshop Systems Thinking ที่ผ่านมา ได้รับความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน โดยในส่วนของกิจกรรมยังควรมีการปรับปรุงดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการจัดอบรม เนื่องจากเนื้อหาและเวลาที่มีอยู่นั้นยังไม่สมดุล อาจเป็นการวางเนื้อหาเฉพาะเรื่องให้สอดคล้องกับเวลาที่มี หรือกำหนดเวลาให้มากขึ้นเพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วนตามองค์ความรู้ที่มีอยู่
2. หลักสูตรยังต้องมีการปรับปรุงให้ครอบคลุมและตรวจสอบเป็นระยะ โดยผลสะท้อนในแต่ละครั้งที่ทำกิจกรรมจะสามารถช่วยตกผลึกหลักสูตรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน Systems Thinking ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการปรับปรุงระบบประสานงานระหว่างการอบรม ไม่ว่าจะเป็นสื่อการอบรม ช่วงเวลาและวิธีการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม ตัวอย่างประกอบการอธิบาย รวมถึงจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมที่เพียงพอกับผู้เข้าอบรม ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพ และใช้เวลาอย่างคุ้มค่า
4. ควรมีการจัดอบรมเนื้อหาเชิงปฏิบัติการจริง นอกเหนือจากเนื้อหา Systems Thinking ในเชิง Concept เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักวิจัยทุกระดับ สามารถประยุกต์ใช้กระบวนการเข้าทำงานของตนอย่างชำนาญมากยิ่งขึ้น โดยการอบรมดังกล่าวควรจัดเป็นช่วงสั้นๆ แต่จัดเป็นระยะ

5. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรองค์ความรู้ Systems Thinking ในระดับเฉพาะทาง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการประยุกต์เพื่องานด้านต่างๆของหลักสูตรเอง และเข้าถึงระดับนักวิจัยในแต่ละด้านที่ต่างกัน เนื่องจากหลักสูตรปัจจุบัน ยังชี้ให้เห็นถึงภาพรวมของแต่ละชุดโครงการ ซึ่งอาจทำให้นักวิจัยในสายอื่นยังเห็นภาพที่ไม่ชัดเจนนัก
6. ซึ่งจากผลต่อเนื่องในการพัฒนาหลักสูตร อาจทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งจะสามารถเป็นวิทยากร Systems Thinking ทั้งในภาพรวมและเฉพาะด้าน อันจะทำให้เกิดการยกระดับกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ Systems Thinking ต่อไปในอนาคต

โดยสุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณทาง สกว. ที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้หลักสูตร Systems Thinking อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัย และหวังว่าจะมีการจัด Workshop ในลักษณะนี้ต่อไป เพื่อพัฒนาหลักสูตรองค์ความรู้และเป็นการผลิตบุคลากรด้านงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพอันจะช่วยยกระดับงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

นิติกร แสงดี

โครงการพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

หน่วยวิจัยโครงสร้างพื้นฐานและบริหารการก่อสร้าง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

086 6732304 sangdee.architect@gmail.com

จากการเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อวันที่ 2-4 มิถุนายน ที่ผ่านมา ความคิดเดิมก่อนเข้าร่วมประชุม คือ คงเหมือนกับที่ อ.สุธีระ เคยจัดให้กับสำนักประสานงาน ชุดโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง” ในโครงการ “การขยายผลงานวิจัยระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)” ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในเรื่อง “System Thinking” และ Data Analysis” จึงไม่ค่อยสนใจในเรื่องนี้เท่าไร แต่ที่อยากฟัง คือ การจัดการงานวิจัย ABC ว่าอาจารย์สุธีระ จะมีเทคนิคอะไรใหม่ เล่าให้ฟัง เพราะจากที่ฝ่ายจัดประชุมช่วงวันหยุด 3 วันโดยไม่ให้พักเลย (โหดจริงๆ) อีกทั้งจังหวัดนครปฐม มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงกลางวัน โรงแรมที่พักสวยมากแต่มีเวลาเที่ยวชมน้อยไม่คุ้มเลย ที่คิดว่าคุ้มคงเป็นเรื่องอาหาร เพราะโรงแรมอาหารอร่อย มีให้เลือกหลากหลาย กลับจากประชุมครั้งนี้น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นเป็นกิโลเลย

แต่หลังจากที่ได้เข้าร่วมประชุม ตั้งแต่วันแรกเริ่มจากที่ให้จับชิ้นส่วนปภทหนังสือที่ อ.สุธีระ เขียน เพื่อเป็นการแยกกลุ่ม ก็เริ่มรู้สึกสนุกและสนุกอยากได้รางวัลตั้งแต่กิจกรรมแรกเลย “คุปอง” เป็นเทคนิคช่วยให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่ดีมากๆ (แต่ถ้าเปลี่ยนรางวัลเป็นอย่างอื่นบ้างก็ดีนะะ) อีกทั้งบรรยากาศในการเรียนรู้แม้เนื้อหาในช่วงหลังๆ จะค่อนข้างหนักและเร่งเวลา แต่การมีกิจกรรมในการเรียนรู้ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย เนื่องจากได้คิดไปด้วยตลอด และได้เปลี่ยนอิริยาบถด้วย เกิดปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม แม้จะคิดเห็นไม่ตรงกันบ้างก็ไม่ใช่ไร เนื้อหาในการเรียนรู้แม้จะเป็นเรื่องที่เคยได้ฟังมาก่อนแล้ว แต่เป็นการฟังเพราะเป็นผู้ช่วยวิทยากร ไม่ได้ร่วมกิจกรรม ความเข้าใจก็เข้มข้นต่างกัน และที่สำคัญที่สุดคิดว่ากลุ่มคนที่ร่วมเรียนรู้ด้วยในครั้งนี้ น่าสนใจมากเพราะมาจากหลากหลาย ทั้งระดับรองผู้อำนวยการ สกว., ผู้ประสานงาน, อาจารย์ในมหาวิทยาลัย และระดับเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานคละเคล้ากัน ได้ฟังความคิดเห็น/คำถาม ที่บางทีคิดว่าตัวเองไม่เห็นสงสัยเลย แต่พอได้รับคำอธิบายเพิ่มจากวิทยากร ทำให้เข้าใจลึกซึ้งขึ้นเยอะ

จากการเข้าร่วมเรียนรู้ในครั้งนี้ ทำให้เสียตัวแทนคนอื่น ๆ ที่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม แต่ไม่ได้เข้า (โดยเฉพาะในระดับผู้บริหาร) เสียตัวแทนคนที่เข้าร่วมไม่ตลอดทั้งกระบวนการ ที่ต้องพลาดแนวคิด/เทคนิค บางอย่างที่จะเป็นประโยชน์กับตัวเขาต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ต่อไป (1) จัดกิจกรรมนอกสถานที่และสร้างเงื่อนไขเพื่อให้ผู้เรียนรู้สามารถอยู่ตลอดทุกกิจกรรมได้ (2) จัดช่วงเวลาที่กลุ่มผู้เรียนรู้ส่วนใหญ่เข้าร่วมได้ และควรแจ้งล่วงหน้าเน้นๆ (3) จัดให้เป็นกลุ่มผู้เรียนรู้หลายระดับเรียนรู้ด้วยกัน (4) สร้างแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น รางวัล

สุดท้ายคิดว่า การอบรมครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้เข้าอบรม (ตัวเอง) ได้นำไปฝึกใช้งานจริงกับทุกๆ ประสบการณ์ที่พบเจอ

รจเรข เหล่าจันทวงศ์

สำนักประสานงาน ABC ไต้หวัน

เป็นการแปลงความรู้เป็นกระบวนการที่น่าสนใจ และเกือบทุกเรื่องปรับใช้ได้กับงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่ตลอดระยะเวลาที่ร่วมกระบวนการก็จะเหลืออยู่ 2 เรื่อง คือ เรื่องใดจะนำไปปรับใช้กับงานติดตามประเมินผลแบบเสริมพลังเพื่อให้เห็นกระบวนการมีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งต้องหาเวลาเหมาะ ๆ คุยกับทีมวิจัยที่ทำงานด้วย เพื่อตกผลิกร่วมกัน

อีกเรื่องหนึ่งก็นึกถึงนักวิจัยในพื้นที่ว่ามีเรื่องใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์กับการพัฒนา ที่เห็นชัด ๆ ก็คือเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วม เรื่องกระแสต้านกับกระแสขับเคลื่อน เรื่องการจัดลำดับความสำคัญ เรื่องการวิเคราะห์สังเคราะห์ตีความข้อมูล ซึ่งที่จริงทางทีมภาคใต้เรื่องระบบการจัดการน้ำ ก็ได้แจ้งความต้องการอยากให้อาจารย์สุธีระไปช่วยเติมความรู้เรื่องการจัดการเชิงระบบและการตีความข้อมูลอยู่แต่แรกแล้ว

ความคิดอย่างหนึ่งมาผุดขึ้นมาในสมองระหว่างการสนทนา คือ คนอย่างอาจารย์สุธีระน่าจะโคลนนิ่งไว้เยอะ ๆ เพื่อช่วยแวดดวงการพัฒนาสังคมให้หลุดจากกระบวนการย้วย ๆ เชิงนามธรรม แต่จัดรูปร่างความคิดให้เข้ารูป เข้ารอย อธิบายง่าย ๆ ชัด ๆ จะเพิ่มคุณค่ากับกระบวนการพัฒนาและการสื่อสารเชิงสังคมให้หลุดจากวัฏจักรเดิม ๆ ที่เหมือนกับการเดิน ชะ ชะ ซ่า ก้าวไปข้างหน้า 4 แล้วถอยกลับมาข้างหลัง 4 ไปไม่ถึงไหนซะที

ในเชิงการจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมโดยให้ต่อภาพกันก็น่าสนใจ แต่ในอีกมุมหนึ่งถ้าจะจัดกลุ่มในเชิงการสานเครือข่าย โดยให้นักวิจัยต่างโครงการที่น่าจะทำงานเชื่อมโยงกันได้ให้อยู่กลุ่มเดียวกัน และในช่วงสุดท้ายกำหนดให้ทุกกลุ่มคิดประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ได้รับความรู้มาสด ๆ ใหม่เข้ากับกระบวนการทำงานของกลุ่มตนเอง (อาจปรับให้คนทำงานโครงการเดียวกันมาอยู่ในกลุ่มเดียวกันก็จะเกิดมรรคผลทันตาเห็น)

การจัดสัมมนาครั้งนี้เป็นประโยชน์อย่างมากกับนักวิจัย รู้สึกโชคดีที่ได้ทำงานร่วมกับ สกว. และอยากเห็นการจัดสัมมนาลักษณะนี้อีก อาจเป็นเรื่องการบูรณาการงานวิชาการกับงานวิจัยพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์หลายแง่กับทั้งกลุ่มนักวิจัยและกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

การสัมมนาครั้งนี้ สถานที่ก็ดี คนเข้าสัมมนาก็ล้วนน่ารัก อธิษฐานดี น้อง ๆ จาก สกว. ทุกคนมีน้ำใจกับ ผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่างจริงใจ อาหารก็อร่อยเหลือเชื่อ กลับมาน้ำหนักขึ้นทันที

ขอบคุณอาจารย์สุธีระ อาจารย์สีลาภรณ์ เบญจมาศ เรยา และน้อง ๆ ทุกคนค่ะ

จิรภา นุตาลัย

โอกาสการเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ..เข้ามอย่างปัจจุบันทันด่วน ผู้เขียนเองอยู่ในฐานะที่มีสองแนวทางที่จะต้องเลือก ซึ่งก็คล้ายกับการ โยนหัว-โยนก้อย หรือที่หลักคณิตศาสตร์เรียกว่า probability ที่โอกาสของการเกิด ตามที่เลือกเป็นค่า 50% ดังนั้นการเลือกที่จะตอบ yes หรือ no จึงมีความหมายว่าจะเข้าร่วมหรือจะปล่อยให้โอกาสหลุดลอยไป การตัดสินใจที่ใช้ฐานคิดแบบเลื่อนลอยหรือกึ่งๆ ไสยศาสตร์ ก็คือ แล้วโอกาสจะมีอีกมั๊ย จะมาอีกเมื่อไร แล้วเผื่อครั้งหน้า"เรา" ไม่อยู่ใน list หรือ "บัญชีรายการ" ละ ก็เท่ากับว่าเราอาจเป็นเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม "เหหัว" อย่างแน่นอนทีเดียว

ในที่สุด การตัดสินใจที่ใช้ฐานคิดแบบ"เผื่อเหลือเผื่อขาด-เผื่อรั้วเผื่อซึม" (ซึ่งตรงข้ามกับless is better) ซึ่งการเลือกนี้ก็ นำไปสู่เหตุซุลมุนของความคิด อาจเรียกได้ว่า เป็นภาวะจราจร-จราจร ทางความคิดอย่างแท้จริง "ไอ้..จอร์จ พระเจ้าช่วยกล้วยทอด" อะไรจะชะไหน ขนาด-อะไรจะขนาดนั้น การนั่งคิดเชิงตรรกะ หรืออีกนามหนึ่ง การคิดเชิงความเป็นเหตุของผล-และความเป็นผลของเหตุ ช่างก่อเซตต์ (ก่อเหตุ) ให้ปั่นป่วน รวนเร่ดีแท้ พวกเราติดกับ ทางความคิดอยู่สามวัน ทบทวนครบ-สามวันเต็มครบฟี่..น้อง ที่เวลาของชีวิตถูกถมแทนที่ด้วย "วงจร" "ระบบ" "ลูกศร" "ความเชื่อมโยง" ฯลฯ สำหรับผู้เขียนเองการบันทึกความคิดสะท้อนกลับในการเข้าร่วมกระบวนการจราจร-จราจรความคิดในครั้งนี้ เป็นดังที่จะสรุปต่อไปนี้

1) หากกล่าวถึงกระบวนการนำเอา-ความคิด มาคิดอย่างพลิกแพลง-ตะแคงมุมคิดนี้ เคยมี"กูรู" บางท่านเรียกว่า "การขั่นชะเนาะความคิด" โดยที่จุดเน้นไม่ใช่อยู่ที่การตัดสินใจชี้ผิด ชี้ถูกกับ"เรื่องราว" ที่นำมาใช้เป็นสื่อในการคิด-วิเคราะห์ แต่เน้นที่การใช้กระบวนการทางความคิดให้ครอบคลุมเรื่องราว ทั้งการสืบสาวเชื่อมโยงที่มา ที่ไปอย่างมี"ต้นทาง" และ"ปลายทาง" และการคลำหาสายโซ่ของความสัมพันธ์ เชิงเหตุ-ผล หรือความเป็นเหตุของผลและความเป็นผลของเหตุเพื่อค้นหา"ข้อต่อ" บางตัวที่จะสร้างช่องทางหรือโอกาสในการพลิกออกจากสภาพการณ์ต่างๆ เหล่านั้นให้ได้ คำอธิบายขยายความบางครั้งก็อ้างไปถึง การหนดแบ่ง ที่โดยอุปมา อุปมัยว่า ให้เรามีความเพียรในการใช้ความคิดให้เนียนนวล เหมือนดังกับ "หนดแบ่งให้เนียน" หมายถึงทำให้ความคิดมีความสมบูรณ์"ลงตัว" มากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ (ทั้งในแง่ของความครอบคลุม-ความเชื่อมโยง-ตรรกะ-ความเป็นเหตุของผลและความเป็นผลของเหตุ ความเป็นองค์รวม ฯลฯ)

2) การเชื่อมโยง-ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ-โดยพิจารณาค้นหาองค์ประกอบที่สำคัญและองค์ประกอบที่เล่นบทเป็นผู้แสดงสมทบ(ตุ๊กตาทอง) ที่อาจกล่าวโดยสรุปว่า การขยับขับเคลื่อนในทางยุทธศาสตร์ลักษณะนี้อาจเน้นที่การค้นหาหรือระบุองค์ประกอบที่สำคัญ ในสายโซ่ของความความเป็นเหตุของผลและความเป็นผลของเหตุโดยที่เดิมทีก็เพื่อหาหนทางที่จะแก้ไขด้วยการ"ตัดตอน" ที่เหตุนั้นๆ แต่ทว่าการวิเคราะห์อย่างละเอียด-ลงลึก-รอบด้าน ก็จะทำให้เราสามารถเข้าใจเงื่อนไขประกอบที่จัดวางตัวอยู่รอบๆ ความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เป็นหลักเหล่านั้น ซึ่งเงื่อนไขหรือบริบท(ส่วนมากเป็นเงื่อนไขที่มีความเฉพาะอยู่มาก-โดยเฉพาะหากมีความเกี่ยวข้องกับ"พื้นที่" ก็มักมีบุคลิกที่เป็น location specific อยู่ด้วย) ที่อยู่รายรอบนี้ก็จะช่วยเผยให้เห็นถึง ช่องทาง-โอกาส-ทางเลือกใหม่ๆ ที่ผั่งความสัมพันธ์ของเรื่องราว-สายโซ่ของความความเป็นเหตุของผลและความเป็นผลของเหตุชุดนั้นอาจไม่เคยแสดงตัวให้ปรากฏออกมาก่อนเลยก็เป็นได้ ดังนั้นการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์จึงไม่ใช่กระบวนการค้นหา"คำตอบ" ที่เป็น"ทางแก้" ที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว แต่หากการวิเคราะห์"กระบวนการ" นี้ได้ทำอย่างมีหลักการ-แบบแผนแล้วไซ้ร ก็เท่ากับเป็นการชี้ให้เห็น "ทางเลือก" หรือ"ช่องทาง" ใหม่ๆ ที่อาจไม่เป็นทางเดิมที่คุ้นเคยหรือไม่เคยได้รับการให้ความสำคัญมาก่อน

3) ภาษา-อำนาจของการตีความและการให้ความหมายใหม่ พวกเรา-ผู้เข้าร่วมอบรมฯ มีประสบการณ์ร่วมกัน เมื่อวิทยากรให้รูปภาพ จากองค์ประกอบภาพที่หลายๆ กลุ่มระบุในเบื้องต้นนั้น เป็นเพียงการ"มอง" เห็นเพียงแค่องค์ประกอบอย่างหยาบ หรือที่ท่านวิทยากรขมวดด้วยคำจำกัดความ (ตามแบบของท่าน) ว่า เป็นเพียงการเห็นด้วย "ตาเนื้อ" แต่ไม่สามารถนำไปสู่การสร้างความหมายใหม่ หรือการ"มองเห็น" อย่างลึกซึ้งเข้าไปถึง "ตาใน" น่าเสียดายว่าพวกเราอาจยังไม่ได้ฝึกเนื้อหา-กระบวนการในส่วนนี้มากพอ จึงยังไม่บรรลุถึงขั้นเขียนผู้เหยียบเมฆไร้รอย คาดหวังว่าครั้งต่อไป การฝึก"ตาใน" จะมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น

4) การกระตุ้นให้ภาวะไม่รู้ร้อน-หนาว และไปไม่เป็นของคนทำงานวิชาการได้ปรับและขยับเขยื้อน ในประเด็นท้ายสุดนี้ อยากนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ส่วนตัวที่เห็นว่า แม้ว่าท่านวิทยากรแทบจะไม่จะไม่เอ่ยอ้างถึง"คำใหญ่" เลย แต่ทว่าหลายครั้งที่ ข้อสรุป ข้อเสนอ ในระหว่างการอบรม ของท่านหลายประการได้กระทบ กระแทกใจ หรือสร้างผลสะท้อนทางอารมณ์ไม่น้อยเลย ใครจำไม่ได้บ้างว่า คำกล่าวแบบนี้ ที่ว่า "นักวิชาการมหาลัย นับว่าเป็นสิ่งมีชีวิต-creatures ที่ฉลาดที่สุด สามารถปรับตัวเข้าได้กับ-อำนาจนำทุกประเภท ไม่ว่าจะมาในรูปแบบใด" ก็มีอยู่ในการอบรมครั้งนี้ด้วย การมาร่วมกระบวนการจึงเปรียบกับการเขย่าตัวเอง อย่างแรงๆ หลายๆ ครั้ง ไม่เปลี่ยนวันนี้ ก็พรุ่งนี้ คงจะเปลี่ยน (เข้าสักวัน)

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้การอบรมในครั้งนี้เกิดขึ้นครับ ขอขอบคุณผู้จัด-วิทยากรอย่างยิ่งยวดครับ

แมน ปุโรทกานนท์

อารมณ์ ความรู้สึก

2 – 4 มิถุนายน 2555 เป็น 2 วันครั้งที่ให้ความรู้และความรู้สึกที่แตกต่างหลากหลาย กลับมากลับไป เหมือนเป็นไฉ เป็นหนาว เดี่ยวร้อน เดี่ยวเย็น บางคราวก็ตื่นเต้น บางครั้งก็สับสน สว่างบ้าง มืดบ้างคละเคล้ากันไป เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่า ความเจียมตนของงานวิจัยอยู่ที่การตั้ง “คำถาม” เป็นคำถามที่มาจากความอยากรู้ และนำไปสู่การสร้างคุณประโยชน์ ประเด็นสำคัญคือประโยชน์ที่มาจากความอยากรู้นั้นตกอยู่กับผู้ใด ผู้ที่ถูกตั้งคำถาม ผู้ที่ตั้งคำถาม หรือผู้อื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทั้งการตั้งคำถามและการตอบคำถาม วันนั้นผมยกตัวอย่างเรื่อง “กิ้งกือ” เพราะรู้สึกว่าการถามของ “กบ” เป็นคำถามที่ควรถาม แต่อาจจะไม่เป็นประโยชน์ต่อ “กิ้งกือ” หรือ “กิ้งกือ” ยังไม่เห็นประโยชน์ของคำตอบ หรืออาจต้องใช้เวลารออธิบายให้ “กิ้งกือ” เห็นประโยชน์ ขณะเดียวกันคำถามบางคำถามหรือความอยากรู้บางเรื่องนอกจากจะไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกถามแล้ว ยังก่อปัญหาใหญ่กับผู้ถูกถามเช่นเดียวกับ “กิ้งกือ” ที่ต้องล้มคว่ำมาหลายครั้งที่คิดจะเดิน เพราะทุกขพยายามช่วยกันหาคำตอบที่ตลอดชีวิตไม่เคยคิดจะถาม ชีวิตของ “กิ้งกือ” ที่อาศัยความเคยชินหรือสัญชาตญาณเป็นแนวทางดำเนินชีวิต กับ “กิ้งกือ” ที่พยายามหาความเป็นเหตุเป็นผลบนรูปแบบของการดำเนินชีวิตต่างกันอย่างนี้เอง

ดังนั้น ความท้าทายของ “งานวิจัย” จึงอยู่ที่ความสามารถในการค้นหา การพิสูจน์ การอธิบาย หรือการสร้างความรู้ รูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอยู่ และนำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ซึ่งเป็นประโยชน์ที่เกิดกับผู้คน ไม่ใช่ประโยชน์ในทางวิชาการอย่างเดียว (หลายครั้งที่งานศึกษาวิจัยเป็นเพียงงานทางวิชาการที่ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับการทำงาน หรือชีวิตจริงได้) เป็นการหาคำตอบบนความอยากรู้ของผู้เกี่ยวข้อง และสิ่งสำคัญคือไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อหักล้าง ทำลายความเชื่อดั้งเดิมที่เป็นเหตุปัจจัยของสัญชาตญาณการดำเนินชีวิต แต่เป็นการอธิบายให้เห็นเหตุและผลของเหตุปัจจัยแห่งการดำเนินชีวิตนั้น ว่าก่อให้เกิดผลอย่างไร หากต้องการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ควรต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไร

แม้จะมีคำถามมากมายที่เกิดขึ้นทั้งระหว่างการประชุม และหลังจากการประชุม แต่ก็คำถามที่เกิดขึ้นเพราะเรายังว่างไม่พอ เรายังไม่สามารถวางความเป็นเรา (แม้จะไม่ได้เรื่อง) โดยเป็นคำถามที่ยังไม่มีข้อพิสูจน์ว่าถ้าไม่ใช่ออย่างนั้นแล้วอะไรคือคำตอบ เป็นคำถามที่เกิดจากความรู้สึกที่มาจากความเป็นเราโดยแท้จริง ต้องลอง.....

ประโยชน์ของการปะทะ

ความคิดเชิงระบบ และการวิเคราะห์สนามพลัง ช่วยเปิดมุมมองในการพิจารณาปัญหา และวิธีการหาคำตอบในงานวิจัย รวมถึงแนวทางในการคลี่คลายสถานการณ์ในที่ทำงาน โดยกระบวนการที่ใช้ในการฝึกอบรมมีส่วนอย่างมากในการสร้างความชอบธรรมหรือช่วยอธิบายความรู้สึก (ต้องเป็น... ควรเป็น... คิดว่า... น่าจะ....) ให้มีน้ำหนักมีเหตุเป็นผลมากขึ้น เป็นวิธีการใช้หลักการทางวิชาการอธิบายความรู้สึก โดยการมีส่วนร่วม และสร้างการยอมรับในกลุ่มได้ ดังนั้น “ความคิดเชิงระบบ และการวิเคราะห์สนามพลัง” จึงมีความสำคัญต่อ “การอธิบายสัญชาตญาณด้วยหลักการและเหตุผล” แต่ผู้ที่จะนำไปใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ซึ่งที่มวิจัยโครงการวิจัยเสริมพลังฯ ระยะ 2 ได้หารือกันว่าจะนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการประชุมไปปรับใช้กับการติดตามงานพัฒนาของพื้นที่อย่างแน่นอน (ผลเป็นประการใดจะแจ้งให้ทราบต่อไป)

ขอบคุณในโอกาสที่ สกว. ยื่นให้ ซึ่งนอกจากการได้รับความรู้ดี ๆ จากวิทยากรแล้ว
ที่จิตใจที่สุดก็ว่าได้เห็นอาจารย์รุ่นใหม่หลายคนมีใจกับงานพัฒนา...

บุญเยี่ยม เหลาสะอาด

ทั้งตรรกะระบบคิดประสิทธิ์ครบ

รู้เจนจบที่ข้องใจคลายฉงน

ศิษย์จะลงนำไปใช้ในหมู่น

และปรับปรุงให้ยิ่งค่าวิชาครู

แถมอีกนิดตรงฟอร์ชฟีลด์ชีวมากมาย

แต่แอบยากสอริงยิ่งหน้ายู

ศิษย์เลยลองชิมปลีฟายใต้หลักครู

จะลองดูแล้วแบ่งปันแชร์ปัญญา

ในภาพรวมนั้นแสนสุขสนุกสมอง

ทั้งปรองดองความคิดกันนั้นทรงค่า

กระบวนดีครูดีมีเมตตา

สุดสัปดาห์นั้นจึงเยี่ยมเปี่ยมสุขเอย

อมรวิรัช นาคทรพรพ

ทบทวนตอนเรียน

ก่อนอื่นต้องขอขอบพระคุณอาจารย์และสกว.ที่ให้โอกาสไปเข้าอบรม จริงๆ ต้องขอบพระคุณอาจารย์มากๆ ที่อาจารย์แต่เดิมอาจารย์พยายามจะชวนโอ้ไปร่วมเวที แต่ดูเหมือนไม่มีโอกาสที่จะสามารถไปได้เลยสักครั้งตั้งแต่ปีที่แล้ว เพราะภาระงานมัตตัวมาก และมักจะตรงกับวันเดินทางต่างจังหวัดเสียส่วนใหญ่ เลยพลาดโอกาสดีๆ ที่จะได้เป็นลูกศิษย์รุ่นแรกๆ ของอาจารย์ไป

แต่อย่างไรก็ยังนับว่ามีโชคดีที่ได้เข้าอบรมในครั้งนี้ละ และคงจะเป็นเช่นนั้นจริงๆ เมื่อได้ฟังอาจารย์และร่วมกิจกรรมต่างๆ ดูเหมือนว่า หลายสิ่งหลายอย่างเป็นกระบวนการที่อาจารย์คัดสรรมาอย่างลงตัวมากขึ้นด้วย ดังที่ฟังจากที่อาจารย์เล่าเชิงเปรียบเทียบกับว่าแรกๆ จัดอย่างไร ะยะหลังจัดอย่างไร ทำให้รู้สึกว่า การอบรมของอาจารย์ที่พัฒนาขึ้นมันก็มีระยะเวลาของการเดินทางที่ประสบการณ์ และความรู้ที่อาจารย์จะถ่ายทอดให้นั้นดูเหมือนจะสุขมากขึ้น ทำให้นักเรียนอย่างโอ้ ซึ่งความสามารถเรียนรู้ต่ำแต่ความพยายามสูงนั้น ก็เรียนรู้ได้ละ (จริงๆ ไม่อาจจะเทียบได้เพราะว่าไม่ได้เข้าร่วมตั้งแต่ครั้งแรกๆ แต่ฟังจากอาจารย์เล่าและกระบวนการที่ต้องคิดเยอะ โอ้คิดว่าแต่ละคนคงมีข้อจำกัดในเรื่องความคิดพอควรละ ฉะนั้น “ถึงมาช้า แต่ก็ดีกว่าไม่มาละ” และขอบพระคุณอีกครั้ง)

ตลอดระยะเวลาที่ได้เข้าอบรมก็เห็นด้วยในหลายประการที่อาจารย์สอน ว่าเหตุและผลมันมีสืบเนื่องกัน โดยเฉพาะเครื่องมือและกิจกรรมที่อาจารย์จัดให้ ประทับใจมากละ หลายเรื่องยังคิดเลยว่า “อาจารย์เทพมากๆ ละ” (คิดไม่ถึงเช่นกันว่าจะมีกิจกรรมแบบนี้ละ เช่น ที่บอกว่าเราเคยชินกับหลักคิดตัวเลขแบบเดิมจนเจอแบบใหม่แล้วงง แต่พอเฉลยก็ทำให้คมขึ้นละ ทำให้คิดเรื่องเครื่องมือสอนเด็กอีกหลายอันที่น่าคิดต่อละ)

ส่วนเนื้อหาสาระและกิจกรรมทำงานร่วม กลุ่มโอ้เหมือนจะเป็นเด็กหลังห้องค่ะ โอ้หนึ่งเรียนไปทันไม่ทันก็พยายามรับเอาอย่างเต็มที่ที่สุด กลับไปนอนคืนแรกๆ ก็ยังนั่งทบทวนว่า หลายเรื่องช่วยเราตั้งหลักทำงานได้เยอะมาก นับตั้งแต่เรื่อง

1) **การคิดแบบเหตุและผลที่เป็นวงจรสัมพันธ์กัน** เมื่อเอามานั่งวิเคราะห์กับระบบคิดที่เราเรียนรู้มา ประสบการณ์การทำงานของสกว.ก็เตรียมอะไรเราหลายๆ อย่างแต่บางเราก็หลงลืมไปค่ะ จริงๆ แนวคิดเรื่อง timeline และวงจรเหตุ-ผลก็เป็นหลักคิดพื้นฐานในการเอามาวิเคราะห์เหตุปัจจัย แต่ในสถานการณ์ทำงานเราก็มักติดกับดักแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งทำให้เราพยายามหาเหตุและผลภายใต้กรอบใดกรอบหนึ่งจะกลายเป็น “โซ่มัด” ตัวเอง ทำให้มองข้ามระบบคิดในวงจรอื่นๆ เช่น “ระบบคิดทางสังคมที่แตกต่างกัน” “ระบบคนที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์” เป็นต้น (เรื่องวงจรทำให้นึกย้อนเรื่องแผนวงจรไฟฟ้ากับระบบวงจรร่างกายของคนเหมือนกันค่ะ อันนี้ก็ดูทำให้เข้าใจเรื่องวงจรเหตุผลได้ง่ายขึ้น ถ้ามันไม่สัมพันธ์กันมันก็หลุดค่ะ)

2) **เรื่องการคิดเชิงระบบ ทางออกและการจัดการงานวิจัยนั้น** พอหนึ่งมองก็นึกคล้ายกลับไปเรียนวิชา อนาคตศึกษาเหมือนกันค่ะ เพราะมันเจอหลักคิดเรื่อง “ถ้าเกิดเหตุ....” อย่างนั้น จะเกิด. “ผล.....” อะไรขึ้นได้บ้างในอนาคต แต่มุมมองอนาคตที่มองทางเลือกหลากหลายก็มักหาทางเลือกที่มีโอกาสและเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งโอ้คิดว่าแนวคิดเรื่อง Systems thinking เหมาะมากในเชิงเครื่องมือของการวิเคราะห์และมองอนาคตเหมือนกันค่ะ ยังคิดด้วยซ้ำว่า อยากให้อาจารย์จัดเรื่องนี้ในแง่ของเครื่องมือ “อนาคตศึกษา” กับเรื่องของการวางแผนยุทธศาสตร์ (Systems thinking for strategic planning) ซึ่งคิดว่าจำเป็นมากสำคัญคนทำงานยุทธศาสตร์ในทุกระดับเลยละ (อันนี้ถ้าอาจารย์จัดของจริงลงทะเลเบียนล่วงหน้าค่ะ)

นอกจากนี้ เรื่องที่อาจารย์จะจัดเรื่องคิดวิเคราะห์ ก็อยากจะทำไปเรียนต่ออย่างมากค่ะ อีกอย่างโอ้คิดว่าแนวคิดเรื่องระบบคิดน่าจะเป็น “ตัวต่อสำคัญ” ของการเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ ที่มีความหมายต่อกลยุทธ์การสอนในห้องเรียนค่ะ เพราะครูเราปัจจุบันเรียนรู้สารพัดแนวคิดเรื่อง “วิธีคิด” (คิดวิเคราะห์ คิดไกล คิดกว้าง คิดใหญ่ คิดลึก คิดไกล คิดอนาคต ฯลฯ) ก็ยังมองว่า ตัวต่อที่สารพัดหนังสือที่เราถืออยู่ไม่พูดเรื่องระบบคิดที่มันสัมพันธ์และเชื่อมร้อยวิธีคิดต่างๆ นั่นเอง

มองตณคันองค์กร ตอนหลังเรียน

ถ้าความรู้เป็นเหมือนอาหารของสมอง การเรียนรู้ในสิ่งที่อาจารย์ให้ก็คงคล้ายกับการบริโภคอาหารที่เต็มไปด้วยสารอาหารที่มีคุณค่า คาดหวังว่าร่างกายจะดูดซึมสารอาหารเต็มที่ แม้ไม่เต็มร้อยก็กำลังมองหาตัวว่า อะไรที่ถูกดูดย่อยและหลงเหลืออยู่ในตัวเองบ้าง... และสิ่งที่หลงเหลือมันกลายเป็นอะไรที่จะไปขยายต่อได้บ้าง

...โอ้กลับมาบ้านสาร์ภาพเลย ว่ายังเอาไปนอนฝันต่อเนื่องอีกสองวัน ว่าเราจะทำอะไรได้บ้างต่อจากนี้ พอเปิดวันทำงานก็นั่งคิดว่าพยายามจะเอามาพัฒนาระบบงานให้ได้ แต่พอมานั่งวิเคราะห์องค์กรธรรมชาติงานของสถาบันฯ เหมือนมาจากลูกผสมระหว่างความมีระบบที่แข็งตัวเช่น 1) งานฝ่าย Child Watch ของสสส.ที่ถูกผูกพันการกับตัวชีวิตจนเดินได้ยาก 2) ฝ่ายวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาของสกว. ที่มีหลักคิดและทิศทางที่ติดจากสกว. ยึดหยุ่นปรับตัวตามสภาพ 3) งานระบบที่ดูเหมือนไร้ระเบียบเช่นงานของฝ่ายสารคดีและอิสระ ซึ่งเหมือนจะมีระบบย่อยๆ สามระบบที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน พอหนึ่งมององค์กรตัวเองแล้วพบว่า สามฝ่ายสามแบบซึ่งต่างก็มี “ระบบคิด” “ระบบงาน” “ระบบคน” ต่างเป็นเงื่อนไขเหตุและผลของตัวเองเหมือนกันค่ะ แต่พบว่า ระบบที่ 2) ของทีมวิจัยเด็ก

สกว. กับระบบที่ 3) ของสารคดี ดูจะทำงานอย่างมีความสุขมากกว่า พยายามจะวิเคราะห์ต่อว่าเพราะอะไร ก็ดูจะมีเงื่อนไขปัจจัยหลายอย่าง แต่อันหนึ่งที่สังเกตเห็นว่า “ระบบคิด” “ระบบงาน” และ “ระบบคน” ที่เข้าไปอยู่ในงานนั้นๆ มันเหมือนถูกออกแบบมาแบบธรรมชาติให้ลงตัวเช่นนั้น แต่ว่าทุกคนก็ต่างมีความสุขมากน้อยแตกต่างกัน

จริงๆ อาจจะเป็คำตอบที่ไม่ถูกก็ได้ ก็เลยจะหาต่อไปและคงจะช่วยพัฒนาให้องค์กรทำงานได้อย่างมีความสุขมากขึ้น เพราะตอนนี้คิดว่า เรื่องงานเราไปได้ดีมีผลงานดีที่เป็นประจักษ์ แต่ “ความสุขของคนในสถาบัน” ก็เป็สิ่งที่เราให้ความสำคัญ ผิดถูกไม่ทราบ แต่องค์กรคิดว่า “เหตุที่เป็นสุข (ย+) น่าจะทำให้ผลงานที่ยิ่งสุขยิ่งๆ ค่ะ” ถ้าอาจารย์มีคำแนะนำดีๆ อย่างไรโปรดชี้แนะด้วยค่ะ

สุดท้าย โอ้คิดว่า หลายเรื่องมันมีกาลเทศะและเวลาที่เหมาะสมค่ะ ความรู้ที่อาจารย์ถ่ายทอดให้ก็เป็ “ความรู้ที่มากถูกที่ถูกเวลา” ค่ะ และคิดว่าจะมีซีรีส์ที่ปั่นไปต่อได้อีกเรื่อยๆ เพื่อเป็เครื่องมือ “การเรียนรู้ที่ดี ที่ให้ที่ ให้ทิศ คิด ต่ออนาคต” ค่ะ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์

เด็กหลังห้องแต่เป็แฟนคลับตัวจริงค่ะ

หลังจากที่ได้รับจดหมายเชิญจาก สกว. เพื่อเข้าร่วม system thinking เป็เวลา 3 วัน 2 คืนที่สวนสามพราน นั้น รู้สึกว่าเป็โอกาสดีที่วันเสาร์ อาทิตย์จะหายไปอีกแล้ว แต่ด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็ทีมประสานงานที่มวิจัย นั้นก็ถือว่าเป็นโอกาสการเรียนรู้ที่ดีที่จะนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นครับ

ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การเดินทางผมก็เริ่มตั้งคำถามกับกระบวนการคิดแบบ ST ตลอดว่าจะใช้ได้จริงกับการทำงาน และ/หรือกระบวนการนี้คงเป็การเรียนรู้ที่ยากจนกว่าเราจะเข้าถึง ต้องเป็ระดับขั้นเทพเท่านั้นที่จะสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของ ST ได้ การตั้งคำถามและย้อนแย้งในกระบวนการคิดเชิงระบบก็เริ่มต้นจากการเดินทางด้วยการบอกปฏิเสธการเดินทางไปพร้อมกับรถตู้ของ สกว.แล้วเลือกที่จะขี่มอเตอร์ไซด์ สองล้อคู่ใจไปที่โรงแรมแทน ผลออกมาปรากฏว่าหลงทางเนื่องจากไม่ชินเส้นทาง และย้งต้องเผชิญกับรถติดมหาศาลเนื่องจากถนนสายพุทธมณฑลมีการซ่อมแซมเส้นทางสรุปว่าวันนั้นออกจากบ้านที่ดอนเมืองเวลา 10.00 น. ถึงโรงแรมโรสการ์เด้น สวนสามพรานเกือบบ่ายสามพอดี

เมื่อถึงก็เจอกับกระบวนการที่ตั้งใจว่าต้องเจอแน่นอนคือการแยกกลุ่มของผู้เข้าร่วมการอบรมด้วยการให้จับจิกซอร์และในกระบวนการกลุ่มของอาจารย์ก็ต้องให้ใช้สมองและให้ออกความคิดเห็นซึ่งจริงๆ แล้วตั้งใจอยากให้อาจารย์บรรยายแล้วนั่งฟังมากกว่าแบบนั้นสบายมากนั่งเรียนได้ทั้งวันแต่ตกเย็นก็จะได้อะไรเลย(เหมือนกับตอนเรียนหนังสือในห้องเรียน) เมื่อเริ่มกิจกรรมแรกก็ตั้งใจร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ในช่วงแรกซึ่งในกลุ่มทุกคนก็ย้งเกร็งๆ กันอยู่เนื่องจากการเป็นการรวมกลุ่มกับคนที่ไม่รู้จัก รู้แต่เพียงว่าทุกคนเป็ทีมประสานงานโครงการวิจัย และทีมวิจัยของ สกว. ซึ่งการแสดงความคิดเห็นเป็ไปอย่างเต็มที่ตามที่ตัวเองเข้าใจ แม้เรื่องที่เรียนจะเป็นเรื่องที่ยากแต่เมื่อมีกิจกรรมกลุ่มมาให้งมือทำแล้วก็ทำให้เราติดตามเรียนรู้ไปใช้ได้จริง

ถึงแม้จะมีบางเสียงที่นำเสนอไปในกลุ่มจะโดนตัดทิ้งจากอาจารย์ผู้ใหญ่ หรือเสียงเผด็จการที่ค่อนข้างที่จะชี้นำกลุ่มอยู่บ้าง ในที่นี้ก็มีอาจารย์หลายท่านในกลุ่มที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมปรับคำตอบของกลุ่ม

ความคิดเห็นส่วนตัวของผมต่อการทำกิจกรรมคือ คนที่ตั้งใจและให้ความสำคัญกับโจทย์แล้วคิดตามเสนอความคิดเห็นจะได้ประโยชน์มากโดยเฉพาะกลุ่มที่คิดตาม และมีการรับฟังข้อเสนอของผู้อื่นแลกเปลี่ยนกัน ส่วนคนที่คิดเฉพาะตามความคิดเห็นและเข้าใจเฉพาะตนเองก็คงเก่งเฉพาะตนเองต่อไป

สิ่งที่ติดทนจากการเข้าร่วมคือ เมื่อคิดเรื่องใดจะพยายามหาเหตุของเรื่องที่น่าไปสู่ผล ส่วนการคิดถึงขึ้นเป็นวงจรสมมูล $y-$ และ $y+$ นั้นต้องยอมรับจริงๆ คว้ายังไม่ถึงที่จะนำมาใช้ ในเรื่องนี้ในความคิดของผมขอแย้งอาจารย์ในเรื่องการยกตัวอย่างของการ Uturn ของท่านอาจารย์สุธีระครับที่ว่า ถ้าเรา Uturn 1 ครั้งนั้นจะเป็นระบบสมมูล แต่ผมเองกลับคิดว่าไม่ใช่ครับ เพราะว่าถ้า Uturn 1 ครั้งเราก็จะขับเคลื่อนจุดเริ่มต้นไป ระบบจะกลายเป็นระบบ $y+/y-$ มากกว่า เว้นเสียว่าจะกำหนดให้ต้องเริ่มใหม่ที่จุดเดิม หรือให้จุดเริ่มต้นนั้นเป็น Uturn เช่นเดียวกันครับ

สุดท้ายแล้วครับต้องยอมรับการได้เข้าร่วมการอบรมมีประโยชน์มาก แต่ถ้าสามารถปรับได้ครั้งหน้าอยากให้มีการคัดเลือกคนที่มีระดับวุฒิภาวะที่ใกล้เคียงกันมากกว่า เพื่อให้การทำความเข้าใจและการเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่มได้แสดงออกไม่ยากจนเกินไปครับ

มีเรื่องเล่าส่งท้ายครับระหว่างอบรมผมได้รับข่าวจากน้องชายว่ารถกระบะที่จอดไว้ที่บ้าน ลุงขับไปทำงานถูกรถ 6 ล้อชนท้ายครับ ลุงไม่เป็นอะไรครับ ส่วนรถนั้นยุบต้องเปลี่ยนกระบะใหม่ครับ ปัญหาที่ตามมาคือ รถคันที่ชนไม่ยอมออกใบเคลมประกันให้เนื่องจาก ต้องรอตัวแทนประกันตรวจสอบกรมธรรม์ก่อนครับ (ตอนชนพนักงานแจ้งว่าคันที่ชนประกันขาดมา 3 เดือนแล้ว) ผมพยายามคิดถึงว่าจะอะไรคือเหตุ อะไรคือผล สรุปว่า 1.ถ้าผมขับรถกระบะมาแทนรถมอเตอร์ไซค์รถกระบะอาจจะไม่โดนชนเพราะไม่ได้จอดไว้ที่บ้าน หรือ 2.ถ้าตอนต่อประกันผมไม่เปลี่ยนจากประกันชั้น 1 เป็นประกันชั้น 3 ก็คงไม่ต้องมานั่งปวดหัวเรื่องใบเคลมครับ ซึ่งเหตุทั้ง 2 เป็นอดีตแก้ไขไม่ได้แล้ว(อันนี้จึงได้นำกลับมาคิดว่า ST จะมีประโยชน์มากคือใช้ในการวางแผนก่อนเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วครับ) ขากลับผมเลยแวะเข้าไปกราบพระที่วัดไร่ขิง ขอพรท่านให้ทางประกันเคลียร์กันให้จบ แล้วผมสัญญาจะกลับไปทำบุญที่วัดไร่ขิงอีกครั้งครับ (อันนี้ไม่เป็นเหตุเป็นผลครับ) ณ ปัจจุบันตอนนี้ประกันเคลียร์กันได้แล้ว รถผมได้ใบเคลม และไปจอดที่อู่ซ่อมเรียบร้อยแล้ว ผมคงต้องไปทำบุญที่วัดไร่ขิงอีกรอบครับ

ขอบพระคุณมากครับ สำหรับการเรียนรู้ที่ดีมาก ไม่รู้ว่าผมหวังมากเกินไปหรือไม่ที่อยากให้ห้องเรียนไทยทุกระดับชั้นมีบรรยากาศแบบนี้ครับ (ทั้งเนื้อหาและกิจกรรม)

ด้วยใจยินดีที่เป็นเหตุเป็นผลครับ

เก็นศักดิ์ ศรีสวຍ เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการวิจัย สถาบันรามจิตติ

การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการเรื่อง Systems Thinking ในวันหยุดยาวนี้ ถือว่าเป็นการใช้วันหยุดยาวที่มีคุณค่ายิ่ง Systems Thinking อาจจะไม่ใช่เรื่องใหม่แน่ แต่การที่มีวิทยากรแบบดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ และทีมงานมาจัดกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจมากเพราะอาจารย์จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ต้องคิดตาม แต่รู้สึกสนุกกับการคิดไปด้วย (ก่อนไปรู้สึกว่าจะเครียดมาก) นอกจากความสามารถของตัววิทยากรซึ่งทราบกันดีอยู่แล้วแต่ที่ไม่เคยคิดมา

ก่อนว่า วิทยากรจะมีความอดทนและเก่งมากที่ยืนพูด/จัดกระบวนการได้ตลอดสองวันครึ่งอย่างเข้มข้นและยิ้มแย้ม(ครูทั่วไปน่าเอาอย่าง ลักษณะครูที่ดี)

การฝึกปฏิบัติแบบนี้ นอกจากจะได้ผลต่อการคิดเป็นระบบแล้ว ยังเป็นเรื่องของการทำงานแบบทีมด้วย คะแนนน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับทีมที่ต้องตัดสินใจร่วมกันภายใต้เวลาจำกัด ก็มีบ้างที่สมาชิกกลุ่มต้องยอมเพราะไม่เช่นนั้นงานเสร็จไม่ทัน การฝึกด้วยกระบวนการของอ.สุธีระ เริ่มต้นจากประเด็นง่ายๆและค่อยๆนำไปสู่ความยากขึ้นทีละน้อย มีตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนข้อเสนอโครงการ หรือต่อการพิจารณาโครงการยิ่ง ตรงนี้คิดว่าเป็นทั้งประโยชน์ต่อบุคคลผู้เข้าร่วมและต่องานสกว.โดยรวม หรือแม้แต่การเขียนรายงาน

การคิดเป็นเหตุเป็นผลนั้นเป็นฐานสำคัญในการคิดเป็นระบบ ซึ่งเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ในระหว่างการฝึกนั้น ดิฉันคิดอยู่(แต่ไม่มีโอกาสถาม)ว่าในตัวระบบนั้น บางเรื่องหรือบางประเด็นอาจจะเป็นมิติของความสัมพันธ์ธรรมดาที่ น่าจะได้ไม่จำเป็นต้องเป็นมิติเชิงเหตุผลทั้งหมด ซึ่งในการทำแบบฝึกหัดต่อมา อาจารย์สุธีระได้มีการแสดงมิติ ความสัมพันธ์ของสองเรื่อง โดยได้ใช้เส้นโดยมีรูปสี่เหลี่ยม(คล้ายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด)ที่ปลายเส้น จึงได้เฉลยคำตอบ ให้ไปในตัว จึงคิดว่า ควรมีการแนะนำในรูปแบบนี้ด้วย

ในโอกาสต่อไป จะเป็นประโยชน์ยิ่งถ้ามีการจัดอบรมการจัด Systems Thinking แก่ผู้บริหารชุดโครงการฯ (level 2) เพื่อให้สามารถมองระบบที่มีขอบเขตกว้างกว่าโครงการ (เดียว) และมีความสลับซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ในช่วงของการพัฒนาโครงการ หากจะได้มีการ (เชิงปฐมนิเทศ) แก่ผู้ที่ต้องพัฒนาโครงการ (คัดเลือกแล้วว่าสนใจและมีศักยภาพระดับหนึ่ง) น่าจะช่วยการพัฒนาโครงการที่ดีได้

เรื่องที่ยากเรียนปรึกษาอาจารย์สุธีระและอ.ไพโรจน์ คือ เรื่องของการคาดการณ์ถึงตัวแปรที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของระบบ หรือมิติของเวลาที่จะควบคุมให้ระบบนั้นบรรลุผลตามกำหนดเวลา จะนำเข้าสู่ระบบST ได้มากน้อยเพียงใด เพื่อการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

จาก ดร. เจือจันทร์ จงสถิตอยู่

เรื่อง **System Thinking** นี้ ผมได้ยินมานานและเคยศึกษามาบ้างพอสมควร แต่ยังไม่ลึกซึ้งเท่าใดนัก เมื่อ ผศ.พัชรินทร์ ดำรงกิตติคุณ ท่านได้ติดต่อมาว่า จะมีการอบรมเรื่องนี้โดยมีวิทยากรคือ รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรณ์ ผมไม่ลังเลเลยที่จะตอบรับเข้าร่วมแจ่มด้วย และตลอดระยะเวลา 2 วันครั้งที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ผิดหวังเลย ครับ ผมยอมรับว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ผมยังไม่เคยบันทึกไว้ในส่วนของความจำใดๆในสมองของผมเลย การนำเสนอที่หลากหลาย การสร้างแรงจูงใจ และกลยุทธ์หลอกล่อที่ท่านวิทยากรและทีมงานใช้ ทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้น และผมสังเกตว่าทุกคนน่าจะรู้สึกเช่นเดียวกับผมหรือมากกว่าผม (โดยเฉพาะแถวหน้า)

การคิดเชิงระบบที่สามารถมองภาพรวมและส่วนย่อยๆได้อย่างทะลุปรุโปร่งนั้นมีประโยชน์ในการทำงานหรือการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะการคิดเชิงระบบจะสามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำถามคือ แล้วความสามารถในการมองนั้น มันมาจากไหน เราจะฝึกเพื่อให้มองแบบนั้นได้อย่างไร ถ้าไม่มีผู้ชี้แนะผมว่ายาก แต่ ดร.สุธีระ ท่านเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีการยกตัวอย่างและฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผมรู้สึกประหนึ่งว่าสมองของผมกำลังพัฒนาสู่ **System Thinking** จริงๆ กลวิธีลักษณะอย่างนี้ผมแอบจดจำไว้แล้วครับ และไม่น่าเชื่อครับผมขับรถกลับบ้านที่อุตรดิตถ์ ตลอดระยะเวลาที่ขับรถผ่านสถานที่หนึ่งสู่สถานที่หนึ่ง **System Thinking** มันรันอยู่ในหัว

ตลอด...เออ..แปลกนะ เช่น อาคารสร้างที่ส่วนราชการสร้างริมถนนเพื่อขายสินค้าอะไรบางอย่าง จากนั้นครปฐมถึง อุดรดิษฐ์ผมนับได้ไม่ต่ำกว่า 7 แห่ง คำนวณอย่างต่ำสุด แห่งละ 10 ล้านบาท รัฐสูญเสียไปเท่าไร นี่ถ้าส่วนราชการ เหล่านั้นมี **System Thinking** ผมว่าประเทศไทยเรา ไซโย ไปนานแล้วครับ

ท้ายที่สุดนี้ ผมขอขอบคุณคณะทำงานทุกท่านที่ทำให้เกิดงานนี้ขึ้นมา ทั้งท่านวิทยากรและ ทีมงานสกว. อัน ได้แก่ รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ ดร.สิลาภรณ์ บัวสาย และผศ.พัชรินทร์ ดำรงกิตติคุณ ขอชื่นชมด้วยใจจริง สถานที่อบรมก็น่าเรียนรู้ เนื้อหาที่น่าสนใจ อาหาร ที่พัก เพียบพร้อมสมบูรณ์แบบมากๆ ถ้าจะให้เสนอแนะผมเสนอ นิดเดียวว่า ขอเวลาสัก 3 วันน่าจะดีครับผม

ธนวัฒน์ จอมประเสริฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์

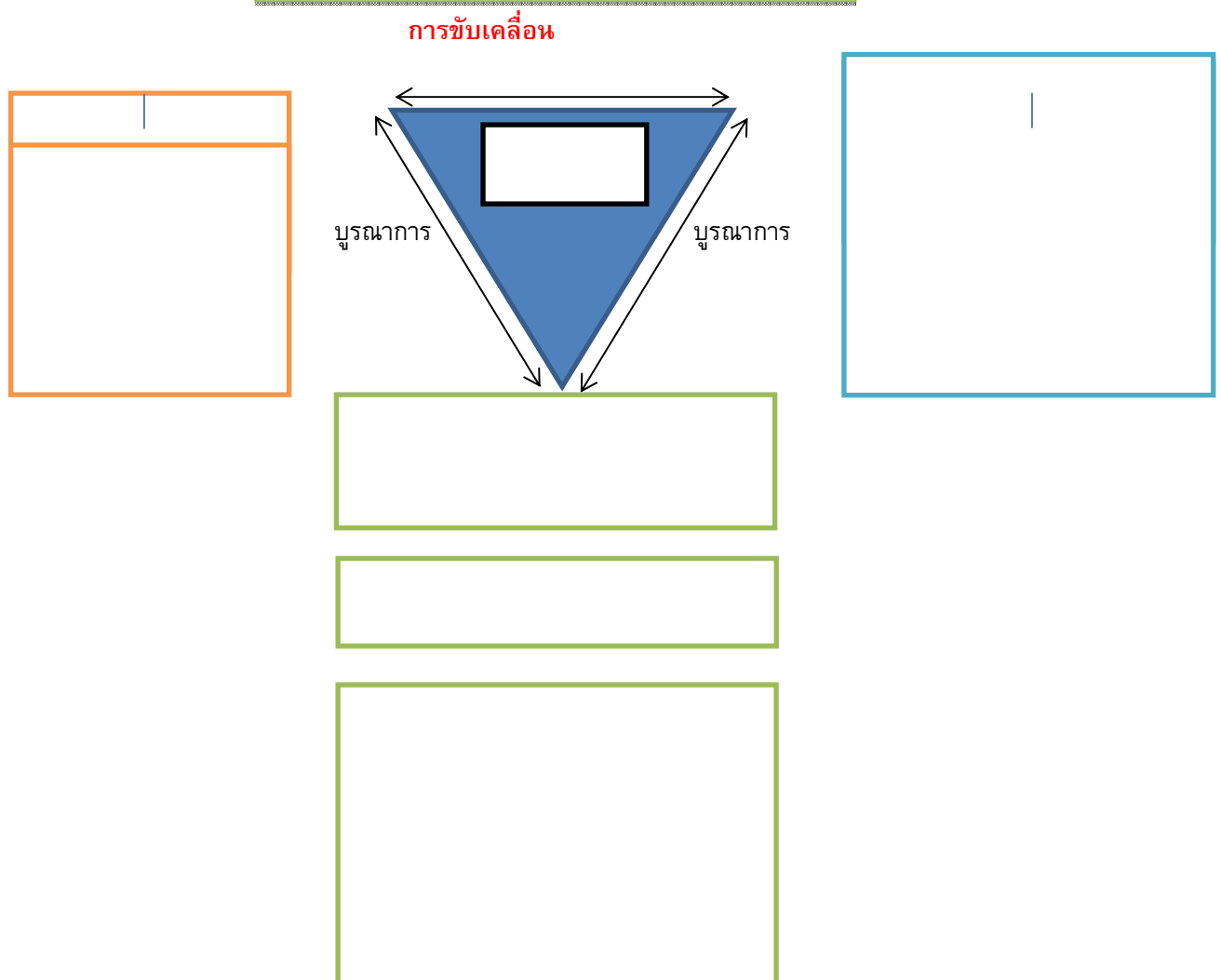
ขออนุญาตให้ข้อมูลที่เป็นความจริงมากที่สุดนะ เพราะเป็นวันหยุดยาวและต้องมาทำกิจกรรมนี้ โดยรู้ตัวล่วงหน้าไม่นาน เลยมีแรงต้านบ้าง พอเจอคำถามในกิจกรรมในวันแรก ให้เขียนเหตุผลที่มาร่วมกิจกรรม และ เมื่อกลับไปได้อะไร โดยเฉลียวว่า เหตุตอบได้ง่ายกว่าผล ซึ่งหาเหตุผลอันลยรู้สึกว่าการตอบยาก คือส่วนหนึ่งเกิดจากความอยากรู้ของเราเอง นอกนั้นก็เป็นการทำตามหน้าที่(ไม่ค่อยเต็มใจ) และเกรงใจผู้ใหญ่ที่ชวนให้มา แต่พอเมื่อตัดสินใจเลือกเหตุได้ การเขียนผลก็ง่ายมาก คือเขียนไปตามเหตุ พออาจารย์เฉลยคำตอบ เลยกกลายเป็นชนกลุ่มน้อยค่ะ ซึ่งก็เข้าใจว่าสาระสำคัญไม่ได้ตรงนั้น แต่อยู่ตรงที่ทุกปรากฏการณ์มีลำดับการเกิดและความสัมพันธ์กันค่ะ และเนื่องจากเป็นวันแรก ยังไม่คุ้นเคย การยอมรับยังน้อย และยังไม่ค่อยกับการเดินทาง บวกกับกิจกรรมล้นสมองในภาคบ่ายทำให้รู้สึกเหนื่อยล้ามากค่ะ แต่ก็เริ่มรู้สึกว่าถ้าไม่ได้มาเรียนรู้ก็น่าเสียดายค่ะ เพราะในระหว่างกิจกรรมของวันแรก พอคิดคำตอบได้แล้วก็แอบคิดประยุกต์ใช้กับนักศึกษาด้วยค่ะ

ในวันที่สอง รู้สึกว่าเวลาในภาคเช้าผ่านไปเร็วมาก จนยังไม่อยากไปทานอาหารกลางวันเพราะเหมือนเพิ่งทานมา เพราะสนุกกับกระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจารย์ให้มา แต่ก็ยังเป็นเรื่องเหนื่อยล้าเนื่องจากต้องคิดแบบเป็นระบบ ซึ่งมีความซับซ้อนในการคิด แต่ถ้าคิดได้แล้วก็จะสามารถจัดการเรื่องที่ซับซ้อนได้ค่ะ ซึ่งยังเห็นเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ เพราะในความเห็นจริงเราอยู่ในสภาพของกรณี try arm โดยไม่มีเวลาให้รู้สึกตัวค่ะ และแนวโน้มจะเป็นมากขึ้น อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต้องดำเนินชีวิตไปตามตัวชีวิตที่ท่วมหัวค่ะ ไม่ใช่จิตวิญญาณของครู เลยยากที่จะหยุดและหาเหตุ ผล และนำมาจัดระบบ กำหนดทิศทาง เพื่อมองหาคำตอบที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม วันนี้เริ่มคุ้นเคยและยอมรับ และรู้สึกโชคดีที่มีโอกาสได้มาค่ะ

ในวันสุดท้าย ดีใจที่จะได้กลับบ้านค่ะ จิตใจอยู่ตรงที่จะกลับบ้านเลย เรียนได้ดีกว่าวันแรกนิดเดียว แต่อาศัยว่ากิจกรรมเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ ไม่ต้องคิดเป็นระบบมากเหมือน สองวันแรก ซึ่งสนุกการทำกิจกรรม แต่ด้วยความคาดหวังมาก ว่าวันนี้จะได้เรียนรู้การจัดการ ABC แบบ System Thinking ซึ่งในความเป็นจริง ท่านวิทยากรต้องไปอย่างรวดเร็ว เพราะเวลาเหลือน้อย เลยทำให้รู้สึกว่า การเรียนรู้ตรงส่วนของการประยุกต์ใช้ ที่ตรงกับงานของเราอยู่น้อยค่ะ อันนี้รู้สึกเสียดายค่ะ แต่ในภาพรวมรู้สึกคุ้มค่าและโชคดีที่ได้มาร่วมค่ะ และยังโชคดีหนักขึ้นไปอีก เพราะได้เรียนรู้มากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากนั่งอยู่กลุ่ม 1 เลยเหมือนได้เรียนรู้มากกว่าที่วิทยากรกำลังถ่ายทอดค่ะ

ดร.พิชญ์สินี อริยธนะกตวงศ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

รูปแบบการประยุกต์ใช้เชิงกระบวนการ

ดร.ปิยะฉัตร ทองแพง
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

- แม้ workshop นี้จะเหมือนการศึกษาภาคบังคับที่เจาะจงให้เรียนในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน แต่ด้วยกระบวนการและออกแบบการจัดการเรียนการสอนของอ.สุธีระ กลับทำให้นักเรียนที่ต้องไปเข้าค่ายรู้สึกเหมือนได้ไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด เป็นการเที่ยวทางสมองที่ช่วยยกระดับความคิด เพิ่มความฉลาด และให้เห็นแง่มุมที่แตกต่างของคน
- เรื่องง่าย ๆ ใกล้ตัวที่หยิบยกมาเป็นประเด็นเรียนรู้ร่วมกลับถูกทำให้น่าสนใจได้มากจากกุศโลบาย-วิธีการของวิทยากร และการกระตุ้นของกลุ่มเพื่อน
- ความสัมพันธ์และความใกล้ชิดระหว่างครูกับศิษย์มีผลต่อการเรียนรู้และความรู้สึกร่วม – สนุกในห้องเรียน

- การแข่งขันช่วยเพิ่มอรรถรสในการเรียนรู้ได้แม้ไม่มีรางวัลใหญ่มาล่อใจ
- การอัดแน่นของเนื้อหากับเวลาที่เร่งรีบในช่วงท้ายก็อาจทำให้เพื่อนหลายคนตกขบวน พร้อมไปกับการที่เด็กเก่งได้ปิดพื้นที่การเรียนรู้ของเพื่อนไปโดยไม่รู้ตัว การกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและเปิดพื้นที่ของการกล้าแสดงความคิดเห็นจึงมีความสำคัญสำหรับช่วงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนี้ก็นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน แต่ปัจจุบันยังมีปัญหาว่า ครูทำไม่เป็น คิดไม่ได้ ขาดความมั่นใจ คำถามคือ ทำอย่างไรให้ครูเรียนรู้และทำกระบวนการแบบอ.สุธีระได้
- สรุปว่า การศึกษาภาคบังคับในช่วงปิดภาคฤดูร้อนนี้คุ้มค่าดีกว่านอนตีพุงอยู่บ้านเป็นไหน ๆ

อาภา อนันตกุล

ตอนที่รู้ว่าจะต้องเข้าอบรมเรื่อง System Thinking ในช่วงวันหยุดยาว รู้สึกไม่อยากจะเข้าร่วมเลย เนื่องจากมันเป็นช่วงวันหยุดยาวที่วางแผนไว้ว่าจะพักผ่อน และทำกิจกรรมอย่างที่ชอบ เพราะคิดว่าเรื่อง System Thinking จะต้องเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ซับซ้อน และต่อให้อบรมมาแล้วก็ไม่รู้ว่าจะเอามาใช้ในการทำงานได้จริง ๆ ไหม ประกอบกับการทำงานในช่วงนี้วุ่นวายมาก (อันนี้อาจจะเป็นเพราะเราไม่มีความเป็นระบบทั้งการทำงาน และการดำเนินชีวิตส่วนตัวก็ได้)

ความรู้สึกไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมนี้ยังคงมีอยู่ตลอดจนถึงเช้าวันเดินทาง จนไปถึงโรงแรมก็ยังรู้สึกว่าจะเจอกับอะไร แม้ว่า อ.สีลาภรณ์ และพี่เบญจมาศจะบอกว่า อ.สุธีระจัด Workshop เรื่องนี้ได้ดีมาก สนุก จนเราจะไม่รู้สึกละว่านี่คือการฝึกรอบรม (แต่ในใจก็ยังนึกค้านว่า สนุกของ อ.สีลาภรณ์ กับ พี่เบญจมาศ เนี่ยต้องยากมากแน่ๆ)

จนเริ่ม Session แรก จะจำสิ่งที่คนในกลุ่มพูดอยู่ตลอด คือ อย่าคิดติดกับกรอบที่เรา มีอยู่ แต่ให้คิดเฉพาะสถานการณ์เฉพาะหน้าตรงนี้ เพราะว่า อ.สุธีระบอกว่าให้วางสิ่งที่เคยเป็น เคยคิด เคยมี ไว้ก่อน แล้วเปิดใจรับกับสิ่งที่จะได้ทดลองทำ (แต่เนี่ยคือสิ่งที่คิดว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ได้เรียนรู้)

จนผ่านการอบรมในวันแรก ก็รู้สึกว่าความรู้สึกไม่อยากจะเข้าร่วมเปลี่ยนไปมาก หากคิดว่าไม่อยากจะเข้าร่วม ไม่อยากมา 100% ผ่านวันแรก คงเหลือประมาณ 40% ที่คงเหลือ เพราะว่า อ.สุธีระทิ้งท้ายว่าวันพรุ่งนี้จะเข้มข้นขึ้น (เลยคิดว่าคงจะยากมาก และเราคงไม่เข้าใจได้เลย เพราะเราเป็นเด็กศิลป์ภาษา ไม่มีทางจะรู้เรื่องแบบวิทย์ฯ ได้เลย)

สรุปคืนแรกที่นอนที่สวนสามพราน ได้คุยแลกเปลี่ยนกับพี่เบญจมาศจนตึก (และพยายามบอกว่าคิดว่าตัวเองคงไม่เข้าใจ และไม่แน่ใจว่าจะเอาไปใช้ได้หรือไม่) ซึ่งพี่เบญจมาศได้บอกว่า คิดว่าสิ่งที่คาดหวังว่าให้เจ้าหน้าที่ของ สกว. เข้าร่วม คงไม่คาดว่าจะทำให้เกิดเห็นผลในการปฏิบัติงานได้ทันที แต่สิ่งที่อยากให้คิดคือระบบคิด (เราก็คิดว่าคงเหมือนเรา install software system thinking เข้าไปไว้ในตัวเอง โปรแกรมนี้ หรือพูดให้ทันสมัย ว่า app นี้จะถูกใช้บ่อย ใช้บ้างหรือไม่ได้ใช้เลย ก็คงอยู่ที่เราเจ้าของเครื่องที่จะเรียก app ขึ้นมาใช้หรือไม่) พอฟังพี่เบญจมาศได้ดังนั้นก็สบายใจขึ้น แม้จะกังวลนิดๆ ว่าคงจะยากแน่ๆ สำหรับหลักสูตรวันที่ 2 และวันที่ 3

แต่ปรากฏว่าวันที่ 2 ก็ยากจริงๆ คิดว่าเป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลามากในการทำความเข้าใจตัวเองและวิธีคิด
อย่างไรก็ตามสิ่งที่เข้ามาทดแทนความขาดในความเข้าใจของเนื้อหาวันที่สองนี้ คือ กระบวนการกลุ่ม การอธิบายและ
ความร่วมมือของคนในกลุ่ม เป็นเหมือนการช่วยเติมเต็มส่วนที่ขาด ด้วยความเข้าใจ ด้วยจุดแข็งของแต่ละคน

ดังนั้นในการเข้าร่วมอบรมในครั้งนี้ สิ่งที่ได้เรียนรู้คือ เครื่องมือใหม่ในการจัดระบบวิธีการคิดเพื่อการทำงานที่
ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และความสำคัญของกระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติการณ์ร่วมกัน

สุดท้ายนี้พอถึงวันสุดท้ายที่จบหลักสูตร ก็รู้สึกเสียดายและคิดถึงช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้การอบรมที่สนุกสนาน มี
การแลกเปลี่ยนกันเพื่อหาทางออกหรือวิธีการทำงานให้ได้ ซึ่งถ้าในชีวิตการทำงานทุกวันทำให้สนุกแบบนี้ได้ การ
ทำงานคงจะไม่ทำให้เรารู้สึกเหนื่อยได้เหมือนที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

ขอขอบพระคุณ อ.สุธีระ ที่ได้กรุณาจัดการอบรมนี้ขึ้น อ.สีลาภรณ์ที่ อำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นได้ และผู้เกี่ยวข้อง
ทุกคนที่จัดการและสนับสนุนจนเกิดขึ้นได้ค่ะ

ขอแสดงความนับถือ

เบญญาภา มารินทร์

ดิฉัน น.ส.ดวงพร ปานอุทัย เป็นเจ้าหน้าที่บริหารโครงการงานวิจัย ของ สกว. ตอนแรกก็รู้ว่ามีการจัดประชุม
เชิงปฏิบัติการเรื่อง System thinking ของ อ.สุธีระ ก็คิดว่าน่าสนใจจึงคาดหวังว่าการเข้าร่วมในครั้งนี้จะทำให้ได้
ประโยชน์และสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงานและการดำเนินชีวิตได้ แต่เมื่อดูจากกำหนดการที่อัดแน่นตลอด 2 วัน
และยังได้ขยายเป็น 2 วันครึ่ง ก็อดที่จะตระหนกสั่นใจไม่ได้ว่าจะรับไหวไหม..ง่วงนอน..เครียด..และน่าเบื่อไหมเพราะ
ต้องอยู่ในห้องเกือบตลอดทั้งวัน อีกทั้งรู้ว่าอ.สุธีระคงให้จับกลุ่มในการอบรมโดยคณะกันจึงแอบกังวลไปล่วงหน้าว่าจะได้
อยู่ร่วมกลุ่มกับท่านใดบ้างและจะทำตัวอย่างไรดี

อย่างไรก็ตามเมื่อหาจิกซอร์ของตัวเองแล้วพบว่าได้อยู่ท่ามกลางผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน (อ.เจือจันทร์, อ.อม
รวิรัช, อ.วัฒนพงศ์, อ.ประกอบศิริ,และคุณระวีวรรณ) โดยที่ตัวเองด้อยประสบการณ์ทั้งวิจัยและคุณวุฒิมากที่สุดก็คิด
ว่าคงโชคดีแล้วเพราะจะได้มีโอกาสเรียนรู้การคิดจากท่านเหล่านั้น หลังจากจบ session ในวันแรกที่เป็นเรื่องของ
เข้าใจปรากฏการณ์เป็นเหตุและผลทำให้มีความเข้าใจเหตุและผลมากขึ้น เข้าใจชัดเจนขึ้นว่างานวิจัยต่างๆ นั้น เป็นการ
หาเหตุของผลที่เกิดขึ้นแล้ว และยังทำให้เข้าใจขึ้นว่าการจำเพียงอย่างเดียวเพียงครู่เดียวเดี๋ยวก็ลืมซึ่งก็จริงทั้งที่คิด
ว่าน่าจะจำได้ทำให้บอกเลขจากสัญลักษณ์ที่ให้มาไม่ถูกเสียที่แถมงงอีกต่างหาก แต่เมื่อเราเอาจินตนาการใส่เข้าไปช่วย
ก็จะสามารถทำให้ง่ายขึ้นซึ่งตรงนี้ทำให้คิดว่าจริงสินะ..เราน่าจะคิดได้ตั้งนานแล้ว และจากการที่เคยเข้าร่วมสังเกตการณ์
Systems thinking ที่ อ.สุธีระ ไปจัดอบรมให้ที่จังหวัดสงขลาภายใต้โครงการ "การขยายผลงานวิจัยระบบการจัดการ
ข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)" (เข้าไม่จบคอร์ส) ซึ่งตอนนั้นได้ลองฝึก
ทำคนเดียวก็รู้สึกสนุกดีและท้าทายตนเองไปด้วยว่าจะถูกหรือไม่ แต่เมื่อเทียบกับครั้งนี้รู้สึกสนุกมากกว่าครั้งนั้นอาจเป็น
เพราะครั้งนี้มีคนช่วยคิดกันหลายคนและสิ่งสำคัญที่ตัวเองพบคือหากต้องการจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ที่จะต้องทั้ง
ความคิดและความกังวลเรื่องอื่นที่ติดตัวมา เปิดใจรับฟังเรื่องที่อยุ่ตรงหน้าเท่านั้น จึงทำให้รู้สึกว่าการครั้งนี้ได้รับประโยชน์
มากกว่าครั้งที่ไปสงขลาเพราะตอนนั้นแบกเอาความกังวลเรื่องการเตรียมข้อมูลสำหรับประเมินส่งบอร์ดผู้บริหารไปด้วย

ในส่วนของกิจกรรมวันที่ 2 นั้น เป็นเรื่องของการเข้าใจระบบวงจรเหตุและผล ชนิดวงจร ในวันนี้อยู่ในกลุ่ม กระตือรือร้นและสนุกมากกับการล่าคูปองเพื่อให้ได้รางวัล ประกอบกับการบรรยายของ อ.สุธีระ และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมภายในห้องประชุมทำให้บรรยากาศไม่น่าเบื่อและง่วงนอนอย่างที่คิดไว้แต่แรก จากการทำแบบทดสอบสิ่งที่ตัวเองพบคือการวิเคราะห์หาคู่เหตุและผลต้องพิจารณาเฉพาะคู่ของมันเท่านั้นอย่าเอาประสบการณ์หรือเรื่องราวก่อนหน้าเข้ามามีส่วนในการพิจารณาและอย่าคิดลึกซึ่งเกินไปมิฉะนั้นอาจหลงทางได้ และเกิดความเข้าใจวงจร ส ย- ย+ และ พฤติกรรมของระบบ ทำให้รู้ว่าการพัฒนาอะไรก็ตามต้องเริ่มวงจรด้วยสิ่งดีๆ (ตัวจุดประกาย) เพื่อให้เกิดเป็นวงจร ย+ และได้รู้จักการกำหนด"เงื่อนไข"ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ระบบที่เราต้องการเกิดขึ้นได้อย่างครบวงจร ท้ายที่สุดในวันนี้ผลของล่าคูปองก็ทำให้ได้รับรางวัลสมใจกันไปและทำให้เข้าใจระบบได้มากขึ้น โดยจากการฝึกคิดเหตุและผลอย่างเป็นระบบทำให้คิดว่าคล้ายกับหลักอริยสัจ 4 ความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้ ดังนี้ 1.ทุกข์ คือ ผลที่เกิดขึ้นแล้ว 2.สมุทัย คือ เหตุของความทุกข์ที่เกิดขึ้น ดังพุทธดำรัสว่า "เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนั้นจึงมี เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนั้นจึงเกิด" ซึ่งสาเหตุของความทุกข์ของมนุษย์เรานั้นมี 3 อย่างคือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา 3. นิโรธ การดับสาเหตุแห่งทุกข์ ดังพุทธดำรัสว่า "เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนั้นก็ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนั้นก็ดับ" และ 4.มรรค ข้อปฏิบัติที่นำไปสู่การพ้นทุกข์ (วิธีแก้ปัญา) ซึ่งสามารถยกกรณีตัวอย่างได้ เช่น เมื่อเราโมโหไม่พอใจ(ผล)กับการกระทำของคนคนหนึ่ง ก็พิจารณาได้ว่าสาเหตุมาจากคนนั้น ซึ่งก็ต้องมาหาเหตุของเหตุอีกกว่าทำไมเราถึงไม่พอใจคนนั้น ซึ่งเมื่อทราบเหตุแล้ว บางครั้งเราไม่สามารถไปแก้ปัญาที่คนนั้นได้ เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคนนั้นได้ ก็ต้องมาแก้ที่ตัวเราเองคือปล่อยวางและอย่ายึดติดกับสิ่งเหล่านั้นและพยายามทำความเข้าใจว่าธรรมชาติของคนนั้นเป็นแบบนั้น ก็จะทำให้เราสบายและเป็นสุขมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งช่วยทำให้ได้เข้าใจพฤติกรรม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมากขึ้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างป็นสุขมากขึ้น

สำหรับวันสุดท้ายเป็นเรื่องของการบริหารจัดการงานวิจัยซึ่งมีประโยชน์มากสำหรับการทำงาน และได้รู้จักเครื่องมือตัวใหม่ Force Field Analysis ที่ดูจะซับซ้อนแต่ก็ทำความเข้าใจได้ไม่ยากนัก เป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับการหาแนวทางปฏิบัติที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แต่น่าเสียดายที่มีเวลาไม่พอ ดังนั้นเมื่อจบกิจกรรมจากเดิมตอนแรกก่อนเข้าร่วมคิดว่า 2.5 วัน ก็แน่นแล้ว ได้ทำให้เปลี่ยนความคิดใหม่ว่าสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปคิดว่าน่าจะเพิ่มระยะเวลาเป็น 3 วัน เพื่อจะได้มีเวลาทำแบบฝึกหัดให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องเครื่องมือ Force Field Analysis ซึ่งน่าสนใจและน่าจะได้อีกโอกาสลองทำร่วมกัน

ดวงพร

การประยุกต์ใช้การคิดเชิงระบบ (System Thinking) จำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานความคิด ความรู้ และทักษะของผู้ใช้

ประเด็นนี้เป็นประเด็นแรกที่ต้องพิจารณา เนื่องจากตัวแบบ System Thinking จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้ใช้เห็นความสำคัญ ถ้าผู้ใช้พิจารณาแล้วว่าตัวแบบนี้ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะกับ Style การทำงานของเขา ตัวแบบนี้ก็จะถูกเก็บเข้ากรุ ไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ แต่ถ้าผู้ใช่มองว่ามีประโยชน์ ก็จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ใช้เข้าใจตัวแบบนี้มากน้อยแค่ไหน ตัวผู้ใช้อยู่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือคิดเชื่อมโยงเหตุผลได้มากน้อยแค่ไหน เพราะแต่ละคนนั้นมีความสามารถในการใช้ทักษะเหล่านี้ได้ไม่เท่ากัน เมื่อรู้พื้นฐานที่ตัวเรามีแล้ว ก็ลองนำ System Thinking มาใช้ดู

ยกตัวอย่างเช่น ลองนำงานวิจัยของตนในส่วนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มาเขียนใหม่อีกครั้งด้วยวิธีการคิดเชิงระบบ โดยพิจารณาว่าเราสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงมากน้อยแค่ไหน สร้างแผนภาพแสดงความเป็นเหตุเป็นผลขึ้นมา จะทำให้เปรียบเทียบได้ว่าอะไรที่เราคิดเหมือนเดิม หรืออะไรที่เราคิดแตกต่างออกไปจากเดิม

2. เงื่อนไขความสัมพันธ์ของเวลาและการตัดสินใจ

เราอาจตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้สัญชาตญาณหรือการไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งการตัดสินใจทั้งสองแบบนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของเวลา เนื่องจากบางเรื่องเราก็ตัดสินใจด้วยสัญชาตญาณได้ทันที เมื่อต้องรีบตัดสินใจก็จะทันการณ์ และเราก็ใช้การตัดสินใจแบบนี้ได้ดี เนื่องจากเราอาจรู้สึกว่าจะไม่ควรลังเลหรือเคร่งเครียดมากเกินไป อย่างไรก็ตาม ถ้าเราลองนำวิธีการของ System Thinking มาลองใช้ในงานของเราดู ก็อาจช่วยให้เราประเมินได้ว่า งานไหนจำเป็นต้องรีบตัดสินใจ หรืองานไหนควรจะต้องรอจังหวะ โอกาส และดำเนินไปด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ ยกตัวอย่างเช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม นักวิจัยอาจเตรียมการสัมภาษณ์ด้วยการใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง แต่เมื่อจำเป็นต้องเปลี่ยนคำถามในสถานการณ์จริงที่รีบเร่ง ก็ลองคิดเชิงระบบดูว่า คำถามไหนต้องเพิ่ม คำถามไหนต้องตัดออก โดยคิดเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ตนได้ตกผลึกมาเป็นอย่างดีแล้ว จะเห็นได้ว่าสัญชาตญาณไม่ควรเกิดขึ้นมาอย่างลอย ๆ แต่สัญชาตญาณควรจะเกิดขึ้นจากการคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบอัตโนมัติที่สามารถเรียกใช้งานได้ทันที จะทำให้ได้อย่างนี้ก็ต้องเมื่อมีการฝึกฝนตนเองอยู่ตลอดเวลา

3. การประเมินงานของตนด้วยตัวเอง และให้ผู้อื่นช่วยประเมิน

เมื่อรู้พื้นฐานความคิด ความรู้ ทักษะของตน และพิจารณาแล้วว่าด้วยเงื่อนไขเวลาแบบนี้ ควรตัดสินใจแบบไหน ก็จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติจริงซ้ำ ๆ จึงจะเกิดความชำนาญ เนื่องจากพื้นฐานของแต่ละคนไม่เหมือนกัน มีความถนัดในแต่ละด้านต่างกัน ดังนั้น นอกจากประเมินงานของตนเองแล้ว ก็ควรให้ผู้อื่นมาช่วยประเมินงานของเราด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น ในขั้นตอนของการนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เมื่อนักวิจัยนำงานของตนมาแก้ไข นักวิจัยก็ลองประเมินงานของตนว่ามีประเด็นใดที่ตนยังขาดการคิดเชิงระบบ ในขณะเดียวกัน ผู้ทรงคุณวุฒิอาจนำวิธีคิดเชิงระบบมาใช้ประเมินงานของนักวิจัยด้วย

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป: 1) สำหรับ System Thinking Workshop ควรมีสื่อหรือชิ้นงานจริงในประเด็นที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการฝึก เช่น งานวิจัย ABC กรอบแนวทางการขับเคลื่อนงาน ABC และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ABC เป็นต้น 2) สำหรับประเด็นอื่น ๆ น่าจะมีการนำงานขับเคลื่อนบำบัดทุกข์บำรุงสุข แบบ ABC ที่ทำร่วมกับกระทรวงมหาดไทย มาเป็นกรณีศึกษาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างระบบขับเคลื่อนที่ยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อปลดกระทรวงมหาดไทยเกษียณอายุราชการ เป็นต้น

สุรราชย์ รุจิภักดี

เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ ฝ่ายชุมชนและสังคม สกว.

พอรู้ว่าจะต้องเข้าร่วมอบรม Systems Thinking ก็คิดว่าเป็นเรื่องยากเสียแล้ว เพียงชื่อว่า การคิดอย่างเป็นระบบ ก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ต้องมานั่งฟังบรรยาย และทำให้่วงนอนเป็นอย่างแน่นอน รวมถึงการมีโจทย์เล็กๆ ในใจในเรื่องที่ว่าจะคิดอย่างไรให้ตนเองที่ต้องใช้ความคิดอยู่ทุกวัน จะจัดการตัวเองให้คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุ มี

ผล มีเนื้อหาสาระมากขึ้นกว่าเดิม เป็นทั้งความรู้สึกและความคาดหวังเล็กๆน้อยๆ ของการเข้าร่วม Workshop ในครั้งนี้ อย่างน้อยๆ ก็คงจะได้ความรู้ใหม่ๆ วิธีการคิด กระบวนการ workshop กลับไปไม่มากนักน้อย

พอเริ่มต้นกระบวนการ Workshop ในวันแรก สำหรับตนเองก็เริ่มจะรู้สึกสนุกแล้ว เพราะกระบวนการการจัด Workshop ที่ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องที่ย่อย สามารถทำความเข้าใจผ่านการทดลองปฏิบัติจริงในรูปแบบกลุ่ม เช่น การฝึกให้คิดว่า อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

การ Workshop เริ่มจะสนุกมากขึ้นและไม่เครียด เมื่อการได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม ภายในกลุ่มถึงแม้สมาชิกจะมาจากต่างสถานที่ ต่างบริบท ต่างประสบการณ์และหลากหลายวัย แต่ก็ทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มลื่นไหลไปได้ด้วยดี ได้มีการคิดร่วมกัน ได้มีการรับฟังเหตุผลของกันและกัน รวมถึงการตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม ทำให้รู้สึกได้ว่า จริงๆ แล้ว Systems Thinking ก็ไม่ยากอย่างที่คิดไว้ แต่สิ่งสำคัญคือต้องมีความเข้าใจ และได้ฝึกฝนอย่างจริงจัง

นอกจากนั้น ยังทำให้ตนเองได้ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถเรียงลำดับเหตุ และผล เข้าใจ การวิเคราะห์ รวมทั้งได้ฝึกคิด ฝึกเขียน และได้ฝึกความจำจากการจินตนาการ อย่างน้อยการอบรมในครั้งนี้ก็ทำให้ตนเองสามารถนำกระบวนการที่ได้เหล่านี้ ไปใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะการบริหารจัดการงานวิจัย การได้อ่านทั้งข้อเสนอโครงการวิจัย หรือรายงานวิจัยต่างๆ กระทั่งการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ครั้งต่อไป

หากจะมีการ Workshop ลักษณะนี้ อยากให้มีการอบรมเพียงหลักสูตรเรื่องเดียวต่อครั้ง เนื่องจากในครั้งนี้มี ระยะเวลาสั้น แต่ทางวิทยากรอยากให้ความรู้ กิจกรรม และการปฏิบัติเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีเวลาในการได้ทดลอง การปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมน้อยเกินไป หรือบางกิจกรรมไม่ได้ทดลอง ซึ่งการฝึกลักษณะนี้การทดลองปฏิบัติเป็นเรื่องที่สำคัญ ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้จริง และสามารถจำได้ เมื่อนำไปใช้จริงจะประยุกต์ใช้ได้ง่ายกว่าการเรียนรู้แต่ทฤษฎี

จุฑารัตน์ ทัศนไชย

เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ สกว.

คล้าย ๆ กันจะเป็นผู้ช่วยของ อ.สุธีระ แบบห่าง ๆ (ไกล ๆ) ได้รับมอบหมายให้ช่วยเตรียมอุปกรณ์ ทราบจากพี่เบญจมาศว่า เวทีแต่ละเวทีการเริ่มกิจกรรมจะไม่เหมือนกัน และเวทีครั้งนี้ก็เริ่มจากการต่อจิกซอ ซึ่งก็เป็นความรู้ใหม่ที่ ไม่คิดมาก่อนว่า ผู้เข้าร่วมที่มาจากสถาบันเดียวกัน จากต่างสถาบันเราจะจัดกลุ่มพวกเขาอย่างไร มีบางท่านบอกว่าขอ อยู่กลุ่มเดียวกัน (หาว่าไม่ว่าเอียงไม่ได้เป็นคนจัดกลุ่ม) ก็รับปากเขาไป หลาย ๆ ท่านมีความกังวลว่ากิจกรรมคงจะยาก ประมาณว่ากลัวข้อสอบยากจะทำไม่ได้ ก็ได้แต่ปลอบใจพวกเขาไปว่าไม่ยากหรอกค่ะ พวกเราก็เริ่มเรียนวิชานี้ พร้อม ๆ กัน นับ 1 ด้วยกัน บ้างก็บอกว่าพี่แสดงความเห็นไม่ได้หรอกนะ ไม่ได้ดูโครงการโดยตรงเป็นผู้ช่วยอีกทีหนึ่ง ก็บอกเขาไปว่าไม่เป็นไรนะคะ คิดซะว่า สกว. มามาพักผ่อนหลังจากที่ทำงานให้ สกว. มามากแล้ว แต่พอเริ่มต้นชั่วโมงแรก ความ กังวลต่าง ๆ ของผู้เข้าอบรมได้คลายลง มีแต่ความสนุก ใครอยากเรียนรู้ อยากร่วมกิจกรรม ก็ทำให้เอียงสบายใจขึ้น ถึงแม้เหมือนจะรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง แต่ความจริงแล้วไม่รู้เลย

จากที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้ ทำให้เอียงต้องคิดให้เป็นระบบมากขึ้น คิดให้ชัดลง หาเหตุและผลกับสิ่งที่ต้องทำ ให้มากขึ้น คิดให้หลาย ๆ ชั้น ถึงแม้บางครั้งอาจจะไม่ทันกับเวลาที่มี เพราะงานที่ต้องทำทุกวันนี้เป็นงานด่วน งานด่วน

มาก และงานด่วนที่สุด กิจกรรมที่ อ.สุธีระให้พวกเราได้ช่วยกันคิดในกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ก็กำลังดี ได้แสดงความคิดเห็นกันทุกคน การทำงานเป็นทีมก็มีพลังและสนุกดี (เหมือนที่ฝ่ายพยายามทำอยู่) แต่เวลาที่ใช้ก็ยังคิดว่าน้อยไป บางกิจกรรมยังแสดงความคิดเห็นได้ไม่ครบทุกคนก็ต้องตัดสินใจ ผลเสียของการไม่อยู่ร่วมกิจกรรมให้ครบก็เป็นผลเสียเช่นกัน กลุ่มเอียงกระเทบมากเลยคะ วันแรกมีกัน 4 คน วันที่สอง ธนาคารกสิกรมาเดิมให้ครบ 6 คน วันที่สามลดลงเหลือ 5 คน ซึ่งบางกิจกรรมต้องอาศัยข้อมูลจากกิจกรรมก่อนหน้านี้ เพื่อความต่อเนื่อง ก็จะเริ่มยากขึ้น ความพร้อมของทีมวิทยากรก็มีส่วนด้วยเช่นกัน การแบ่งหน้าที่กันให้ชัดเจนเช่น เจ้าหน้าที่คนที่ 1 รับผิดชอบกลุ่ม 1, 2, 3 เจ้าหน้าที่คนที่ 2 รับผิดชอบ กลุ่ม 4, 5, 6 เพราะจากที่สังเกต อ.พูนสุข และโอ้ มักจะเดินชนกันเวลาไปแจกเอกสารตามกลุ่ม หรือแม้แต่ตอนเก็บ การไม่เข้าใจคำถามต้องการคำอธิบาย อีกทั้ง อ.สุธีระเองก็ต้องเตรียมกับ อ.ไพโรจน์และทีมว่ากิจกรรมต่อไปเป็นอะไร อะไรจะเริ่มก่อน อะไรหลัง จะได้ไม่แจกเอกสารผิดกิจกรรม หน้าของต้องระบุชัดเจน การเปิดโอกาสให้ซักถามส่วนใหญ่จะมีคำถามกันมากต้องเปิดโอกาสให้ถามมากกว่านี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ อ.สุธีระ และทีมเป็นอย่างสูง ที่สอนหลักสูตรเร่งรัดแบบเต็ม ๆ นี้ให้พวกเรา ก็จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุดคะ

ธิดิมาพร แก้วกำเหนิด เจ้าหน้าที่สนับสนุนทั่วไป ฝ่าย 4

ผู้เขียนเคยมีโอกาสดำเนินการร่วมสังเกตการณ์กระบวนการทำ WS System Thinking ที่จัดโดยวิทยากรทั้งสองท่าน คือ อ.สุธีระและ อ.ไพโรจน์ ทีมมหาวิทยาลัยพะเยา การจัดครั้งนี้เน้นการประยุกต์ใช้กับการเขียนข้อเสนอโครงการของนักวิจัย กลุ่มเป้าหมายจะเป็นอาจารย์/นักวิจัย/นักพัฒนารุ่นใหม่ สำหรับครั้งนี้คนที่ร่วมเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์ในการจัดการงานวิจัย ทั้งสอง WS นี้มีความเหมือนและความต่าง ความเหมือนคือ กระบวนการ/กิจกรรม WS

ในขั้นตอนต่าง ๆ ที่วิทยากรพยายามปูพื้นฐานให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจเรื่อง System thinking ส่วนที่ต่างมีหลายประการ

ประการแรก เริ่มจากตัวผู้เขียนเปลี่ยนบทบาทจาก “คนนั่งดู” เป็น “คนร่วมกระบวนการ” ทำให้ต้องนั่งคิดอย่างจริงจังและต้องคิดเป็นทีม รวมถึงต้องอยู่ในกติกาของกลุ่มใหญ่ด้วย (เวลา/คุปอง) หลายขั้นตอนต้องยอมรับว่าตามไม่ทัน เพราะคิดยังไม่ตกผลึก (แบบงง ๆ แถมปลงไม่ได้) แต่ด้วยเงื่อนไขเวลาและกิจกรรมที่ต้องเดินต่อเนื่องทำให้ต้องตัดใจเดินหน้าต่อแล้วค่อยกลับมาทบทวนเอาภายหลัง ระหว่างทำ WS ยังเผลอคิดว่าบรรยากาศเหมือนตอนสอบวิชา physic สมัยมัธยมปลาย ที่ให้เดินแก้โจทย์ 10 โตะและมีการกดกริ่งทุก ๆ สามนาที

ประการที่สอง เนื้อหาและกระบวนการในวันสุดท้ายที่วิทยากรออกแบบกิจกรรมที่เน้นการประยุกต์ใช้กับการจัดการงานวิจัย เป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้เขียน ที่รู้สึกสนุกกว่าวันที่สองเพราะตามเนื้อหาทัน

ผู้เขียนนั่งถามตัวเองว่าทำไมจึงรู้สึกต่างกันออกไปในแต่ละวัน และได้ข้อสรุปว่าเนื้อหาช่วงวันที่สอง (system thinking) เป็นกระบวนการในการเกาะเกาะเปลือกวิธีคิดที่หลายคนคุ้นเคยมาสู่การมองมุมใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องท้าทายมาก เพราะ “เปลือก” และประสบการณ์ที่แต่ละคนมีไม่เท่ากัน เช่นเดียวกับตัวผู้เขียนที่แม้จะรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนที่มีมุมมองการคิดเป็นเหตุผล เป็นระบบอยู่บ้าง แต่หลายครั้งจะติดกับสิ่งที่เห็นด้วยตาและกรอบโจทย์ที่ให้ การมองให้เห็นสิ่งที่เชื่อมโยงอยู่เบื้องหลังเรื่องราวที่ได้มาเพื่อหามุมใหม่ในการมองยังทำได้ช้าและต้องฝึกอีกพอสมควร ในขณะที่ WS วัน

สุดท้ายเป็นเรื่องราวที่ใกล้ชิดตัวในการจัดการงานวิจัย ทำให้ความเร็วในการเชื่อมโยงมุมมองใหม่กับประสบการณ์เดิมทำได้เร็วขึ้น สังเกตจากสมาชิกกลุ่มเริ่มผ่อนคลายและแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

เบญจมาศ

สกว.

สะท้อนความรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการ ABC

ม. วลัยลักษณ์

30 มิ.ย. -1 ก.ค. 55

ความรู้สึกก่อนเข้าประชุม

1. จากที่มีเพื่อนอาจารย์แจ้งให้ทราบว่ามีการจัดประชุม System thinking ในฐานะที่เป็นอาจารย์ใหม่ ก็อยากจะรู้ว่าเรื่องนี้เป็นอย่างไร หากมาฟังแล้ว พอจะนำไปใช้ประโยชน์ในการเขียนโครงร่างงานวิจัย ให้ดีขึ้นได้บ้าง
2. ก่อนเข้า workshop มีความต้องการเรียนรู้จริงๆว่า system thinking การคิดเชิงระบบ คือคิดอย่างไรแน่ เพราะที่คิดเอาเองก็พอจะมีความเข้าใจใน system thinking อยู่บ้าง เพราะการเรียนทางวิศวะ ก็มีหลายรายวิชาที่มีการสอนในแนวทางให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ เช่นวิชาโครงงาน วิทยานิพนธ์
3. คาดว่าจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อขอรับทุนได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามเกณฑ์การประเมิน

4. มีความเข้าใจในการเขียน Proposal มากขึ้น เข้าใจการคิดเชิงระบบมากขึ้น ได้แชร์ความรู้กับผู้เข้าร่วมอบรม

5. สัตว์มีเซลล์ประสาท สำหรับการตอบสนองต่อการกระตุ้น และทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ สัตว์ที่มีวิวัฒนาการมากขึ้น จะมีการพัฒนาระบบประสาทไว้ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆภายในร่างกาย และประสานการทำงานของร่างกาย เพื่อจัดเตรียมร่างกายให้มีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก และมีการพัฒนาระบบคิดขึ้นมา มนุษย์ก็เช่นเดียวกันที่แต่ละคนก็มีการพัฒนาระบบคิดขึ้นมาจากธรรมชาติที่มีพื้นฐานมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก ที่จะรับรู้หรือปรับระบบคิดที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ในขณะที่เดียวกันคนทั่วไปจะไม่มองหรือวิเคราะห์ความคิดของตนเองอย่างเป็นระบบเพื่อหาเหตุที่เกิดขึ้นหรือจะไม่มีจินตนาการไกลถึงผลที่จะเกิดมาเป็นลูกโซ่

การได้เข้า Workshop ในครั้งนี้เริ่มต้นง่าย ๆ ด้วยการไม่นำทัศนคติของตนมายึดติดความ ถูกผิดในเรื่องราว เรียนรู้ตัวเลขจากจินตนาการของเส้น 4 เส้น ทำให้รู้ว่าเราสามารถพัฒนาระบบคิดที่แตกต่างจากเดิมได้ เมื่อใช้ทางลูกศรแสดงเหตุหัวลูกศรแสดงผล จึงสนุกที่จะนำลูกศรมาเขียนต่อเนื่องกันเพื่อหาเหตุของเหตุของเหตุหลายๆครั้ง และหาผลของผลของผลหลายๆครั้ง ที่ต้องอาศัย จินตนาการ ทักษะและประสบการณ์ เมื่อเหตุเริ่มต้นและผลสุดท้ายคือสิ่งเดียวกันได้วงจรที่ทำให้ความคิดพัฒนามาเป็นระบบมากขึ้น เมื่อลูกศรเส้นที่เปลี่ยนเป็นเส้นประที่แสดงว่าเหตุและผลเปลี่ยนแปลงแบบสวนทางกัน วงจรความคิดก็ซับซ้อนมากขึ้น และเข้าใจในธรรมชาติของวงจรที่สมดุล และวงจรยังไม่อยู่ได้มากขึ้น (และไม่รับนโยบายประชานิยมมากขึ้น เพราะเป็นนโยบายที่เริ่มจากจิตอสุภะ ที่ใช้กลลวงมนุษย์เป็นตัวล่อ)

ยังมีลูกศรเส้นคู่แสดงเงื่อนไข เราสามารถสร้างผังระบบจากเรื่องราวให้รู้ว่าเงื่อนไขเป็นenabling factor ที่ทำให้เหตุและผลเชื่อมโยงกัน และสามารถถอดผลของ“ย”ได้ จากนั้นเราสามารถ “เห็น” ตัวละครและพฤติกรรมของตัวละครในระบบคิดได้

การได้เรียนรู้การคิดที่เป็นระบบ และการพัฒนาระบบคิดใหม่ให้เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายนักเพราะต้องทำลายกำแพงธรรมชาติที่มีพื้นฐานมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล ดังนั้นความสำเร็จนี้วิทยากรมีส่วนอย่างมากตั้งแต่การสร้างความเป็นกันเอง เริ่มต้นให้ “ดื่มน้ำ” ดับ “กระหาย” ทำเรื่องยากๆให้เป็นเรื่องง่ายๆ ใช้หนังสือที่เป็นกุศโลบายเป็นรางวัลสำหรับความเพียร นอกจากนี้บรรยากาศในห้องก็มีส่วนอย่างมาก ไม่เคยคิดมาก่อนว่าไขไก่ที่ฟักออกมาเป็นไก่ตัวผู้จะอธิบายได้ว่าไก่เกิดก่อนไข่ ไม่ใช่ไข่เกิดก่อนไก่

วันที่สองของ workshop เป็นเรื่องหลักการเขียน proposal จาก “ workshop “ ในวันนี้ เราได้ work และ ได้ work จริงจากตัวอย่างจริงที่ทำได้ และที่ยังมีจุดที่ต้องการเติมเต็ม วิทยากรได้ให้พวกเรานำเรื่อง system thinking มาเป็นฐานคิดของการเขียน proposal เพื่อที่จะได้ proposal ที่ดีมีเหตุผล “คุ้ม” ที่จะได้รับทุนวิจัย

กล่าวโดยสรุป ทั้ง workshop เรื่อง system thinking และ หลักการเขียน proposal เป็น workshop ที่มีประโยชน์ต่อคนหลายกลุ่ม มีใช้เฉพาะนักวิชาการ/นักวิจัยในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ประโยชน์จะมีมากขึ้นถ้าผู้เข้า workshop เป็นผู้บริหาร ในทุกระดับ นักการเมือง เพื่อประเทศจะได้มีคนที่คิดแบบมีตรรกะ และมีข้อเสนอต่องานที่ทำแบบมีเหตุผลและคุ้มค่า

6. อยากรู้ว่า System thinking คืออะไร สามารถนำมาใช้อะไรได้บ้างกับชีวิตปัจจุบัน/การทำงาน อยากรู้มุมมองของอาจารย์ผู้จัดในเรื่องของการอ่านข้อเสนอโครงการ ABC ว่ามองอะไร อย่างไร คาดว่าน่าจะสนุกเพราะมีผู้เข้าร่วมสนใจมากมาย

7. ความรู้สึกก่อนเข้า Workshop ประมาณว่า “มันจะสนุกและได้ความรู้อย่างที่ อาจารย์ผู้พัฒนาองค์บอกรจริงหรือเปล่า ใช้เวลาพักผ่อนไปตั้งสองวัน”

8. มีคำถามเกิดขึ้นในใจมากมายเกี่ยวกับ System thinking เช่น คืออะไร เพราะเป็น concept ที่ไม่เคยศึกษา เหมือนหรือต่างอย่างไรกับ critical thinking, mind mapping , concept mapping ทำไมวิทยากรต้องเริ่มสอนตั้งแต่ วงจรสมดุลธรรมชาติ และ สายธารของเหตุผล

8. เมื่อได้เห็นหัวข้อ System Thinking และการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย แล้วรู้สึกสนใจทั้งสองหัวข้อเป็นอย่างยิ่ง แต่มีความคาดหวังจะได้ความรู้เรื่องการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยมากกว่าเพราะคิดว่าเป็นเนื้อหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เลย ส่วนหัวข้อเรื่อง System Thinking นั้นไม่ได้คาดหวังอะไรมาก เพราะคิดว่าการพัฒนาเรื่องนี้ไม่สามารถทำได้ในเวลาการทำ workshop แค่ 1-2 วัน แต่ยังมีคามอยากรู้ว่าวิทยากรจะใช้วิธีใดในการบรรยายเรื่อง System Thinking โดยใช้เวลาน้อยขนาดนี้ เจอมุมมองใหม่ๆที่น่าสนใจ ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้สึกดีกับการทำงานเป็นทีม

9. เนื่องจากได้ข้อมูลการอบรมกระชั้นชิดและได้รับเพียงจดหมายเชิญ ไม่มีกำหนดการทำให้คิดว่าเป็นการอบรมทั่วไป คาดว่าน่าจะได้รับประโยชน์ ได้พบปะเพื่อนร่วมงานใหม่ๆ และคิดว่าเป็นการฝึกเทคนิคการเขียน proposal

10. การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบที่ได้เข้าร่วมในเวลา 2 วัน โดยในวันที่หนึ่งของการประชุมจะเป็นการเน้นหลักการคิด การจัดระบบความคิด ส่วนวันที่สองเป็นการนำสู่การเขียนโครงร่างงานวิจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ ABC ทั้งสองวันของการประชุมมีการมัดจำเงินค่าลงทะเบียน 2000 บาทและจะได้รับคืนเมื่อเข้าร่วมประชุมครบตามที่กำหนด ซึ่งทุกคนได้รับเงินคืนทุกคน การประชุมปิดลงด้วยการขอบคุณท่านวิทยากร รศ. ดร. สุธีระ ที่ได้ทุ่มพลังในให้ความรู้ สุดท้ายการอบรมก็ปิดด้วยคำกล่าวขอบคุณที่เป็นคำกลอนไพเราะๆ และได้รับความหมายจาก รศ. ดร. วัฒนพงษ์ ซึ่งเป็นแม่งานในการจัดการอบรม

11. รู้สึกเหนื่อยเพราะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ อยากหยุดพักเพราะทำงานหนักติดต่อกันมาหลายวันและเพิ่งจะหายจากการเป็นหวัด อีกทั้งสัปดาห์ถัดไปยังมีงานรออนุบัติอีกมาก ความสนใจของตนเองที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงพื้นที่มีน้อย คิดว่าไม่น่าจะมีประโยชน์กับตนเองมากนัก เพื่อนบอกว่าการอบรมนี้ดีมาก ทำให้อยากรู้ว่าเป็นอย่างไร

12. เชื่อว่า system thinking มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ประเด็นและองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องที่ศึกษา แต่มีความสงสัยว่าในมุมมองของการเขียน research proposal นั้น system thinking มีบทบาทพิเศษอย่างไร

มีความคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จาก Workshop นี้มาก รวมทั้งจะได้รับประสบการณ์การทำกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนที่จะสามารถนำมาใช้ในการสอนของตนเองด้วย เพราะเหตุว่าได้รับข้อมูลว่าวิทยากรสอนดีมาก

13. ไม่ได้คาดหวังอะไรนอกจากอย่างเพิ่มพูนความรู้ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สำหรับความรู้สึกต่อหัวข้อ workshop นั้น รู้สึกมีความน่าสนใจ และอยากรู้เทคนิคการถ่ายทอดหรือการสอนในหัวข้อดังกล่าว

14. ไม่แน่ใจว่า ความเข้าใจในการเขียนโครงการของตนถูกต้องมากน้อยแค่ไหน เพราะส่วนใหญ่ศึกษาจากตัวอย่างของผู้อื่นด้วยตนเอง ไม่แน่ใจว่า จะได้รับความรู้ตามสิ่งที่ต้องการหรือไม่ คือ เทคนิคการเขียนข้อเสนอโครงการ ไม่เข้าใจว่า System thinking คืออะไร และจะช่วยให้เขียนโครงการอย่างไร

15. รู้สึกกังวลเกี่ยวกับทักษะการเขียน proposal ของตนเอง เพราะคิดว่ายังมีทักษะการเขียนน้อยกว่าท่านอื่นที่เข้าร่วม workshop อยากเรียนรู้วิธีเขียนว่าต้องประกอบด้วยประเด็นใดเป็นส่วนสำคัญ อยากทราบมีเทคนิคการคิดและการเขียนอย่างไร รู้สึกสงสัยว่าเหตุใดจึงต้องใช้การประชุมนานเป็นเวลาถึงสองวัน

ความรู้สึกในขณะร่วมประชุม

1. เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่กระตุ้น ให้มีการคิด ติดตามทุกขั้นตอนที่อาจารย์ผู้เป็นวิทยากรนำไป หากเปลือยลอย เนื้อหาที่จะขาดตอนทันที ดังนั้นในการประชุมทำให้ต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ต้องคิดที่จะคอยตอบข้อคำถาม ข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดเวลา ก่อนที่นำมาเป็นบทสรุป ซึ่งทำเราคิดว่าตัวเรายังอ่อนด้อยมาก ๆ ในเรื่องนี้ และก็เป็นอย่างนี้เอง ที่ทำให้เรามีปัญหาในการเขียนโครงร่างงานวิจัย บรรยายาขณะประชุมจากการทำให้ตื่นตัว แล้ว เรายังได้เพื่อนใหม่ที่ร่วมกันคิด วิเคราะห์ในการตอบข้อคำถามแต่ละข้อ หรือประเด็นที่วิทยากรให้โจทย์มา ซึ่งในทีมร่วมกันตอบถูกบ้างผิดบ้าง จากที่คิดมาก หรือคิดลึกซึ่งมากไปจึงผิดมาก ไม่ได้ตรงไปตรงมาจากเหตุและผลจริง ๆ แต่ก็สนุกแม้ว่าใช้เวลาการประชุมที่ค่อนข้างยาว เกินเวลาที่กำหนด (เลิกเกินเวลา) แต่ก็คุ้มค่าที่มาร่วมประชุมด้วย
2. ในระหว่างการทำ workshop ก็มี ความเข้าใจมากขึ้น อาจารย์ผู้สอนมีการสอนที่เป็นขั้นตอนทำให้เข้าใจการคิดเชิงระบบและการที่จะนำมาใช้งานครบถ้วนมากขึ้น เข้าใจในการใช้การคิดเชิงระบบในการจับประเด็นได้ และสามารถที่จะจำสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น
3. ดีค่ะ ช่วยเพิ่มความคมชัดของระบบคิด และช่วยยืนยันความคิดเดิมที่มีอยู่ในเรื่องของการคิดเป็นระบบ ทั้งนี้โดยส่วนตัวเคยรู้สึกขัดแย้ง และเป็นกังวลเกี่ยวกับการเขียน mind map ของนักศึกษา ซึ่งพบว่าอาจารย์หลายท่าน นิยมให้นักศึกษาเขียน แต่โดยส่วนตัวมองเห็นว่าการเขียน mind map โดยที่มีระบบคิดที่ไม่รอบคอบ ไม่เป็นระบบ คงเป็นแค่เพียงว่า “ได้เขียนแล้ว ลากเส้นแล้ว เป็นอันว่าจบ ส่งได้” มองไม่เห็นวงจร เหตุและผล ไม่ได้แสดงการนำหลักคิด หลักการที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตร์/ทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ ที่เคยเรียน มาประยุกต์ใช้ ให้เป็นประโยชน์ การได้เข้าอบรมครั้งนี้ ช่วยให้อาภาพความคมชัดเรื่องของการคิดเป็นระบบนั้นสำคัญ ได้รับความรู้ในมุมมองของผู้ประเมินว่าผู้ประเมินงานวิจัยเชิงพื้นที่มีระบบคิด ที่มาของการมอง/กำหนดเกณฑ์ในการประเมินงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างไร ซึ่งถือว่าสำคัญมาก เพราะเป็นเหมือนการได้ทำความเข้าใจผู้ประเมิน จากมุมมองของผู้ประเมิน หรือมุมมองของคนใน ที่ให้ความชัดเจน แก่ผู้ที่จะส่งงานวิจัยซึ่งไม่เคยมองมุมนั้นมาก่อน ได้ตระหนักและมองมุมใหม่ ทั้งมุมมองของตนเองในฐานะผู้ส่งงานวิจัย และมุมมองที่ตนเองจะเป็นผู้ประเมินว่าควรเป็นอย่างไร
4. เข้าใจการคิดเชิงระบบ เริ่มกล้าคิดนอกกรอบมากขึ้น เริ่มเข้าใจบางประเด็นในงานวิจัยที่ไม่เคยคิดมาก่อน
5. สนุก สนุก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มต่างๆ ได้ฟังแนวคิด หรือ ความเห็นในรูปแบบหลากหลายจากเพื่อนในกลุ่มและต่างกลุ่ม ในบางครั้งมีความรู้สึกเห็นแย้งกับวิทยากร
6. รู้สึกสนุกไปกับการคิด การพยายามตอบโจทย์คำถามที่ทำให้ทำร่วมกันในกลุ่ม วิทยากรเก่งมากที่สร้างโจทย์คำถาม และสามารถดึงผู้เข้าร่วม Workshop ให้มีส่วนร่วมได้ (แต่ก็มีแอบง่วงบ้างครับ อันนี้สงสัยนอนน้อย ไม่เกี่ยวกับวิทยากร)
7. นึกถึงการสอนนักศึกษาในคลินิกตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยต้องสอนให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสามารถให้การดูแลผู้ป่วยให้ได้ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำได้ครอบคลุม ทำให้ได้คิดต่อไปว่า เราจะสามารถนำวิธีการ System thinking ไปใช้ได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องตั้งใจฟัง จดบันทึก และติดตามวิทยากร
8. รู้สึกชอบวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ไม่น่าเบื่อ ได้ใช้ความคิดและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ตื่นตัวและจดจ่ออยู่กับเนื้อเรื่องที่กำลังบรรยายและสนใจอยากรู้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รู้สึกว่าการร่วมมือกันคิดจะได้เจอมุมมองใหม่ๆ ที่น่าสนใจ ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ที่ดีกับการทำงานเป็นทีม
9. วันที่ 1 รู้สึกเหมือนเป็นเด็กได้เล่นกิจกรรมกลุ่มไม่เครียด สนุกสนาน และได้ฝึกมุมมองความคิดใหม่ และเติมเต็มความรู้เรื่องเหตุและผลจากที่มีความรู้ให้ชัดเจนขึ้น วันที่ 2 รู้สึกเริ่มดูเป็นหลักการมากขึ้น ทำให้เข้าใจในบริบทของเนื้อหาของ System Thinking มากขึ้น

10. ได้รับความรู้ใหม่ ทำให้มีมุมมองที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยกว้างขึ้น คำถามและกิจกรรมต่าง ๆ มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้คิดอยู่เสมอ รู้สึกดีที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับอาจารย์จากสำนักวิชาอื่น ยอยากได้คู่มือ
11. ได้มุมมองใหม่ที่จะช่วยวิเคราะห์โจทย์เพื่อใช้ในการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย กิจกรรมที่ใช้ประกอบสนุกสนาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่เครียด นับว่าเป็น workshop ที่สนุกและได้รับประโยชน์มาก
12. โดยรวมแล้ว สนุกและรู้สึกชื่นชมว่าอาจารย์สามารถนำประสบการณ์แล้วแนวคิดของท่านมาตกผลึก จากนั้นนำมาเผยแพร่ได้อย่างไร และการนำเสนอของอาจารย์ง่ายและเข้ากับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น เรื่องขึ้นเงินเดือน 300 บาท มันเป็นเรื่องของสมดุลและยังไม่อยู่ที่แสดงออกมาได้ชัดเจนมาก และในเรื่องการใช้สัญลักษณ์แทนตัวเลข ก็สอนให้รู้ว่าการบันทึกความจำอย่างมีหลักการ จะสามารถระลึกถึงได้ตลอดไป และที่ถูกต้องมากที่สุดคือ แม่ไก่และไข่อะไร เกิดก่อนกัน ผลลัพธ์คือ แม่ไก่ เพราะไข่อาจจะให้เพศผู้หรือเพศเมียก็ได้ นั้นแสดงให้เห็นว่า ความคิดต่าง ๆ ควรคิดให้รอบด้าน
13. รู้สึกอัดแน่น และปรับความคิดไม่ทัน เมื่อพยายามปรับเทคนิคของ System thinking ให้สอดคล้องกับ ความรู้ที่มีอยู่เกี่ยวกับ Control system แต่เมื่อเพิ่มเวลาที่ทำความเข้าใจสามารถเข้าใจหลักการภาพรวมได้ รู้สึกตัวอย่าง ยังไม่สื่อให้เข้าใจมากนัก เพราะส่วนใหญ่สื่อความหมายเชิงคุณภาพ ทำให้บางอย่างเกิดความคลุมเครือ โดยส่วนตัวจึงพยายามเทียบเป็นเชิงปริมาณ ซึ่งทำให้เพิ่มความเข้าใจระบบของตัวอย่างได้ดีขึ้น
14. สนุก การทำ slide PowerPoint ได้ดี ทำให้ต้องคิดตามตลอดทุก slide และสนุกที่ได้มีโอกาสให้ความเห็นใน กิจกรรมกลุ่ม

ความรู้สึกเมื่อจบการประชุม

1. เป็นการประชุมที่เกินความคาดหวัง เพราะสรุปแล้วได้ทราบข้อมูลมากมาย ในหลายแง่ หลายมุม ซึ่งบางเรื่องไม่เคย ทราบมาก่อนเลย หรือพอทราบมาบ้างแต่ไม่แน่ใจ และไม่ได้สนใจเพิ่ม แต่การได้มาประชุมครั้งนี้ เข้าใจมากขึ้น การ เขียนเรื่องราวต่างๆ การใช้วงจร ใช้ลูกศรบอกทิศทาง การใช้เส้นในวงจร ทำให้เข้าใจขั้นตอนการได้มาของคำถามวิจัย การเขียนโครงร่างที่เป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะวิธีการแตกประเด็นในการเขียนแนวคิดของการเสนองานวิจัย เพื่อที่จะให้แหล่งทุนอนุมัติให้ทุนทำวิจัย ได้รับทราบวิธีการทำวิจัยแบบ ABC ที่รวมทำในพื้นที่ โดยให้พื้นที่เป็นตัว หลักในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ และที่สำคัญคือ ได้รับทราบแนวคิดและประเด็นหลักของผู้ที่จะพิจารณาอนุมัติให้ทุน เพื่อทำวิจัย ดังนั้น ทำให้การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมที่ได้ประโยชน์เกินความคาดหวังจริงๆ ค่ะ
2. หลังจากการทำ workshop ทำให้ทราบว่า การเข้าใจ system thinking ประกอบกับความเข้าใจความมีเหตุมีผล ความ เข้าใจระบบวงจรแบบสมดุล แบบยังไม่อยู่แบบบวก และแบบลบ ทำให้สามารถนำไปวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ทำให้ สามารถประเมินสถานะภาพของโครงการและจุดจบของโครงการในระยะยาวได้นอกจากนั้นยังสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตทั่วไป และโดยเฉพาะเมื่อวิทยากรได้บรรยายการใช้ st ในการวิจัย การเขียน proposal ทำให้มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้ได้งานวิจัยที่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และมีประโยชน์ กับ stakeholders ซึ่งคิด ว่าการใช้ st ในการประยุกต์ในด้านต่างๆ จะมีประโยชน์มาก ข้อเสนอแนะ อยากให้มีการจัด workshop st สำหรับใช้ในการ บริหารงาน
3. รู้สึกดีค่ะ ไม่ใช่รู้สึกดีแค่องค์ความรู้ที่ได้รับ หากยังรู้สึกดีในเรื่องของเทคนิคการสอน ทั้งนี้ได้มองเห็นว่าอาจารย์สุธีระ มีความรู้ มีประสบการณ์และเทคนิคในการถ่ายทอดที่ดีมาก ๆ ควรแก่การเอาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของเรา บ้าง หากสอนเด็กได้อย่างมีระบบ ระเบียบ มีขั้นตอนได้อย่างนี้ ตลอดเรื่องน่าจะเป็นการดี รวมถึงได้รู้สึกดีที่ว่าหากจะ ทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอยู่ใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน
4. เข้าใจความคิดเชิงระบบที่แท้จริง เข้าใจการเขียน Proposal แบบ ABC ที่ถูกต้อง ตรรกะและลำดับการเขียน Proposal มีความเข้าใจดีขึ้นมาก

5. เข้าใจว่า System thinking คืออะไร คาดว่าสามารถนำมาใช้กับชีวิตการทำงานประจำวันได้บ้าง การขอทุนวิจัย ABC จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหรือเงื่อนไขใดบ้าง ผู้อ่านทุนข้อเสนอโครงการ ABC คาดหวังอะไรจากเรา พบปะ รู้จักเพื่อนมากมายหลากหลายสำนัก รู้สึกว่าวิทยากรเก่งที่สามารถประยุกต์ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ในการวิเคราะห์ระบบ ถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องง่ายสำหรับใช้ให้เป็นเรื่องทั่วไป ฟังง่าย อยากให้มีการจัดกิจกรรมประเภทนี้อีกบ้าง ตามเหมาะสม
6. ความรู้สึกแรกก็คง “เฮ้! จบแล้ว” ผมว่านะสนุกยิ่งงี้ แต่เป็นเรื่องที่เป็นวิชาการหรือกึ่งวิชาการ ตอนจบก็ดีใจครับ
7. เริ่มเห็นแนวทางของการเขียนโครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการช่วยเหลือผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางเมื่อเกิดพิบัติภัย ที่ได้เคยเสนอ concept paper เพื่อขอทุน สกว. และได้ ประเด็นหลักๆ ที่ต้องทำต่อ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะจากจุดบกพร่องของงานวิจัยที่ท่านวิทยากรนำมาเป็นตัวอย่าง ซึ่งบางประเด็นเราก็คิดไม่ถึง และเตือนตัวเองว่าเราและทีมจะต้องไม่ทำผิดอย่างนั้นซ้ำอีก
8. รู้สึกว่า workshop ที่เกี่ยวกับ System Thinking มีประโยชน์ในการสะท้อนมุมมองตัวเอง โดยส่วนตัวแล้วเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิศวกรรมอยู่แล้วซึ่งมีระบบการคิดแบบ System Thinking อยู่พอสมควรแต่จะเป็นการคิดเฉพาะด้านและเป็นกรอบเล็กๆ ไม่ได้มองในภาพใหญ่และเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนมากนัก workshop จึงทำให้ผมเล็งเห็นถึงความสำคัญในการคิดที่เรียกว่า System Thinking ในภาพกว้างมากขึ้น ทำให้มองปัญหาและทางแก้ได้หลายด้านมากขึ้น สามารถปรับใช้แนวความคิดที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ได้มากขึ้น ส่วนความรู้เรื่องการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยนั้น มีความรู้สึกว่ามันมองภาพง่ายขึ้น นึกภาพออกกว่าจะต้องเขียนแนวไหน โดยใช้ความรู้เรื่อง System Thinking เข้ามาช่วย
9. แม้จะไม่ได้ฝึกเขียน proposal นัก แต่ก็ได้แนวทางในการไปปรับแนวความคิดของตัวเองในการนำไปร้อยเรียงเขียน Proposal ของตัวเองอย่างมีทิศทางและคมชัดขึ้นได้
10. อยากเขียนโครงการวิจัยเพื่อขอทุน ยังไม่เคยร่วมงานวิจัย ABC อยากมีโอกาสเข้าร่วมงานวิจัยประเภทนี้บ้าง รู้สึกดีที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้ และจะรู้สึกเสียดายมากถ้าไม่ได้เข้าอบรม
11. อยากลองใช้ system thinking ช่วยขับเคลื่อนเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยครั้งต่อไป และรู้สึกว่าหากต้องการขอทุน ABC หากไม่เข้า workshop นี้คงเขียนโครงการวิจัยให้ได้รับทุนไม่ได้แน่ๆ
12. ความรู้สึกในวันแรก มีนัยยะมาก อาจเป็นเพราะไม่ค่อยคิดเป็นตรรกะ และเมื่อปรับตัวได้ รู้สึกสนุกกับเกมต่าง ๆ และวิธีสอนที่ชักจูงให้ใช้เหตุและผล รวมทั้งเงื่อนไขมาประกอบการตัดสินใจ แต่หาก workshop ในวันแรกสามารถขยายเวลาเพิ่มขึ้น จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความรู้สึกในวันที่สอง ได้ความรู้ในเชิงวิชาการมากขึ้นซึ่งผนวกกับวิธีและแนวคิดในวันแรก ส่งผลให้เมื่อจบ workshop ในวันที่สองได้ประโยชน์และแนวทางในการเขียนโครงร่าง
13. รู้สึกเป็นการจัด workshop ที่ดี วิทยากรสามารถดำเนินเรื่องได้มีประสิทธิภาพ ทำให้เข้าถึงภาพรวมของ system thinking รู้สึก system thinking น่าจะนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาส่วนรวมของสำนักวิชา เพื่อให้เกิดการคิด อย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาของคนกลุ่มใหญ่ ดังตัวอย่างหนึ่งของวิทยากรเกี่ยวกับการบริหารประเทศ และนำไปสู่การหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาได้ รู้สึกว่า เพื่อนร่วมงานควรจะมีความเข้าใจ system thinking เพราะอาจจะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการระดมความคิดและร่วมแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น
14. รู้สึกมั่นใจมากขึ้น เพราะทราบว่าผู้อ่านต้องการอะไร และควรจะเขียนให้ได้ดีได้อย่างไร ได้นำวิธีการคิดมาใช้ในการเขียนโครงการของสำนักวิชา และรู้สึกว่าวิธีคิดและวิธีเขียนเป็นเหตุเป็นผลกัน และสนุกกับการเขียนมากขึ้น ไม่สับสน

ข้อที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมWorkshop

1. นอกเหนือไปจากการพัฒนาระบบคิด ที่ได้รับการอบรมแล้ว ได้ความคมชัดของฐานคิด และระบบในการเตรียมงาน เพื่อการเขียนข้อเสนองานวิจัยเชิงพื้นที่ ที่ชัดเจน ว่ามีขั้นตอนที่สำคัญอะไรอย่างไร และควรมีมุมมองสะท้อนคิดในการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชนอย่างไร ขอบคุณละ ขอบคุณอาจารย์และขอบคุณผู้จัด ที่ให้โอกาสเข้าร่วมประสบการณ์ดี ๆ
2. สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเหตุและผล และการคิดเชิงระบบ สู่งานวิจัยแบบ ABC มีความเข้าใจการเขียน Proposal ที่ถูกต้อง ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพื้นที่ องค์ความรู้บางอย่างที่ไม่เคยคิดมาก่อนเลยในการเขียน Proposal ตอนนี้เข้าใจขึ้นมาก
3. System thinking การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ต่อเนื่องกันไป ถ้าเราเข้าใจทั้งระบบเราจะสามารถแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของระบบนั้นได้ การเขียนข้อเสนอโครงการ ABC ก่อนขำยาก ชับซ้อน ถ้าจะต้องมีเงื่อนไขให้ครบตามที่ สกว คัดหวัง
4. Systems thinking: เข้าใจวิธีคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้นสามารถนำไปปรับใช้กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ทำให้สามารถมองภาพกว้างของเหตุและผลที่ไม่ได้เชื่อมโยงกันโดยตรง บางครั้งการได้รู้ว่าสาเหตุที่สำคัญของผลอาจมาจาก เหตุของเหตุของเหตุของเหตุ..... อาจทำให้การแก้ปัญหาสามารถทำได้ตรงจุดมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้สิ่งที่ต้องคิดนอกเหนือไปจากเหตุและผล (ประเด็นนี้ผมคิดว่ามีความสำคัญมาก) ซึ่งก็คือ “เงื่อนไข” เพราะได้รู้ว่าการที่เหตุและผลนั้นจะเชื่อมโยงกันได้มันต้องอยู่บนเงื่อนไขบางอย่างนั่นเอง Proposal writing: ได้เข้าใจการเขียน Proposal งานวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมหลักๆ คือการมีส่วนร่วมของชุมชน (คน หน่วยงานท้องถิ่น) และนำความรู้ของการคิดอย่างเป็นระบบเข้ามาใส่ทำให้เพิ่มโอกาสที่ผู้สนับสนุนจะยอม “เสียเงิน” นอกจากนี้คิดว่าสามารถประยุกต์ใช้กับการเขียน Proposal ทั่วๆ ไปได้ด้วย
5. ปัจจุบันกำลัง review และเตรียมวิธีการสอนเพื่อให้เกิด meaningful learning ในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล และทำวิจัยเกี่ยวกับ Bridging theory-practice gap in gerontological nursing education โดยใช้ reflective practice, concept mapping และ evidence based practice ทำให้รู้ว่าการฝึกกระบวนการคิดและเรียนรู้แบบ System thinking เป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจมาก โดยเฉพาะหากสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลตลอดหลักสูตร น่าจะสามารถพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้รู้สึกดีใจมาก ๆ ที่ได้ตัดสินใจเขียนโครงการวิจัยเพื่อเสนอขอทุน สกว. ABC เพราะ เหมือนกับการได้เข้าสู่ชั้นเรียนอีกครั้ง แต่เป็นชั้นเรียนในชีวิตจริงและวิจัยแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาแท้จริง และสิ่งที่นักวิจัยมือใหม่อย่างเราต้องการมากที่สุด ไม่ใช่การมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารที่มี Impact factor สูงๆ แล้วได้รางวัล แต่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สามารถคิดเป็นระบบ มีความเป็นเหตุเป็นผล ลดอัตรา คิดเชิงวิพากษ์ คิดเพื่อแก้ปัญหาให้ผู้อื่นมากขึ้น และ อาจนำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสิ่งสำคัญ การฝึกฝนทั้งหลักการและวิธีการโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยแท้ ในชีวิตการทำงานจริง อาจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและการทำงาน และนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ในการจัดการศึกษาและการวิจัยให้แก่วิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเป็นความต้องการและฝันที่อยากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขอชื่นชมวิทยากรทีมงานและขอบคุณมากๆ ละ
6. จากการเข้าร่วม workshop ในครั้งนี้ ได้เข้าใจพฤติกรรมความคิดของตัวเองมากขึ้น ว่าจริงๆ แล้วเรามีพฤติกรรมความคิดที่เป็นระบบอยู่แล้วในระดับหนึ่งแต่ไม่ได้ดึงมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ Workshop ครั้งนี้ทำให้รู้ว่าเหตุและผลสามารถเชื่อมโยงกันเป็นวงจรได้ อีกทั้งอาจมีได้มากกว่าหนึ่งวงจรในหนึ่งเรื่องที่พิจารณาอยู่ แต่ละวงจรอาจเป็นวงจรสมดุล ยังไม่อยู่ในทางบวกหรือลบ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการวงจรแบบยังไม่อยู่ในทางบวก ฉะนั้นถ้าวงจรที่เราพิจารณาอยู่ไม่มีความสมดุลยังไม่อยู่ในทางบวก เราจะต้องหาทางสร้างเงื่อนไขที่เปลี่ยนชนิดของลูกศรในวงจร หรือเพิ่มทางเลือกให้กับวงจรโดยมีวงจรทางเลือกที่ทำให้วงจรทางเลือกใหม่นั้นสามารถเป็นวงจรยังไม่อยู่ในทางบวกได้ นอกจากนี้ยังรู้ว่าหากต้องการแก้ปัญหาหนึ่งๆ ที่มีลำดับการแก้ปัญหาอยู่ จะต้องพิจารณาลำดับความสำคัญให้ดี มิฉะนั้น

จะทำให้ปัญหาไม่สามารถแก้ได้หรือสูญเสียกำลังโดยใช้เหตุ จากนั้น ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเงื่อนไขกำกับเหตุผล และรู้ว่าเงื่อนไขมีความสำคัญมากต่อความน่าเชื่อถือของเหตุผลคู่หนึ่ง ๆ จากนั้นจึงได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยแบบ Area Based Collaborative ซึ่งเป็นประโยชน์ในการใช้งานจริงในอนาคต

7. ทำให้รู้ว่ามีหลายอย่างที่น่าสนใจและทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนมุมมองจากเพื่อนร่วมกลุ่ม ที่มาจากคณะศาสตร์ที่มีความแตกต่างกัน

8. ได้เรียนรู้วิธีคิดเชิงระบบ เข้าใจเหตุ เงื่อนไข และผล เข้าใจความสัมพันธ์ของวงจร และการเชื่อมโยงความคิด ได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงพื้นที่ ได้วิธีการเขียนโครงการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และน่าจะได้รับทุน เนื่องจากมีความเข้าใจในมุมมองของผู้ประเมินมากขึ้น

9. ได้รู้ว่าการรวมการพิจารณาให้ทุน ABC ให้มีความสำคัญกับเรื่องในของข้อเสนอโครงการ และเรียนรู้ว่าการคิดเชิงระบบ ช่วยเพิ่มมุมมองใหม่ของการตีโจทย์ปัญหา ทำให้การเขียนข้อเสนอโครงการมีน้ำหนักขึ้นได้มาก ขอขอบคุณวิทยากร และทีมงาน

10. การรู้จักตั้งโจทย์ หาเหตุและผลในความคิดมากขึ้น หลักและวิธีการเขียนโครงร่างที่ถูกต้อง เพื่อมีช่องทางได้ทุนวิจัย เห็นถึงประโยชน์และคุณค่าในการคิดเชิงระบบ ทราบถึงปัจจัย และปัญหาของการเขียนโครงร่าง ทราบถึงความสำคัญอันลึกซึ้งของงานวิจัยเชิงพัฒนา จะมีคุณค่ามากกว่าเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ

11. System thinking ช่วยให้เรียนรู้การอธิบายพฤติกรรมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้หลักเหตุผล ซึ่งทำให้เกิดภาพรวมของสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายในระบบที่กำลังพิจารณา เรียนรู้และแยกแยะระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นเหตุเป็นผลและสิ่งที่มีการกำกับตามเงื่อนไขส่งผลให้เกิดการเข้าใจและยอมรับในเงื่อนไขนั้น เพื่อทำให้เกิดการดำเนินต่อไปของระบบ เทคนิคการเขียนข้อเสนอโครงการงานวิจัยทั่วไปงานของ ABC การดำเนินชีวิตของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยควร ควบคุมการมีอดีตของตนเอง เป้าหมายของอาจารย์เพื่องานวิจัยและงานสังคม

12. ได้เรียนรู้การประยุกต์การใช้ตรรกะ ให้เห็นภาพรวมของปัญหาได้ โดยผ่านกระบวนการ system thinking การเขียนต้องเริ่มจากปัญหา หาความเป็นเหตุเป็นผล มีหลักการชัดเจนว่าจะแก้ปัญหาอะไร เพื่อให้วิธีการที่คิดขึ้นเหมาะสม เพื่อให้เกิดเป้าหมายที่ต้องการ ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสม ให้เข้ากับงบประมาณคือเลือก acceptable lower limit

อื่นๆ 1

การเข้าร่วมหรือเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ (What Acting?)

ดิฉันเป็นผู้เข้าร่วมคนหนึ่ง ในหลายๆคนที่ตั้งใจเข้าร่วมอบรมครั้งนี้ และได้มีส่วนร่วมในการเชิญชวนอาจารย์ท่านอื่นๆ ให้เข้าร่วมอบรม ขณะอบรมดิฉันได้ตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของวิทยากร การติดตามและคิดแย้งในประเด็นต่างๆ ในวันแรกรู้สึกว่เนื้อหาที่อบรมเป็นสิ่งที่ตนเองมีอยู่แล้วหรือมีมาแล้วก่อนหน้านี้เข้าอบรมทำให้ยังไม่ค่อยตื่นเต้นกับความรู้อย่างใหม่ ส่วนวันที่สองเนื้อหาเป็นการทำความเข้าใจแนวคิดของการเขียนโครงร่างงานวิจัยอีกรูปแบบหนึ่งที่นักวิจัยที่ต้องการทุนสนับสนุนต้องทำความเข้าใจให้ได้

ผลของการเข้าร่วมอบรม (What Results?)

การอบรมที่มีวิทยากรที่เชี่ยวชาญและมีความตั้งใจ ผู้เข้าร่วมทุกคนจึงมีความตั้งใจในการเรียนรู้ กิจกรรมกลุ่มที่จัดขึ้นทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้ และทำความรู้จักกันมากขึ้นเพราะเป็นอาจารย์ของ มวล. ทั้งหมด หากประเมินผลโดยรวมของการอบรมครั้งนี้ น่าจะเป็นที่น่าพอใจ ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่ได้แนวคิดการเขียน การคิด การวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยที่เรียกว่า ABC นอกจากแนวคิดที่ได้ตามความตั้งใจของวิทยากรและคณะผู้จัดการประชุมแล้วผู้เข้าร่วมอบรมบางคนอาจจะได้แนวคิดในการพัฒนาโครงร่างวิจัยต่อ โดยสังเกตจากการสอบถามถึงแนวทางในการพัฒนาโครงร่างวิจัยที่เคยได้รับการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับตนเองเมื่อประเมินจากความตั้งใจในการเข้าร่วมประชุม การใช้เวลาที่มีงานอยู่เต็มโต๊ะทำงาน และเวลาพักผ่อนที่ควรได้พักเนื่องจากทำงานมาตลอดจันทร์ถึงศุกร์ของก่อนวันอบรม น่าจะเป็นการอบรมที่คุ้มกับการใช้เวลาดังกล่าว

สิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อนำไปสู่สิ่งใหม่ (So What and New What?)

ดิฉันได้ย้อนมองความเข้าใจของตนเองในการคิด การวิเคราะห์ ทวนสอบความคิดของตนเอง การทำความเข้าใจเรื่องราว เรียบเรียงความรู้ที่ได้ จึงได้ประเด็นการบูรณาการเข้าด้วยกันของการอ่านอย่างมีสติ การฟังอย่างตั้งใจ การคิดเชิงระบบ การคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ต่อองค์ความรู้ในการพัฒนางานวิจัยที่เป็นงานวิจัยของตนเอง ว่าต้องบูรณาการความรู้เชิงวิทยาการระบาด การพยาบาล และการวิจัยเชิงพื้นที่ นั้นหมายถึงการทำงานวิจัยจะต้องได้ประโยชน์ทั้งชุมชนและการตีพิมพ์ ตลอดจนเป็นงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือทั้ง Statistic Significant และ Clinical Significant

อื่น ๆ 2

ด้านเนื้อหา

-เนื้อหาที่นำมาใช้มีความเหมาะสม น่าสนใจ ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วม โจทย์ที่นำมาใช้เพื่อการเรียนรู้เป็นโจทย์กลาง ๆ เหมาะสมที่ทุกสาขาวิชาสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้

-มีการนำเสนอตัวอย่าง proposal ที่ชัดเจน ช่วยให้เห็นภาพชัดขึ้น

-มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักการ เทคนิค จุดอ่อน และจุดแข็งของการนำเสนอ proposal เพื่อขอทุนที่ชัดเจน

ด้านกระบวนการ

-การจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน น่าสนใจ ชวนคิดตลอดกระบวนการ

-วิทยากรสามารถคิดโจทย์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

-มีกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้มองเห็นจุดอ่อนของตนเองและมีโอกาสเรียนรู้จากผู้อื่น

ด้านผลลัพธ์

1. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบความคิดที่ครอบคลุมมากขึ้น
2. มองเห็นกระบวนการและองค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับอย่างเป็นระบบมองเห็นจุดอ่อนและแนวทางการพัฒนาการเขียน proposal ของตนเองมากขึ้น

สะท้อนความรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการ ABC

ม. อุบล

30-31 กรกฎาคม 2555

ความรู้สึกก่อนเข้า Workshop

1. กังวลกับการงานที่ค้างคั่งอยู่บนโต๊ะ แต่ก็ตัดสินใจเข้าร่วมเพราะ อ.อินทรี อ.การัญญา โฆษณาว่าคอร์สนี้ดีมาก ไม่ควรพลาด อีกทั้งตนเองก็อยากรู้ด้วยว่า System thing เป็นอย่างไร
2. คิดว่าจะเจอและจะได้เรียนรู้อะไรใน 2 วัน คาดว่ากระบวนการที่จะช่วยให้การคิดให้เป็นระบบ คาดหวังการเขียน Proposal ให้ตรงใจแหล่งทุน
3. I really appreciated to attend this workshop with satisfaction and thank giving for the value speaking of speaker.
4. มาแบบงง ๆ มองภาพไม่ออกว่า System thinking คืออะไร มาเพราะอยากรู้การเขียน Proposal ให้ได้ดี และได้อนุมัติทุน
5. จะได้อะไรจากการมาเข้า Workshop ครั้งนี้นะ แล้วเราจะกลับไปเล่าว่า
6. รู้สึกเครียด เนื่องจากการตั้งเงื่อนไขมากมายในการอบรม เช่น การเก็บค่าลงทะเบียน การตรงต่อเวลา การทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความกดดัน
7. สนใจที่เข้ามาเรียนรู้การคิด System thinking รู้สึกอยากรู้ว่าจะเป็นอย่างไร
8. ยังไม่แน่ใจว่า ST จะช่วยการพัฒนา proposal ได้เพียงใด
9. กังวลว่าจะเข้า 2 วันได้ไหม อยากรู้ว่าอาจารย์จะสอนอย่างไร อยากรู้ว่าวิธีการคิดอย่างเป็นระบบจะเกี่ยวกับวิจัยอย่างไร
10. ธรรมดาๆ ไม่น่าจะมีอะไรมาก
11. ไม่แตกต่างจากการอบรมทั่วไป คิดในใจว่าจะหางานมาสั่งทำขณะรับการอบรม
12. สงสัยว่า System thinking คืออะไร จะนำไปใช้กับการเขียน Proposal ได้อย่างไร
13. การเข้า Workshop ครั้งนี้จะทำให้คิดเป็นระบบได้ไหม และนอกจากนั้นจะช่วยทำให้เขียนข้อเสนอโครงการได้หรือเปล่า มองถึง Impact เชื่อมโยงต่อมาใช้จริง
14. ดี น่าเรียนรู้
15. ลองมาฟังดู เขาจะพูดเรื่องอะไร น่าสนใจ
16. อยากได้ความรู้ในเรื่องของ System thinking
17. อยากรู้วิธีการและเนื้อหาการอบรม คิดว่าน่าจะพอรู้บ้างแล้ว แต่ยังไม่เคลียร์
18. สับสน ไม่ทราบว่าจะวิทยากรคือใคร เก็บเงิน 1,000 บาท เพื่ออะไร เครียด ต้องออกแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อให้นักศึกษาทำ โดยมี TA ไปคุมสอบ เพราะต้องเข้าทั้ง 2 วัน ทั้งวัน
19. สนใจมาเข้าอบรม
20. คิดว่าจะได้เรียนรู้การเขียน Proposal ที่ถูกต้อง อยากทราบกระบวนการคิดเชิงระบบ
21. ยังไม่พร้อมในการเข้ารับการอบรม เพราะงานยังค้าง และยังไม่ได้จัดการให้เสร็จ แต่ก็ต้องมาเข้าร่วมเพราะได้รับแจ้งจากหัวหน้าให้มา คิดว่าไม่อยากจะเข้าแต่จะลองฟังดูเพราะไม่เคยเข้าอบรมเรื่องนี้
22. คิดว่าจะได้เรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง จะยากไหมหรือน่าเบื่อหรือเปล่า รู้สึกว่าจะเข้าหรือไม่เข้าดี

23. กลัวมาไม่ทัน เพราะบ้านอยู่ไกล และไม่มีรถมา ก่อนมาก็รู้สึกว่าจะทำอะไรเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย เพราะกำลังต้องทำงานวิจัย
24. อยากเข้ามาเรียนรู้ว่าอาจารย์จะพาผ่านกระบวนการคิดเชิงระบบในการเขียนโครงการวิจัยอย่างไร อยากรู้ว่า จะแตกต่างจากการทำโครงการพัฒนาที่ท่านอาจารย์ชัยวัฒน์พาทำเมื่อต้นปีที่ผ่านมาอย่างไร
25. อยากทราบว่า System Thinking เป็นอย่างไร และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยได้อย่างไร รวมทั้ง เคยอ่านหนังสือของวิทยากรมาก่อนหลายเล่ม รู้สึกว่าหนังสืออ่านเข้าใจงา จึงอยากทราบว่าการอบรมจะใช้ วิธีการให้คนเข้าใจได้อย่างไร
26. สนใจเข้าอบรมอยากรู้วิธีคิดอย่างเป็นระบบและการจัดระบบความคิด
27. ผมโดนอ.ที่คณะชวนเข้ามาอบรม ก่อนหน้านั้นไม่ทราบเรื่อง พอได้ยินว่าเป็นเรื่อง “ความคิดเชิงระบบ” เอาไปใช้ในงาน เอาไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันนี้ นี่ก็ความคิดแรกครับ
28. อยากทราบหลักการตลอดจนแนวความคิดที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเขียน โครงร่างงานวิจัย ตลอดจนเทคนิคที่ อาจนำไปใช้ในการเรียนการสอน
29. กังวลในการเข้าร่วม เนื่องจากติดงานหลายอย่างรวมถึงงานสอน แต่คนชวนบอกว่าดีมาก อยากให้เข้าฟัง
30. อยากเข้าร่วมเพราะหัวข้อน่าสนใจ เพราะตัวเองคิดไม่ค่อยเป็นระบบ ไม่ทราบเงื่อนไขว่าต้องอบรมครบ 2 วัน
31. มีความรู้สึกเป็นกังวลเกรงว่าจะไม่เข้าใจกิจกรรมในการ Workshop กลัวว่าจะเป็นการเล่นประสบการณ์ของ วิทยากรเพียงอย่างเดียว เหมือนที่เคยเข้าร่วมมา
32. รู้สึกดี อยากเข้าร่วมกิจกรรมมากๆ มีความคาดหวังสูง
33. น่าสนใจมาก อยากเข้าร่วมจริงๆ แต่ติดภารกิจสอนบางช่วง เลยไม่ลงทะเบียนแจ้งความจำนงค์แต่จะมาร่วมตาม เวลาที่ไม่ติดสอน
34. อยากรู้ว่าอาจารย์จะอบรมอย่างไร มีเนื้อหา ความรู้อะไรบ้าง

ความรู้สึกระหว่างทำ Workshop

1. วันแรก รู้สึกสนุก วิทยากรมีกระบวนการในการสร้างการเรียนรู้ได้ดี มีการสร้างแรงจูงใจโดยใช้คุปอง หนังสือ เสือ เกม และกระบวนการกลุ่ม ทำให้เกิดการพูดคุย ระดมความคิดเห็นร่วมมือกันทำงานเพื่อพิชิตคุปอง ทำให้ ได้ความบรรยากาศเรียนรู้มีชีวิตชีวาสนุกสนานและได้ความรู้ไปพร้อมกัน ส่วนวันที่สอง เน้นเนื้อหา ก็ได้ ความรู้มากค่ะ
2. (ก) มึน ปวดหัว (ข) เข้าใจการคิดเชิงระบบมากขึ้น (ค) ง่วงนอน (ง) สนุก เมื่อทำกลุ่มแล้วมีคะแนน
3. Good environment. Team player useful cooperated.
4. การนั่งฟังเฉยๆ ทำให้ไม่เห็นภาพชัดเจนนัก และก็น่าเบื่อ ง่วงนอนง่ายมากการได้ลงมือทำ และมีระบบคะแนน มาใช้ทำให้รู้สึกสนุกในระดับพอดี ไม่ใช้การแข่งขันที่แย่งชิงกัน
5. สนุกดี แต่ไม่รู้จะถูกหรือเปล่า บาง Workshop ก็ทำให้เครียดคิดหนักเหมือนกัน (แอบยาก) เราจะใช้ Session ไหนที่อาจารย์อธิบายมาแล้ว มาใส่บ้างนะ
6. กิจกรรมที่ทำ ทกให้ได้คิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และไม่ได้กดดันผู้เข้าร่วมประชุมเหมือนที่คิดเหมือน ที่คิดไว้ ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย
7. รู้สึกทั้งในการคิดแบบเชิงระบบ และสนุกกับการเรียนรู้ สนุกกับการถ่ายทอดของวิทยากร
8. รู้สึกว่าบางงานใช้เวลามากเกินไป รู้สึก System thinking เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์มากไม่เพียงแต่การเขียน Proposal ควรบรรจุเนื้อหาลักษณะนี้ให้กับเด็ก ๆ ด้วย
9. มีความรู้สึกอยากรู้ต่อไป ตามคำถามที่อาจารย์กำหนดตามลำดับ บางครั้งคิดว่า ทำไมคิดไม่เหมือนอาจารย์
10. กิจกรรมช่วยกระตุ้น ให้ผู้อบรม คิดสร้างจินตนาการ

11. ต้อง active ตลอดเวลา ไม่มีเวลาคิด – ทำ เรื่องอื่นเลย แม้แต่การทักทาย ถามชื่อสมาชิกในกลุ่ม รู้สึกคุ้มค่ากับการโตสอนนักศึกษา มา 2 ชม.
12. ได้เรียนรู้ ไปที่ละขั้นตอน ไม่รู้สึกเบื่อ ได้ออกมาจากโลกของการทำงานที่คณะที่ได้ด้วยความวุ่นวาย
13. วิทยากรเก่งจัง ค่อยๆ นำเสนอจากการฉายภาพเล็กๆ แล้วค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจ และมองเห็นการคิดอย่างเป็นระบบว่าจะช่วยเอาไปใช้จริงได้อย่างไร ไม่เพียงแต่ในวัตถุประสงค์ของการเขียนข้อเสนอโครงการ แต่ใช้ได้แม้แต่ในชีวิตประจำวัน
14. ตื่นเต้น งง และสนุกๆ
15. ได้เรียนรู้ สนุกสนาน ได้เพื่อนใหม่
16. เกิดความคิดเชิงระบบ การคิดแบบมีเหตุและผล พร้อมมองการคิดที่มีความสัมพันธ์กัน ชับซ้อน มากยิ่งขึ้น
17. ก็เข้าทำดี วิธีการนำเสนอ เราจะต้องถอดความรู้เหล่านี้ต่อไปได้อย่างไร
18. สนุก ขณะทำ Workshop ช่วงบ้างขณะฟัง Power Point Presentation ทำให้เข้าใจง่าย ชัดเจน
19. เป็นบรรยากาศที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
20. วันจันทร์เช้ารู้สึกเครียดมากๆ ต้องใช้ความคิดเยอะมากๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยรู้ มาก่อนต้องทำความเข้าใจกับทุกขั้นตอนที่อาจารย์อธิบาย แต่พอทำแบบฝึกหัดเรื่อยๆ ก็เริ่มเข้าใจและผ่อนคลายมากขึ้น (ตอนแรกคิดจะไม่เข้าต่อ แต่ดีใจที่อยู่จนจบค่ะ) วันที่ 2 รู้สึกสนุก เข้าใจมากขึ้น คิดตามได้
21. รู้สึกถึงความกระตือรือร้นของวิทยากร และผู้เข้าร่วม เพราะมีวิธีการอบรมที่ต่างออกไป จากการนั่งบรรยาย หรือแม้กระทั่งแบบเล่นเกมส์มากเกินไป อยู่ในระดับสมดุล ระหว่างบรรยาย+ปฏิบัติ พอฟังบรรยายกำลังง่วงๆ ก็มีแบบฝึกมาให้ทดลอง ทำให้หายง่วง วิทยากรมีวิธีและนำเสนอที่ชวนให้ฟัง และติดตาม แต่บางครั้งแอบง่วง เพราะฤทธิ์แอร์+ขนม และข้าว
22. ตื่นเต้นและต้องลุ้นระทึกตลอดเวลาว่าท่านอาจารย์จะมีกิจกรรมอะไรให้ทำ สนุกดีค่ะ กิจกรรมไม่น่าเบื่ออย่างที่คิด ได้ฝึกความคิดเป็นระยะๆ ทำให้ไม่ง่วง
23. ห่วงหาวมาก ไม่สบาย ทำให้บางครั้งเบลอ ไม่เข้าใจเพราะสุขภาพของตนเอง แต่รู้สึกว่าการที่ให้ได้ทำออกมาเป็นรูปธรรม และสร้างความเข้าใจนอกเหนือจากการ Workshop
24. สนุก และได้เรียนรู้ ความรู้ หลักการ วิธีการทั้งในฐานะนักวิจัย นักพัฒนา และครูจากประสบการณ์ที่ฝึกปฏิบัติจากง่ายไปหายาก
25. สนุกกับกิจกรรมที่ให้ร่วมทำ เป็นการฝึกคิดหลังจากได้ฟังการบรรยายของวิทยากรนอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ เช่น ให้คะแนน คุปอง ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมสนใจทำกิจกรรมมากขึ้น
26. สนุกสามารถนำไปใช้ได้จริง ชวนติดตามอย่างไม่น่าเบื่อ
27. สนุก กับรูปแบบ วิธีการที่ อ.นำเสนอ สอนแบบให้ทำกิจกรรมสนุกมาก มีความสุขมาก แต่กลับบ้านภรรยาถามทำไมดูเครียดๆ ก็เลยมาเช็คความรู้สึกว่าที่แท้กลุ่มใจกังวล ทำไงจะเอาวิธีการเทคนิคความรู้ที่อาจารย์สอน เข้ามาใช้กับงานเราได้ 3 คำ สำหรับอาจารย์คือ “มืออาชีพ” “มือชั้นครู”
28. รู้สึกว่าบางประเด็นยังไม่คุ้นเคย ไม่เคยสัมผัสมาก่อน ทำให้กระบวนการคิดยังซับซ้อน ซ้ำกว่าคนอื่นๆ เพราะเวลาทำงานวิจัยที่ผ่านมา จะยังไม่ค่อยตระหนักการคิดเชิงระบบมากนัก
29. แสบตา ไม่ได้จ้องจอแบบนี้มานาน น่าจะปรับให้จ้าน้อยกว่านี้บางครั้งไปเข้าห้องน้ำ กลับมาตามไม่ทัน เนื้อหาเร็วมาก แต่แบบฝึกหัดก็สนุกดี
30. สนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเห็นด้วยกับเนื้อหาที่ผู้บรรยายนำเสนอเป็นส่วนใหญ่ ตอนแรกมองว่า System thinking ก็คือการทำ Mind Map แต่ท้ายที่สุดก็เห็นข้อแตกต่างว่าไม่ใช่เหมือนทั้งหมด มีจุดดีที่แตกต่าง

31. รู้สึกสนุกสนาน ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน ได้มุมมองแนวคิดใหม่ๆ ทำให้รู้สึกว่าการคิดของตนเองเปิดกว้างมากขึ้น แต่ทำวิทยากรบางครั้งพูดเร็วมาก และให้เวลาจำกัดในการทำกิจกรรม ถ้ามีเวลามากกว่านี้จะได้แลกเปลี่ยนความคิดมากขึ้นด้วย
32. วันแรก พูดได้คำเดียวว่า “งง” กับกระบวนการอบรมของทำนวิทยากรมาก แต่ขณะเดียวกันก็รู้สึกทั้งในความสามารถของวิทยากร เช่นกัน อบรมซักระยะหนึ่ง จึงเข้าใจกระบวนการว่าอาจารย์ได้สอดแทรกวิธีการสร้างระบบความคิดให้กับผู้เข้าร่วมอบรมนั่นเอง อาจารย์เก่งมาก ๆ ค่ะ
33. กิจกรรมน่าสนใจ เป็นประโยชน์มากเลย เสียหายไม่ได้เข้าร่วมตั้งแต่เริ่มต้น (เข้าร่วมช่วงท้ายวันที่ 1 และวันที่ 2 ทั้งวัน)
34. ได้เข้าใจมุมมองวิธีการใหม่ ๆ น่าสนใจ และง่วงนอนสลบกันไป โดยตอนที่ทำแบบฝึกหัดก็จะตื่นตัว สลับกับช่วงบรรยายที่แอบหลับ (บ้างเล็กน้อย)

ความรู้สึกเมื่อจบ Workshop

1. คุ่มค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม และรู้สึกขอบคุณวิทยากรและคณะที่มาจัดอบรม System thing ค่ะ
2. (ก) เรียนรู้ความคิดเชิงระบบมากขึ้น (ข) ดีใจจะได้กลับบ้าน
3. I think it is a high price lesson to use in the job improvement and gain more aeknousedge and experience. It's useful opportunity to know each other and study from each others.
4. ยังงงอยู่ แต่จะนำไปทดลองใช้กับตัวเอง เมื่อฝึกให้เคยชิน เพื่อปรับวิธีคิดให้เป็นเหตุเป็นผล ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก เป็นใหญ่ คิดว่าเมื่อใช้ System thinking เป็นแล้ว จะเอาไปใช้ในการสอน และงานวิจัย
5. บางอย่างเราก็คิดเหมือนอาจารย์นะเนี่ย (ทำถูกด้วย) ทำให้สบาย (ไม่ต้องกังวลเรื่องทำคะแนน) Workshop นี้มีแนวคิดแบบนี้เองหรือ (จากการเฉลยของอาจารย์ ทำให้มีแนวในการคิด)
6. รู้สึกชอบ เกิดทัศนคติที่ต่อการอบรม
7. มีความรู้สึกอยากที่จะเรียนรู้ ณ System thinking มาครั้งนี้ และจะนำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ในการคิด เพื่อได้เหตุผล มุมมองใหม่ๆ ในการคิด อยากเพิ่มระยะเวลามากกว่านี้
8. เข้าใจวิธีการอ่าน Proposal น่าจะเขียน Proposal / ตรวจโครงสร้างวิทยานิพนธ์ได้ดีขึ้น ขอขอบคุณอาจารย์ ค่ะ ชื่นชมในวิธีการสอน ไม่รู้สึกเบื่อ/ง่วง ชื่นชมในพลังของอาจารย์
9. ได้อะไรมากกว่าที่คิดไว้
10. เหมือนได้เครื่องมือมาช่วยพัฒนาระบบการคิด ให้มีศักยภาพมากขึ้น
11. เข้าใจ System thinking ในระดับหนึ่ง มีบางประเด็นที่คิดว่าต้องไปทำความเข้าใจเพิ่มเติม ทราบแนวทางในการเขียน Proposal งานวิจัย ว่ามีหลักการอย่างไรมีความมั่นใจมากขึ้น
12. ดีใจจริงๆ ที่ได้เข้าร่วม และรู้ว่าตัวเองจะเอาสิ่งที่ได้ไปใช้อย่างไร
13. รู้สึกดี คิด ทำอย่างมีระบบ
14. คุ่มค่ากับการมานั่งฟัง
15. ได้ความรู้ด้าน System thinking เพื่อนำมาปรับใช้กับการเขียน proposal อย่างไรให้ได้ทุน
16. เป็นสิ่งดีและคุ้มค่าที่ได้เข้า Workshop ต้องกลับไปรวบรวมความคิด เพื่อจะนำไปถ่ายทอดต่อ
17. ได้ความรู้ คิดเป็นเหตุผลมากขึ้น
18. ดีมาก และ ควรจะมีการอบรมต่อจากเฟสแรก
19. ได้ความรู้ ได้แนวคิดที่จะนำไปเขียน Proposal อย่างเป็นระบบ สนุกกับการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ขอขอบคุณอาจารย์มากคะ ที่ทำให้เข้าใจมากขึ้น

20. เข้าใจวิธีคิดเชิงระบบมากขึ้น ผูกการคิด และสร้างภาพให้เข้าใจมากกว่าการใช้วิธี “จำ” ได้แนวคิดหลายอย่างในการนำไปประยุกต์ใช้กับงาน เนื่องจากเป็นงานให้การสนับสนุนนักวิจัย รู้สึกขอบคุณที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมในครั้งนี้
21. รู้สึกว่ามีอีกหลายเรื่องที่เรายังไม่รู้หรือรู้แล้วแต่ยังไม่กระจ่าง ดีใจที่ได้มาเข้าร่วม Workshop ในครั้งนี้ เข้าใจหลักการเขียน Proposal ยิ่งขึ้น
22. เข้าใจมากขึ้น และคิดว่าสามารถจัดการระบบความคิดของตนเองได้มากขึ้น และดีใจที่ได้มาเข้าร่วมการ Workshop ในครั้งนี้
23. มั่นใจมากขึ้นว่าจะสามารถนำความรู้ประสบการณ์ การคิดเชิงระบบไปใช้ทั้งในการสอน / การให้คำแนะนำ แก่นักศึกษาและนักวิจัยรุ่นน้อง ตลอดจนการวิพากษ์ / พิจารณาให้ทุนทำวิจัย ได้รอบคอบ รอบด้าน และอย่างแยกคายมากขึ้น
24. ได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้ System Thinking และสามารถเอาไปใช้ในการเขียน Proposal ได้ ไม่เสียเวลา 2 วันที่เข้าร่วมอบรม
25. อยากทดสอบสิ่งที่ตัวเองได้เรียนมา อย่างเร็วที่สุดว่าจะมีอะไรอีกที่ยังไม่รู้และจะสามารถ เอาสิ่งที่เรียนมาไปแก้ปัญหาจนหาทางออกใหม่ๆ ได้ไหม
26. ยังคงสนุกแล้วยังรู้สึกว่า น่าจะมีอีก แบบ 3 วัน 4 วัน ยาวๆ ผมเป็นคนเข้าใจช้าเลยยังอยากเรียนรู้ต่อ อาจารย์สอนสนุกเอาตัวอย่างมาสอน สอนจากประสบการณ์
27. ทราบหลักการ เหตุผล ตลอดจนแนวความคิดที่จะนำไปเขียนโครงงานวิจัย ตลอดจนประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้
28. อยากลองกลับไปอ่านงานเก่าๆ ของตัวเอง หากเป็นไปได้จะลองเขียนโดยใช้ความคิดเชิงระบบให้มากขึ้น
29. ดีใจเพราะจะได้กลับบ้าน กลับไปسهารงานที่ทำงาน อยากได้ Power point การบรรยาย
30. ได้ความรู้ ได้ฝึกกระบวนการคิดให้เป็นระบบ ได้เปลี่ยนมุมมองทัศนคติ การเขียน Proposal การทำงานวิจัย และการวิจัยเชิงพื้นที่
31. มีความมั่นใจในความรู้ที่ได้รับว่าสามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้
32. เป็นประโยชน์มาก ต่อไปจะพยายามเขียน Proposal ตามหลักที่อาจารย์ได้สอนให้มากๆ แทนที่จะเขียนไปอย่างไม่มีหลักการเขียน
33. เห็นประโยชน์จากการเข้าอบรมครั้งนี้และคิดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการเขียน Proposal ในโอกาสข้างหน้า และรู้สึกหายกังวลขึ้นมาทันที

ข้อที่ได้เรียนรู้จากการร่วม Workshop

1. การเข้าใจ System thing เข้าใจว่าระบบต่างๆ ไม่ได้อยู่เพียงลำพังแต่เชื่อมโยงกัน เข้าใจการเขียน Proposal ให้ตรงใจแหล่งทุน เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน
2. เข้าใจระบบการคิดแบบเชิงระบบมากขึ้น รู้วิธีการและหลักการในการเขียน Proposal เพื่อให้ได้ทุน เข้าใจหลักสัจธรรม การเป็นเหตุ เป็นผล
3. The way how to write procreate proposal and using our concept through System thinking
4. ทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นเหตุเป็นผลกัน / นำมาประยุกต์ใช้กับการเขียน Proposal ได้เป็นอย่างดี (ในอนาคต)
5. ทำให้รู้หลักในการเขียน Proposal มีความมั่นใจที่จะเขียน Proposal ทำให้คิดอย่างเป็นระบบ
6. รู้จักระบบ วงจร ความสัมพันธ์ของเหตุผล ทำให้รู้ว่าการจะทำอะไรต้องคิดให้มาก ให้เห็นภาพรวม
7. ทุกสิ่งมีเหตุ-ผล โดยต่อเนื่อง ทราบวิธีการเขียน Proposal ทราบหลักในการคิด

- a. ได้วิธีการคิดที่เป็นระบบ ได้แนวทางไปใช้ในการประยุกต์การสอน ได้วิธีการคิดที่เป็นเหตุผล/เชื่อมโยง ได้วิธีการกำกับการเขียน Proposal /ชัดเจน
8. มั่นใจว่าจะเขียน Proposal ได้ดีกว่าเดิม มีหลักการที่นำไปใช้ได้ดีมาก ๆ

9. เรียนรู้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ
10. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพราะวิทยากรไม่เพียงแต่บอกเล่าแต่ให้ผู้เข้าร่วม มีโอกาสได้ลองทำ ก็เหมือนกับเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งจะดีกว่า และเข้าใจมากกว่า
11. เปิดใจ แบ่งปัน สนุก
12. วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ เทคนิคการ Proposal ให้มีตรรกะ เขียนให้ถูก ให้ครบ การอธิบายการเชื่อมโยงแนวคิดปรับแก้ Proposal ให้ดีขึ้น ได้เทคนิคการสอน
13. การประยุกต์ใช้ System thinking กับ Proposal เพื่อนำไปต่อยอดในงานวิจัยในอนาคต
14. ฟังความคิดเห็นของกันและกัน
15. Reviewer มีเกณฑ์การประเมิน Proposal อย่างไร การคิดเป็นเหตุเป็นผล ความสัมพันธ์ของเหตุกับผล เงื่อนไขที่จะทำให้เกิดผล การเขียน Proposal ของโครงการประเภท ABC
16. มีทักษะในการเชื่อมโยงความคิดให้เป็นระบบได้มากขึ้น
17. มีความคิดเป็นระบบมากขึ้น นำไปใช้ได้ง่ายขึ้น มีหลักการในการเขียน Proposal ต่อไป
18. เรียนรู้วิธีคิดโดยสร้างเป็นภาพจำแทนการจำ อย่างเดียว ซึ่งอยู่ได้ไม่นาน เรียนรู้วิธีคิดวิเคราะห์ การพิจารณา Proposal อย่างมีเหตุผล ได้แนวคิด ทำอะไรต้องมีหลักการ เหตุและผลและเข้าใจในปรากฏการณ์นั้น ๆ เรียนรู้ว่า การทำงานแบบกลุ่ม แม้คำตอบเราจะถูกต้อง แต่หากไม่สามารถอธิบายเหตุผลให้คนอื่นยอมรับได้ก็ไม่เกิดประโยชน์ดังนั้น ต้องรู้จักวิธีอธิบายเหตุผลด้วย
19. ได้หลักการเขียน Proposal ได้ฝึกคิดเชิงระบบ
20. การจัดระบบความคิดของตนเอง การเขียน Proposal ธรรมชาติกับงานวิจัย เทคนิคการทำวิจัย การฝึกปฏิบัติการ เหตุและผล
21. ความรู้ หลักการ วิธีการคิดเชิงระบบ การเขียนโครงร่างงานวิจัย ให้ได้ดีและสละสลวย ตัดแนวคิดในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำวิจัยและการทำโครงการบริการวิชาการ ชุมชน
22. การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถไปใช้ในการเขียน Proposal และชีวิตประจำวันได้
23. จัดระบบการคิดของตนเอง ให้มีเหตุและผลสนับสนุนได้ โดยไม่มีการเอากำปั้นทุบดิน
24. มองอย่างเราก็ทำอยู่แล้วคิดอยู่แล้ว คิดว่าเป็นระบบแล้ว แต่ไม่มีหลัก พอฟังแล้ว มีหลักการ มีวิธีคิด มองประเด็นออก ต่อไปน่าจะทำอะไร ทั้งในชีวิต ในหน้าที่การงานดีขึ้น
25. จะคล้ายๆ กับความรู้สึกในข้อ 3 คือ ได้ฝึกแนวความคิดเชิงระบบเข้าใจหลักของเหตุและผล สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้
26. มุมมองของแหล่งทุน วิธีพิจารณา ส่วนใหญ่เราเขียนงานโดยไม่ได้พิจารณาหรือ ใช้ใจวิธีคิดของผู้ให้ทุน รวมถึงกับดักงานวิจัย ซึ่งตัวเองติดอย่างแนบแน่นจะพยายามไปเอาออก
27. การคิดที่เป็นระบบมีความเชื่อมโยงที่สามารถนำไปใช้ในการสอนการทำวิจัย ใช้ในการเขียน Proposal เพื่อขอทุน และทำงานวิจัย

28. ได้เรียนรู้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุผล เชื่อมโยงกันได้แนวทางในการเขียน Proposal อย่างถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ
29. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการเขียน Proposal มากขึ้น
30. หลักการเขียนโครงการในมุมมองของคนให้ทุน
31. มุมมองการวิจัยที่เพิ่มเติมจากประสบการณ์เดิม ที่เคยทำวิจัยมา เช่น การวิจัย แบบ PAR

สะท้อนความรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการ ABC

มรภ. ลำปาง

25-26 สิงหาคม 2555

1. ความรู้สึกก่อนเข้า Workshop

1. มีความสนใจและอยากได้รับความรู้เกี่ยวกับ System Thinking และการเขียน Proposal ได้รับฟังคำบอกเล่าจาก ผศ.จำลอง ว่าดีมาก ๆ ทำให้มองเห็นงานและการเรียนการสอนชัดเจน รวมทั้งนำไปใช้กับกระบวนการทำงานการสอนได้ นอกจากนี้รู้สึกตื่นเต้นเพราะได้รับทราบจากคำบอกเล่าว่ามีการปฏิบัติตลอดระยะเวลาว่างกิจกรรม จึงทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมมาก
2. รู้สึกอยากเข้าร่วมอบรม System thinking อีกครั้ง เพื่อทบทวนความรู้เดิมและได้ทดลองปฏิบัติซ้ำอีกครั้ง อยากได้เครือข่ายใหม่ๆ รวมทั้งการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มกับผู้เข้าร่วมที่มีความแตกต่างกัน
3. ไม่รู้สึกอะไร เจ็บๆ เพราะเคยมีประสบการณ์ในการเข้าอบรมมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่รู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของผู้บริหารโครงการ (เพราะกลัวว่าคนจะเข้าร่วมไม่ถึง 48 คน
4. ตื่นเต้น เกรงกลัวนิดๆ เพราะทราบมาว่าวิทยากรเก่งมากในเรื่อง ST และเข้มงวดเรื่องเวลามากๆ อยากได้แนวคิดของ ST เพื่อนำมาใช้ในการเขียน Proposal และชีวิตประจำวัน
5. ได้เห็นหัวข้อ System thinking รู้สึกสนใจที่จะเข้าร่วมอบรมเพราะมีความสนใจในเรื่องการคิดเป็นทุนเดิมอยู่ และคาดหวังว่าจะได้รู้และเข้าใจในเรื่อง System thinking และสามารถไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับ ตนเอง, การเรียนการสอนและงานวิจัย
6. มีความคิดว่าจะได้รับประโยชน์จากเนื้อหาหรือกิจกรรมในการทำ Workshop โดยผ่านการเรียนรู้ โดยใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายคือ การเขียน Proposal ให้ถูกต้อง
7. รู้สึกเครียด+กังวล เพราะมีภารกิจในวันเสาร์ แต่ด้วยความตั้งใจของอาจารย์ผู้ใหญ่อจึงทำให้มีโอกาสได้เข้าอบรม แต่ที่สงสัยคือ ทำไมจึงต้องเข้าตลอด (ห้ามขาดช่วงด้วย) คงต้องเครียดแน่เลย และก็สงสัยว่า System Thinking จะเป็นอย่างไร
8. ไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจว่า หลักการคิด และกระบวนการคิดคืออะไร จะนำมาใช้กับงานวิจัย หรือการเขียน Proposal อย่างไร
9. คิดว่าตนเองยังขาดบ้างอย่างในการทำงานวิจัยโดยเฉพาะการเขียน Proposal เพราะเมื่อจะเริ่มเขียนครั้งใดก็จะเริ่มจากอาการจับตามชนปลายไม่ถูกขาดการ Review เอาสาร/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขาดประสบการณ์และเทคนิคและยังคิดไม่เป็นระบบ จึงต้องการเข้ามาร่วม Workshop เพื่อพัฒนาระบบคิดของตนเอง
10. ไม่รู้ ไม่เข้าใจ และสงสัยว่า System thinking คืออะไร รู้แล้วจะเกิดอะไรขึ้น เอาไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง
11. อยากลองเข้ามาฟังดู ไม่ได้คาดหวังอะไรมาก ลองมาเรียนรู้เผื่อมีโอกาสทำวิจัย ABC จะได้มีแนวทางบ้าง
12. เตรียมกระดาษ/สมุดมาจด เพราะคิดว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ทฤษฎี ความรู้สึกต่างๆ เหมือนการอบรมทั่วไป คือ ได้รับความรู้เพื่อนำมาพัฒนาอีกด้านหนึ่ง
13. รู้สึกว่าต้องการมาเอาความรู้เพื่อใช้ในการเขียนงาน Proposal มาเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบการคิดของตน ต้องการมาหาประสบการณ์และเรียนรู้ในเรื่องราวใหม่ๆ
14. รู้สึกอยากเรียนรู้ว่าการคิดเชิงระบบเป็นอย่างไร เพราะรู้สึกว่าตนเองส่วนใหญ่ยังคิดไม่เป็นระบบ นอกจากนั้นยังรู้สึกดีใจและโชคดี ที่ได้เรียนรู้กับ อ.สุธีระ และ อ.ไพโรจน์ที่เป็นผู้ออกแบบหลักสูตรนี้ ต้องการมาหาประสบการณ์และเรียนรู้ในเรื่องราวใหม่ๆ

15. ประการแรกในฐานะผู้เข้าอบรมคาดหวังจะเก็บเกี่ยวความรู้ ST. กับ การเขียน proposal เพื่อใช้ประโยชน์ 2 อย่าง คือ เขียนให้เป็นและใช้ประโยชน์ในการพิจารณา proposal ของลูกศิษย์ ประการที่สองในฐานะผู้ประสานงานจัดการอบรมกังวลกลัวคนที่สมัครแล้วไม่มาหรือมีเหตุจำเป็นมาไม่ได้จะทำให้แผนการอบรมจัดกิจกรรมติดขัด
16. คิดว่าการเข้าทำครั้งนี้จะได้อะไรบ้าง อย่างน้อยๆน่าจะช่วยให้เรามีพัฒนาในด้านวิจัยไม่มากนักน้อย
17. รู้สึกเฉยๆ
18. ไม่เข้าใจเรื่องความคิดเชิงระบบอยากรู้ว่าเป็นอย่างไร และจะนำมาใช้ประโยชน์กับอะไรได้บ้าง
19. ก่อนเข้า workshop คิดว่าคงเป็นการเหมือนอบรมทั่วไป ที่การบรรยายและให้ปฏิบัติเล็กน้อย น่าจะง่วงนอน
20. อยากเข้าร่วมอบรมเพราะอยากนำไปใช้กับงานวิจัยที่กำลังลงพื้นที่โดยรับทุนของ สกว. (ภายใต้ MOU) เพราะมีความรู้สึกส่วนตัวเองยังไม่มีทิศทางหรือแนวทางที่จะทำวิจัยแบบวิจัยในพื้นที่
21. เฉยๆ สลอลอย ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าคำว่า system thinking มันคืออะไร ความคิดจะเป็นระบบได้อย่างไร
22. อยากรู้จักเข้าใจคำว่า system thinking เพื่อจะนำมาฝึกฝนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน
23. คาดแล้วที่จะเรียนรู้วิธีการคิดเชิงระบบและการเขียน proposal เพื่อศึกษา proposal ของโครงการวิจัย และกังวลว่าตัวเองจะรู้เรื่องหรือทำได้หรือไม่เนื่องจากยังไม่เคยเข้าจากโอกาสที่ผ่านมาหลายครั้ง
24. อยากทราบว่า System thinking คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร
25. คิดว่า กระบวนการ system thinking เป็นขั้นตอนวิธีการยุ่งยาก
26. สงสัยว่าวิทยากรจะมีกระบวนการอย่างไรที่ทำให้บรรลุการคิดอย่างเป็นระบบ
27. คิดว่าคงไม่มีอะไรมาก คงเหมือนการอบรมทั่วไป คือ รับฟังอย่างเดียว
28. System thinking คืออะไร และเกี่ยวข้องกับอะไรกับการวิจัย และสามารถเอา ST มาประยุกต์ใช้กับอย่างอื่นที่ไม่ใช่วิจัยได้ไหม
29. มันน่าจะเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหรือไม่ก็ธรรมดาแน่นอน ทำจะทำความเข้าใจได้ยาก เป็นเรื่องไกลตัว
30. ก่อนข้างจะอยากทราบว่ากิจกรรมอบรมจะให้ผู้เข้าอบรมได้รับอะไรใหม่หรือไม่ ใหม่แล้วนำไปใช้หรือไม่
31. ความรู้สึกแรก รู้สึกไม่อยากมาเนื่องจากถูกบังคับมาและเกิดความสับสนว่าการคิดเชิงระบบเป็นอย่างไร
32. คิดที่ฟังบรรยายธรรมดา
33. จะต้องมาเข้าอบรมอีกแล้วหรือ แล้วจะได้อะไรกลับไปบ้างเนี่ย คงจะได้การเขียนเค้าโครงที่ถูกต้องละมั้ง
34. กลัวฟังไม่เข้าใจ และเรียนไม่รู้เรื่อง เพราะมีพื้นฐานความรู้น้อย จึงกลัวต่อยอดไม่ติด
35. สนใจ system Thinking อยากรู้ว่าทำไมต้องเรียนรู้อย่าง 2 วัน แล้วเกิดความรู้สึกหมั่นไส้ว่าต้องเข้าให้ครบนะขาดไม่ได้ วางมัดจำเงิน 1,000 บาทก่อน แสดงว่าของเขาจริงจัง
36. ด้วยมีความสนใจในหัวข้อ System Thinking เป็นทุนเดิมอยู่แล้วก็เลยคิดจะเข้าร่วมอบรม แต่ก็ด้อยปัจจัยไม่เกื้อหนุนบ้าง โอกาสไม่เหมาะบ้าง ที่ผ่านมามีหลายโอกาส แต่ก็ได้ลงศึกษาเองบ้างแต่ก็ไม่เข้าใจในบางประเด็น
37. ดีใจที่ได้รับที่พิจารณาให้เข้าร่วมประชุม เพราะเกษียณแล้ว ไม่ได้มีส่วนร่วมโครงการวิจัยใด ๆ คิดว่าเขาคงให้โอกาสกับคนที่รับทุนวิจัยดีใจที่จะได้มาเรียนรู้อะไรใหม่ๆ
38. คิดว่าตัวเองมีความคิดที่เป็นระบบดีอยู่แล้ว คิดว่าไม่น่าเข้าอบรมเท่าไรไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร
39. การเขียน Proposal อย่างไรให้ทุนวิจัย น่าจะเป็นเรื่องยากและเมื่อได้ยินเรื่องของการ จัดระบบความคิด ก็ไม่ค่อยแน่ใจว่าตนเองจะเข้าใจระบบหรือไม่เมื่อเข้าอบรม กลัวอบรมไปแล้วจะเสียเวลา เพราะตนเองเป็นคนที่ไม่เข้าใจอะไรยาก รู้สึกกังวล
40. รู้สึกดีใจที่ได้เข้าร่วมอบรมสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้สึกว่าการอบรมน่าจะนำมาใช้ในงานประจำวันได้ การอบรมครั้งนี้จะทำให้ตนเองพัฒนาระบบคิดสามารถนำไปใช้ในการทำงาน และชีวิตส่วนตัวได้

2. ความรู้สึกระหว่างทำ Workshop

1. มีความรู้สึกตื่นตัวตลอดเวลา เพราะมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเป็นกิจกรรมที่ต้องคิด บางครั้งคิดแล้ว เมื่อทบทวนด้วยความคิดที่ได้รับจากเพื่อน น้องๆ ในกลุ่มและภาพรวมของกลุ่มใหญ่ พบว่าตัวเราเองยังมีกระบวนการคิดที่ขาดการพิจารณาข้อมูล ความคิด บริบทอื่นๆ แต่ก็รู้สึกว่ามีโอกาสเรียนรู้จากทุกคนในกลุ่มจากท่านอาจารย์ โดยได้รับข้อคิดที่ว่า เราต้องใช้เหตุผล และพิจารณาข้อมูลต่างๆ ตามความเป็นจริงอย่างละเอียดมากขึ้น ได้เรียนรู้มุมมองความคิดที่ตนเองคิดไม่ถึง เนื่องจากที่ผ่านมา ตนเองมองตามประสบการณ์และความรู้สึก ไม่ค่อยมีการคิดหรือมุมมองตามแบบวิทยาศาสตร์หรือการใช้เหตุผล
2. รู้สึกสนุกกับการทำ Workshop เพราะมีในส่วนของการทำงานได้ทดลองทำโดยเฉพาะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้ฝึกคิดตามและลงมือปฏิบัติจริงจาก Proposal และกระบวนการ System thinking รู้สึกว่าได้แลกเปลี่ยนความเห็นกันในกลุ่มระหว่างคนที่มีความรู้มีประสบการณ์ที่ต่างกันไป ทำให้เราได้แนวคิดมุมมองจากเพื่อนๆ ในกลุ่มได้
3. ตื่นเต้น กิจกรรมท้าทายความคิด ต้องใช้เวลาในกลุ่มเพื่อจะลงมติด่วนร่วมกันในเรื่องที่ตัดสินใจได้ยาก เพราะมันก้ำกึ่งกัน น่าจะมีคำตอบที่ถูกมากกว่า 1 ข้อ
4. สนุกสนาน ไม่เบื่อ เพราะแข่งขันกับเวลา มีคะแนน และเป็นเรื่องที่น่าสนใจคือ อยากจดทุกคำที่วิทยากรบรรยาย แต่ก็กลัวว่าจะไม่ทัน ฟังก็听不懂เลยตั้งใจฟังดีกว่า ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งระบบการจัดการ ทำอย่างไรให้ได้คำตอบทันเวลาโดยรับฟังความคิดเห็นของทุกคน ได้แนวคิด แรงคิด จากสมาชิกในกลุ่มประทับใจในตัววิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้ การปฏิบัติภารกิจ/กิจกรรมที่ให้ทำ อธิบายเรื่องยากให้เข้าใจได้ง่าย มีระบบในการจัดการอบรมที่เป็นวงจรครบถ้วนที่จะนำไปใช้ได้ และประทับใจในกระบวนการกลุ่มที่ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้รู้จักอาจารย์แต่ละคน มีกิจกรรมทำให้มีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มได้ดี
5. สนุกมาก ไม่ได้แต่ความรู้ ความเข้าใจอย่างเดียว แต่กลับเป็นความรู้สึกที่ชอบ รวมถึงทีมหรือกลุ่มที่หนึ่งทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ share ใจเดียว share ความรู้ share ประสบการณ์ และที่สำคัญวิทยากรมีเทคนิคการถ่ายทอดที่ไม่น่าเบื่อ และผู้เข้าร่วมทำ Workshop สามารถปล่อยความคิดได้อย่างอิสระ โดยที่ไม่ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ที่มีมาก่อนหน้านี้
6. รู้สึกสนุกและชอบในกระบวนการทำกิจกรรมของท่านวิทยากรซึ่งจะมีการเสริมแรงตลอด (คุปอง) และรู้สึกได้ถึงถึงความสำคัญของพลังกลุ่มและการมีส่วนร่วม อีกทั้งกระบวนการในแต่ละ Session เป็นอะไรที่น่าสนใจติดตามและฝึกให้คิดอย่างเป็นระบบ ได้แนวทางในการคิดที่เป็นระบบ+การทำ Proposal และการคิดเป็นเหตุเป็นผลไม่ฟังชัน
7. ได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม แนวความคิดและระบบความคิดที่ต่างกันไปทั้งระบบในกลุ่มและนอกกลุ่ม
8. รู้สึกว่า อาจารย์ หาโจทย์หรือตัวอย่างมาให้ทำได้ดีมาก จากครั้งแรกๆ ที่รู้สึกงงและไม่เข้าใจ แต่เมื่อทำ Workshop ไปเรื่อยๆ ก็ารู้ความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ได้แบบเป็นธรรมชาติ เพราะอาจารย์ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องแบบ “ธรรมชาติ” ที่ตัวเราเองอาจไม่เคยบังเห็นมันมาก่อนในบางมิติ
9. เกิดแนวทางในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้นอย่างเป็น step เห็นภาพเรื่องราวของกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล และมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ
10. เพลิดเพลิน ไม่น่าเบื่อ มีกิจกรรมกลุ่มให้ทำสลับกับการบรรยาย ช่วยให้สามารถจดจำได้เพิ่มมากขึ้นได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น และร่วมกันตัดสินใจ วิทยากรและทีมเตรียมความพร้อมมาอย่างดี การดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องทำให้สนุกไปกับกิจกรรม และคิดตามไปด้วย

11. ตื่นเต้นเพราะการทำ Workshop เน้นสิ่งใหม่<ไม่เคยเห็นลักษณะ Workshop ประเด็นการเชื่อมโยงวิธีปฏิบัติที่นำไปสู่แนวคิดที่ชัดเจน> และตื่นเต้นกับคำตอบที่ได้รับ เพราะเดาคำตอบไม่ออกว่าจะถูกหรือผิด อึดอัดในช่วงวันแรกตอนเช้าเพราะยังไม่คุ้นกับวิธีการ/การปูพื้นเรื่องการคิด
12. รู้สึกสนุก ตื่นเต้นในการคิดเพื่อหาคำตอบ ซึ่งต้องหาข้อมูลมาสนับสนุนยืนยันความคิดของเรา เพื่อให้ผู้อื่นได้ฟังและเห็นด้วย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการคิดหรือความคิดของคนอื่นซึ่งแต่ละคนก็จะมีมุมที่ต่างกันไป ทำให้เห็นว่าบางครั้งเราก็พลาดและยังขาดไป
13. มีความรู้สึกคึกคัก (active) เพราะเรียนรู้กันเป็นทีม เห็นน้องๆ ตั้งอกตั้งใจ หาคำตอบ ทำให้เรามีชีวิตชีวาตามจนเกิดอารมณ์อยากหาคำตอบที่ถูก และฯลฯ ได้คุปองรางวัล นอกจากนั้นยังรู้สึกว่าจะเอาความรู้ที่ได้ฝึกหัดนี้ไปทำจริง ๆ กับงานจัดเวทีชุมชนที่กำลังจะมี
14. พึงพอใจกับความร่วมมือของคณาจารย์ในกลุ่มและเห็นทุกคนสนุกและได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง วันนี้อาจารย์สอนแบบซ้ำๆ ไม่เร่งรีบเหมือนที่สวนสามพราน ทำให้ติดตามทันและเข้าใจมาก
15. มันมีอะไรมากกว่าที่คิดไว้อยู่ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุ ผล ซึ่งบางทีในการงานกลุ่มก็มีความคิดที่ขัดแย้งกับความคิดของตัวเอง แต่ก็มีความสุขและสาระในตัวของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเอง
16. รู้สึกว่าต้องไม่ใจร้อน ต้องมีเหตุมีผล ต้องไม่ด่วนสรุป ต้องเป็นผู้ดูไม่ใช่ผู้เล่น รู้สึกว่ามันคือหนทางของการพ้นทุกข์อริยสัจ 4 ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และเห็นความรู้แจ้ง
17. เริ่มเข้าใจทีละน้อย รู้สึกสมองได้รับการพัฒนาจัดลำดับการคิดให้คิดและมองสิ่งต่างๆอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้นแล้วบูรณาการเข้ากับการเขียน proposal และงานอื่นๆได้
18. สนุกกับการเรียนรู้เหมือนถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ตลอดเวลา มองเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากอาจารย์มีการยกตัวอย่างและให้เราได้คิดได้ลงมือปฏิบัติ และมีความรู้สึกที่ตนเองกระตือรือร้นมากขึ้นและมีการแข่งขันไม่ง่วงนอนเลย
19. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ได้ทั้งความรู้ความสนุกไปพร้อมๆกันเพราะปกติเวลาอบรม/เข้ากิจกรรม ก็แค่รับเอกสารประกอบการอบรมแล้วก็หาจังหวะโดดไปทำอย่างอื่น แต่กิจกรรมที่อบรมในครั้งนี้มีความรู้สึกที่ไม่อยากไปไหนเพราะกลัวจะได้ความรู้ไม่ต่อเนื่องเพราะมีการดำเนินกิจกรรมที่เร่งเร้าความรู้สึกที่อยากอยู่ร่วมทำกิจกรรมตลอดเวลา
20. รู้สึกว่า ตัวเองต้องคิดอะไรให้เป็นระบบมากขึ้นแล้ว เพราะถ้าคิดแบบเป็นระบบ คิดแบบเป็นเหตุเป็นผลได้ เหมือนกับว่าการจัดการอะไรต่างๆในตัวเอง น่าจะดีขึ้นกว่าเดิม
21. ได้ระบบการคิดที่มีหลักการบนพื้นฐานกฎเกณฑ์ต่างๆ ทำให้มีสมาธิมากขึ้น มีระบบในการคิดอย่างรอบคอบ
22. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสมาชิกในกลุ่ม ในการแสดงความคิดเห็นในการทำ workshop -กังวลในการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม
23. มีกิจกรรม ทำให้สนุก เรียนรู้และเข้าใจอย่างเป็นขั้นตอน
24. งงนิดหน่อย แต่ให้วิธีการคิดที่เป็นระบบ
25. ตื่นตัว เห็นขั้นตอนการสร้างระบบความคิดเป็นลำดับทำให้เข้าใจระบบความคิด ที่ต้องหาหลักการให้ได้เข้าใจกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างความรู้
26. กระตุ้นต่อมคิดให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา -การทำงานกลุ่มช่วยให้เราได้ฟังคิดตามมุมมองของกลุ่มและคำย้อนกลับมาที่ตัวเอง
27. เป็นกระบวนการที่ใช้เหตุ+เหตุผล ได้อย่างเป็นระบบ แต่เชื่อมโยงกันด้วยเหตุและผลเสมอ
28. รู้สึกว่ากิจกรรมแต่ละอย่างมันเชื่อมโยงกัน การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม
29. ไม่สับสนใจว่าจะเสนอแนวคิด ถูกหรือไม่ มีความพยายาม ก็จะใช้ความคิดเพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงและเสร็จทันเวลา ก่อนข้างจะใจร้อน ที่จะรวบรัดคำตอบ เพื่อให้สรุปให้ได้เร็วขึ้น ดูเหมือนจะขึ้นกับผู้ค่อย

30. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ร่วมกลุ่ม ได้เริ่มการยอมรับ รู้จักฟังมากขึ้น ได้ข้อสรุป ที่เป็นส่วนร่วมและยอมรับข้อสรุปนั้นๆ ร่วมกัน
31. ได้แนวคิดใหม่ ระหว่างทำก็มีกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นก็สนุกกับกิจกรรมแต่ละกิจกรรมดี
32. ได้รับการยอมรับ ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ ได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น
33. รู้สึกศรัทธาในตัวท่านวิทยากรที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำสนใจทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย มีตัวอย่างฝึก ทำให้เห็นได้ชัดและเข้าใจง่าย
34. ตื่นเต้น ปัญหาถูกไขที่ละประเด็น อ้อ! อ้อ! เออวะ! ที่เราเคยเข้าใจมาไม่ถูกต้อง ไม่ถูกทาง วิเคราะห์เหตุและผลง่ายๆ แค่นี้ยังดูไม่ออกเลย วิทยากรเก่งมาก สามารถทำเรื่องยากให้ง่ายขึ้นน่าสนใจ น่าติดตาม ปกติจะนั่งหลับเป็นประจำ แต่ Workshop ครั้งนี้ไม่มีโอกาสได้หลับเลย วิทยากรจูงขึ้นบันไดทีละ step จนรู้เหตุผล ระบบ
35. สัมผัสกับความรู้ว่ามีอยู่บ้าง เช่น การทำยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะการหา CSF, Critical success factor KSF, Key Success factor เห็นว่า ค่อนข้างมีวิธีการที่คล้ายๆ กันในการหา ปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดความสำเร็จในประเด็นยุทธศาสตร์
36. ประหลาดใจและสิ่งที่วิทยากรมีกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงให้ทำ และมีการสรุปประเด็นที่ชัดเจนทำให้การเรียนรู้ได้จริง
37. รู้สึกถึงการจัดการกับความคิด ระเบียบในการคิด System Thinking เป็นแบบนี้เอง เข้าใจตนเองเลยว่ายังจัดการความคิดไม่ดีพอ รู้สึกไม่เสียเวลาในการเข้ามาอบรมในครั้งนี้
38. การคิดอย่างมีระบบ มันไม่ยากอย่างที่คิด เพราะทุกอย่างมีที่มาที่ไปซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทำให้เราเกิดการเรียนรู้จากการเข้าใจมากกว่าการจำ รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น ไม่เครียด
39. ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับอาจารย์ต่างกัน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน เกิดประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในการทำ Workshop เล็กๆ ความคิดเห็นทุกเรื่อง มีการรับฟังอย่างมีเหตุผล ได้ร่วมตัดสินใจ และได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ในกลุ่ม

3. ความรู้สึกเมื่อจบ Workshop

1. กิจกรรมนี้มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการคิดของหนูมากค่ะ จากการร่วมกิจกรรม ทำให้พบว่ายังคิดแบบขาดสติกำกับมาเป็นส่วนมาก มาถึงตอนนี้พบว่าก่อนจะทำอะไร เราต้องมีสติ มีการคิดที่เป็นระบบ การทำงาน การใช้ชีวิตประจำวันที่เคยผิดพลาด หรือทำให้มีอุปสรรคปัญหาเสียหายไป จะได้ลดน้อยลง หนูจำตัวอย่างเรื่องงบประมาณที่ใช้ซื้อใบไม้ได้ชัดเจน จนทำให้หนูต้องพยายามนำความรู้ความเข้าใจจากกิจกรรมไปใช้ต่อไป
2. รู้สึกว่าได้ประโยชน์จากการเข้าร่วม Workshop สามารถได้บททบทวนตนเอง การฝึกคิดอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเหตุผล และสามารถเข้าใจหลักในการเขียน Proposal ได้ ซึ่งความรู้ต่างๆ เหล่านี้ จะนำไปใช้ในการทำงานจริงในการอ่านและวิเคราะห์ Proposal ได้เป็นอย่างดี
3. ดีใจที่ได้ทบทวนความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมครั้งแรก คิดว่าจะเอาไปใช้ได้ทั้งในงานวิจัย งานการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมั่นใจขึ้น
4. รู้สึกว่าคุ้มค่ากับเวลา และคิดว่าหากได้ฝึกฝนบ่อยๆ คงจะมองเห็นภาพรวมได้ในเวลาอันสั้น รู้สึกว่าอยากเอาบางประเด็น จดไว้/เขียนไว้ ตัดผมให้เห็นตลอดเวลาเพื่อจะได้ปฏิบัติได้ทันที
5. คุ้มค่าที่ได้มา Workshop ประทับใจ อิ่มเอิบในสิ่งที่ได้เรียนรู้
6. หากมีโครงการแบบนี้ อยากเข้าร่วมและชวนนักวิจัยท่านอื่นเข้าร่วมด้วย และจะนำ System thinking และแนวทางในการเขียน Proposal ย้อนกลับไปดู Proposal ของทีมตนเอง และหากมีโอกาสที่จะขอทุนเพิ่มเติมก็จะนำหลักการนี้ไปใช้

7. ประทับใจในทุกๆ กระบวนการในการถ่ายทอด+ทำกิจกรรม ไม่รู้เครียดหรือกดดันเลย มีแต่ความเป็นกันเอง ท่านวิทยากรถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ดีมาก และตัวข้าพเจ้าเองก็อยากจะไปอบรมในหลักสูตรอื่นๆ กับท่านอีก (หากมีโอกาส) เพราะเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้+นำไปใช้เป็นอย่างมาก
8. ได้รับความรู้การคิดอย่างเป็นระบบ โดยมีเหตุและผล และการประยุกต์นำไปใช้ในการเขียน Proposal สำหรับงานวิจัย ทำให้เข้าใจถึงหลักการและวิธีการเขียน Proposal ใช้ได้เงินทุนมากขึ้น
9. System Thinking ต้องหมั่นฝึกฝนฝึกคิดฝึกวิเคราะห์ และเชื่อมโยงสิ่งที่เห็น ที่มอง บางทีอาจจะมองระบบไม่ทะลุในหนึ่งเดียวแต่ต้องอาศัย เวลา หลักการ และการคิดใคร่ครวญอย่างรอบด้าน รู้ว่าตัวเองต้องฝึกอีกมากในเรื่องการทำให้ระบบคิดของตนเองเป็นระบบคิดที่ดีและนำมาใช้การได้ แต่แม้ว่าอาจใช้เวลามากในการฝึกฝน แต่ก็ดีใจที่ได้มาเริ่มต้นฝึก System thinking ในครั้งนี้ ถือเป็นการเริ่มต้นครั้งใหม่ที่ดีและมีหลักการการทำงานมากขึ้น
10. อยากเขียน Proposal โดยเอาหลักการของ System Thinking มาใช้ เพราะมองเห็นภาพในการคิดเป็นกระบวนการและแนวทางการเขียน Proposal ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รู้สึกว่าโชคดีมากที่มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรนี้
11. รู้สึกขอบคุณท่าน ผศ.จำลอง และ อ.ชุตินา ที่เชิญชวนให้มาร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์ในครั้งนี้ ขอขอบคุณที่มหาวิทยาลัยถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับ System Thinking ได้มากขึ้น จะพยายามนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนและนำไปเขียน Proposal
12. มีความหวัง จะนำวิธีการ ST ไปปรับแก้งาน Proposal และพัฒนางานเขียน เสียตาย อยากอบรมในหัวข้ออื่นๆ ต่อไป อยากหาหนังสือของอาจารย์อ่านเพิ่มเติม ดีใจ ได้รับรางวัลจากอาจารย์
13. ทำให้เข้าใจระบบ การเชื่อมโยง การกำหนดเงื่อนไขมากขึ้นและได้ทราบว่า Proposal ที่ดีนั้นจะต้องเขียนอย่างไร มีอะไรเป็นองค์ประกอบในการเขียนบ้าง และรู้สึกว่าการจะเขียน Proposal ได้ดีนั้นจะต้องพิจารณาและเรียบเรียงลำดับให้ครบถ้วนจะต้องมีข้อมูลเพื่อมาสนับสนุนด้วย
14. รู้สึกว่าเอาละต่อไปนี่เห็นอะไร อ่านอะไร ฟังอะไร เราต้องพินิจอย่างตั้งใจ เอาหลักการเข้าไปจับว่าอะไรเป็นเหตุเป็นผล ไม่ด่วนพลีพลามสรุปแต่รู้สึกว่ายังต้องฝึกฝนอีกเยอะ
15. มีความรู้สึกมันมากขึ้น (จากเดิมไม่ค่อยมีเท่าไร) ในการเป็นผู้ประสานงาน ABC วันนี้ได้ สูตร 5+3-3 ได้เรียนรู้และเข้าใจการใช้เครื่องมือการพิจารณา concept paper และการมองภาพรวมของงาน ABC ชัดขึ้น (จากการได้ปฏิบัติจริงจากกิจกรรมในวันนี้)
16. คู่กับการลงทุนมานั่งทำในครั้งนี้
17. รู้สึกดี รู้เข้าใจตนเองและบริบทแวดล้อมตัวเองมากขึ้น
18. จะฝึกฝนจนมีทักษะและความเชี่ยวชาญโดยการลงเขียน PP. หรือลงวิจารณ์ PP. มองคนอื่นๆ แล้วหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขโดยยึดหลักการที่วิทยากรให้มา และคิดว่าชีวิตนี้น่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในหลายๆ เรื่อง
19. ได้ความรู้เพิ่มขึ้น ได้แนวทางในการเขียน proposal ได้ถูกต้อง และได้รู้เกี่ยวกับความคิดอย่างเป็นระบบซึ่งสามารถนำไปใช้เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้และที่สำคัญรู้สึกประทับใจในรูปแบบการอบรมของอาจารย์ค่ะ
20. มีความรู้สึกถึงความละเอียดของเหตุและผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (ความรู้) ทำให้มองรายละเอียดบางอย่างได้ดีขึ้น สามารถเดิมสิ่งที่ยากหยาบพร้อมทั้งสร้างมุมมองใหม่ๆ ในการดำรงชีวิต
21. ถ้าเราคิดแบบเป็นระบบคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลจะทำให้เราเป็นคนรอบคอบมากขึ้น จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตแต่ละวันได้ดีมากขึ้น สำหรับอาจารย์ท่านอื่นที่กำลังทำงานวิจัยอยู่ก็ควรได้รับหลักการต่างๆ มากมายไปใช้ในการพัฒนางานวิจัยของตัวเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ในอนาคตสำหรับหนูแล้ว ถึงแม้ว่ายังไม่ได้มีงานวิจัย

- เป็นของตัวเองแต่หนูก็เชื่อว่าอนาคตข้างหน้า สิ่งต่างๆที่ได้เรียนรู้ในวันนี้มันจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการเรียน ป.โทของหนู ขอขอบคุณอาจารย์สุธีระค่ะ ที่ให้เกียรติกับโครงการ ABC ลำปางอย่างมาก ชอบวันแรก ที่อาจารย์สอนให้รู้เรื่องการจดจำสัญลักษณ์ เหมือนได้เรียนรู้การใช้สมองในส่วนของจิตไร้สำนึกอีกครั้งค่ะ ปล. อยากไปหมู่บ้านพลัมสักครั้งในชีวิตค่ะ
22. การมอง – เรียนรู้ หรือศึกษาในเรื่องใดๆ ล้วนแล้วแต่มาจากการคิดที่ต้องอาศัยระบบความคิดที่ดีเพื่อนำไปสู่ปลายทางที่ตั้งไว้
 23. ได้รู้จักคนในแวดวงมากขึ้น -เกิดประสบการณ์ใหม่ในการคิดอย่างมีระบบ/การเขียน proposal การพิจารณา proposal
 24. ตระหนักถึงระบบการคิดและเห็นความสำคัญเป็นอย่างมากในการทำงานและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน -มีความมั่นใจในการเขียน proposal ในการเสนอขอแหล่งทุนมากขึ้น
 25. อันที่จริงกระบวนการ system thinking เป็นกระบวนการคิดจากเหตุ-ผล โดยอยู่บนพื้นฐานตรรกะของศาสตร์ที่อยู่บนโลกนี้ แต่หลักการง่ายๆ ก็คือหลักแนวคิดของพุทธศาสนา มีพระพุทธรูปเจ้าท่านใช้ในการดับทุกข์
 26. กระจ่างใจ เห็นกระบวนการเขียน proposal เข้าใจวิธีการอ่าน proposal ของผู้เขียนให้ทุน
 27. ดีใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้ เพราะอาจารย์ได้ช่วยละลายอัตตา และเติมเต็มความรู้ใหม่ๆ ผ่านกระบวนการคิดแบบเป็นระบบ แบบนักวิจัยให้ ทำให้เราได้ทบทวนข้อมูลการทำวิจัยของเราผ่านมามีผิดพลาดเยอะ แล้วสามารถนำไปต่อยอดได้
 28. เข้าใจเหตุผลที่ทำให้มีการอบรม ST. เพราะช่วยในการมองเห็นในภาพรวมได้ชัด
 29. รู้สึกว่าความรู้ที่ได้มีประโยชน์มากมาย และจะนำความรู้เหล่านี้จัดระเบียบวิธีคิดของตนเองใหม่ครับ
 30. รู้คุณค่าว่า การทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการที่น่าพามาใช้ให้ได้ ในการทำงาน คิดว่า จะนำวิธีการ ของวิทยากรไปทดลองใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน น่าจะเกิดประโยชน์ สร้างความดึงดูดใจแก่ผู้เรียน
 31. การคิดเชิงระบบสามารถทำให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น มีเหตุมีผล มารองรับเสมอ เวลาในการอบรมน้อยเกินไป ทำให้เนื้อหาได้รับน้อยเกินไปด้วย
 32. ได้แนวคิดใหม่ๆ ได้หลักการเขียน Proposal ได้มุมมองในหลายรูปแบบ รู้สึกดีค่ะ ขอขอบคุณมาก
 33. ชอบมาก และรู้สึกดีมาก ๆ และคงเสียดายถ้าไม่ได้มางานนี้ ถ้าการให้ความรู้ในหัวข้ออื่นๆ จัดในรูปแบบนี้ก็คงจะดี ได้สาระ ได้เนื้อหา ได้จุดประสงค์ที่แท้จริง ได้หลักการของหัวข้อในการทำ Workshop มากกว่าการมานั่งฟังความรู้อย่างเดียวโดยไม่ได้หลักการกลับไป ก็คงล้มความรู้ที่ได้ แต่ถ้าเรามีหลักการก็จะทำให้เราจำได้ ชอบมากเลยคะ
 34. รู้สึกเคลียร์ กระจ่างในเรื่องที่เคยสงสัย และคิดว่าคงจะเขียน Proposal ได้ถูกต้องอย่างมีทิศทางและมีระบบ มองความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ชัดเจนขึ้น รู้ถึงความเกี่ยวเนื่อง ความเชื่อมโยงของข้อมูล
 35. โส่ง เบา สบาย มีความรู้ใหม่เพิ่ม นำความรู้เก่ามาเรียงลำดับว่าจะทำอะไรดี จะทำวิจัยครั้งใหม่ คงจะเขียน Proposal ได้จูงใจคณะกรรมการ จนยอมเสียเงินจ่ายเราแน่นอน
 36. ทบทวนตนเองแล้ว พบว่า หลังจาก Workshop แล้วยังมีจุดที่ตนเองต้องกลับไปทบทวนอีกหลายประเด็น ในสาระ/ศาสตร์ของ System Thinking
 37. อึ้งใจ ได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ทุกประการ (เข้าใจ และมีแนวทางการคิดเชิงระบบ) ขอขอบคุณผู้จัด และวิทยากร อย่างซาบซึ้ง
 38. รู้สึกถึงกระบวนการและการจัดการทางด้านความคิด เข้าใจหลักเหตุและผล เข้าใจถึงหลักการเขียน Proposal ซึ่งการเขียน Proposal เมื่อก่อนเข้าอบรมยังใช้ความคิดตัวเองเพียงอย่างเดียว แต่ตอนนี้เข้าใจแล้วว่า หลักการคือ 5+3-3 เป็นหัวใจของการเขียน Proposal ในการปรับปรุงแนวการเขียนของตนเองใหม่ต่อไป

39. ได้ความรู้เรื่องการคิดอย่างเป็นระบบคือมีความเข้าใจในกระบวนการมากขึ้น ทราบวิธีการพิจารณา Proposal ทำให้น่าจะเขียน Proposal ได้ชัดเจนขึ้นหลังจากการอบรม รู้สึกมีความมั่นใจมากขึ้น
40. ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นประจำกัน สามารถนำหลักการคิดเชิงระบบไปวิเคราะห์ได้ ฝึกทักษะ กระบวนการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปพัฒนาศึกษาของตนเองได้ รู้สึกว่า การอบรมครั้งนี้มีเวลาน้อย น่าจะมีเวลาอบรม 4-5 วัน เพราะเป็นเรื่องที่มีประโยชน์อย่างมาก (สามารถเปลี่ยนคนได้เลย)

ข้อที่ได้เรียนรู้จากการร่วม Workshop

1. การใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยในการลดขั้นตอนความผิดพลาดในการทำงาน การเรียนรู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดต้องใช้ทักษะการคิด การเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดร่วมกับกลุ่ม ใช้กระบวนการกลุ่มทำให้เห็นคุณค่าของกันและกัน ลดทอดความเครียด ได้รับแรงมุ่มความคิด ความรู้ที่ไม่เคยคิดมาก่อน ได้มองเห็นแบบอย่างการสอนนักศึกษา นักเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มที่มีพี่เลี้ยง (หนูกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ทั้งสองท่านมากค่ะ)
2. การคิดให้เป็นระบบต้องเข้าใจความเป็นเหตุ เป็นผล เหตุผลสามารถไล่เรียงได้และสามารถย้อนกลับได้ ทำให้เมื่อเราคิดอะไรก็ตามจะต้องคิดแบบเป็นเหตุ-ผล และเชื่อมโยงได้ หลักการในการเขียน Proposal โดยเฉพาะการเขียนเพื่อให้ผู้ให้ทุนเห็นความสำคัญ และเชื่อว่าทำได้ หลักการคิดแบบย้อนกลับ / คิดถอยหลังเพื่อให้สามารถมีหลักการในการเขียน Proposal ได้อย่างครบถ้วน หลักในการวิเคราะห์ Proposal และการได้ฝึกวิเคราะห์ Proposal อย่างมีหลักการ
3. การทำ System Thinking ไม่ใช้กับการเขียน Proposal การคิดอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลสิ่งที่เป็น ย+ ย- และ ส ในการวางแผนในการทำงานและอื่นๆ การย้อนกลับไปหาต้นตอของปัญหาในอดีตแล้วเชื่อมโยงมาถึงปัจจุบัน (และอาจจะเชื่อมโยงต่อไปถึงอนาคต) ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด การพยายามทำสิ่งที่เป็นนามธรรมออกมาเป็นรูปธรรมโดยใช้แผนผังความสัมพันธ์ รูปสามเหลี่ยมเครื่องหมายลูกศร เครื่องหมายหัวสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ทำให้เห็นความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และมีครบรอบด้านมากขึ้นในการปฏิบัติงาน/ทำวิจัย
4. ได้เรื่องการคิดเชิงเหตุและผล มีหลักการ การเขียน Proposal อย่างไร ให้ได้ทุน การพัฒนางานวิชาการอื่นๆ เช่น นำไปปรับใช้กับการเขียนบทความ
5. การคิดเชิงระบบ เป็นความรู้สึกด้านบวก (+) แบบ ย+ การคิดเชิงระบบ + การเขียน Proposal = ใตงานวิจัยมีคุณภาพ คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ใช้ได้จริงหากทุกคนคิดเป็น คิดเชิงระบบ ตั้งแต่ระดับบนถึงรากแก้ว และประเทศไทยจะพัฒนาขึ้นมากกว่านี้
6. ได้ความรู้ ความเข้าใจ ได้การฝึกคิดที่ซับซ้อน เป็นขั้นตอนและมีระบบ ได้ทราบเพิ่มเติมว่าการวิจัยนั้นไม่ได้เป็นเพียงการได้มาซึ่งข้อมูลหรือข่าวโดยอย่างหนึ่ง แต่ต้องมีหลักการ และหลักเกณฑ์บนข้อมูลที่มีอยู่จริง และสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ สิ่งที่เป็นกับดักนั้น นักวิจัยจะรู้อยู่แล้วว่าคืออะไร แต่มองข้ามไปและคิดอยู่อย่างเดียวว่าการเขียน Proposal ที่มีหลักการที่ดีตามที่ตนทำนั้น จะทำให้ผู้รับทุนพิจารณา แต่ในความเป็นจริง คือ ต้องเขียนมาให้คนอ่านนั้นอยากใตงานวิจัยของเรา
7. การจัดการความคิดให้เป็นระบบ/ หลักของระบบ/ การคิดการแก้ปัญหา การทำงานแบบมีส่วนร่วม+รับฟังความคิดซึ่งกันและกัน เรียนรู้หลักการ+แนวคิดในการเขียน Proposal ที่มีคุณภาพ หลักการเขียน Proposal งานวิจัย ABC การฝึกสติ+ความละเอียดรอบคอบ
8. การทำงานเป็นระบบกลุ่ม และการเสนอความคิดเห็น การใช้หลักเหตุและผล ในการวิเคราะห์ระบบ คาถาการเขียนงานวิจัย 5+3-3

9. คนเราไม่ได้รู้ทุกเรื่อง คนอื่นอาจรู้มากกว่าและมีเหตุผลมากกว่าเรา ฝึกการมองสิ่งต่างๆ รอบตัวมากขึ้น การคิด การตัดสินใจ หรือพิจารณาสิ่งใด ควรมีเหตุ-ผล และหลักการรองรับ คิดถึงตัวเองน้อยลง
10. กระบวนการทำงานเป็นทีม การยอมรับซึ่งกันและกันโดยใช้หลักการและเหตุผล ระบบการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน อย่างเป็นวงจร System Thinking หลักการเขียน Proposal แบบ 5+3-3
11. ได้ความรู้ในการนำไปใช้เพื่อเขียน Proposal ได้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ประยุกต์ใช้ได้หลายๆ ด้าน ได้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม
12. กระบวนการหาคำตอบในแต่ละ Workshop ทั้งจากระบบคิดของตนเองและกลุ่ม
13. เห็นขั้นตอนการจัดรูปแบบกระบวนการถ่ายทอด/การอบรม ที่ทำให้ผู้รับการอบรมได้ฝึกทักษะการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ หลักการและความรู้
14. ได้ความรู้ใหม่ จากการฝึกคิด ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความรู้ และความสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม
15. ได้เรียนรู้กระบวนการคิด การทำงาน การแสดงความคิดเห็น จากการปฏิบัติการกลุ่ม ได้เรียนรู้วิธีการเขียน Proposal ที่ดี ได้เรียนรู้ว่าคาถาในการพิจารณา Proposal ที่เป็นงานพัฒนาพื้นที่ ต้องมีหลักอะไรในการพิจารณาบ้าง จากเดิมที่เคยอ่านแต่ไม่เห็นจุดบกพร่อง จุดที่ขาด หรือกับดักของโครงการ
16. เรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยการร่วมมือกันทำงานถ้าคิดไม่ตรงกันก็จะมีการอภิปราย ให้เหตุผลกันในการตัดสินใจ เรียนรู้ความรู้เรื่องการคิดเชิงระบบ และการประยุกต์ใช้ในการเขียน Proposal เรียนรู้หลักการสอนจากวิทยากรมือโปร การนำเสนอ PPT ที่สวยและเป็นขั้นตอน การให้ทำแบบฝึกหัดทั้งเขียนและแสดงความคิดเห็นรวมตลอดจนการสร้างแรงจูงใจโดยการให้คูปอง
17. ความคิดเชิงระบบ ความสัมพันธ์ของภาพใหม่และตรรกะ : (ความสัมพันธ์ของเหตุผลและความสัมพันธ์ภาพใหม่ของปรากฏการณ์พฤติกรรม:ของ proposal ได้เรียนรู้กับการมีส่วนร่วม
18. การงานเป็นกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ กระบวนการเขียน proposal รูปแบบการจัดกิจกรรม กระบวนการอีกรูปแบบหนึ่ง
19. ความทุกข์ของเราจะลดลงหากเรามองให้เป็นระบบอย่างลึกซึ้งและเข้าใจ ตัวเราจะเป็นประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อเราไม่มีความเป็นเรา
20. -กิจกรรมกลุ่มทำให้เห็นความคิดมุมมองคนอื่น ๆ -แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยกระตุ้นการทำกิจกรรม -ระบบเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตและการพัฒนา -ความคิดเชิงระบบ “สร้างได้”
21. -ได้รู้เกี่ยวกับความคิดเชิงระบบและการเขียน proposal -ได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่ม มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การที่เราจะมีการเรียนรู้ได้นั้นต้องทิ้งอัตตาของตนเองเมื่อทิ้งอัตตาแล้วทำให้เราปรับปรุงผู้อื่นมากขึ้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น -เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบของอาจารย์และทีมงานซึ่งทำให้การอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้อย่างถ่องแท้ ชัดเจนนำไปใช้ได้
22. การเขียนโครงร่างงานวิจัยที่ต้องใส่ใจในรายละเอียดมากขึ้น เพื่อให้ได้รับพิจารณาทุนอย่างที่ต้องการ และวิธีการใหม่ๆที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับงานสอน/งานวิจัย และงานบริการวิชาการ ตามหน้าที่ของอาจารย์ อีกทั้งการใช้ system thinking เพื่อจัดทำแนวการบริหารจัดการองค์กรในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้องค์กรนั้นสามารถสร้างสรรค์ผลลัพธ์ที่ดีแก่มหาวิทยาลัยได้
23. คิดเป็นระบบ -คิดเป็นเหตุเป็นผล -การวิเคราะห์เชิงเหตุผล -การเขียน proposal อย่างมีระบบ
24. การได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ มุมมอง และทัศนคติร่วมกับผู้อื่นทำให้เราเข้าใจรอบด้าน รู้จักฟังวิเคราะห์สังเคราะห์ เกิดการพัฒนาตนเองในที่สุด
25. การคิดเชิงระบบ (รูปแบบวิธีการ) -การพิจารณาจุดสำคัญของ Proposal/การเขียน proposal และเข้าใจผู้อ่าน+ผู้เขียน -อยากเรียนรู้ต่อถึงหลักสูตรอื่นๆ รวมถึง ST เบื้องต้น ซึ่งคิดว่าตนยังเข้าใจไม่ชัดเจนหลายเรื่องอยู่/แล้วคิดว่าคงจะหาโอกาสเข้าอบรมต่อไป

26. ความรู้และหลักการ system thinking ระบบความคิดและการคิดแบบเชิงระบบในการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการทำงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม เทคนิคการนำ system thinking ไปประยุกต์ใช้กับการเขียน proposal
27. ความคิดบนพื้นฐานของตรรกะทุกคนยอมรับได้
28. การเรียนรู้เกิดจากการได้ลงมือ ทำ คิด ปฏิบัติ ด้วยตัวเอง
29. การเรียนรู้ การฝึกอบรมจากการปฏิบัติทำให้เราเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น
30. การตัดสินใจด้วยเหตุผลและมองเห็นภาพรวมที่เรียกว่าระบบ
31. มั่นยอดเยี่ยมและนำไปใช้ได้จริงกับการเรียน การสอน การวิจัย และควรดำรงชีวิตครับ
32. การคิดเป็นเหตุ-ผล การจัดระบบความคิดรูปของวงจร การสร้างผังระบบความคิด หลักการเรียนรู้ การเขียน Proposal การฝึกปฏิบัติ การพิจารณา Proposal ในรูปแบบที่เป็น (ต.ย.)
33. เรียนรู้เรื่องการทำงานอย่างมีส่วนร่วม เข้าใจลักษณะของผู้ร่วมงานและพยายามปรับตัวเข้าหากันได้ การคิดเชิงระบบ ทำให้เราเข้าใจสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และอะไรเป็นสาเหตุสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น
34. การคิดหาเหตุและผล ส่วนประกอบอื่นๆ หลักการเขียน Proposal และการแยกมุมมองในการเขียน Proposal ในขณะที่เป็นผู้ให้ทุนจะพิจารณาส่วนใหญ่ การออกประเด็นการดำเนินงานวิจัย ได้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่สามารถเอาไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยจริงหรือการสอน หรือแม้แต่กิจกรรมกลุ่มอื่นๆ
35. การทำ Workshop นอกจากได้มีการร่วมกันในเรื่องกระบวนการกลุ่มแล้วยังได้หลักการ แนวคิด การคิดให้เป็นระบบมากขึ้น เข้าใจในหลักการของเหตุและผล เข้าใจความต้องการของคนอื่นและของตนเอง
36. การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและคงทน การทำงานเป็นกลุ่มก่อให้เกิดพลังทางความคิด ความหลากหลายทางความคิดที่มีมุมมองต่างกัน การร่วมมือกัน
37. แต่ละคนต่างมุมมอง แต่ละวัย ต่างความคิด ประสบการณ์เป็นสิ่งมีค่ามากที่สุด เพราะเป็นองค์ความรู้ที่ตกผลึกแล้ว ขอขอบคุณจริงๆ คราวหน้ามี Workshop ทางภาคเหนือบอกด้วยนะค่ะ จะไปร่วมอีก เป็นการเรียนรู้แบบ y+ จริงๆ
38. ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ทบทวนงานที่ตนเองได้คิดนำไปสู่การปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
39. การคิดเชิงระบบ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้กับการเขียน Proposal ทราบแนวทางการพัฒนาวิธีการคิดและเขียน Proposal แนวทางการพิจารณา การวิพากษ์ วิจารณ์ การประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไข Proposal ให้ดีขึ้น เดิมอ่าน Proposal แล้วหงุดหงิดที่มันไม่ใช่ Proposal ที่ดี แต่ก็วิจารณ์ได้ไม่ชัดเจน ให้ข้อเสนอแนะไม่ค่อยได้ดีนัก
40. ได้แสดงแนวความคิดร่วมกัน มีการตัดสินใจร่วมกันได้เห็นถึงมิติที่ไม่เคยคิดได้มาก่อน
41. ได้เข้าใจเรื่องการคิดอย่างเป็นระบบ ได้ทราบวิธีการเขียน Proposal ให้ตรงใจผู้ให้ทุน ได้แนวคิดจากการทำงานกลุ่มในหลายๆ เรื่อง ได้วิธีการ การจัดระบบความคิด ในการไปแนะนำนักศึกษาในการเขียน Proposal ต่อไป
42. หลักการต้องมาก่อนวิธีการ งานวิจัยประกอบไปด้วย 5 ข้อ (+3,-3) ฝึกตีความ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ (สังเคราะห์) ปฏิบัติ → ปฏิเวธ → ปฏิยัติ

สะท้อนความรู้สึกรู้สึก (Reflection)

Workshop การคิดเชิงระบบและการประยุกต์เขียนข้อเสนอโครงการ ABC

ม. สงขลานครินทร์

2-3 กุมภาพันธ์ 2556

ความรู้สึุก่อนเข้า Workshop

1. ไม่เข้าใจในหลักการ ST เพื่อนำไปใช้ในการทำวิจัย
2. ไม่มีความรู้และไม่เข้าใจใน ST รวมทั้งไม่รู้ว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยได้
3. มีความต้องการอยากรู้ สนใจ ว่ามันมีวิธีการอย่างไร
4. คิดว่าน่าจะเป็นการบรรยายแล้วให้แสดงความคิดเห็นทั่วไป
5. มาเพื่อเรียนรู้ สิ่งที่ตัวเองยังไม่รู้
6. พร้อมทั้งจะเรียนรู้ เพื่อเอาไปประยุกต์ใช้
7. รู้สึกว่าจะต้องเครียด งานกลุ่มเยอะ
8. เป็นองค์ความรู้ที่อยู่ใกล้ตัว เกิดจากตัวเรา แต่เราไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์
9. รู้สึกดีจะได้เข้าร่วมและจะได้รับหลักการ กระบวนการคิด เพื่อคิดวิเคราะห์ได้และสามารถนำไปใช้ประยุกต์เข้ากับการเรียนการสอนได้ต่อไป
10. กลัวว่าการอบรมครั้งนี้จะน่าเบื่อ กลัวว่า workshop จะยาก คิดไม่ออก
11. เข้าฟังบรรยาย รับเอกสารสำคัญ ดูแนวโน้มท่าที ถ้าไม่เข้าทำก็ไม่เข้าฟังในบ่ายวันแรกและวันที่ 2 กระตือรือร้นที่จะรู้
12. คงจะเป็นลักษณะ lecture เหมือนทั่ว ๆ ไป
13. น่าจะได้รับความรู้ในงานวิจัยอย่างมาก
14. เราจะได้รับอะไรบ้างจากการอบรม จะน่าเบื่อไหม
15. ยังไม่ค่อยแน่ใจว่าสิ่งที่ได้รับเมื่อเข้าอบรมคืออะไร
16. รู้สึกว่าจะคุ้มไหมกับการเสียเวลาตั้ง 2 วัน
17. อยากทราบว่า —————> ?
18. ยังไม่ค่อยเข้าใจว่าความคิดเชิงระบบคืออะไร และจะเกิดประโยชน์อย่างไรกับการทำวิจัย
19. อยากเรียนรู้ เทคนิคการเขียน proposal โดยอาศัยการคิดอย่างเป็นระบบ
20. หวังจะได้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดเชิงระบบจากหัวข้อของการเข้าอบรม “System thinking”
21. อยากมาเก็บเกี่ยวความรู้ความเข้าใจกระบวนการวิจัยในรูปแบบ System thinking
22. ไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานวิจัยโดยใช้กระบวนการ System thinking
23. สงสัยว่า System thinking คืออะไร ใช้การคิดแบบมีระบบหรือไม่ แล้วมีรูปแบบในการคิดอย่างไร คาดหวังว่าจะได้เทคนิคในการจัดระบบความคิด
24. สนใจหัวข้อ —> คาดหวัง —> เข้าใจการคิดอย่างเป็นระบบ
25. คาดหวังว่าจะได้ความรู้และประเด็นวิจัยที่น่าสนใจ
26. ไม่รู้แนวการทำ Workshop
27. สบายๆ จะได้รับรู้เรื่องที่น่าจะสนับสนุนการคิดที่จะเป็นประโยชน์บ้าง
28. มีความคิดในการทำวิจัย แต่มองภาพรวมไม่ออก และไม่ใช่วิธีการ
29. ไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อและวิทยากรสักเท่าไร น่าจะเป็นการนั่งฟังบรรยาย

30. อยากรู้ว่ามีความรู้ใหม่ๆ อะไรบ้าง ต้องการ Update ข้อมูลทางด้านแนวคิด วิธีคิด
31. อยากมีความรู้และทำวิจัยเป็น
32. คาดหวัง 50 % ของ Workshop
33. System thinking น่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานได้
34. อยากได้ความรู้และประสบการณ์จากวิทยากร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนนักศึกษาและการใช้ในงานวิจัยที่จะทำการศึกษาต่อไป
35. อยากรู้ System thinking คืออะไร จะเอามาช่วยในการทำวิจัยได้อย่างไร
36. กลัวว่ามาแล้วจะไม่เข้าใจในเรื่องของการอบรมในวันนี้

ความรู้สึกระหว่างทำ Workshop

1. สนุก+เครียด เนื่องจากอบรมโดยวิธีการทำ workshop แต่เวลาน้อยเกินไป ทำให้คิดไม่ทัน
2. มีการยกตัวอย่างที่ชัดเจน การบรรยายของวิทยากรไม่เป็นไปในลักษณะยัดเยียดข้อมูล ถึงแม้จะมีเวลาน้อยก็ตาม ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหา สนุก มีความเป็นกันเองระหว่างวิทยากรกับผู้ร่วม Workshop
3. สนุก เกิดความรู้ และความคิดใหม่ๆ ไม่น่าเบื่อ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ค่อยๆ เรียนรู้อย่างเป็นระบบตามที่วิทยากรค่อยๆ สอน บอกอย่างไม่เร่งรีบค่อยเป็นค่อยไป ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
4. มีการปูพื้นฐานความรู้ที่ดี และอธิบายองค์ประกอบที่สำคัญและส่งผลต่องานวิจัย รวมทั้งมีวิจารณ์วิจัยที่บ่งบอกประเด็น และฝึกทักษะของผู้เข้าประชุมที่ดี ได้รับประสบการณ์ในการวิเคราะห์มากขึ้น มีการทำ Workshop แบบ Two ray communication ทำให้เกิดการซักถามและเข้าใจหลักการคิดมากขึ้น
5. สนุก ตื่นเต้น งงๆ บางครั้งก็หายงง บางครั้งก็ยังไม่รู้สีกว่ายังมีอะไรให้เรียนรู้อีกมาก
6. สนุก ได้ความรู้
7. กิจกรรมบางกิจกรรมเร็วไปหน่อยตามไม่ค่อยทัน โดยภาพรวมโอเค สนุกสนาน ได้ประโยชน์ต่องานวิจัย
8. มีเป็นอะไรที่เกินคาด ยังมีสิ่งที่สลับซับซ้อนมากกว่าที่เราคิด คำบางคำ เช่น เต็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว มีไม่ใช่ว่าเรื่องไกลตัวอีกต่อไป
9. รู้สึกสนุกกับกระบวนการในช่วงแรกๆ แต่พอหลังรู้สึกว่าการเนื้อหาเริ่มเยิ่นเย้อ และบางครั้งสับสน แต่ก็สอนเทคนิคต่างๆ ที่ดีให้ได้รับความรู้ที่หลากหลาย
10. มีความสนุกสนาน การทำ Workshop กระตุ้นให้คิดเพื่อหาคำตอบ
11. ตื่นตัว และไม่เบื่ออยากพลาดการฟัง/กิจกรรม นั้น, เย็น, ลุ่มลึก ดับร้อยความอยากรู้ แต่เพิ่มความอยากรู้และทดลองนำไปใช้
12. สนุกตื่นเต้น อยากได้คู่มือ ได้เรียนรู้ไปด้วย
13. มีความสนุกสนานพร้อมได้ฝึกทักษะความรู้ต่างๆ ได้ปฏิบัติการจริงๆ
14. สนุกได้ความรู้ ไม่น่าเบื่อ น่าสนใจ
15. รู้สึกสนุก มีสิ่งกระตุ้นและชักจูงโดยวิทยากรให้คิดตามให้ทำกิจกรรม
16. ก็เข้าที่ครับ น่าสนใจ
17. ได้ฝึกคิด และได้ร่วมปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
18. สนุก ได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ การคิดอย่างเป็นระบบ
19. มีความสนุกตื่นเต้นกับการทำกิจกรรม อยากที่จะแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม
20. สนุกกับกิจกรรมที่ทํานักวิทยากรให้ทำ เพื่อให้รู้จักการคิดแบบเชื่อมโยงและมีเหตุผล
21. เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทำวิจัยมากขึ้น และเกิดกระบวนการคิดนอกกรอบในการทำงานวิจัย

22. บางเรื่องที่วิทยากรนำมาเป็นตัวอย่าง เช่น การปลูกกล้วย + ความชื้นในดิน มันเป็นเรื่องใกล้ตัวแต่เราไม่เคยให้ความสำคัญหรือนึกถึงเลย
23. สนใจ → เข้าใจการคิดอย่างเป็นระบบ (บางส่วน) → การเขียน Proposal (หลักการที่ทำให้คนอ่านเข้าใจเรา)
24. ได้คิดตลอดเวลา ได้เรียนรู้กระบวนการคิดที่เป็นเหตุผลและเชื่อมโยงเข้าหากัน
25. ได้ใช้ความคิดและความร่วมมือในกลุ่ม (ยาก)
26. ชัดเจน เป็นขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผล
27. ค่อยๆ ทำความเข้าใจกับ System thinking
28. เป็นสิ่งใหม่ที่เราไม่เคยมองเห็น สนุก กับการตอบคำถาม เครียด บ้างในบางครั้ง ต้องใช้ความคิดตลอด ตัวอย่าง / หัวข้อ บางหัวข้อ ใช้เวลาในการอธิบายนานเกินไป
29. เป็นการกระตุ้นให้คิด สนุกดี แต่ท้ายๆ เริ่มเหนื่อย+หลับ แต่ได้กิจกรรมที่ปลูกให้ตื่น ดีมาก
30. สนุกตื่นตัว จำได้ดี (แต่จะลืมเมื่อไหร่)
31. มีจินตนาการสร้างสรรค์มากขึ้น
32. คาดหวัง 60 %
33. สนุกดี ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ตลอด
34. ได้รับประสบการณ์และความรู้ในเรื่อง System thinking ที่เป็นแบบอย่างที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกวิธีการ และได้เข้าใจเทคนิคของ ST ที่จะนำมาใช้อย่างเป็นระบบต่อไป ทั้งการเรียนการสอนและในการทำงานวิจัยต่อไป
35. อยากรู้ อยากเห็นต่อ สนุก และได้กระตุ้นความคิดตลอด
36. สนุก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม วิทยากร มีการนำเสนอที่น่าสนใจ

ความรู้สึกเมื่อจบ Workshop

1. มีความรู้หลักการเบื้องต้น เกี่ยวกับ ST แต่ยังขาดทักษะการเขียนงานจริง
2. มีความเข้าใจใน ST มากขึ้น เชื่อมโยงกับงานวิจัย มองงานวิจัยอย่างเป็นระบบมากขึ้น จากที่เคยมีปัญหาการเขียนกรอบแนวความคิด ก็สามารถนำ ST ไปปรับใช้ได้
3. มีความเข้าใจ ST มากขึ้น สามารถนำเทคนิคการสอนของวิทยากรไปใช้ในการเรียนการสอนของตนเองได้
4. เข้าใจระบบการคิดแบบ ST มากขึ้น และเข้าใจการเขียน proposal เชิงวิชาการและเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เขียน proposal ต่อไป เข้าใจหลักการพิจารณางานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิมากขึ้น
5. ถ้าวางแผนการทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ประโยชน์ของการวิจัยจะตกสู่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากงานวิจัยนั้นอย่างทั่วถึง ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้
6. เวลาผ่านไปเร็ว
7. ชอบแนวคิดแบบ System thinking
8. เรื่องบางอย่างที่เรามองไม่เห็น เพราะเราคิดว่ามันเป็นประเด็นเล็กน้อย ไม่น่าที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจริงๆ แล้วทุกอย่างล้วนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
9. รู้จักเทคนิค หลักต่างๆ ที่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนักวิจัย ผู้ตรวจวิจัย ตรวจสอบประเด็นต่างๆ ในการนำเทคนิคต่างๆ และการเขียนวิจัยถูกต้อง
10. เป็นคนที่มีความคิดเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น การร่วมมือร่วมใจกันทำงานกลุ่มความสามัคคีในกลุ่ม เพราะการทำ Workshop ต้องร่วมมือกันคิดระดมสมองเพื่อหาคำตอบ
11. อยากเขียนข้อเสนอโดยใช้เทคนิคได้จากการทำ Workshop

12. ได้รับความรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน ประทับใจ
13. ได้รับความรู้ มากมาย การคิด
14. ได้ความรู้ และแนวทาง/ทักษะที่ดีในการเขียน proposal ขอบทุนวิจัย โดยใช้หลักการคิดเชิงระบบ ได้เรียนรู้เทคนิคการสอนเพิ่มเติม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ กระตุ้นการเรียน
15. รู้สึกว่าคุ้มมากกับการสละเวลาใน 2 วันนี้ เพราะได้รับความรู้ใหม่ ทำให้เกิดกระบวนการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น
16. ยอดเยี่ยมครับ
17. ทราบว่าความคิดเชิงระบบ จะช่วยให้เกิดประโยชน์อย่างมากกับการทำวิจัย แต่ตั้งข้อเสนอโครงการจนกระทั่งขั้นตอนสรุปผล
18. ได้เรียนรู้เทคนิคการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผล
19. เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น การทำจากการเฉลยและมีข้อคำถามในใจ
20. ยอยากเข้าร่วมการฝึกอบรมอีก เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานวิจัย
21. มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานวิจัยโดยใช้กระบวนการ System thinking
22. ได้เทคนิคหลายๆ อย่างในการจัดระบบความคิด
23. ได้แนวทางการจัดการความคิด ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ได้แนวทางการเขียน Proposal ให้ได้ทุน
24. OK. So Good
25. ได้แนวคิดให้การแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ
26. มหัศจรรย์ โชคดีจริงๆ ที่ได้รับฟัง
27. มีความคิดเป็นระบบมากขึ้น จะทำให้มองภาพได้กว้างขึ้น
28. ได้ข้อมูลเยอะจริงๆ
29. รู้สึกว่า ยังรับรู้สิ่งที่อาจารย์ให้ได้ไม่เต็มที่ ตกหล่น ตามไม่ทัน ไวมาก แต่ก็ฟังๆ ให้ผ่านหูผ่านตา ให้รู้ว่า ข้อมูลไปถึงไหนแล้ว
30. เข้าใจเนื้อหาการคิด System thinking
31. มีความคิดเชิงเหตุและผล
32. คาดหวัง 70 % - 90 %
33. System thinking มีความสำคัญมาก ทำให้เรารู้จักใช้เหตุ ผล และเห็นความเชื่อมโยงในเรื่องที่เราไม่คาดคิดว่า จะเกี่ยวข้อง
34. ดีใจที่เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้ เพราะได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์ที่จะเชื่อมโยงสู่งานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม และเทคนิคต่างๆ ที่ได้รับสามารถจะนำมาอุดช่องโหว่ ของงานวิจัยที่จะเสนอต่อไป
35. ดีใจมากที่ได้มาร่วมโครงการนี้ เพิ่มพูนความรู้ได้มาก มีเทคนิคการนำเสนอที่หลากหลาย วิทยากรสุดยอด
36. ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีวิธีการคิด ใหม่ ๆ จากเดิม เข้าใจในการเขียน Proposal มากขึ้น

ข้อที่ได้เรียนรู้จากการร่วม Workshop

1. การระดมความคิดจากกลุ่ม มีทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับ ST
2. การระดมความคิดจากผู้ที่ทำงานวิจัยร่วมกัน หากต้องการสร้างเครือข่ายงานวิจัยในมหาวิทยาลัยกับคณะอื่นๆ ก็สามารถทำได้ง่ายขึ้น คิดเป็นระบบมากขึ้น
3. การได้แสดงความคิดเห็น + แสดงออก ทำให้รู้จักการรับฟังผู้อื่นเข้าใจ และช่วยให้ความคิดกว้างขึ้น มีมุมมองที่ลึกขึ้น มองการทำงานให้เป็นระบบมากขึ้น รู้จักคิดหาเหตุผลและหาเหตุของเหตุ ผลของผลได้มากขึ้น
4. หลักการคิด แบบ ST หลักการ/หัวข้อ/ประเด็น ที่ใช้ในการพิจารณาทุนวิจัย หลักการเขียน proposal ทั้งงานวิจัยเชิงวิชาการ/เชิงพื้นที่

5. ความรู้ความคิดเชิงระบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น
6. มีระบบการคิด มีเหตุ-ผลมากขึ้น วิทยาการทั้ง 2 ท่าน ยอดเยี่ยมค่ะ เตรียมสื่อ , เนื้อหา มาเยี่ยมค่ะ มีโอกาสจะมากี้อีกค่ะ
7. ได้แนวคิดการเขียน กรอบแนวคิด / แนวปฏิบัติในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยในการพัฒนาท้องถิ่นและวิจัยในศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งงานสอน งานบริการวิชาการ ฯลฯ ไม่ผิดหวังที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
8. กระบวนการวิจัยไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ว่าเรามองประเด็นปัญหาไม่ออก เพราะระบบการคิดของเรายังยึดติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เราเคยรู้มา
9. ได้ฝึกกระบวนการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น ทำให้รู้จักการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล การนำ System thinking มาใช้ในการเขียน proposal ฝึกการทำงานเป็นทีม ความสามัคคีในกลุ่ม
10. การวิเคราะห์ปัญหา/ โจทย์วิจัย สามารถประยุกต์ได้โดยใช้แนวคิดเหตุ-ผล (System thinking) การเขียนข้อเสนอโครงการที่รอบคอบรัดกุมและแสดงความเป็นเหตุเป็นผลด้วยใช้ระบบการคิดประกอบการเขียน
11. เข้าใจสิ่งที่เรียกว่า “ระบบ” หรือ “ความคิดที่มีระบบ” มากขึ้น อย่างน้อยก็ตระหนักในเรื่องของเหตุและผลมากขึ้น ความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบมากขึ้น
12. การคิดอย่างเป็นระบบ การเขียนงานวิจัยที่ถูกต้อง การลำดับความคิด วางแผนใช้อย่างถูกต้องและมีระบบ
13. ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น การแชร์ความรู้ร่วมกัน การทำงานโดยคิดอย่างเป็นระบบ/เชิงระบบ รู้กระบวนการคิดเชิงระบบ เข้าใจว่าการคิดเชิงระบบเป็นอย่างไร และมีประโยชน์อย่างไร
14. การคิดอย่างเป็นระบบ จะทำให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ควรคิดโดยอาศัยหลักการและเหตุผล
15. การคิดแบบมีเหตุผล → ต่อเนื่อง การวิเคราะห์ ข้อเสนอการวิจัยที่ควรได้รับทุน แนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยง
16. การคิดเชิงระบบจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของเหตุ/ผล ต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น
17. ได้มีการแลกเปลี่ยน แนวคิด/ความคิด/องค์ความรู้ ระหว่างกลุ่มสมาชิก
18. ได้รู้ระบบการคิด รู้วิธีการคิด ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ ของเหตุและผล
19. ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และวิธีการทำวิจัยให้ประสบผลสำเร็จ โดยใช้วิธีการ System thinking
20. ได้เสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมองความคิดกับคณาจารย์ต่าง คณะและอาจารย์ ต่างมหาวิทยาลัย ขอขอบคุณทีมงานผู้จัดโครงการเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้จัดการอบรม System thinking ในครั้งนี้ ได้รับความรู้ที่ดีในการเขียนงานวิจัยให้มีคุณภาพ
21. กระบวนการจัดระบบความคิด
22. ได้ฝึกการคิด/การทำ → เพื่อจะได้นำไปปรับกับงานของตนเอง
23. ได้ฝึกการคิดให้เป็นระบบ การมองอะไรให้เป็นภาพรวมและแยกย่อยออกมาให้เป็นระบบโดยดูถึงความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องของมัน ได้เรียนรู้การเขียนแบบเสนอหัวข้อเสนองานวิจัย ให้ตรงตามความต้องการของแหล่งทุนให้เขาเชื่อว่าเราทำได้ และให้เห็นความสำคัญของงานวิจัยนั้น
24. การทำงานรวมกันทำให้แก้ปัญหาได้ดีขึ้น คิดอย่างเป็นระบบ
25. เด็กไทย คนไทย พัฒนาช้า เพราะไม่มีเหตุมีผลและไม่เคยได้รับการสอนให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุมีผล
26. ได้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ได้เรียนรู้การทำแบบฝึกหัด ได้ฝึกใช้ความคิดจริง เรียนรู้จริง
27. ระบบการคิดที่เป็นเหตุผล ครอบคลุม หลายด้านที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้มองกว้างและมองลึกขึ้น ได้ระบบแนวการคิดแบบใหม่ๆ
28. ได้รู้วิธีการเขียน Proposal และวิธีการเขียนต้องใช้หลักวิเคราะห์ และสิ่งที่ควรเกี่ยวข้อง และกับดักต่างๆ

29. การใช้กิจกรรมทำให้เข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี
30. เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หาข้อเหตุและผล
31. คิดเป็นระบบมากขึ้น
32. งานบางอย่างเราไม่สามารถทำได้คนเดียว ต้องอาศัยทีม การที่เราจะทำอะไรต้องใช้เหตุผลประกอบ โดยมีข้อมูลอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ และต้องเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ที่จะได้รับผลกระทบ ยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านต่างๆ ได้ ใช้ประกอบการสอน หรือการวางแผนได้
33. การคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเชื่อมโยงเหตุและผล ทำให้เราสามารถคิดอะไรอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงงานให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ เพราะบางครั้งการเขียนงานเราจะเขียนบางส่วนที่เป็นนามธรรม ได้รับประสบการณ์จากตัวอย่างที่วิทยากรนำเสนอ ทำให้เราแตกปรากฏการณ์ออกเป็นเหตุผลได้ จนเกิดภาพความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ต่างๆ
34. สรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงกันด้วยเหตุและผล (จริง ๆ) การพัฒนาความคิดเป็นสิ่งที่พึงกระทำ การคิดเชิงระบบมีประโยชน์อย่างมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกๆ เรื่อง (เนื่องจากสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยง)
35. นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนางานวิจัยของตนเอง ได้รู้ถึงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่เราไม่รู้จักว่ามีความคิดเห็นแตกต่างอย่างไร แล้วสามารถนำเอาความคิดของสมาชิกกลุ่มมาปรับใช้ได้

การอบรมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเขียนบทความ

วันที่ 16-17 มีนาคม 2556

มรภ. ลำปาง

ความรู้สีก่อนเข้า Workshop

1. ไม่มั่นใจในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ว่าได้ถูกต้องหรือไม่ และไม่ทราบถึงวิธีการเขียนบทความวิชาการที่ถูกต้อง
2. รู้สึกสนใจในหัวข้อ Workshop เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้งเรื่อง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์และอยากจะทราบถึงการเชื่อมโยงการคิดทั้ง 2 ทักษะ มาเขียนเป็นบทความ วิชาการวิจัย จึงมาเข้า Workshop ในครั้งนี้
3. รู้สึกอยากเรียนรู้จากอาจารย์ (มาเข้าร่วมเรียนรู้วันที่ 2)
4. ผมไม่ใช่เป็นนักวิจัยที่มีความรู้อะไรมากมาย แต่เมื่อได้มาเข้าร่วม Workshop นี้แล้ว ผมได้แนวคิดในการไป ทำงานวิจัยในอนาคต ซึ่งก่อนที่จะเข้าร่วม Workshop ผมรู้สึกเฉยๆ กับงานวิจัย
5. รู้สึกว่าอาจารย์จะต้องมีอะไรมาให้เรียนรู้ได้อีกเสมอ
6. สัมพันธะหว่าง การสังเคราะห์ การสรุปการคิดวิเคราะห์
7. อยากทราบข้อมูลและพัฒนาตนเอง ได้รู้จักและเห็นงานของอาจารย์ ก็อยากได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นถึงวิธีการคิด การ ทำงานที่ลึกซึ้ง
8. รู้สึกกลัว เพราะโดยพื้นฐานของตัวผมนั้น ทำวิจัยแต่ทางด้านสายวิทยาศาสตร์ การทดลองในห้องปฏิบัติการ ได้รับการฝึกอบรมประเภทนี้น้อย กลัวจะเป็นตัวถ่วงในการประชุม ยิ่งรู้ว่าเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการยิ่ง กตสัน
9. รู้สึกว่าประเด็นการอบรมมีความน่าสนใจ และคาดว่าจะมีประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมถึงการจัดการเรียน การสอน
10. ความหวัง เพราะรู้ว่าวิทยากรคืออาจารย์สุธีระ แล้วต้องมีอะไรที่คมคายโดนใจ เห็นความคาดหวังของผม แน่นนอน ส่วนประโยชน์จากเนื้อหาผมมั่นใจว่า มากมายแน่นอนเพราะมีอาชีพต้องใช้ทักษะเหล่านี้อย่างมากเป็น ประจำอยู่แล้ว
11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนงานวิจัยมีน้อย ส่วนใหญ่จะดูตามที่คนอื่นทำว่าเขียนแนวไหน ต้องมี อะไรบ้าง
12. เคยเข้าอบรมกับอาจารย์ในเรื่อง System มาแล้วรู้สึกประทับใจครั้งนี้จึงอยากมาอีก ถึงแม้ว่าจะเป็นคนละเรื่อง
13. มีความต้องการที่จะเรียนรู้หลักการเขียนบทความวิชาการ เพื่อนำเทคนิคไปใช้ในการฝึกเขียนบทความ
14. รู้สึกว่าจากหัวข้อ “การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการเขียนบทความวิจัย” ก็ตื่นเต้นว่าต้องมีอะไรที่อาจารย์สุธี ระต้องมีเทคนิควิธีการที่ทำหายความคิด ทำหายการเรียนรู้ผู้เข้าร่วมโครงการแน่นอน ทำให้ต้องลุ้นว่าจะเกิด อะไรในระหว่างการเข้าร่วมโครงการความรู้สึกที่มีมันน้อยนิดและคาดหวังจะได้สิ่งดีๆ จากการเข้าร่วมโครงการ อย่างมาก
15. มีความตั้งใจอย่างมาก พร้อมกับความคาดหวังที่จะนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้ดีขึ้น
16. คิดว่าน่าจะเป็นการวิเคราะห์ในเชิงสถิติเป็นส่วนใหญ่ ต้องการอยากรู้การเขียนข้อมูลมาก และการวิเคราะห์ ข้อมูลควรทำอย่างไร

17. เคยเรียนการเขียนมาจากอาจารย์หลายท่าน เข้ามาเรียนกับนักวิทยาศาสตร์วิศวกรรม นักวิจัยที่มีประสบการณ์ ต้องมีอะไรดีๆ มีมุมมองที่หลากหลายไปจากที่เคยรับรู้เรียนรู้มาก่อน
18. อยากเรียนรู้การวิเคราะห์ / สังเคราะห์ และการเขียนบทความทางวิชาการ ว่าทำอะไร มีขั้นตอนอย่างไร มีเทคนิควิธีการอย่างไร
19. ไม่แน่ใจว่าจะฟังการบรรยายรู้เรื่องหรือไม่ เนื่องจากเป็นการเข้าร่วมอบรมครั้งแรกและกำลังเข้าสู่การเป็นนักวิจัยหน้าใหม่ แต่ก็มีคามอยากรู้อยากฝึกฝนมาก แอบคิดวาระหว่าง Workshop ว่างไหม
20. เมื่อเห็นหัวข้อที่จะต้องเข้า Workshop คิดว่าเป็นหัวข้อที่มีประโยชน์ แต่คิดว่ามันคงน่าเบื่อแน่
21. รู้สึกกลัวและค่อนข้างเกร็ง เนื่องจากเป็นนักวิจัยหน้าใหม่ ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากนักกลัวจะทำ workshop ไม่ได้และคิดว่าต้องเป็นการทำ workshop ที่ค่อนข้างซีเรียสแน่นอนเพราะเป็นการวิจัย
22. อยากเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเขียนบทความ
23. มีความอยากรู้ เกี่ยวกับการเขียนบทความที่ถูกต้อง เพราะความรู้ในเรื่องของหลักการเขียนบทความน้อยมาก
24. รู้สึกอยากจะเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ เพิ่มเติม เพราะเป็น workshop มีกระบวนการ system thinking เป็นการทบทวนความรู้และต่อยอดและเพิ่มทักษะการเขียนงานทางวิชาการ
25. รู้สึกว่าน่าจะเป็นหัวข้อที่ยากและน่าเบื่อ
26. ไม่รู้จักคำว่า critical & synthesis รู้แต่ว่า มีปัญหา หาทางแก้ปัญหาที่พอ แล้วหาข้อมูลนิดหน่อย ไม่รู้จักการเชื่อมโยง
27. ได้รับแรงจูงใจจาก ABC ม. พะเยา ในการทำ Workshop ตื่นเต้น และตั้งใจในการต่อยอดแนวความคิดจึงชวนเพื่อนมาเรียนรู้ด้วย
28. เฉยๆ คิดว่ามาเรียนทั่วไปในเรื่องวิชาการที่ยากมาก
29. ความคาดหวังก่อนเข้าอบรม คือ ความเข้าใจในหลักการของการเขียนบทความวิชาการผ่านแบบฝึกหัดที่ไม่น่าเบื่อ รู้สึกตื่นเต้นที่จะได้เรียนรู้เรื่องราวที่เป็นความรู้ใหม่ๆ มาเสริมในการปฏิบัติงาน
30. มีความรู้สึกว่าการมาศึกษาวิธี/รูปแบบของการเขียนบทความงานวิจัยที่ดีว่าควรทำอะไร เพราะไม่แน่ใจและบางครั้งก็สับสนว่าควรเขียนเริ่มต้นจากตรงไหนดี
31. วิธีการฝึกปฏิบัติของวิทยากรจะสามารถทำให้เข้าใจการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้มากน้อยเพียงใด เป็นคำถามที่เกิดขึ้นก่อนที่จะเข้า Workshop
32. ก่อนหน้านี้ไม่ค่อยเข้าใจว่าระบบการทำ Workshop นั้นคืออะไร เป็นอย่างไร แล้วผลที่ได้รับนั้นจะมีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมอบรมได้มากหรือน้อยแค่ไหน เพราะตัวฉันเองไม่เคยทำงานวิจัย ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านนี้
33. เป็นกิจกรรมที่ยากแก่การเข้าใจ
34. ปกติเรียนเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งปิดเทอมเป็นอาทิตย์ จะต้องมาเรียนอีกวันนี่แต่ต้องตื่นเช้าเพื่อเดินทางจาก กทม. มา และก็หลังจากทำ Thesis เรื่องการสังเคราะห์ฯ จึงคาดว่าจะได้แนวทาง+วิธีการไปประยุกต์ใช้เต็มที่
35. คิดว่าอาจารย์วิทยากรคงจะมีวิธีการจัด Workshop ที่น่าสนใจ เหมือนการอบรมเรื่อง System thinking ที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเข้าอบรมตื่นตัวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตลอดเวลา
36. ไม่ทราบวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บทความหรืองานเขียนและแนวทางการอ่านบทความในเชิงของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ไม่ทราบแนวทางการเขียนงานวิจัยและการเขียน paper เพื่อตีพิมพ์ที่ถูกต้องจะทำได้อย่างไร
37. มีความสนใจที่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ตั้งความหวังว่า น่าจะมีความเข้าใจและพอจะเขียนได้หรือแต่ก็ไม่แน่ใจ ว่าจะเป็นจริงดังหวัง

38. สงสัยว่าจะใช้กระบวนการอย่างไรในการสอน เพราะอาจารย์แต่ละท่านก็มีความรู้ระดับหนึ่งอยู่แล้ว การอธิบาย+ขั้นตอน+เครื่องมือ น่าสนใจมาก

ความรู้สึกระหว่างทำ Workshop

1. วิทยากรใช้วิธีการและกระบวนการเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
2. ได้ขบคิดในกรณีตัวอย่างที่วิทยากรได้นำมาให้ปฏิบัติ บางเรื่องก็คิดออกแต่ไม่ลุ่มลึก บางเรื่องก็ยังคิดไม่ออก รู้สึกประทับใจในตัววิทยากรและเนื้อหาในการ Workshop
3. มีความสุขกับกิจกรรมที่อาจารย์พาทำ พาทำ
4. รู้สึกสนุกกับการทำ Workshop มีกิจกรรมที่น่าสนใจ
5. สนุก ตื่นเต้น เพราะว่าอาจารย์มีอะไรใหม่ๆมาให้คิดอยู่เสมอ
6. ความรู้สึกเมื่อจบ Workshop
7. โชคดีที่ได้เข้าร่วม Workshop ในครั้งนี้ แต่เวลาที่จัดน้อยไปหน่อย ควรจะจัดประมาณ 3 วัน ผู้เข้าร่วม จะได้ความรู้และประสบการณ์มากกว่านี้
8. เข้าใจ ชวนติดตาม อยากรู้ กระตุ้นความสนใจ อยากเข้าร่วมการอบรม เรื่อง System thinking ที่อาจารย์ จัด
9. สนุกและตื่นเต้นเป็นธรรมชาติค้นหา สอดคล้องกับความสนใจและข้อบกพร่องของตนเอง อยากทราบ แนวคิดเรื่องการถอดความ หากมีโอกาสอยากให้อาจารย์ไปช่วยอบรมที่ ม. พะเยา อยากขอให้อาจารย์ไป อบรมให้แต่ละคณะ พัฒนางานได้เน้นๆทั้งการคิดและงานเขียน
10. รู้สึกผ่อนคลายจากความกังวลในตอนแรกเป็นอย่างมาก รู้สึกว่าความรู้มีขางน้อยเหลือเกิน รู้สึกเหมือนถูกเปิด กะโหลกหรือถูกขวานจามลงมาแล้วเปิดโลกทัศน์ที่เป็นข้อสงสัยของตนเองอยู่เสมอเวลาทำการวิจัยหรือเขียน บทความวิจัยให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง สร้างแรงบันดาลใจ จินตนาการ แรงขับที่พร้อมจะเดินทางตามถนนสาย วิจัย รู้สึกว่าเวลาช่างหมดไปไวจริง
11. รู้สึกสนุก ตื่นเต้นไปกับสิ่ง/เรื่องราวที่วิทยากรนำมาเสนอ และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการนำไปใช้ ประโยชน์ มีกำลังใจที่จะเขียนผลงานทางวิชาการมากขึ้น
12. อย่างแรกคือ สนุก เพราะสื่อที่ใช้ในการอบรมทำให้ผู้เข้าร่วมต้องออกแรงกาย/แรงสมอง อยู่เรื่อยๆ แต่ละระดับ ความยากและรับความถี่ไม่มากเกินไป power point ที่นำเสนอสนุกสนานน่าสนใจไม่น่าเบื่อ บรรยายการอบรม ไม่เคร่งเครียดหรือกดดันแม้ต้องอบรมต่อเนื่องยาวนาน 6 ชม แต่ก็ควบคุมจังหวะได้ดีมีช่วงฟังความรู้และ ติดตาม และมีช่วงนอกเรื่องตลกไปกฮา
13. เริ่มเรียนกระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอนในการที่จะเขียนงานวิจัย
14. สนุก ได้ทำการอบรม ซึ่งเป็นการทำลายพฤติกรรมทางด้านความคิดอยู่ตลอดเวลา
15. ได้ความรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้เกิดความเข้าใจในแต่ละขั้นตอนดียิ่งขึ้น เช่น ความชัดเจนของวิธีการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ ตลอดจนกิจกรรมกลุ่มได้สอดแทรกสาระ และรูปธรรมที่แฝงด้วยความรู้ต่างๆ
16. ขณะทำ Workshop รู้สึกดีและมีความสุข สนุกสนาน
17. อาจารย์ไม่ได้ทำให้ผิดหวัง เพราะขั้นตอนของการทำ Workshop มีการลำดับและวางแผนมาอย่างดีมาก กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทำหยาการปฏิบัติของการนำความรู้ไปใช้กับการทำงาน มีประโยชน์อย่างมาก เสียหายแทนคนที่ไม่มีโอกาสมาในครั้งนี้ เพราะรู้สึกว่าโลกนี้ยังมีอะไรทำให้ท้าทายความสามารถ ความรู้ยังน้อย นิดก่อนมา แต่พอมารู้แล้ว รู้สึกว่าอยากเป็นบุคลากรที่อาจารย์ทำอยู่ขณะนี้ คงจะช่วยให้สังคมประเทศชาติมีคน คุณภาพมาพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป โชคดีที่ได้มาและอยากเข้าร่วมโครงการต่อไปด้วย

18. รู้สึกว่าความรู้ที่ได้เหมาะสมอย่างมาก กับการเป็นอาจารย์ นักวิจัย พร้อมทั้งสนุกสนานไปกับการฝึกฝนทำปฏิบัติการ ในรูปแบบต่างๆ เหมือนกับได้ ฝึกสมองอยู่ตลอดเวลา
19. ทำให้เห็นแนวทางในการเขียนวิจัย การวิเคราะห์ที่ง่ายขึ้น รู้สึกว่าตนเองยังต้องปรับปรุงการเขียนงานวิจัยให้มากขึ้นเป็นอย่างมาก เกิดการกระตุ้นให้ตนเองคิดวิเคราะห์ในทั้งมุมต่างๆ มากขึ้นทั้งการเขียนงานตรวจสอบงาน
20. สนุก ไม่เบื่อ เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาแบบฝึกในการสอนนักศึกษา (จะเอาแนวคิด+วิธีการไปปรับใช้กับนักศึกษา) ใช้เวลาไม่มาก แต่ได้อะไรมาก (ความรู้)
21. สนุกกับการทำ Workshop มีเทคนิควิธีการที่แตกต่าง Case Study ทำให้เห็นภาพชัดเจน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกลุ่ม อ. สุธีระ เก่งจัง มีเทคนิควิธีการคิดที่เป็นระบบ
22. ท่านอาจารย์ให้ความรู้ค่อนข้างชัดเจน และมีความน่าสนใจ จึงทำให้เพลิดเพลิน สนุกสนานพร้อมไปกับการได้รับความรู้เทคนิคใหม่ๆ ที่ไม่เคยทราบมาก่อนระหว่าง Workshop จึงต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา
23. ระหว่างทำ Workshop รู้สึกสนุก ไม่น่าเบื่ออย่างที่คิดไว้ตอนแรก อาจารย์มีเทคนิคในการถ่ายทอดได้ดีมากๆ มีกิจกรรมหลากหลาย ได้หลักในการเขียนบทความวิชาการ
24. แต่พอได้เข้าร่วมการทำ workshop ความรู้สึกกลัวและเกร็งหายไปเลย เกิดความรู้สึกดี และสนุกเกิดขึ้น อาจารย์มีการบรรยายโดยการยกตัวอย่างที่เข้าใจง่าย ทำให้มองภาพในการทำ workshop ง่ายขึ้น ทั้งการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ถอดบทเรียนและหลักในการเขียนบทความ ซึ่งสามารถนำไปใช้เพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำวิจัยได้
25. เกิดความฉงน จากวิธีคิดส่วนตัวที่มีความแตกต่างกับระบบความคิดที่ได้ในการอบรม เกิดความสนใจในวิธีการคิดใหม่ๆ ที่มีความสอดคล้องกับวิธีคิดตัวเอง รวมทั้งสนใจจดจำในเรื่องที่ฟังพบเห็น และพยายามเรียนรู้ไปด้วยขณะอบรม
26. รู้สึกประทับใจกระบวนการวิธีการให้ความรู้ของท่านวิทยากร เพราะทำให้เราได้มองเห็นภาพของหลักการเขียนบทความได้อย่างชัดเจน โดยอาจารย์ได้ให้ลงมือปฏิบัติให้ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้เข้าใจในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
27. ทำให้เข้าใจกระบวนการแต่ละขั้นตอนมากขึ้น ได้ร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยท่านอื่นช่วยให้เกิดมุมมองใหม่และมุมมองในมิติ ช่วยเติมเต็มความรู้ให้มากขึ้น
28. รู้สึกสนุกเข้าใจง่าย
29. รู้สึกว่าตื่นเต้น ทำหาย แม้จะคิดเลขไม่เก่ง เช่น การอ่านจากตาราง แต่พอรู้คำตอบ ก็เริ่มฉลาดขึ้นทีละนิดๆ
30. ได้เรียนรู้ระบบการเขียนงานวิชาการ เข้าใจงานที่ตนเองได้เรียนรู้จากคนอื่น งานวิจัย เอกสาร วิชาการอื่น มีความกระฉับกระชวยมากขึ้น ได้เพื่อนใหม่และแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม เรียนรู้ระบบความคิดในภาพรวม
31. สนุก เร้าใจ อยากติดตามตอนต่อไป
32. รู้สึกว่าเป็นการฝึกอบรมจากการปฏิบัติจริงที่ไม่น่าเบื่อหน่าย และมีแบบฝึกหัดให้ทดลองปฏิบัติด้วยเป็นการฝึกฝนนอกจากเรียนทฤษฎีข้อสะท้อน/ความเห็นจากกลุ่มต่างๆ ทำให้เห็นว่าแต่ละกลุ่มมี Background และความรู้ต่างศาสตร์กัน จึงอาจมีการแสดงความเห็นและตีความเรื่องเดียวกันแต่มีความแตกต่างกันไป
33. ระหว่างทำ WS ในส่วนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ คิดว่าตนเองยังต้องพัฒนาทักษะด้านการสังเคราะห์ให้มากขึ้น ต้องฝึกถอดความรู้ให้มากขึ้น เพราะที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะติดอยู่ที่ขั้นวิเคราะห์เท่านั้น และรู้สึกเห็นด้วยว่านักวิจัยที่ดีจะต้องสังเคราะห์งานให้เป็น ในส่วนของการทำ WS เพื่อเขียนบทความวิจัยนี้ ทำให้คิดว่า เมื่อเรารู้ขั้นตอนและเทคนิคต่างๆ นี้แล้วน่าจะใช้เป็นข้อเสนอแนะให้แก่นักวิจัย/ผู้สนใจได้ รวมทั้งสามารถนำมาใช้ปรับกับตัวเอง

34. กระบวนการฝึกปฏิบัติการ มีการเตรียมพร้อมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ค่อยๆ รู้และใช้การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีการที่แยบยล น่าสนใจ เราตามความรู้สึกให้อยากรู้ ชวนติดตามจึงทำให้ตั้งใจที่จะร่วมทำกิจกรรมต่างๆ จนครบกระบวนการ เพราะอยากทราบคำตอบสุดท้ายหลังจากฝึกปฏิบัติในแต่ละช่วงกิจกรรม
35. รู้สึกว่าจากที่ตัวดิฉันเองเป็นคนที่ไม่เข้าใจอะไรไต่ยากและสับสนกับข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งการทำ Workshop ทำให้ดิฉันเข้าใจอะไรๆ ได้ง่ายขึ้นไปเรื่อยๆ
36. สนุกและได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการรวมทั้งฝึกวิชาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถอดบทเรียนการทำงานเป็นทีม
37. ระหว่าง WS มีการทำให้คิด กระตุ้นความคิดตลอดเวลาประกอบการแลกเปลี่ยนความคิดกับกลุ่ม อ.ดร. กิตติ ทำให้เพิ่มเติมกันได้เป็นอย่างดีทำให้ไม่รู้สึกเบื่อต่อการอบรม มีการฝึกปฏิบัติทุกช่วง
38. งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำมีลักษณะท้าทาย ให้คนคิดให้ลึกซึ้งลงไป ว่าสิ่งที่แฝงอยู่ลึกๆ ลงไปในข้อมูลที่วิทยากรเอามานำเสนอคืออะไร ทำให้มองอะไรอย่างรอบด้าน แต่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ
39. ทราบแนวความคิดการอ่านในเชิงของการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ควรทำอย่างไร ทราบแนวทางในอนาคตการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่สำหรับการเขียนผลงานในรูปของ paper ในอนาคต แนวทางการนำเสนอในการทำ workshop
40. ตื่นเต้น ตรงประเด็นที่อยากรู้ อยากรับรู้ในการทำงานวิจัย กิจกรรมที่ดำเนินการ ตลอดจน Material ประกอบการฝึกเป็นรูปธรรมเห็นภาพ สร้างความเข้าใจเพิ่มขึ้น พูดเรื่องยาก ถึงง่าย เข้าใจ
41. รู้สึกชอบเครื่องมือที่ใช้ในการถอดความรู้เชิงการถอดความรู้จากประเด็น 4 ข้อ ในการกิจกรรมครั้งนี้คิดว่าดีที่สุด

ความรู้สึกเมื่อจบ Workshop

1. รู้และเข้าใจโดยเกิดจากการทำปฏิบัติการ ทำให้มีความมั่นใจ
2. กระตุ้นเราได้เป็นคนที่ดีวิเคราะห์-สังเคราะห์ มากขึ้นเข้าใจในแนวทางการเขียนบทความวิชาการให้ถูกต้อง ถูกหลัก ถูกทาง
3. รู้สึกมีแรงบันดาลใจให้หันมาสนใจการเขียนบทความทางวิชาการ
4. รู้สึกว่าระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมสั้นเกินไป อยากรู้ให้จัดกิจกรรมเช่นนี้อีก
5. โชคดีที่ได้เข้าร่วม Workshop ในครั้งนี้ แต่เวลาที่จัดน้อยไปหน่อย ควรจะจัดประมาณ 3 วัน ผู้เข้าร่วม จะได้รับความรู้และประสบการณ์มากกว่านี้
6. เข้าร่วมมากขึ้น รู้สึกว่า งานวิจัยที่กำลังทำอยู่ ต้องมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างแน่นอน ต้องติดตามงานของอาจารย์ในทุกๆ เรื่อง เพราะอาจารย์มีเทคนิคการถ่ายทอดดีมาก งานของอาจารย์ที่เขียน จะต้องเข้าใจง่ายด้วย
7. ขอบพระคุณที่สละเวลาเพื่อให้ความรู้และแลกเปลี่ยนมุมมองกับอาจารย์หลายๆท่าน มีกำลังใจและเห็นทิศทางการทำวิจัย อยากรู้ขออบรมอีกในครั้งต่อไป
8. รู้สึกถึงความมั่นใจ และความอยากเรียนรู้ อยากทดลอง นำความรู้ที่ตนเองได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ พร้อมทั้งจะเดินต่อไปในสายงานทางด้านนี้
9. จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำ Workshop ครั้งนี้ ไปฝึกฝนตนเองรู้สึกว่ามันสนุกมาก
10. รู้สึกว่าฉลาดขึ้นมามีระดับหนึ่ง ในแง่ความรู้พัฒนาขึ้นมาบ้าง จากฐานที่มีอยู่เดิม เพราะความรู้เรื่องการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และเขียนงาน มีในตัวอยู่แล้วเพราะอาชีพซึ่งต้องตรวจสอบงานนักเรียนและเพื่อนร่วมอาชีพด้วย แต่ที่ได้มากอย่างก้าวกระโดดคือ การเห็นวิธีการอธิบายสิ่งเหล่านี้ได้อย่างเห็นภาพ ง่ายต่อการ

เรียบเรียงในสมองและจุดอ่อนจุดแข็งของตนเองในเรื่องนี้ได้ชัดขึ้นๆ ง่ายต่อตัวเองจะพัฒนาทักษะนี้ขึ้นไปได้ด้วยวิธีไหน/จุดใดเป็นการเฉพาะ ทำให้สามารถนำไปสอนนักเรียนหรือเทียบกับนักเรียนได้ดี

11. มีความมั่นใจมากขึ้นในการเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียนงานวิจัยของตนเอง
12. เหมือนจะเข้าใจ แต่ไม่แน่ใจว่าเข้าใจอะไรบ้างตอบตัวเองยังไม่ชัด แต่รู้สึกชอบเพราะสนุกดี สนุกแบบมีนัย
13. เวลาน้อย ควรเพิ่มการอบรมเชิงปฏิบัติเพิ่มเติมในอีกหลายๆ หลักการซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะเป็นหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพในด้านการเขียนบทความวิชาการ
14. ประเมินค่าไม่ได้กับคุณค่าทางความคิด สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมโครงการ ถือว่า ปัญญา สามารถพัฒนาโลกนี้ได้จริงๆ
15. รู้สึกว่าน่าจะมีเวลาในการฝึกมากกว่านี้ และส่วนตัวยังเป็นเรื่องที่ทำหยาบมันสมองอยู่มาก และคาดหวังว่าจะนำไปก่อประโยชน์กับตนเองและสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และพร้อมนำไปใช้ประโยชน์ได้
16. ตนเองยังต้องปรับปรุงการเขียนงานต่างๆมากขึ้น สามารถนำข้อมูลไปสอนนักศึกษาได้
17. ต้องเขียนบทความดีๆให้ได้ ต้องถอดบทเรียนให้ได้ให้เป็น ต้องวิเคราะห์สังเคราะห์ให้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ
18. ยังต้องกลับไปฝึกฝนให้จนชำนาญ ได้แนวทางในการทำวิจัย ได้เทคนิคในการเขียนบทความวิชาการ มีอีกไหม อยากได้ PowerPoint + VDO นำเสนอครับ ขอขอบคุณครับ
19. จะจบแล้วเหอ เนื่องจากยังรู้สึกว่าตนเองยังขาดความรู้และประสบการณ์อีกมากมาย การ Workshop ครั้งนี้ได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ได้มากจริงๆ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์มากและคิดว่าจะติดตามเรียนรู้กับท่านอาจารย์ต่อไป
20. อยากขอบคุณอาจารย์ สุธีระ มากๆ ที่ให้เกียรติเดินทางไกลจาก มอ เพื่อมาเป็นวิทยากรและทำให้ความรู้สึกว่าการเขียนบทความทางวิชาการไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปเพียงแต่เรามีหลักในการเขียน และขอขอบคุณคณะทีมงานผู้จัดการอบรม
21. ชอบการ workshop แบบที่อาจารย์สอนค่ะ อาจารย์สร้างบรรยากาศในการ workshop ที่ดีมาก
22. เริ่มวางแผนกำหนดการ ฝึกอ่าน-คิด-เขียน เพื่อฝึกปรีพร้อมทักษะเขียนและมุมมองการพิจารณาต่างๆ ในมุมมองต่างๆ ในตรรกะที่หลากหลาย (วิพากษ์,ปรัชญา)
23. รู้สึกกระจ่างแจ้งในองค์ความรู้ เกี่ยวกับวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเขียนบทความ และมีความมุ่งมั่นที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นโดยการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่เพื่อนร่วมงานและนักศึกษา
24. ช่วยเป็นกระจุกสะท้อนความคิดแบบการทำผลงานวิจัยที่ทำอยู่ มีคุณภาพเป็นในทิศทางที่ดี
25. รู้สึกดีที่ได้ความรู้และทักษะใหม่ๆ
26. รู้สึกต้องรับทำงานวิจัย เหมือนกับ VDO clip คนตายขายคนเป็น - อยากรู้จักถอดความเป็น อยากทำงานวิจัย ที่มีทีม Work กับชุมชน รู้สึกว่าตนเอง ยังต้องฝึกฝนอีกมากมาย
27. เราควรจะต้องฝึกฝนตนเองให้มาก งานวิจัยที่มีอยู่มากมาย ถ้าเรานำมาวิเคราะห์ดังตารางที่อาจารย์สอน จะมีครบหรือเปล่าก็ไม่รู้
28. มีความสุข อยากศึกษาเรื่องนี้ต่อ ต้องอ่านหนังสือของอาจารย์ทุกเล่ม
29. รู้สึกว่าช่วงเวลาของการได้แลกเปลี่ยนในแต่ละแบบฝึกหัดสั้นไป จนบางครั้งยังไม่เข้าใจในประเด็นนั้นชัดเจนนัก แต่ก็รู้สึกว่าได้รู้สิ่งที่คาดว่าจะได้ คือ หลักการ+องค์ความรู้ ของการเขียนบทความวิชาการตามที่ตั้งใจมารับความรู้นี้ไป และรู้สึกว่า อาจารย์เก่งมากที่ผูกโยงเรื่องที่สอนผ่านการอบรมตั้งแต่ต้นมาเชื่อมกับบทเรียนสุดท้ายของการอบรม

30. มีความรู้สึกที่เราต้องกลับไปฝึกฝนกระบวนการสังเคราะห์และถอดความรู้ รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยน่าจะทำเทคนิคการวิเคราะห์สังเคราะห์และเขียนบทความไปผนวกในการเรียนการสอน วิชา “ระเบียบวิธีการวิจัย” ด้วย เพราะจากประสบการณ์ตนเองที่ผ่านมาพบว่ามหาวิทยาลัยไม่ค่อยสอนเรื่องเหล่านี้แก่นิสิต/นักศึกษาเท่าใดนัก
31. ค่อยๆ รู้ว่าการวิเคราะห์และการสังเคราะห์เป็นอย่างไรแตกต่างกันอย่างไร มีวิธีการอย่างไร เมื่อจบ Workshop คิดว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่เข้าร่วม Workshop ในครั้งนี้ ทำให้เพิ่มทักษะได้จริงๆ
32. ได้ทราบลำดับ ขั้นตอน และวิธีการเขียนบทความทางวิทยานั่นเราต้องเรียงลำดับข้อมูลและต้องทำวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนั้นให้ดีกว่า
33. ได้แนวทางในเชิงวิเคราะห์งานวิจัย ได้ตัวอย่างที่ดี ได้ประสบการณ์ ได้แนวทางการนำเสนอที่ดีของวิทยากร ได้เครือข่ายที่วิจัยต่างมหาวิทยาลัย
34. ยังรู้สึกว่ายังไม่ได้ฝึกคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์อย่างเต็มที่เป็นการนั่งฟังมากกว่า (ถึงแม้จะพยายามมีส่วนร่วมในการอบรม) แต่เข้าใจมาก+หลักสูตรจึงควรมีการติดตามต่อว่าผลเป็นอย่างไรสำหรับการเขียนวิเคราะห์+สังเคราะห์+การเขียนบทความ
35. การอบรม 2 วัน เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในฐานะที่เป็นสมาชิกหนึ่งของผู้จัดการวิจัย และเป็นผู้วิจัยเองรู้ว่าทำไปยังต้องกลับไปปรับปรุงงานเขียนบทความวิชาการหรือการสอนให้เด็กในรายวิชาสัมมนา ซึ่งสามารถเอากิจกรรมการวิจัยเข้าไปใช้ โดยมี System Thinking
36. เข้าใจกระบวนการทำ workshop ในเชิงของการวิจัย
37. ถ้าเป็นไปได้ มีหลักสูตรเขียนบทความต่อเนื่องกับขั้นตอนการปฏิบัติจริง แล้วได้งานมาลองเขียน ให้อาจารย์วิทยากรวิพากษ์ แก้ไข ตรวจ ชี้แนะ พร้อมจะนำไปส่งเมื่อจบกิจกรรม จะสร้างความมั่นใจในการเขียนบทความ ได้งานอันมีคุณค่า เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ควรจะมี Class ที่จำนวนพอเหมาะ กับการสร้างสรรค์งาน
38. จะเอาไปลองถอดงานเก่าๆ ของตนเอง

ข้อที่ได้เรียนรู้จากการร่วม Workshop

1. รู้และเข้าใจถึงวิธีการสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนบทความสำหรับการเผยแพร่ มีความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้สำหรับการทำบทความสำหรับใช้ในการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ได้รูปแบบการเขียนบทความทางวิชาการ ที่ผ่านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ยอดเยี่ยมครับ
3. นอกเหนือไปจากความรู้ทางด้านการเขียนบทความแล้ว ได้เรียนรู้กิจกรรมที่อาจารย์ให้ได้ฝึกคิด เช่น สี่ฟ้ากับเพื่อนตาบอด ฯลฯ คิดว่าจะนำไปใช้สอน นศ. เพื่อฝึกให้ นศ. ได้คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล และอื่นๆ
4. ได้แนวคิดในการทำงานวิจัยในอนาคต รู้สึกว่าการทำวิจัยมันสนุก สอนให้คิดอย่างมีเหตุมีผล
5. ได้ความรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรง ชี้แนะการเขียนบทความทางวิชาการ
6. การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ กลยุทธ์การเขียน paper หลักการตั้งชื่อ หัวข้อ งานวิจัย การทำ km การถอดบทเรียน
7. โลกกว้างใหญ่มีอะไรต้องเรียนรู้อีกมาก การคิดเป็นระบบสร้างการทำงานที่เป็นระเบียบ การเขียนที่ถูกต้อง และการพัฒนางานเขียนด้านวิชาการ เทคนิคการทำงานที่ดีในงานทุกงานควรใช้ “ระบบความคิด” อาจารย์ใช้หัวใจทำงาน
8. ความกลัวไม่ได้ทำให้อะไรดีขึ้นมา การยอมรับ การกล้าแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
9. ความหมาย หลักการ เทคนิควิธีการในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิธีการเขียนบทความทางวิชาการ การฝึกคิดแบบเชื่อมโยง

10. ได้เรียนรู้ว่ายังต้องฝึกฝนต่อไป และต้องหมั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเสมอเพื่อเพิ่มพูนพลังทักษะและปัญญา อีกสิ่งหนึ่งที่ทราบคือ สื่อจำเป็นมากต่อการอบรม
11. ได้กระบวนการในการคิดงานวิจัย รู้หลักการมากขึ้น ได้เห็นข้อบกพร่องงานของตนเอง ได้รู้จักพบปะ นักวิจัยต่างสถาบัน
12. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล เพื่อนำไปเขียนเป็นบทความต้องเขียนโดยมองในมุมของคนอื่นๆ ไม่ใช่ตัว นักวิจัยเป็นหลัก
13. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง คือ การได้รับประโยชน์ที่สามารถนำไปปรับใช้ตามบทบาทหน้าที่ ได้ ได้องค์ความรู้เทคนิคที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี การได้คิดวิเคราะห์จาก เนื้อหาที่ทำอยู่ และตัวอย่างที่นำมาให้ทดลองปฏิบัติ
14. กระบวนการคิดของคนสามารถพัฒนาปัญญาของคนได้จริงๆ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นสิ่งที่ต้องอาศัย ทักษะและการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งความมุ่งมั่นและตั้งใจของแต่ละคนอย่างแท้จริง
15. สิ่งแรกที่ได้คือการบูรณาการความรู้ การที่ตนเองหรือแต่ละคนมาจากคณะที่หลากหลาย ฉะนั้นสิ่งที่ทำคือการ มองข้ามกำแพง และประยุกต์มันเข้าไปด้วยกันแต่มีจุดหมายเดียวกัน สองคือ เทคนิควิธีการในการนำเสนอ งานของการวิจัย สามคือ ได้เทคนิคการสอน ให้รู้จักวิธีการคิด
16. เกิดการแลกเปลี่ยนถกเถียงข้อมูลในการทำกิจกรรมและได้ประโยชน์มากจากความรู้ที่แตกต่างกันที่อาจารย์แต่ละท่านได้ให้ข้อมูล ถกเถียง
17. กระบวนการกลุ่มการแลกเปลี่ยนความคิดมุมมอง เรียนวิธีการถ่ายทอด จัดบทเรียนที่ดีมาก เรียนรู้ความ ตั้งใจและความเสียสละของท่านอาจารย์มาก
18. เทคนิคการเขียนบทความวิชาการ กระบวนการวิเคราะห์/สังเคราะห์ แนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้ อยากให้มีการจัดการประชุม แบบนี้อีก
19. ทักษะการคิด การเขียนงานวิจัย การเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการคิดโจทย์ปัญหาการวิจัย ตลอดจนกระบวนการและ การนำไปใช้และสังเคราะห์ต่อไปได้ การมีส่วนร่วมและการแสดงข้อคิดเห็นภายในกลุ่ม
20. ได้หลักในการเขียนบทความทางวิชาการที่ถูกต้อง ได้หลักในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ใน งานวิจัย
21. การจัดเวทีสัมมนา ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ โดยมาจากระบวนการคิดร่วมกัน บรรยายภาคในการให้ความรู้ใน ห้อง ขึ้นอยู่กับการสร้างขึ้นของวิทยากร ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนในห้องได้
22. มุมมอง เหตุ-ผล ในการวิเคราะห์ – สังเคราะห์ การมอง/อ่านระหว่างบรรทัด/ถอดความ/ตีความหมายกับ ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ (km อีกนิดหน่อย) ได้แนวทางการเขียนบทความเพื่อพัฒนาทักษะวิจัย แนวทางการเขียนบทความ เพื่อผลประโยชน์ทางวิชาการ ขอระวังของด้านมีดวงการวิชาการ ที่มีผลต่อการ พัฒนาในสภาพนี้
23. ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เรียนรู้หลักการเขียนบทความที่ถูกต้อง
24. ได้วิธีการเขียนงานวิชาการที่มีคุณภาพ
25. การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และเทคนิคการเขียน paper
26. สร้างความมั่นใจในการเขียนมากขึ้น รู้จัก Defend ตนเองอย่างมี Logical
27. ได้กระบวนการทำงานใหม่ และได้หลักการในการทำงานวิชาการ - จะนำทักษะที่ได้จากการ Workshop ไปฝึกฝนให้มากที่สุด ขอบขอบคุณอาจารย์ที่ทำให้ได้มีโอกาสได้เรียนรู้และทำให้เรามีแนวทางในการ ทำงานในชุมชนและงานวิชาการได้มากขึ้น

28. รู้ความหมายของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ชัดขึ้น รู้กระบวนการดำเนินการวิจัยแบบคร่าวๆ การเขียนบทความวิชาการที่ถูกต้อง กระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการคิด ทำความเข้าใจ การใส่ใจ เทคนิคการถ่ายทอดโดยใช้ตัวอย่างที่ชัดเจน การกระตุ้นผู้เรียน
29. ได้หลักของการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตลอดจนวิธีการเขียนบทความทางวิชาการ และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง และ ที่แม้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติโดยตรง ก็ทำให้เข้าใจมากขึ้น
30. ได้เรียนรู้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งการถอดความรู้ ได้เรียนรู้รูปแบบการเขียนบทความวิจัยที่ดี
31. ได้ความรู้เพิ่มทักษะ ได้มิตรสหาย มีเครือข่ายเพิ่มขึ้น
32. ทราบถึงความหมายการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่ไม่ใช่แค่การจำแต่มันคือความเข้าใจมากกว่า ทราบถึงระบบและวิธีการการเขียนข้อมูลงานวิจัย ทราบถึง การคิดที่แตกต่างจากตำรา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ได้ข้อมูลที่ตี
33. กิจกรรมคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การถอดบทเรียน กระบวนการ KM การเขียนบทความ หลักการต่างๆ ได้แนวทางในการวิจัยที่มากขึ้น มีกิจกรรมแบบนี้บ่อยๆ
34. ตรวจสอบวิธีการคิดของตนเองว่าเป็นการวิเคราะห์/สังเคราะห์หรือไม่อย่างไร+รวมทั้งการเขียนบทความด้วยเป็นระบบ
35. การเขียนเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ การเขียนบทความที่มีคุณภาพ การนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และงานอาชีพครูสายครุศาสตร์
36. การยกตัวอย่างเพื่อให้เข้าใจในการวิเคราะห์สังเคราะห์ บทความที่ง่ายต่อการเข้าใจในการนำเสนอเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ
37. มีความสนใจ แรงจูงใจ มีส่วนร่วมในการคิด พัฒนาระบบการคิดจากการปฏิบัติจริง หลักการเขียนบทความ ที่เห็นตัวอย่างง่ายๆ ชัดเจน พัฒนาระบบคิด กลยุทธ์ในการเขียนบทความ หัวใจของผู้ทำการวิจัย หลักสูตรที่ยอดเยี่ยม มหัศจรรย์ ที่พัฒนาผู้วิจัยได้อย่างแท้จริง
38. การจัดเวทีในระหว่างวันหยุดเป็นความเสี่ยงอย่างยิ่ง แต่เมื่องานออกมาดี แสดงว่างานที่ดีก็น่าจะมีคนติดตาม การสอบ การอบรม ในชั้นตอน หรือความรู้ต่างๆ ต้องมีกระบวนการคิด + เครื่องมือที่ดี เพื่อจะอธิบายเข้าใจ โดยพร้อมเพรียงกันโดยแม้ความรู้จะต่างกัน การจัดเวทีที่ดีต้องมี กระบวนการกลุ่มที่ให้เกิดการคิด ปัญหามาร่วมกับ interact ระบบใหญ่เข้าอบรม โครงการแบบนี้ต้องมีอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้ความเข้าใจแทรกซึมไปทุกอณูของนักวิจัยและกลายเป็นความรู้ติดตัวไปจนตาย

การอบรมเชิงปฏิบัติการ “System Thinking”

วันที่ 4-5 เมษายน 2556

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ก่อนเข้ามา Workshop รู้สึกอย่างไร

- รู้สึกตื่นเต้นต้องการเรียนรู้
- ยังไม่เห็นภาพการคิดเชิงระบบกับการพัฒนาการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่
- ตื่นเต้น อยากรู้ Systems Thinking เป็นอย่างไร แล้วที่ตนเองเป็นอยู่ได้ใช้ความคิดที่เป็นระบบแล้วหรือยัง
- ก่อนเข้ามา Workshop รู้สึกตื่นเต้น เพราะรู้ว่าเป็นการอบรมต้องทำ Workshop ตลอดเวลา
- จะรู้กังวลและเครียด กลัวจะเป็นการอบรมที่สอนให้เขียน proposal เลย โดยที่ตัวเองยังไม่มีหลักการ วิธีการเขียนที่ถูกต้อง
- รู้สึกสงสัยว่า system thinking คืออะไร
- คิดว่าน่าจะเหมือนการอบรมทั่วไป (น่าเบื่อหรือวงวน)
- น่าจะเป็นการบรรยายที่ผู้บรรยายพูดไปเรื่อย ๆ ตามเอกสารหรือ ppt
- ตื่นเต้น กังวล
- กลัวตอบคำถามไม่ตรงประเด็น
- รู้สึกธรรมดาเพราะตั้งใจมาเก็บรวบรวมความรู้ที่วิทยากรมามอบให้ โดยไม่ได้เตรียมข้อมูลอะไรมาเลย
- มันคือการอบรมอะไร ดูเหมือนเป็นเรื่องไม่น่าจะนำไปใช้
- เห็นคุณค่าของการได้รับการอบรม และเห็นความสำคัญจากการอบรมต่อการนำไปประยุกต์ใช้
- ความรู้วิธีคิด
- เนี่ย ๆ
- มีความคาดหวังว่าต้องได้
- ก่อน = งง
- เครียด กัดฟัน กลัวตอบคำถามไม่ถูก
- สนใจอยากเข้าอบรม เพราะหัวข้อน่าสนใจวิทยากรได้รับการยอมรับระดับประเทศ
- ตื่นเต้น อยากจะมาเข้าร่วมเพื่อรับความรู้แล้วนำไปใช้
- รู้สึกอยากได้วิธีแนวคิดเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย
- รู้สึกอยากค้นหา ค้นพบ ความรู้ความจริงในการอบรม
- อยากรู้ คาดหวัง
- ก่อน ตื่นรู้ เพราะเป็นเรื่องใหม่ (ของตนเอง) ไปแสวงหาความรู้ก่อนอบรมมาบ้าง

- มีความคาดหวัง อยากเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยเชิงพื้นที่ว่ามีกระบวนการคิดขั้นตอนต่างๆในการทำหรือแนวทางในการทำวิจัยเชิงพื้นที่
- สงสัยกับประเด็นฝึกอบรมว่ามันคืออะไร
- รู้สึกหวั่นข้อการอบรมน่าสนใจ
- รู้ความหมายของการคิดเชิงระบบแต่ไม่รู้ขั้นตอนการคิดและกระบวนการคิด และไม่แน่ใจว่าตัวเองเป็นคนที่คิดเป็นระบบหรือไม่
- สงสัยว่าจะฝึกปฏิบัติตัวอย่างไร
- งง สงสัย ว่า systems thinking คืออะไร ไม่ต้องอบรมคราวนี้ก็ได้ไม่น่ายาก
- น่าจะเป็นการอบรมที่เหมือนกับแหล่งอื่นคือนั่งฟังบรรยายอย่างเดียว
- หวั่นใจว่าจะมีรายละเอียดอะไรบ้าง เพราะว่าไม่ได้รู้กำหนดการและเอกสาร
- อยากรู้ว่ากระบวนการคิดแบบ system thinking เป็นอย่างไร อยากรู้เรื่องการเขียนโครงการวิจัยเชิงพื้นที่
- รู้สึกไม่ค่อยมั่นใจว่าจะเขียนงานวิจัยอย่างมีระบบหรือการคิดแบบมีระบบอย่างไร
- เป็นหัวข้อที่น่าสนใจ ควรอย่างยิ่งที่จะได้มีโอกาสในการอบรม

ระหว่างทำ Workshop รู้สึกอย่างไร

1. ดี น่าสนใจ นำเสนอสื่อดีมาก
2. สนุกได้แง่คิดในการเรียนรู้การคิดเชิงระบบ
3. อยากรู้คำตอบที่ถูก สนุกกับการทำ Workshop แต่ละอันที่เป็นเหตุเป็นผลกัน
4. ระหว่างทำ Workshop รู้สึกสนุกสนาน แต่ละกรณีให้ผู้บรรยายให้ทำและรู้สึกดีใจถ้าคำตอบของกลุ่มถูกตามที่เฉลย
5. สนุก ตื่นเต้น คือคุณวิทยากรมีการดำเนินเรื่อง (วิธีการอบรม) ที่น่าติดตามตลอดเวลา
6. รู้สึกตื่นตัวตลอดเวลาเพราะอาจารย์แทรกกิจกรรมตลอด
7. ตื่นเต้น กระตุ้นความคิดตลอดเวลา มีส่วนร่วมกับการทำงานในทุกหัวข้อ (สนุกมากๆค่ะ)
8. กระตุ้นการคิด
9. กลัวตอบคำถามไม่ตรงประเด็น
10. เกิดความคิดใหม่ๆ
11. รู้สึกตื่นเต้นตลอดเวลา เพราะต้องคิดอยู่ตลอด
12. ได้ลองทำเพื่อวัดความรู้กับสิ่งที่เรียนไปกับงานจริง
13. สิ่งที่ได้เรียนรู้เมื่อเข้าใจมาก่อนหน้ายังไม่สามารถอธิบายอย่างเป็นระบบ
14. ได้คิด ได้นำระบบคิดที่เป็นระบบมาเชื่อมโยง
15. ตื่นเต้นค่อยๆได้รับความรู้ใหม่ๆ
16. เป็นการเรียนรู้ตัวเองว่าโลกนี้กว้างและต้องเรียนรู้
17. ระหว่าง = มีนุญ
18. ตื่นเต้น ตื่นตัวตลอดเวลา และการทำงานกลุ่ม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

19. ตื่นเต้นสนุกสนานแบบล้นว่าจะต้องคิดอะไร
20. รู้สึกต้องใช้สมองคิดอยู่ตลอดเวลา ได้รับความรู้โดยที่วิทยากรนำเรื่องง่ายๆมาทดสอบ ทำให้เข้าใจทฤษฎีกับการปฏิบัติ
21. รู้สึกได้ใช้ความรู้จากวิทยากรมาทำ workshop และได้แชร์ความรู้
22. ตอบโจทย์ในสิ่งที่ค้นหาเรื่อยๆ
23. รู้เพิ่ม เห็นแนวทาง
24. ระหว่าง บอกตัวเองว่า “โชคดีจริงๆ” ที่ได้มีโอกาสเข้าอบรมครั้งนี้ (อยากให้คนอื่นๆได้รู้บ้าง)
25. ลักษณะการทำวิจัยเชิงพื้นที่ไม่ยากที่คิด แต่ขึ้นอยู่กับหลักการเรียนรู้และทักษะในการฝึกฝน
26. เรื่องการคิดมันสามารถหาเหตุและผลมารับได้มากมายมหาศาล
27. รู้สึกที่จะเรียนรู้จนให้คิดและติดตามในเทคนิควิธีการอบรมประเด็น
28. กิจกรรมทำให้เกิด เชื่อมโยง (มีความสนุกบวกกับความรู้)
29. ได้รับความรู้จากการเรียนรู้ การคิดร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม มีการคิดและวิเคราะห์การทำกิจกรรมอย่างมีเหตุมีผล
30. รู้สึกตื่นตัว ความคิดโลดแล่น มีชีวิตชีวาไม่เบื่อ
31. เมื่อยสมอง คิดตลอดเวลา
32. สนุกตื่นเต้น เหนื่อยสมอง เพราะต้องคิด
33. ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การรับฟัง หาข้อสรุปร่วมกัน
34. ได้คิดอยู่เสมอ
35. เข้าใจกระบวนการคิดอย่างมีระบบในการคิดเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผลได้พอสมควร
36. ประทับใจอาจารย์วิทยากร เป็นแบบอย่างที่สร้างแรงบันดาลใจและนำเสนอวิธีการที่เข้าใจสามารถประยุกต์เอาไปทำได้ (ถ้าไม่ตั้งใจกลางคัน)

จบแล้วรู้สึกอย่างไร

1. ประทับใจกับวิธีการคิด
2. โชคดีมากที่ได้เข้าเรียนรู้หลักสูตรนี้ ทำให้เข้าใจการคิดเชิงระบบเพื่อนำไปปรับประยุกต์
3. ได้กระบวนการคิดเชิงเหตุผลมากขึ้น รู้สึกดีใจที่ได้เข้ามาอบรมในครั้งนี้
4. จบแล้วรู้สึกได้รับความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการเขียนโครงร่าง เขียนอย่างไรให้ถูกใจผู้ให้ทุน ซึ่งเมื่อก่อนเวลาเขียนโครงร่างจะเขียนตามใจตนเองตามเรื่องที่ยอยากจะทำ ได้แนวคิดอย่างมีเหตุมีผล คิดอย่างเป็นระบบเพิ่มมากขึ้น
5. ดีใจและขอบคุณทุกหน่วยงานที่ทำให้มีการจัดการอบรมครั้งนี้ขึ้นมามีแรงและกำลังใจในการสร้างสรรค์งานวิจัย
6. ได้ความรู้ในด้าน system thinking และการทำงานเป็นทีม
7. สูดยอดคะอาจารย์
8. คุ่มค่ามากๆ ที่ได้เข้าร่วมโครงการนี้ และสนุกมากๆค่ะ
9. สบายใจ โล่งใจ และได้ความรู้ การคิดเชิงระบบ
10. สบายใจ โล่งใจ
11. แต่คิดต่อว่าจะนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

12. รู้สึกว่าได้ความรู้อีกมากขึ้น แต่ก็ยังต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก เพราะระยะเวลาอบรมสั้น
13. รู้สึกว่าคุ้มกับเวลาที่เสียไป
14. เห็นภาพรวมเชื่อมโยงขยายเหตุผล ว่ายังมีอีกมากที่ยังไม่รู้
15. เป็นเรื่องที่ยาก แต่สามารถเข้าใจได้ถ้าได้พยายาม + ฝึกฝน + การชี้แนะ
16. ดีที่ได้เข้าร่วมกัน workshop ครั้งนี้
17. เหมือนจะอึดแต่ยังไม่อึด
18. จบแล้ว = โล่งใจ เข้าใจมากขึ้น
19. กระบวนการคิดหรือขั้นตอนอย่างมีระบบ และมีเหตุมีผล
20. เข้าใจสิ่งที่คาดหวังมากขึ้น แต่ในส่วนการเขียนโครงการอยากอบรมต่อยอดเพื่อได้นำบริบทที่ตนเองประสบ หรือได้พัฒนา หัวข้อวิจัยพื้นในสาขาที่ตนเองเกี่ยวข้องมาฝึกเขียนและขอรับฟังข้อเสนอแนะ
21. ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น พร้อมกับความเข้าใจในการจัดทำ proposal และ systems thinking
22. รู้สึกได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้
23. ได้ความรู้เพิ่มขึ้นในสิ่งที่ยังไม่รู้
24. เข้าใจ รู้หลักและวิธีการ
25. จบแล้ว ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองใหม่ในการใช้ ความคิด
26. จบแล้วรู้สึกประทับใจบุคลากร โดยเฉพาะวิทยากรที่มีความร่วมมือกัน
27. เข้าใจคนอ่าน proposal มากขึ้นและรู้วิธีแก้ไขงานตนเอง
28. มีความรู้เพิ่มเติม ได้เทคนิควิธีการคิดอย่างเป็นระบบและมีความมั่นใจในการที่จะทำงานต่อไป
29. ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้ที่ใหม่ มีเทคนิค วิธีการเลือกใช้ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกันในสถานการณ์ที่เหมาะสม
30. การเข้ามามี workshop ในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อตนเองและหน่วยงานเป็นอย่างมากเพราะสามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานอื่นๆที่นอกเหนือจากการเขียน proposal ได้
31. มีความหวังในการพัฒนา proposal ในการพัฒนาการเรียนการสอน
32. จบเสียที แต่คุ้มค่า คุ้มค่า ได้รู้อะไรเยอะมากมาย ต่อไปจะคิดให้เป็นระบบและเชื่อมโยงหาเหตุและผลให้มากขึ้นทั้งในการทำงานการสอนหนังสือและวิจัย
33. รู้สึกได้อะไรหลายอย่าง มุมมองด้านงานวิจัยที่หลายมิติขึ้น แนวคิด วิธีความคิด
34. ได้ความรู้เกินความคาดหวัง และมีหลายประเด็นที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมอีก เพราะว่าความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด
35. มั่นใจในการเขียนโครงการมากขึ้น
36. รู้สึกดีที่ได้เข้าร่วมโครงการนี้จะทำให้กลับไปขอทุนงานวิจัยให้เหมาะสมกับแหล่งทุนและปรับปรุงระบบการคิดใหม่เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพมากขึ้น
37. คุ้มค่าของการเข้าอบรม คิดถูกต้องแล้วตามข้อที่ หนึ่ง

สิ่งที่ได้ไป มากที่ 3 อย่างคือ

1. - ได้เรียนรู้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ
- ได้แนวทางในการเขียนโครงร่างที่ดี

- ได้เรียนรู้เทคนิคการนำเสนอที่ดี
- 2. - การคิดเชิงระบบ
 - การพัฒนา proposal
 - ตัวอย่างการเรียนรู้ (กระบวนการเรียนรู้)
- 3. - ระบบความคิดเชิงเหตุผล
 - ได้รู้จักอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเดียวกันมากขึ้น
 - แนวคิดหรือวิธีการเขียน Proposal
- 4. - แนวคิดอย่างมีเหตุมีผล
 - แนวทางเขียนโครงร่างเพื่อให้ได้ทุน สกว
 - แนวทางการคิดเรื่องใหม่ๆเพื่อพัฒนาชุมชน
- 5. - การคิดอย่างเป็นระบบ
 - ทุกอย่างล้วนมีเหตุมีผล
 - ทุกอย่างสัมพันธ์กัน
- 6. ความรู้ ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และทุกทาง
- 7. - แนวคิดแบบมีระบบทั้งเหตุและผล/ตรรก/ความเป็นจริง
 - การเขียน proposal แบบ systems thinking
 - การทำงานเชิงพื้นที่แบบขั้นบันได
- 8. - การคิดเชิงเหตุ-ผล
 - การจัดระเบียบความคิดของตนเอง
 - แนวทางในการเขียนข้อเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย
- 9. - การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ
 - การคิดรู้เหตุ-รู้ผล
- 10. - ความคิดเชิงระบบรู้เหตุ-รู้ผล
 - การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ
 - ได้แนวทางในการเขียนโครงร่างวิจัยที่จะสามารถนำไปปรับใช้ได้
- 11. - กระบวนการคิดแบบมีเหตุผล เหตุ-ผล ผล-เหตุ
 - คิดแบบเป็นระบบ คิดอย่างรอบคอบ
 - การเรียนรู้ที่ละขั้นตอน ก้าวกระโดดไม่ได้
- 12. - การเขียน Proposal ที่ดี
 - การเขียนแบบมีเหตุมีผลมีตรรกะ
 - การรู้จักลักษณะของคนแต่ละประเภทและการปรับตัวเมื่อทำงานร่วมกัน
- 13. - ความเชื่อมโยงของเหตุ-ผล
 - ระบบกระบวนการคิดเชิงพื้นที่
 - แนวคิดในการมองแบบองค์รวมอย่างมีเหตุ-ผล

14. - การมองเหตุ-ผล
 - การเชื่อมโยงระบบ
 - การรู้แนวทางในการพัฒนาตนเอง
15. - ทักษะการคิดเป็นระบบ+เหตุผล
 - แนวทางการทำวิจัย ABC
 - ปรัชญาการดำรงตน+ มีส่วนในการพัฒนาสังคมและประเทศ
16. - รู้จักใช้เหตุ และ ผล ในหลายเรื่อง
 - รู้จักกระบวนการสร้างการเรียนรู้ต่อเนื่อง
 - รู้จัก proposal ของตัวเองว่าควรเป็นเช่นไร
17. - ระบบ
 - วิธีการ
 - กระบวนการ
18. - กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - การยอมรับฟังคนอื่นอย่างมีเหตุมีผล
 - เทคนิคและกระบวนการจัดกิจกรรม
19. วิธีการดำเนินกิจกรรม จะนำไปประยุกต์ใช้กับการสอน
20. - ความรู้ที่ได้รับอบรม
 - การแชร์ความคิด
 - ประสบการณ์วิทยากรที่ถ่ายทอดให้กับผู้เข้าอบรม
21. ทำ คิด ทบทวน
22. จะเอาไปใช้
23. - องค์ความรู้ใหม่
 - มุมมองความคิด การปรับพฤติกรรม
 - ชีวิตจากนี้ จะเสถียร กว่าเดิม
24. สิ่งที่ได้คิดว่าได้ไปมากที่สุด กระบวนการคิด system thinking
25. กระบวนการคิดแบบมีเหตุและผลเชื่อมโยง
26. วิธีการคิดอย่างเป็นระบบหรือกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ
27. - การอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและผล
 - การวางแผนเขียนระบบความคิด
 - แนวทางในการนำไปใช้ให้เหมาะสม
28. - ความรู้จากวิทยากร
 - กระบวนการคิดอย่างมีหลักการ
 - เพื่อนร่วมกิจกรรม (เพื่อนใหม่)
29. - กระบวนการและเทคนิคการสร้างความคิด

- แนวทางการพัฒนา proposal
 - ได้รู้จักเครือข่าย ทีมงานและนิสัยของผู้เข้าอบรม
30. - ความตระหนักรู้ในการคิด
- แนวทางการเขียน proposal
 - แนวทางการทำวิจัย หาคำตอบงานวิจัย
31. วิธีการคิดแบบเชิงเหตุผล การหาเหตุและผล การเชื่อมโยงเหตุผล การนำเหตุผลมาเขียนเชิงบรรยาย
32. - ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ System thinking
- การเขียนวงจร ให้แสดงวิเคราะห์เป็นเหตุเป็นผล
 - การเขียนข้อเสนอโครงการให้ได้ทุน
33. - การคิดอย่างมีระบบโดยใช้เหตุและผล
- การใช้ระบบ วงจร ที่ได้จากการอบรมมาใช้ในงานและชีวิตประจำวัน
 - การเขียนโครงการวิจัยเชิงพื้นที่
34. - การคิดอย่างมีเหตุและผล
- การคิดอย่างมีระบบ
 - การเขียนงานวิจัย
35. - ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ System thinking
- คิดถึงงานวิจัยที่อยากจะทำจะสามารถนำความรู้ในครั้งนี้ไปใช้ได้จริง
 - มีทัศนคติกับการอบรมที่ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดน่าเบื่อ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ “Force – Field Analysis Workshop”

วันที่ 27 – 27 เมษายน 2556

ณ ห้อง MD 417 คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ความรู้สึกโดยรวมจากการร่วมทำงานและเรียนรู้ Workshop นี้

1. เนื่องจากไม่เคยทำงานวิจัยมาก่อน ปกติทำเกี่ยวกับงบประมาณ จึงทำให้รู้สึกอึดอัด เพราะบางอย่างไม่สามารถออกความคิดเห็นได้ แต่ก็พยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยรู้มาก่อน
2. ได้ทำงานเป็นทีม มีการระดมความคิด ได้ฝึกสมอง ได้แนวความคิดที่เป็นระบบ โดยมองที่เหตุและผลเป็นหลักสรุปโดยรวมชอบ
3. ในเรื่อง System thinking กฎมนุษย์ กฎธรรมชาติ ยังรู้สึกโต้แย้ง เรื่อง FFA เข้าใจระบบดี
4. รู้สึกดีมาก
5. ได้พิจารณาการจินตนาการเข้าสู่ระบบที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาไปสู่อนาคตที่ดีกว่า
6. รู้สึกได้ไอเดียมากขึ้น
7. เป็น Workshop ที่ดี และควรมีผู้บริหารมหาวิทยาลัยเข้าร่วมมากกว่านี้ เพื่อความเข้าใจกระบวนการในการแก้ปัญหา ร่วมกันอย่างยั่งยืน และเป็นระบบของความคิด การระดมความคิดที่ชัดเจน
8. เป็นความรู้ที่ต้องใช้เวลาในการความคุ้นเคย
9. โดยรวมเป็นโครงการที่ดี สิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นสิ่งที่ค่อนข้างใหม่ จึงอาจต้องใช้เวลาในการศึกษาและทำความเข้าใจ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ที่อาจนำไปปรับใช้ในอนาคต
10. ได้การทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกลุ่มซึ่งมาจากต่างคณะ
11. ดี ได้เรียนรู้วิธีการจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบอีกวิธีหนึ่ง
12. ได้กระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานให้สำเร็จ ได้แนวคิดใหม่ในการบริหารจัดการตัดสินใจ
13. รู้สึกว่าได้เรียนรู้สิ่งใหม่ซึ่งไม่ทราบมาก่อน
14. ชอบบรรยากาศการทำงานเป็นทีมทั้งในกลุ่มและในภาพรวม วิธีการบรรยายและปฏิบัติการ ทำให้เข้าใจสิ่งที่ได้เรียนรู้ชัดเจนขึ้น
15. ได้แนวทางในการพัฒนาแนวความคิด
16. มีความน่าสนใจในบางส่วน แต่บางส่วนก็รู้สึกว่าน่าเบื่อและเยาะเกิน
17. รู้สึกได้รับความรู้และความคิดเห็นจากการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนความรู้ได้แนวทางใหม่ๆ เพิ่มขึ้น
18. วิทยากรมีเทคนิค วิธีในการสอน/อบรมที่น่าสนใจ และมีการอธิบายทุกเรื่องกระจ่างด้วย
19. ได้กระบวนการหาความรู้การทำงานที่ใช้ความเป็นเหตุและผล FFA ได้แลกเปลี่ยนในประเด็นปัญหาที่หลากหลาย
20. ทำให้ได้เรียนรู้เทคนิคใหม่ รู้จักการทำงานเป็นทีม รวมทั้งทำให้เกิดการคิดอย่างเป็นระบบ การรับฟังข้อคิดเห็นของทีม
21. รู้สึกค่อนข้างประทับใจ ถึงวิธีหลักสูตร และการนำเสนอของวิทยากร แต่เนื่องจากระยะเวลาจำกัด อาจได้ข้อมูลรายละเอียดไม่ครบถ้วน แต่ก็ทราบถึงแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต
22. ได้ประสบการณ์ใหม่ที่แตกต่าง เรียนรู้การทำงานเป็นทีม สามารถจัดการระบบความคิดเชิงระบบได้มากขึ้น
23. รู้จักเพื่อนร่วมงานใหม่ ซึ่งมีความหลากหลายในแนวคิดและมุมมอง

24. ประทับใจการร่วมคิด ร่วมทำ การมีส่วนร่วมในการคิดและการทำงาน
25. ตอนแรกเบื่อ ตอนหลังสนุก
26. สนุกที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม
27. ได้เปิดโลกในมุมมองใหม่ จากกิจกรรมได้เรียนรู้ วิธีการคิดที่เป็นระบบ
28. ได้เรียนรู้เทคนิค FFA ซึ่งเป็นความรู้ใหม่ และคิดว่าน่าจะสามารถประยุกต์ใช้กับการทำแผนอื่นๆ
29. ได้รับความรู้ที่แปลกใหม่ เข้าใจระบบความคิดต่าง ๆ ที่ดีขึ้น
30. รู้สึกดีมาก วิทยากรบรรยายเข้าใจง่าย มีกิจกรรมให้ทำตลอดเวลาทำให้เข้าใจกระบวนการทำ FFA เป็นอย่างดี ได้รู้จักเพื่อนเพิ่มขึ้นจากต่างหน่วยงาน ได้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น
31. สนุกกับการทำ Workshop ได้เรียนรู้ FFA และเรียนรู้เพื่อนร่วมงานที่ดี
32. การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
33. รู้สึกดีและได้รับความรู้อย่างแท้จริง เนื่องจากมีการลงมือปฏิบัติจริง
34. ผู้เข้าอบรมมีความใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้ในเครื่องมือใหม่ แต่การจะนำไปใช้คงต้องนำไปสังเคราะห์อีกครั้ง
35. ดีใจที่มีโอกาสได้เรียนรู้การคิดในรูปแบบที่เป็นระบบมากขึ้น อยากนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้ประโยชน์ได้มากที่สุด

สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้จาก 2 วันนี้ คือ

1. ได้รู้จัก FFA มากขึ้น ว่าคืออะไร ใช้งานอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
2. ได้วิธีการกระบวนการในการวิเคราะห์เหตุและผลอย่างเป็นระบบ
3. การสร้างระบบจากปัจจัยต่างๆ ในชุมชน
4. กระบวนการและวิเคราะห์ ที่มีประโยชน์ นำไปปรับใช้กับงานที่ทำได้
5. การให้ความสำคัญในแต่ละประเด็น และกิจกรรมย่อยในการแก้ไขปัญหา
6. กระบวนการ ตระหนักถึง System thinking
7. วิธีการคิดอย่างเป็นระบบในการแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกันโดยรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน
8. การใช้ระบบ System thinking และระบบการคิดแนวใหม่
9. ได้รับความรู้เกี่ยวกับ Systems thinking และ FFA โดยมีการร่วมกัน ระดมความคิดจากกลุ่ม และทำออกมา โจทย์แต่ละขั้นตั้งแต่ 3 -10
10. ได้เรียนรู้วิธีการจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบ ได้เรียนรู้วิธีการการวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ
11. ความคิดเชิงระบบ ขั้นตอนการทำงานตามระบบ FFA
12. ได้เทคนิคในการวิเคราะห์ แบบ FFA ได้ทราบขั้นตอนแก้ไขจุดอ่อน / ข้อบกพร่อง
13. การคิดอย่างเป็นระบบ และการทำ FFA
14. กระบวนการทำงานเป็นทีม การระดมความคิด ระบบการคิด
15. เข้าใจขั้นตอนการทำ Forced- Field Analysis
16. FFA การคิดเชิงระบบ
17. ความรู้ใหม่จากวิทยากรและเพื่อนๆ ในกลุ่ม
18. เข้าใจกระบวนการคิดเป็นระบบ เข้าใจการแตกวิเคราะห์แรงต้าน แรงขับ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
19. ได้รู้จักกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ได้แนวทางและกระบวนการสร้างสรรค์รวมทั้งการแก้ปัญหาทางงานวิจัยในอนาคต
20. ความรู้ในการทำ FFA กระบวนการทำงานร่วมกัน ทำให้มีส่วนร่วมในการคิดเห็น เทคนิค วิธีในการตัดสินใจสำหรับการทำงานร่วมกัน

21. ได้ทราบถึงกระบวนการ FFA ซึ่งสามารถนำกลับไปประยุกต์ใช้กับงานภายในคณะได้ หลายด้าน รวมถึงเรื่องของการเขียน Proposal เพื่อขอทุนในอนาคตได้
22. ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่ม การคิดแบบมีเหตุมีผล
23. การจัดการระบบความคิดที่เป็นระบบ เรียนรู้เครื่องมือที่ใหม่ และสามารถนำประยุกต์ใช้ในการจัดการระบบทางความคิด กับความหลากหลายทางความคิด
24. แนวคิด การเรียนรู้แบบ Systems Thinking เรียนรู้การทำงานร่วมกัน
25. ได้รู้จักกระบวนการพัฒนาความคิด
26. การทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานอย่างเป็นระบบซึ่งส่งผลถึงการวางแผนงานที่ดี
27. กระบวนการคิด ABC คืออะไร
28. การคิดแบบมีระบบ ซึ่งจะต้องศึกษาเพิ่มเติม การทำ FFA ที่สามารถไปปรับใช้ในการวางแผนกิจกรรมโครงการให้กับหน่วยของตนเอง การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น
29. ได้รู้จัก FFA ว่ามันคืออะไร และได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมจากผู้อื่นที่มาจากต่างที่กัน
30. การทำงานเป็นทีม การทำงานอย่างมีกระบวนการ รู้จักเพื่อนร่วมงานมากขึ้น
31. วิธีการคิดที่เป็นระบบ และแนวทางการใช้ FFA
32. การรู้จักคิดที่เป็นระบบมากขึ้นแล้วสามารถนำมาเชื่อมโยงกันได้โดย ที่สิ่งนั้นสามารถเป็นเหตุและผลกัน ได้เรียนรู้อะไรใหม่จากที่รู้จักแค่ SWOT และ Fine Force
33. เครื่องมือใหม่ ที่ให้นำหนักกับการได้มาซึ่ง Solution ที่สามารถประจักษ์ได้ด้วยค่าน้ำหนัก
34. การคิดหาเหตุผล วิเคราะห์ถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขอย่างมีกระบวนการ วิธีการจัดลำดับความสำคัญของงาน แบ่งแยกแรงขับและแรงต้านออกจากกัน ระบบการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานวิจัยอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกัน

สิ่งที่ท่านได้มากที่สุด 3 อย่าง จากการร่วม Workshop นี้

1. ได้รู้จัก FFA
2. ได้รู้จักนักวิจัยที่เก่ง ๆ หลายคน
3. ได้รู้และทราบถึงมุมมองใหม่ๆ ของนักวิจัยที่ไม่ค่อยได้สัมผัส
1. ได้ฝึกทักษะการคิด
2. ได้ทำงานเป็นทีม
3. ได้กระบวนการและเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่ดี

เข้าใจวิธีการรวบรวมข้อมูล เพื่อสร้างเป็นระบบ ทราบถึงวิธีการที่จะเข้าใจปัญหาในชุมชน สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไข

1. กระบวนการของ System thinking
2. แนวคิดการทำงานเชิงพื้นที่
3. เครือข่าย/เพื่อน

1. การคิดเชิงระบบ
2. กระบวนการระบบที่เคยได้วิเคราะห์
3. การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ที่จะทำในอนาคต

1. การเรียนรู้กระบวนการ
2. การนำไปประยุกต์ใช้
3. ความคิดสร้างสรรค์

1. ความคิดเชิงระบบ
2. วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเชิงระบบสำหรับการหาคำตอบ/กิจกรรม วิธีการแก้ปัญหา
3. การรู้จักสมาชิกและวิทยาการ

1. ความรู้ใหม่
2. การคิดเป็นระบบ
3. การทำงานเป็นทีม

1. การได้ทำงานเป็นกลุ่มทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ได้แนวคิดใหม่ๆ
2. ระบบความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล
3. การได้ความคิดแบบเชื่อมโยง

1. ได้รับความรู้จากการวิเคราะห์โจทย์
2. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมกลุ่ม
3. มีความคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่คิดทั้งแง่บวกและลบ

1. ได้เรียนรู้วิธีคิดอย่างเป็นระบบ
2. ได้รู้จักเพื่อนๆ ผู้เข้าร่วมประชุมพร้อมกับแลกเปลี่ยนความรู้กัน
3. ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

1. ย- ย+ ส
2. เส้นประ เส้นทึบ
3. ลูกศรขึ้น ลูกศรลง

1. ขั้นตอนการทำ FFA
2. การคิดอย่างเป็นระบบ

3. ได้รู้จักเพื่อนๆ จากต่างหน่วยงาน สามารถสร้างเครือข่ายได้

1. การทำงานเป็นทีม
2. ความรู้เรื่อง Forced Field Analysis
3. การนำไปประยุกต์ใช้กับหน้าที่ที่ปฏิบัติ
4. สามารถวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบมากขึ้น

1. ได้ระบบความคิดที่เชื่อมโยงกัน
2. คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ออกมาเป็นกระบวนการ

1. ได้คิดเชิงระบบ
2. ได้ลองใช้เครื่องมือที่ไม่เคยใช้มาก่อน
3. ได้แสดงความคิดเห็นกับเพื่อนผู้เข้าร่วมอบรม

1. มีวิธีคิด
2. กระบวนการคิด
3. การทำงานเป็นทีม

1. เข้าใจ FFA
2. เข้าใจ System thinking
3. ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนอื่นๆ

1. ความรู้ในการทำ FFA
2. กระบวนการในการทำ FFA
3. เครื่องมือใหม่ในการทำงาน ABC

1. รู้จักกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ
2. การทำงานเป็นทีม
3. การได้มีส่วนร่วมและการแสดงข้อคิดเห็นการรับฟังข้อคิดเห็น

1. กระบวนการ FFA
2. Systems Thinking
3. แนวคิดในการพัฒนาโจทย์วิจัยสำหรับชุมชน

1. เครื่องมือในการจัดการความคิดเป็นระบบ
2. การทำงานเป็นทีม
3. การยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน

1. เป็นการอบรมที่เป็นเชิงปฏิบัติการอย่างชัดเจนที่สุด เท่าที่ได้เคยอบรมมา

การเชื่อมโยง Systems Thinking สู่งาน ABC อย่างเป็นรูปธรรม

1. ได้เพื่อนใหม่
2. ได้รับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น
3. ได้พัฒนาตนเองและมีประสบการณ์การคิดมากขึ้น

1. วิธีคิดแบบ FFA
2. ABC

1. ได้เรียนรู้วิธีคิดที่เป็นระบบ
2. ได้รู้จัก FFA และเรียนรู้วิธีการและแนวทางใช้ FFA
3. ได้เรียนรู้วิธีการคิดในมุมมองใหม่ จากการทำงานเป็นทีม

1. การทำงานเป็นทีม ยอมรับความเห็นของผู้อื่น
2. การเป็นนักเรียนรู้มีใช้การเป็นนักตัดสินใจ
3. เทคนิคการวางแผนที่ดี วิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุและผล

การแชร์ความรู้ต่างๆ ร่วมกัน ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่ไม่รู้

1. การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มาจากต่างคณะ แต่สามารถทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี
2. ได้กระบวนการคิดใหม่ ให้คิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น
3. ได้รู้จักว่า FFA คืออะไร

1. การทำวิจัยแบบ FFA
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากรในกลุ่ม
3. การนำไปใช้ในงานประจำวันได้

1. การรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มและร่วมแชร์ประสบการณ์

2. การหาเหตุผลของแต่ละอย่าง
3. ความสนุกสนานของการร่วมทำกิจกรรม

ทำให้เพิ่มความระมัดระวังในการทำวิจัยว่าให้นึกถึงรอบด้าน

1. หาเหตุ-ผลของงานในสภาพปัจจุบันอย่างแท้จริง ที่ไม่ใช่จินตนาการหรือเรื่องผั่งใจ
2. ระบบการพัฒนา การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกัน
3. รู้ถึงความยากง่ายของกิจกรรม และลำดับของการจัดกิจกรรมก่อน-หลัง

FFA ต่างจากเครื่องมือที่ท่านเคยมี/รู้จักอย่างไรบ้าง

1. เป็นเครื่องมือที่มีหลายขั้นตอน การทำ FFA ต้องทำโดยคนหลายคนให้ความเห็นร่วมกัน
2. FFA เป็นเครื่องมือที่คัดกรองด้วยเหตุและผล อย่างเป็นระบบที่เห็นภาพได้ชัดเจนแต่ใช้เวลา
3. มีวิธีการคิดค่อนข้างละเอียด ให้แนวทางความคิดในการทำงานร่วมกับชุมชน
4. แก้ไขปัญหาความร่วมมือในชุมชน
5. FFA มีความเป็นระบบมากกว่า ทำให้สามารถจัดกระบวนการจัดการงานวิจัยได้อย่างเป็นระบบ
6. ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา ทำจากแรงดันก่อน โดยรักษาสมดุลของระบบ แล้วจึงใช้แรงขับเคลื่อนการพัฒนาแก้ไขปัญหาต่อไป การแปลงหัวข้อต่างๆ เข้าสู่การคำนวณ/Scale เพื่อให้มีการเลือกทำกิจกรรมที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นการแก้ไขปัญหาโดยสามารถระบบกิจกรรมได้ทั้งระบบ
7. ต่างจาก mind map ที่มีการจัดลำดับ วิเคราะห์ และสรุป
8. เป็นลำดับขั้นตอน และมีหลักฐาน สำหรับตรวจสอบได้ โดยการประเมินเป็นค่าตัวเลข
9. เป็นระบบที่มองเห็นภาพรวมทั้งหมด
10. ค่อนข้างมีความซับซ้อน แต่ผลที่ออกมาที่มีความเป็นเหตุเป็นผลและเป็นระบบ
11. บางอย่างใกล้เคียงกับที่เคยรู้จัก คือ SWOT และกระบวนการเชื่อมโยง การสังเคราะห์ออกไป
12. เป็นระบบที่ครอบคลุมมากกว่าและซับซ้อนมากกว่า
13. ต่างจาก SWOT ตรงที่สามารถนำไปจัด Priority ได้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ หากเพิ่มโดยการมาแก้ไขปัญหาตรงแรงด้านได้ ก็จะกลายเป็นแรงเสริมให้เกิดโครงการ
14. FFA ช่วยให้สามารถรู้ถึงแรงขับเคลื่อน และสามารถช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าการที่จะเริ่มทำจากสิ่งไหนก่อน โดยกำหนดตามลำดับความสำคัญและความยากง่ายในการทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
15. มีกระบวนการคิดเป็นเหตุเป็นผล และสามารถเชื่อมโยงกันทั้งระบบได้
16. ต่างคือ มีวงจรเชื่อมโยงเป็นระบบ
17. ต่างโดยสิ้นเชิง มีขั้นตอนเยอะมาก ซึ่งบางส่วนเยอะโดยไม่จำเป็น และไม่ส่งเสริมให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น
18. มีกระบวนการคิดที่เป็นขั้นตอน การทำงานที่เป็นระบบ
19. FFA น่าจะมีการอธิบายสั่งการได้มาซึ่งแรงขับเคลื่อน อย่างเป็นระบบ และท้ายที่สุด สามารถนำไปวิจัยต่างๆ มาเชื่อมโยง รวมทั้งสามารถคิดวิเคราะห์เนื้อหากระบวนการ โครงการในการทำให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม มากกว่า
20. หากลงไปใน FFA ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ที่มีความเชื่อมโยง ทั้งทางด้านแรงขับเคลื่อน ทำให้สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม
21. เป็นกระบวนการคิดในเชิงระบบที่ซับซ้อน เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่เป็นรูปธรรม ในการแก้ปัญหาในการทำงานวิจัย

22. ค่อนข้างที่จะคล้ายๆ กัน แต่ FFA จะดีกว่าตรงที่มี links ระหว่างเหตุและผล ในแต่ละขั้นตอน
23. ต่างและมีความละเอียดและซับซ้อนกว่า Mind map และ SWOT ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการสูง
24. เรื่องใหม่และเข้าใจยาก โดยเฉพาะ Step สุดท้าย ไปต่อไม่ได้
25. ต่างจาก SWOT ตรงแนวคิด การเชื่อมโยงจากกระบวนการเรียนรู้และขั้นตอนการทำ FFA เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องอาศัยทักษะในการปฏิบัติ
26. Ming map, Time line, SWOT เครื่องมืออื่นง่ายกว่ามาก
27. มองความเชื่อมโยงหลากหลายปัจจัยเข้าสู่ระบบ (ทั้งระบบเล็กและใหญ่)
28. ต่างจาก mind map ตรงที่มีการให้ค่าน้ำหนักที่ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญและความยาก-ง่าย ทำให้ชัดเจนขึ้น
29. การเขียนแผนงานอย่างเป็นระบบ
30. การคิดแบบเชิงซ้อน เป็นแบบเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง
31. ต่างจากเครื่องมือเดิมที่ทำ คือสุดท้ายได้ mind map แต่กระบวนการ FFA ทำให้เราเข้าใจอย่างเป็นระบบมากขึ้นให้มองถึงความละเอียดรอบคอบ และต่อยอดเป็นระบบวงจรที่สามารถเชื่อมข้อมูลต่อกันเป็นเหตุเป็นผล
32. FFA เป็นกระบวนการซึ่งได้มาซึ่งการวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน การนำไปใช้ในงานประจำโดยการปรับกระบวนการได้
33. FFA แตกต่างจากเครื่องมือที่เคยรู้จักมาทางด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และการหาเหตุผลของแต่ละปัจจัย
34. FFA ดูเหมือนเป็นเครื่องมือที่นอกจากจะใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทีมงานแล้วยัง ดีความ ความคิดเห็นออกมาเป็นเชิงปริมาณด้วย เพื่อให้เกิด Solution ที่เห็นชัดเจน ซึ่งไม่แตกต่างจากวิธี การมีส่วนร่วม ของทีมงานวิจัยในกระบวนการทำวิจัย ตั้งแต่พัฒนาโจทย์วิจัยไปจนถึงการดำเนินงานวิจัย เนื้อหาแต่ไม่ต้องใช้เครื่องมือด้านเชิงปริมาณมาตีความเหมือน Solution
35. มีการเชื่อมโยงกันของข้อมูลอย่างมีเหตุผล มีปัจจัยที่หนุนกัน ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และการจัดโครงการวิจัย เห็นภาพรวมอย่างชัดเจน

รูปการทำกิจกรรมต่าง ๆ	
1. รูปการทำ Workshop System thinking ที่ต่าง ๆ	
	
รูปที่ 1 บรรยายการอบรม ที่ ม.พะเยา	รูปที่ 2 บรรยายการอบรม ที่ ม.พะเยา
	
รูปที่ 3 บรรยายการอบรม ที่ สามพราน	รูปที่ 4 บรรยายการอบรม ที่ สามพราน
	
รูปที่ 5 บรรยายการอบรม ที่ ม.วลัยลักษณ์	รูปที่ 6 บรรยายการอบรม ที่ ม.วลัยลักษณ์

ภาคผนวก 3
บทความในวารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่

วารสาร วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

Area Based Development Research Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม-มิถุนายน 2556

บทความรับเชิญ :
ศิลปินและศาสตร์ของงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่
รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ

การจัดการทรัพยากรน้ำ
แบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
กรณีศึกษา : การจัดการอุทกภัยในพื้นที่ที่มีภูมิเวกแบบกุด
บ้านโข้งใหญ่ ต.บึงกา อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม

บทความรับเชิญ

ศิลป์และศาสตร์ของงานวิจัย เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

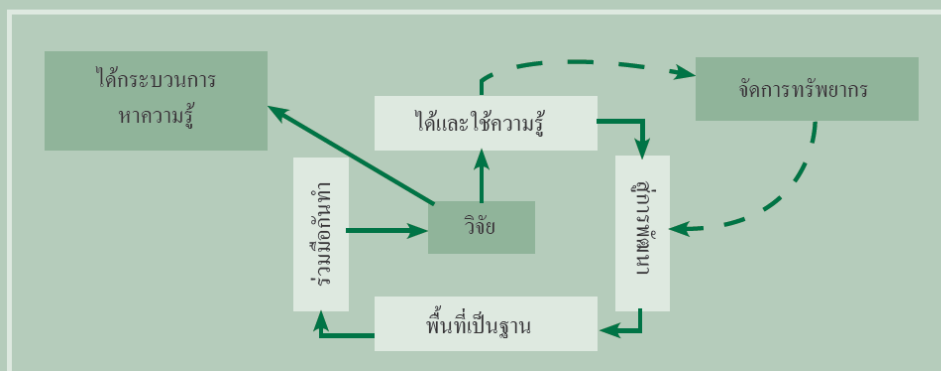
วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่เปิดพื้นที่ให้กับงานวิชาการที่มีบริบท ที่ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่สำคัญสำหรับผู้สนใจงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่จะได้มีโอกาสประกาศข้อค้นพบหรือความสำเร็จของงานวิชาการรับใช้สังคม คำว่าวิจัยเชิงพื้นที่นี้บางท่านถอดมาจากคำว่า Area-Based Research ซึ่งน่าจะหมายถึงงานวิจัยบนฐานความเป็นจริงของพื้นที่ หรือที่เราเรียก “บริบท” ซึ่งวารสารแสดงความสำคัญที่ “วิจัย” โดยมีภาคขยายคือ “การพัฒนาเชิงพื้นที่” ดังนั้นเป้าหมายของวิจัยจึงถูกกำหนดไว้แล้วต้องเพื่อการพัฒนาพื้นที่

บทความนี้ต้องการอธิบายว่า วิจัยแบบนี้มีส่วนเป็นศิลป์และศาสตร์อย่างไร

ลักษณะของงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

การพัฒนาพื้นที่บนฐานความรู้จากการทำวิจัยนั้น เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีความร่วมมือกับประชาสังคมและกลไกพัฒนาในพื้นที่ ซึ่งเรียกว่า ABC หรือ Area-Based Collaborative (Research) ซึ่งอธิบายได้ดังรูป

เริ่มจากด้านล่างและด้านซ้าย คือ มีความร่วมมือกันทำวิจัยบนฐานของพื้นที่ เพื่อให้ได้ความรู้และใช้ความรู้สู่การพัฒนาพื้นที่ โดยใช้ความรู้นั้นจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ (ดูการไหลวนของลูกศรในรูป) รูปนี้มีจุดศูนย์กลาง คือ “วิจัย” ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาบนฐานข้อมูลและความรู้ (โดยมีวิจัยเป็นเครื่องมือหาความรู้) งานวิจัยแบบนี้ต้องการความร่วมมือของ 3 ภาค คือ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และกลไกพัฒนา¹

¹กลไกพัฒนาในบทความนี้หมายถึงกลไกภาครัฐที่มีหน้าที่พัฒนา เช่น ตัวแทนกรมต่างๆ ที่ประจำในส่วนภูมิภาค (เกษตรจังหวัด ทรัพยากรจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด แรงงานจังหวัด ฯลฯ รวมทั้งหน่วยงาน อปท. เป็นต้น

ภาคประชาสังคมเข้าร่วมในฐานะผู้รับบริบท มีหน้าที่คอยคานฐานคิดที่ไม่ตรงสภาพจริง ภาควิชาการร่วมเพื่อให้คำตอบมีคำอธิบายตามหลักวิชาการ และกลไกพัฒนา ร่วมเพื่อยอมรับความรู้ไปจัดการทรัพยากรพัฒนาที่คนมีอยู่ โดยทั้ง 3 ภาคเกิดการเรียนรู้ต่างกันจากการร่วมกันทำวิจัย ประชาสังคมเรียนรู้เพื่อรู้ว่าสามารถพึ่งตนเองในการพัฒนา ได้ถ้ารู้วิธีหาความรู้ ภาควิชาการเรียนรู้ว่าการหาความรู้ (วิจัย) ให้เกิดผลลัพธ์และผลกระทบนั้นบริบทสำคัญอย่างไร ส่วนกลไกพัฒนาได้เรียนรู้ว่าการหาความรู้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในหน้าที่ของตนอย่างไร การจะให้ทั้ง 3 ภาคได้ประโยชน์ครบถ้วนสำหรับคนนั้น เราต้องออกแบบงานวิจัยให้เป็นทั้งกระบวนการหาความรู้และการเรียนรู้ การเรียนรู้ขึ้นกับระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมวิเคราะห์พื้นที่เพื่อก่อโจทย์และกำหนดเป้าหมาย

ไม่มีใครทราบเงื่อนไข (บริบท) ของพื้นที่ดีเท่ากับคนในพื้นที่ นักวิจัยอาจจะเห็นบริบทกายภาพไม่ต่างกับคนในพื้นที่ แต่บริบททางสังคม (Social Context) เป็นเรื่องที่เข้าใจเฉพาะ “คนใน” เท่านั้น และเนื่องจากบริบททางสังคมเป็นเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัย ABC ดังนั้น นักวิจัยจึงต้องรับฟังเรื่องราวจากพื้นที่ การตีความต้องทำอย่างรอบคอบและควรยืนยันความถูกต้องจากพื้นที่ ให้พื้นที่กำหนดเป้าหมายเอง (นักวิจัยให้ความเห็นได้) งานของนักวิจัย คือ ประมวลข้อมูลพื้นที่และเป้าหมายมาเป็นโจทย์วิจัย แล้ว “โยน” โจทย์ให้พื้นที่ร่วมให้ความเห็น ให้เกิดการ “เหลาโจทย์” จนกระทั่งยอมรับเป็นเจ้าของร่วมกัน

2. การร่วมออกแบบงานวิจัย

การทำวิจัย ABC ต้องออกแบบเฉพาะ เพราะบริบทที่มีน้ำหนักกว่าวิชาการ ทำให้ไม่สามารถใช้วิธีวิธีสำเร็จรูปจากมหาวิทยาลัยได้ การออกแบบงานวิจัยเป็นงาน Backward Design ที่เกิดจากทักษะการวางแผนการทำงานแบบมุ่งเป้า คือเอาเป้าหมายพัฒนาเป็นที่ตั้งก่อน แล้วจึงถอยหลังไปหาว่าต้องทำอะไร (What) เพราะอะไร (Why) และทำอย่างไร (How) เป็นการทำงานที่ถอยจาก “ผลไปหาเหตุ” ซึ่งเป็นแนวคิดแบบนิรนัย (Deductive)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัย ABC จำนวนไม่น้อยที่ไม่จำเป็นต้องเดินแนวทางนี้ มีบางเรื่องที่หาข้อมูลเดิหน้า

ไปเรื่อยๆ เอาข้อมูลมาต่อกันระหว่างทาง ร่วมเรียนรู้จากข้อมูลใหม่ๆ จนตกผลึกเป็นคำตอบ ซึ่งเป็นแนวอุปนัย (Inductive)

3. การร่วมทำ

การร่วมทำถือเป็นยุทธศาสตร์หลักที่นำไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งมี 3 ระดับ ที่สร้างการเรียนรู้ต่างกัน

3.1. การร่วม(เพียง)ให้ข้อมูล

มีงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จำนวนมากที่เริ่มจากความอยากรู้ของนักวิจัย งานทำนองนี้จะให้คนในพื้นที่ร่วมเพียงการมาประชุมและให้ข้อมูล ซึ่งเป็นการร่วมแบบ Passive ที่มีการเรียนรู้ต่ำ งาน ABC ไม่ควรทำแบบนี้ ไม่ควรเห็นว่าเป็น “วิเศษวิสัย”

3.2. การร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

การแลกเปลี่ยนความเห็นจนถึงการสังเคราะห์เป็นกระบวนการสร้างปัญญาจากข้อมูล งาน PAR เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องให้ถึงการสร้างความรู้ร่วมกัน นอกจากได้เรียนรู้แล้ว ยังเป็นกระบวนการกลั่นกรองความรู้ให้เหมาะสมกับบริบท ซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งจากการพัฒนา

3.3. การมีส่วนร่วมเจรจาต่อรองในการสรุปความเห็นเชิงนโยบาย

งาน ABC ที่มีผลกระทบสูงคืองานที่นำไปสู่ นโยบาย (ระดับพื้นที่) ซึ่งเกิดจากการสรุปประมวลความคิดเชิงยุทธศาสตร์ การได้คำตอบเชิงนโยบายแสดงถึงพลังความคิดที่เกิดจากกระบวนการวิจัย ดังนั้น งาน ABC ควรสนับสนุนให้คนในพื้นที่มีโอกาสร่วมใช้ความรู้เป็นฐานกำหนดนโยบาย

4. การร่วมนำความรู้ไปพัฒนา

4.1. การร่วมในการตัดสินใจโครงการพัฒนา

นโยบายเป็นตัวกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนา การพัฒนาใช้ทรัพยากรส่วนรวม (งบประมาณ) จึงต้องตัดสินใจอย่างเหมาะสม การให้ภาคีมีส่วนร่วมตัดสินใจ จะทำให้มีประสบการณ์เรียนรู้เรื่องการประเมินโครงการ การใช้เหตุผลเจรจาต่อรอง การยอมรับการประนีประนอม (Compromise) และการหาจุดเหมาะสมสูงสุด (Optimize) ซึ่งจะพัฒนาทักษะความสัมพันธ์กับภายนอก

4.2. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลเป็นการสร้างกลไกกำกับแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย คนในพื้นที่ควร

2-3 ปีก่อน แบบเดียวกับการสำรวจข้อมูล จปฐ. ตัวอย่างที่พบมากคือการเก็บข้อมูลเชิงสถิติ เช่น มีรายงานเมื่อ 5 ปีก่อนว่าร้อยละ 20 ของคนอีสานมีพยาธิใบไม้ตับ นักวิจัยเสนอโครงการวิจัยขอเก็บข้อมูล (ตรวจอุจจาระ) เพื่อตอบคำถามว่า “ตัวเลขใหม่ขยับเป็นเท่าใด?” หากได้คำตอบเพียงเท่านี้ งานนี้ไม่ใช่งาน ABC และอาจไม่ใช่งานวิจัยด้วยซ้ำไป เพราะได้ความรู้เพียงว่าตัวเลขใหม่เท่าไร แต่ไม่ได้ความรู้ว่า “ทำไม” หรือ “แล้วจะทำอย่างไรต่อไป”

“งานที่เข้าไปหาคำตอบจากชาวบ้าน” เป็นคำนิยามที่แปลตรงตัวอย่างไม่เกรงใจว่า “นักวิจัยไม่มีความรู้” แต่อยากรู้ จึงเข้าไปถามชาวบ้าน” ความจริงการเข้าไปหาข้อมูลจากชาวบ้านไม่ผิดอะไร แต่ที่ถกกันมากคือ เอาสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาเป็นคำตอบเขียนรายงานส่ง โดยนักวิจัยไม่ได้สร้างคุณค่าเพิ่มเติม หากเป็นงานเชิงปริมาณก็เพียงสรุปข้อมูลลงตารางโดยไม่ให้ความหมาย หากเป็นงานเชิงคุณภาพจะเขียนบรรยายตามที่ได้รับข้อมูลมา คือ ที่ชาวบ้านเล่าให้ฟังนั้นแหละคือคำตอบ

นักวิจัยที่ใช้เครื่องมือเดียวมาตลอดจะมีอาการติดเครื่องมือจนไม่เห็นบริบท เหมือนคำพูดฝรั่ง (Abraham Maslow) ที่ว่า “If all you have is a hammer, everything looks like a nail” “คนที่เคยจับแต่ค้อนย่อมเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเป็นตะปู” คนที่ถนัดสถิติ จะเห็นแต่สถิติในตัวเลขต่างๆ การทำวิจัยจึงเหมือนการทำโจทย์ข้อสอบวิชาสถิติประยุกต์ รศ.ดร. กาญจนา แก้วเทพ เคยกล่าวว่า “เป็นงานของนักวิจัยที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จึงใช้สถิติบอกความเชื่อมั่น” แม้ว่าสถิติจะเป็นวิทยาศาสตร์ที่แม่นยำ แต่สถิติไม่สามารถสร้างปัญญาให้นักวิจัยได้ เพราะการสร้างปัญญาเป็นงานเชิงคุณภาพ

เคยมีผู้เสนองานวิจัยผลิตข้าวผสมโยอาหาร (แบบ Cereal Bar) พร้อมรับประทานสำหรับแจกจ่ายเมื่อเกิดอุทกภัย โยอาหารนั้นผลิตจากกระบวนการเทคโนโลยีชีวภาพ (การผลิตของจุลินทรีย์) โครงการนี้ไม่ผ่านการพิจารณาเพราะไม่สามารถตอบคำถามหลักได้ว่า “ทำไมต้องกินข้าวนี้ตอนน้ำท่วม” งานเช่นนี้ถือเป็นงานติดเครื่องมือเช่นกัน คือ ติดในศาสตร์ของคนที่ผลิตโยอาหารได้จากจุลินทรีย์ แล้วพยายามลากเข้าหาบริบทน้ำท่วม

กับดักทั้ง 3 ประการนี้เกิดเพราะนักวิจัยคิดเอาเอง

คนเดียวว่างานวิจัยต้องทำแบบนี้ การเริ่มงานอย่างมีส่วนร่วมและรับฟังผู้อื่น การเรียนรู้จากตัวอย่างดีๆ ตลอดจนการมีผู้ทรงคุณวุฒิ/แหล่งทุนช่วยเหลือจึงเป็นทางออกจากกับดัก

การเริ่มต้นงานวิจัย ABC

ศ.ดร. ปิยะวัติ บุญ-หลง เขียนบทความเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ : ความสำคัญของงานบริการวิชาการ” มีความตอนหนึ่งว่า²

“.....การทำงานบริการวิชาการเป็นขั้นตอนที่นักวิจัยจะได้ทำความเข้าใจกับเงื่อนไขของพื้นที่ และบริบทของปัญหา เข้าใจการเลือกโจทย์ที่ควรจะทำก่อน มีโอกาสได้ทำความเข้าใจกับผู้คนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น รวมทั้งสร้างความไว้วางใจกับผู้ใช้ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนของงานต่อไป งานบริการวิชาการจึงเป็นก้าวแรกที่สำคัญ เพื่อสร้างฐานรากให้มั่นคง เหมือนกับการก่อสร้างอาคารในดินก่อนการข้ามขั้นตอนเหล่านี้ไปสู่การวิจัยเลยอาจจะทำให้วิเคราะห์ปัญหาผิดพลาด คำแนะนำการวิจัยที่ได้เงื่อนไขที่ไม่เป็นจริงและจะนำไปสู่ผลงานวิจัยที่ “ใช้ไม่ได้” จะได้แค่รายงานการวิจัย 1 เล่ม หรือบทความ 1 บทความเท่านั้น เหมือนอาคารที่ไม่มีฐานราก ซึ่งจะทรุดหรือแตกเร็ว ใช้อยู่อาศัยไม่ได้”

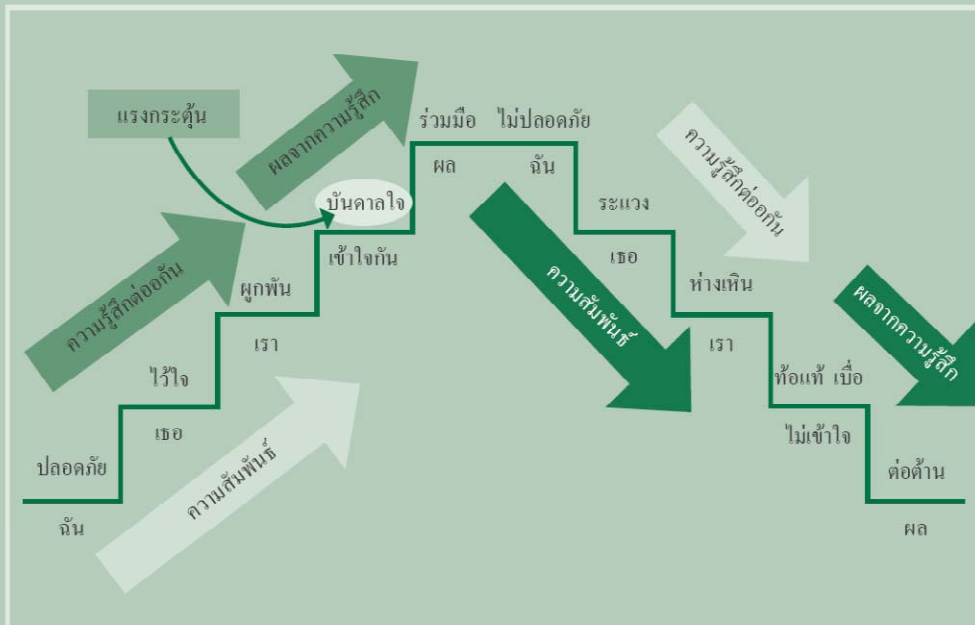
งานนี้ต้องทำเป็นขั้นตอน เริ่มต้นจากการแก้ปัญหาพื้นที่ให้ได้ก่อน โดยเปิดกว้างว่าจะใช้วิธีการใดก็ได้ ใช้ความรู้ที่มีอยู่แล้วในที่นั้นมาปรับแก้ก็ได้ ขอให้ได้คำตอบที่ใช้ได้เป็นสำคัญ เมื่อแก้ปัญหาพื้นที่ได้แล้ว นักวิชาการก็จะคุ้นเคยกับปัจจัยและเงื่อนไขของปัญหา และผู้ใช้ก็จะเกิดความมั่นใจกับงานวิชาการและนักวิชาการ การแก้ปัญหาก็จะสามารถยกระดับขึ้นไปสู่คำตอบที่ซับซ้อนมากขึ้น มีนวัตกรรมมากขึ้น ซึ่งอาจใช้ความรู้มากกว่าหนึ่งสาขาผสมผสานกัน บางสาขาอาจจะใช้ความลึกแต่บางสาขาอาจจะใช้ความรู้ตื้นๆก็ได้ ตามความพร้อมและความต้องการของผู้ใช้

การทำงานวิจัย ABC จึงไม่ใช่เรื่องที่เกิดได้ง่ายเพียงแค่นักวิจัยพร้อมทำงานส่วนที่เป็นวิชาการเท่านั้น แต่นักวิจัยต้องเปลี่ยนตัวเองจากที่เคยถนัดกับการพูดสอน (สั่ง) มาเป็นการฟังอย่างลึกซึ้งและตั้งใจ เพื่อให้เข้าใจ “การรับ

²วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาระบบพื้นที่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2555 หน้า 112-117

รู้ (Perception) “ความรู้สึก” และ “ความต้องการ” ของชุมชน/พื้นที่ นักวิจัยควรเข้าไปคลุกคลีจนกระทั่งสร้างความไว้วางใจจากคนในพื้นที่ (ซึ่งก็มีความต่างกันมากระหว่างคนที่เป็นกลไกพัฒนาของรัฐและชุมชน) กระบวนการจึงต้องช้าๆ ค่อยๆ ขึ้นบันไดทีละขั้น

รูปต่อไปนี้เป็นบันได ที่ขึ้นไปสู่การเรียนรู้และความร่วมมือของพื้นที่

เริ่มจากบันไดขั้นแรก คือ ความรู้สึกปลอดคัย ที่จะพัฒนาต่อเป็นความไว้วางใจและความผูกพัน บันได 3 ขั้นแรกเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ ที่เปลี่ยนจากคนแปลกหน้าเป็นคนที่มีความผูกพันกัน งานที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระยะแรกนี้ควรเป็นงานที่เกิดความสำเร็จโดยเร็ว เช่น งานบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่ก่อน จากนั้นสร้างแรงบันดาลใจเพื่อกระตุ้นให้ร่วมมือกันทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ย่อมเกิดผลจากการร่วมมือกันในพื้นที่ขั้นสุดท้าย คือ ได้ความรู้ และใช้ความรู้จนเกิดการพัฒนาพื้นที่

ในทางกลับกัน อีกด้านหนึ่งคือบันไดขาหลัง ที่เริ่มจากความรู้สึกไม่ปลอดคัย อันจะนำไปสู่ความหวาดระแวง

ความหวาดระแวง ที่ทำให้ท้อแท้ เบื่อหน่าย และได้ผลสุดท้ายคือต่อต้าน ดังนั้น การทำงานวิจัย ABC จะต้องมึลปะการเข้าพื้นที่ ซึ่งยังเป็นสิ่งที่นักวิจัยจำนวนมากไม่ตระหนัก ในความรู้สึกที่ประบางนี้ งานจำนวนมากจึงเป็นการยึดยึด ไม่สามารถดึงให้พื้นที่หลุดพ้นจากระบบอุปถัมภ์เดิมได้

สรุป

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า การทำงานวิจัยเกิดจาก 2 ศรัทธา คือ 1) ศรัทธาในความ เป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือเชื่อมั่นว่าสิ่งต่างๆ เกิดจากเหตุ 2) ศรัทธาในศักยภาพการเรียนรู้ได้เองของมนุษย์ ท่านกล่าวต่อไปอีกว่า “ความคิด” ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นกฎของธรรมชาติ ซึ่งเป็นวงจรของการพัฒนาปัญญา และความคิดทำให้คนปฏิบัติให้เกิดสิ่งต่างๆ แก่ชีวิต ซึ่งเป็นวงจรพัฒนาอารยธรรม

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่นอกจากนักวิจัยจะต้องมี ศรัทธา 2 ประการข้างต้นในฐานะนักวิจัยแล้ว จะต้องเผื่อแผ่และเผยแพร่ศรัทธาเหล่านี้ให้แก่คนในพื้นที่ ที่ทุกคนที่คิดพื้นที่

และคนที่อยู่ในฐานะกลไกพัฒนา คนที่เป็นกลไกพัฒนา ควรได้คิดและเอาไปปฏิบัติในวงจรพัฒนา งานก็จะสำเร็จ เป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ แต่ที่สำคัญอีกประการ หนึ่ง คือ นักวิจัยต้องมีศรัทธาว่าวิจัยคือเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อจะได้ออกแบบการทำวิจัยให้เกิดการคิดและเกิดการ

พัฒนาปัญญาของคนที่อยู่คิดพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ที่ สร้างความยั่งยืนให้เกิดในพื้นที่ นักวิจัยจึงต้องออกมาจาก Comfort Zone ของตนเอง มาเรียนรู้ศิลปและศาสตร์ใหม่ ของการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่

ภาคผนวก 4

**หนังสือ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่:
แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม**

หนังสือกระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่
โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สุธีระ ประเสริฐสรพ์

แบบสรุปโครงการวิจัย

สัญญาเลขที่ RDG55A0003

ชื่อโครงการ โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่

หัวหน้าโครงการ ร.ศ. ดร. สุธีระ ประเสริฐสรรพ หัวหน้างาน คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม. สงขลานครินทร์

โทรศัพท์ 074446523 โทรสาร 074446523 อีเมล suteerapsu@gmail.com

ความสำคัญ / ความเป็นมา

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยฝ่ายชุมชนและสังคม (ฝ่าย 4) มีแผนงานสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC) 3 ประเภทหลัก คือ 1) งานสนับสนุนขบวนการประชาสังคมทำวิจัยร่วมกับ อปท. และจังหวัด (รวม 14 จังหวัด) 2) งานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการสร้างนักวิจัยและงานวิจัยเชิงพื้นที่ใน 6 จังหวัด (มหาวิทยาลัย) ได้แก่ มวล. มอ. มรภ.ลำปาง ม.พะเยา มน.และม.อุบล 3) งานยุววิจัยเศรษฐกิจชุมชนในภาคใต้

ฝ่ายชุมชนและสังคมเห็นควรมีที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำจากการมองเห็นระบบในภาพใหญ่และนำมาเป็นประเด็นวิจัยที่เหมาะสมกับสำนักงาน ABC และผู้ประสานงานวิจัยประจำมหาวิทยาลัย และเป็นที่ปรึกษาการสำรวจวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ของ สกว.

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้คำปรึกษาเพื่อวางทิศทางการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการพัฒนาพื้นที่ มุ่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งโครงสร้างรองรับการพัฒนาที่สำคัญในพื้นที่ 3 ส่วน คือ 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 2) สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ 3) เด็กและเยาวชนในพื้นที่
2. เพื่อให้คำปรึกษาในการดำเนินงานของสำนักประสานงาน “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง” และผู้ประสานงานประจำมหาวิทยาลัยที่มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาร่วมกับ สกว. จำนวน 6 แห่ง ทั้งด้านการแนะนำไปสู่โจทย์วิจัยและระบบการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย
3. เพื่อประมวลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากพื้นที่ให้เป็นข้อเสนอแนะแก่ สกว. ในการบริหารจัดการงานวิจัยสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาพื้นที่

ผลการทำงาน

ได้ร่วมเวทีการประชุมเสนองานวิจัยทั้งงาน ABC และงานที่ สกว. มี MoU กับมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งสิ้น 23 ครั้ง ทั้งการพิจารณา concept วิจัย รายงานความก้าวหน้า และเวทีจังหวัด การให้ความเห็นทำให้นักวิจัยได้รับข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพดีขึ้น

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 9 ครั้ง แก่ 7 มหาวิทยาลัย และผู้ประสานงานชุดโครงการของ สกว. ฝ่าย 4 ทำให้นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องประมาณ 450 คนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจการเขียน proposal ผู้จัดการงานวิจัยทราบหลักการพิจารณา proposal และการจัดการงานวิจัย

จากประสบการณ์ได้เขียนหนังสือชื่อ “กระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม” 1 เล่ม (สกว. จัดพิมพ์) เพื่อเผยแพร่แนวคิดการทำวิจัยเพื่อรับใช้สังคม รวมทั้งรายงานเชิงประเมินเพื่อให้ สกว. ฝ่ายชุมชนและสังคมทราบ

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

มีหนังสือ 1 เล่มที่พิมพ์เผยแพร่แนวคิดและแนวทางการทำวิจัย/การจัดการงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม

การประชาสัมพันธ์

1. สิ่งพิมพ์ทั่วไป

หนังสือ “หนังสือกระบวนการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม” พิมพ์โดย สกว.

บทความ “ศิลป์และศาสตร์ของงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่” ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2556 หน้า 124 - 129